

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI
SANAT TARİHİ BİLİM DALI**

**HASANKEYF KAZILARINDA 2007-2009 YILLARINDA
BULUNAN AYDINLATMA VE DEPOLAMA İŞLEVİ SİRLİ
SERAMİK KAPLAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Güler YILMAZ**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nurşen ÖZKUL FINDIK**

ANKARA-2011

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI
SANAT TARİHİ BİLİM DALI**

**HASANKEYF KAZILARINDA 2007-2009 YILLARINDA
BULUNAN AYDINLATMA VE DEPOLAMA İŞLEVLİ SIRLI
SERAMİK KAPLAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Güler YILMAZ**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nurşen ÖZKUL FINDIK**

ANKARA-2011

ONAY

Güler YILMAZ tarafından hazırlanan "HASANKEYF KAZILARINDA 2007-2009 YILLARINDA BULUNAN AYDINLATMA VE DEPOLAMA İŞLEVİ SİRLİ SERAMİK KAPLAR" başlıklı bu çalışma, 11.10.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak Jürimiz tarafından Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

[imza]

Doç. Dr. Nurşen ÖZKUL FINDIK (Danışman)

[imza]

Yrd. Doç. Dr. Muhammet GÖRÜR

[imza]

Yrd. Doç. Dr. Rüstem BOZER

ÖNSÖZ

Mağaralar şehri olarak tarihte önemli olaylara tanıklık eden Hasankeyf, ortaçağın önemli ticaret merkezlerindendir. Çeşitli dinlerin hamiliğini yapmış medeniyetler beşiği, Hasankeyf; savaşlar, yıkımlar ve salgın hastalıklara rağmen ihtişamını, eşsiz güzellikteki eserlerini korumaya çalışmış ve günümüz de ayakta kalmanın mücadelesini vermektedir.

Ilısu Barajı Projesi kapsamında Hasankeyf Kazı ve Kurtarma Çalışmalarında, 2007-2009 yıllarında yapılan kazılarda ele geçen aydınlatma ve depolama amaçlı sırlı kaplar bu çalışmada tanıtılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Hasankeyf'in özgün kazı malzemesini bilimsel yöntemlerle ele alıp insanlığa tanıtmaktır. Kazı sonuçlarından yola çıkarak Hasankeyf kültür ve tarihini sadece ayakta kalan mimari eserleriyle değil, yıllarca toprağın altında kalan eserleriyle de ortaya çıkarmaktır.

Bu konuyu çalışmam hususunda beni destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen kıymetli hocam Sn. Doç. Dr. Nurşen ÖZKUL FINDIK'a, seramiklerin arkeometri analizlerini yapan Sn. Öğr. Gör. Dr. Ali Akın AKYOL ve ekibine, kapların işlevleri hususunda beni yönlendiren Sn. Öğr. Gör. Dr. Muharrem ÇEKEN'e, seramiklerin fotoğraflarını çeken değerli arkadaşım Vasfiye TURAN'a ve bu çalışmamın başından sonuna kadar beni yalnız bırakmayan sevgili Çimen TURAN'a, özellikle kazılar sırasında bulunan depolama ve aydınlatma kapları üzerinde çalışmalar yapmama izin veren ayrıca kaynaklarıyla çalışmamı destekleyen, Hasankeyf Kazı Başkanı Sn. Prof. Dr. Abdüsselam ULUÇAM'a ve son olarak tüm zorluklara göğüs gerip, beni sonuna kadar destekleyen aileme en içten teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Güler YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HASANKEYF'İN KISA TARİHİ VE İKTİSADİ DURUMU

Hasankeyf Yerleşim Yerinin Adı	17
İktisadi Durumu	18

İKİNCİ BÖLÜM

HASANKEYF KAZILARI VE KURTARMA ÇALIŞMALARI

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HASANKEYF KAZILARINDA ELE GEÇEN SERAMİKLER

3.1. Aydınlatma Amaçlı Kaplar	28
3.2. Depolama Amaçlı Kaplar	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AYDINLATMA VE DEPOLAMA KAPLARININ TİPOLOJİSİ

1. Aydınlatma Kabı: Kandil	33
1.1. Kaideli Kandil	33
1.2. Kaidesiz Kandiller	33
1.2.1. Haznesi Delikli Kandil	34
1.2.2. Haznesi Deliksiz Kandil	34
1.2.3. Haznesi Kuplu Kandil	34
1.2.4. Haznesi Yukarı Doğru Daralarak Yükselen, Konik Biçimli Kandil	34

2. Depolama Amaçlı Kaplar:	37
2.1. Küp	37
2.1.1. Ağız Tipleri	37
2.1.1.1. Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (K2.1.1.1).	37
2.1.1.2. Dışa kalınlaştırılmış, (inceltilmiş) sivri ağız uçlu (K2.1.1.2).	37
2.1.1.3. Düz, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (K2.1.1.3).	37
2.1.1.4. Düz, içe, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (K2.1.1.4).	37
2.1.1.5. Düz, hafif içe çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (K2.1.1.5).	37
2.1.1.6. İçe çekik, ucu yivli ağız (K2.1.1.6).	37
2.1.1.7. Düz, içe, dışa kalınlaştırılmış, ucu yivli ağız (K2.1.1.7).	37
2.1.1.8. İçe çekik, yivli ağız kenarlı (K2.1.1.8).	37
2.1.1.9. Düz, dışa katlanmış ağız kenarı (K2.1.1.10).	37
2.1.2. Boyun Tipleri	38
2.1.2.1. Gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (K2.1.2.1).	38
2.1.2.2. Gövdeden ağza doğru düz devam ederek, üst kısımda hafif dışa çekik sonlanan boyun (K2.1.2.2).	38
2.1.2.3. İç bükey boyun (K2.1.2.3).	38
2.1.2.4. Silindirik boyun (K2.1.2.4).	38
2.1.3. Gövde Tipleri:	38
2.1.3.1. Küresel gövde (K2.1.3.1).	38
2.1.3.2. Beyzi gövde (K2.1.3.2).	38
2.1.4. Kulp Tipleri	38
2.1.4.1. Duruşuna göre: incelediğimiz küplerin hepsinde tek tip kulpla karşılaşmıştır. Farklı duruşlar tespit edilememiştir.	38
2.1.4.1.1. Dikey kulp (K2.1.4.1).	38
2.1.4.2. Kesitine göre:	39
2.1.4.2.1. Oval kesitli kulp (K2.1.4.2.1).	39
2.1.4.2.2. Oluklu oval kulp (K2.1.4.2.2).	39
2.1.4.2.3. Yuvarlak kesitli kulp (K2.1.4.2.3).	39
2.1.5. Dip Tipleri	39
2.1.5.1. Düz dip (K2.1.5.1).	39

2.1.5.1.1 Yuvarlatılmış düz dip (K2.1.5.1.1).	39
2.1.5.1.2 İç çekik düz dip (K2.1.5.1.2).	39
2.1.5.1.3 Kenarlı düz dip (K2.1.5.1.3).	39
2.1.5.2. Halka dip (K2.1.5.2).	39
2.2. Testi	43
2.2.1. Ağız Tipleri.....	43
2.2.1.1. Dış çekik ağız kenarı (T2.2.1.1).	43
2.2.1.2. Dış çekik, inceltilmiş uçlu ağız (T2.2.1.2).	43
2.2.1.3. Dış çekik, dış kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.3).	43
2.2.1.4. İç çekik, dış kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.4).	43
2.2.1.5. Dış çekik, iç, dış kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.5).	43
2.2.1.6. Çift boğumlu kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.6).	43
2.2.1.7. Üçlü yonca ağız (T2.2.1.7).	43
2.2.2. Boyun Tipleri:.....	43
2.2.2.1. Gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (T2.2.2.1).	43
2.2.2.2. Gövdeden ağza doğru daralan konik biçimli (T2.2.2.2).	43
2.2.2.3. İç bükey boyun (T2.2.2.3).	43
2.2.2.4. Silindirik boyun (T2.2.2.4).	43
2.2.3. Gövde Tipleri:	44
2.2.3.1. Küresel gövde (T2.2.3.1).	44
2.2.3.2. Üst bölümü yarı küresel, alt bölümü konik biçimli gövde (T2.2.3.2).	44
2.2.3.3. Çift koni biçimli (T2.2.3.3).	44
2.2.4. Kulp Tipleri.....	44
2.2.4.1. Duruşuna göre:.....	44
2.2.4.1.1. Dikey kulp (T2.2.4.1).	44
2.2.4.1.2. Yatay kulp (T2.2.4.2).	44
2.2.4.2. Kesitine göre:	44
2.2.4.2.1. Oval kesitli kulp (T2.2.4.1).	44
2.2.4.2.2. Oluklu oval kesitli kulp (T2.2.4.2.1).	44
2.2.4.2.3. Yuvarlak kesitli kulp (T2.2.4.2.2).	44
2.2.4.2.4. Dikdörtgen kesitli kulp (T2.2.4.2.3).	44

2.2.4.2.5. Burma kulp (T2.2.4.2.4).	44
2.2.5. Dip Tipleri:	44
2.2.5.1. İçe çekik düz dip (T2.2.5.1).	44
2.2.5.2. Halka dip (T2.2.5.2).....	44
2.3. İbrik.....	48
2.3.1. Boyun Tipleri: Tek tip boyun görülmektedir.	48
2.3.1.1. Gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (İ.2.3.1.1).	48
2.3.2. Gövde Tipleri:	48
2.3.2.1. Küresel gövde (İ.2.3.1.1).	48
2.3.2.2. Beyzi gövde (İ.2.3.2.2).....	48
2.3.3. Emzik Tipleri	48
2.3.3.1. Gövdeden ağza doğru daralan emzik (İ.2.3.3.1).	48
2.3.4. Dip Tipleri	48
2.3.4.1. İçe çekik düz dip (İ.2.3.4.1).....	48
2.4. Kavanoz.....	50
2.4.1. Ağız Tipleri.....	50
2.4.1.1. Dışa çekik ağız kenarı (KVN.2.4.1.1).	50
2.4.1.2. Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (KVN.2.4.1.2).	50
2.4.1.3. Düz, çift boğumlu kalınlaştırılmış (KVN.2.4.1.3).	50
2.4.1.4. Düz, yuvarlak uçlu ağız (KVN.2.4.1.4).	50
2.4.1.5. Düz, basit ağızlı (KVN.2.4.1.5).	50
2.4.2. Boyun Tipleri:.....	50
2.4.2.1. Gövdeden ağza doğru daralan ters konik biçimli (KVN.	
2.4.2.1).	50
2.4.2.2. Silindirik boyun (KVN. 2.4.2.2).....	50
2.4.3. Dip Tipleri: Tek tip dip görülmektedir.	50
2.4.3.1 Düz dip (KVN.2.4.3.1).	50

BEŞİNCİ BÖLÜM

HASANKEYF SERAMİKLERİNİN ARKEOMETRİ ANALİZLERİ

Yöntem ve Analizler.....	52
--------------------------	----

ALTINCI BÖLÜM KATALOG

YEDİNCİ BÖLÜM

Karşılaştırma ve Değerlendirme

1. Aydınlatma Kapları	252
1. 1. Form	253
1.2. Malzeme ve Teknik	256
1.3. Tarihlendirme	259
2. Depolama Amaçlı Kaplar	260
2.1. Küp	260
2.1.1. Form	260
2.1.2. Malzeme ve Teknik	263
2.1.3. Tarihlendirme	266
2.2. Testi	267
2.2.1. Form	267
2.2.2. Malzeme ve Teknik	269
2.2.3. Tarihlendirme	272
2.3. İbrik	273
2.3.1. Form	273
2.3.2. Malzeme ve Teknik	273
2.3.3. Tarihlendirme	275
2.4. Kavanoz	275
2.4.1. Form	275
2.4.2. Malzeme ve Teknik	276
2.4.3. Tarihlendirme	278
SONUÇ	279
KAYNAKÇA	282
EKLER	293
ÖZET	304
ABSTRACT	306

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser.
a.g.m.	: adı geçen makale.
a.g.t.	: adı geçen tez.
a.ç.	: ağız çapı.
a.k.kahverengi.	: açık kırmızımsı kahverengi.
AK.	: Artuklu Köşkü.
bkz.	: bakınız.
BS.	: Büyük Saray.
BHG.	: Batman Hasankeyf Sırlı Seramik Örnekleri.
d.ç.	: dip çapı.
Ed.	: Editör.
HB.	: Haydar Baba Zaviyesi.
HKFK.	: Hasankeyf Kazısı.
k.k.kahverengi.	: koyu kırmızımsı kahverengi.
KSR.	: Kasır.
Sn.	: Sayın.
s.	: sayfa.
SS.	: Sahil Sarayı.
SNJ.	: Sondaj.
SZY.	: Selahiye Ziyaret Yapıları.
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti.
t.y.	: tarih yok.
vd.	: ve diğerleri.
y.y.	: yayım yeri yok.
y.	: yükseklik.

GİRİŞ

Dicle'nin bereketli sularının kenarında yükselen sarp kayalar üzerine kurulmuş olan Hasankeyf Orta Çağın önemli merkezlerinden biridir. Hasankeyf geçmişin tarihini mimari eserleriyle günümüze kadar getirebilmiştir. Hasankeyf, insan ve doğanın el ele verip oluşturduğu muhteşem bir dokuya sahiptir. Çeşitli uygarlıklara beşiklik eden bu doğa harikası kent, 1971 yılında projesine başlanılan Ilisu Barajı'nın suları altında kalacaktır.

1985 yılında Prof. Dr. M. Oluş Arık'ın başkanlığında¹ başlayan Hasankeyf kurtarma kazıları, 2004 yılından itibaren Prof. Dr. Abdüsselam Uluçam sorumluluğunda devam etmektedir. Bu mimarlık kenti, önemli bulgularla son yıllarda insanların ilgi odağı olmayı başarmıştır. Yapılan kazılarla toprak altındaki bilinmeyen kültürü gün ışığına çıkarıp, Türk sanatına önemli katkılarda bulunulmuştur. Bu önemli bulgular arasında çok sayıda seramik, seramik fırını ve atölyeleri yer almaktadır. Bu bulgular Hasankeyf'in Orta Çağ seramik üretim merkezlerinden biri olduğunun kanıtıdır. Mağarada, kayalarda yaşayan halk, 1974 yılında Aşağı Şehir harabelerinin üzerine yapılan evlere yerleştirilmiştir. Böylece tarihi doku üzerine yeni bir dönem inşa edilmiştir.

Bu çalışmayı, 2007-2009 yılları arasında çıkan buluntularla sınırlandırmamızın nedeni; Muharrem Çeken'in "Hasankeyf (1991, 2001-2003 Yılı) Kazı Buluntusu Fırın ve Atölyeleri ile Seramik Malzemeleri" adlı doktora tezi ve Nurşen Özkul Fındık'ın "Hasankeyf Seramikleri (2004-2006)" adlı kitabında bahsedilen yıllara ait buluntuların yayınlanmasıdır.

Konumuz, 2007-2009 yılları arasında bilimsel kazıları yapılan; Büyük Saray, Sahil Sarayı (Mardinike), Haydar Baba Zaviyesi, Artuklu Köşkü, Hamam, Salahiye Ziyaret Yapıları ve Sondaj alanlarında çıkan aydınlatma ve depolama işlevli sırlı kapları kapsamaktadır. Bunların 42'si kandil, 135'i

¹M. Oluş Arık, "Hasankeyf'in Tarihi Varlıkları ve Sorunları", **Gap Bölgesi'nde Kültür Varlıklarının Korunması, Yaşatılması ve Tanıtılması Sempozyumu**, Şanlıurfa, T.C. Kültür Bakanlığı, 1998, s.1-9.

depolama kabından oluşmaktadır. Bu depolama kaplarının içerisinde daha çok taşıma amacı ile kullanılan testi ve ibrikler de yer almaktadır. Konu başlığımız çok uzun olduğundan, bu taşıma kaplarını da depolama kapları ile birlikte ele aldık. Form vermeyen, çok küçük kırık parçalar ve aynı formdaki örnekler katalog çalışmasına dahil edilmemiştir. Bazı alanların kazıları hala devam etmektedir. Bu çalışmada varacağımız sonuç sadece bu alanları ve çalışma yıllarını kapsayan bir değerlendirme niteliğinde olacaktır. Bu çalışmanın amacı Hasankeyf Kazıları'nda bulunan aydınlatma ve depolama işlevli kapların daha önce detaylı bir şekilde çalışılmamış olması ve özgün olan bu kapların bilim dünyasına tanıtılıp, Türk sanatındaki yerinin belirlenmesidir. Ayrıca İlk defa, bu tezde farklı formdaki Hasankeyf kandillerinin tipolojisi yapılmıştır. Ortaçağ dönemi kandil ve depolama amaçlı sırlı kapları çalışacak araştırmacılar, yaptığımız tipoloji sayesinde kendi örnekleri ile bu tezdeki örnekleri karşılaştırma ve değerlendirme imkânı bulabileceklerdir. Ancak biz bu tür bir imkânâ sahip olamadığımız için Anadolu dışındaki yabancı kaynaklardan yararlandık. Türkiye koşullarında seramiklerin analizi zor olmasına rağmen, bu çalışma; seramiklerin sadece fiziksel incelemeleri değil aynı zamanda kimyasal analizlerinin de yapılması açısından önem taşımaktadır.

2007, 2009 ve 2010 yılları kazı dönemlerinde Hasankeyf'e gidilip bu konuya yönelik seramiklerin incelenmesi, depo çalışması, seramiklerin çizimi, tanımı, fotoğraflama işlemleri ve katalog düzenlemesi yapılmıştır. Arazi çalışmaları bittikten sonra kütüphane çalışmalarına geçilmiştir. Mardin, Diyarbakır, Kayseri, Kırşehir, Ankara ve Kars da bulunan müzelerdeki seramik örnekleri de incelenmiş, benzer örnekler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Hasankeyf'in tarihini ve mimarisini anlatan çeşitli kaynaklar bulunmaktadır. Bu kaynakların arasında "Hısn-ı Keyfa Vekayinamesi" adıyla tanınan "Nuzhetu'n-Nâzir Ve Râhatu'l-Hâtir"² adlı eser Hasankeyf tarihi açısından oldukça önemli bilgiler vermektedir. Özellikle de Eyyûbî dönemi hakkında çok özel ve eşsiz bilgiler sunar. Hasankeyf'in siyasi durumunu,

² İbnu'l Emir İbrahim el-Münşi bin Hacı Abdullah, **Nuzhetu'n-Nâzir Ve Râhatu'l-Hâtir**, 1418, Çev. Eyyüp Tanrıverdi, Baskıda.

mimari eserleri, ekonomisi, ordu, sanatkârlara verilen değer ve o döneme ait hastalıklar hakkında bilgiler sunmaktadır. Başka önemli eser ise İbn Şeddad'ın “al-A'lâk al Hatıra fi Zikr-i Ümerâ al-Şam ve'l-Cezire”³ adlı eseridir. Hasankeyf'in tarihi, mimari yapıları, insanların yaşam alanları, kale, çarşı ve Hasankeyf'in fiziki yapısıyla ilgili bilgileri bu kaynaktan öğrenmekteyiz.

Seyahatnamelerde de Hasankeyf hakkında önemli bilgiler bulunmaktadır. Osmanlı dönemini yazan Josaphat Barbaro “Anadolu'ya ve İran'a Seyahat”⁴ adlı kitabında, Tebriz'e giderken Hasankeyf'ten geçtiğini ve burada gördüklerini bizlerle paylaşmıştır.

Hasankeyf'in tarihini ve mimari yapılarını ayrıntılı biçimde anlatan Albert Gabriel'in “Voyages Archeologiques Dans La Orientale”⁵ adlı kitabı, Oluş Arık'ın “Hasankeyf: Üç Dünyanın Buluştuğu Kent”⁶ adlı kitabı, Burhan Zengin'in “Hasankeyf Tarihi ve Tarihi Eserleri”⁷ adlı kitabı, Ali Kılıcı'nın “Hasankeyf Vakıf Eserleri”⁸ adlı makalesi önemli yayınlar arasında yer almaktadır. Türkiye'deki Ortaçağ ve sonrası Türk-İslam arkeolojisine yönelik kazı malzemelerini tanıtan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Kazı sonuçlarında seramik buluntularına yer verilmektedir. Bu çalışmada özellikle Gönül Öney'in “Samsat Kazılarında 12.-13. Yüzyıl Seramiği”⁹ ve “1978-79 Yılı Samsat Kazısı 12.-13. Yüzyıl Seramik ve Cam Buluntuları”¹⁰ adlı makalesi, Nurşen Özkul Fındık'ın “Tekfur Sarayı Çini Fırınları Kazısında Ele Geçen Şamdan Ve Kandiller”¹¹ adlı makalesinden, Beyhan Karamağaralı'nın

³ Claude Cahen, “XIII. Asır Ortalarında Cezire”, Çev. Neş'et Çağatay, **İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 4, 1953, s.93-106.

⁴ Josaphat Barbaro, **Anadolu'ya ve İran'a Seyahat**, Çev. Tufan Gündüz, İstanbul, Yeditepe Yayınevi, 2005. s. 65-66.

⁵ Albert Gabriel, **Voyages Archeologiques Dans La Orientale**, I-II cilt, Paris, E. De. Boccard, 1940.

⁶ M. Oluş Arık, **Hasankeyf: Üç Dünyanın Buluştuğu Kent**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2003.

⁷ Burhan Zengin, **Hasankeyf Tarihi ve Tarihi Eserleri**, Ankara, Kariyer Matbaacılık, 1994.

⁸ Ali Kılıcı, “Hasankeyf Vakıf Eserleri”, **V.Vakıf Haftası**, İstanbul, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 7-13 Aralık 1987, s. 159-163.

⁹ Gönül Öney, “Samsat Kazılarında 12.-13. Yüzyıl Seramiği (Özet)”, **2. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri**, İzmir, 1984, s. 219.

¹⁰ Aynı Yazar, “1978-79 Yılı Samsat Kazısı 12.-13. Yüzyıl Seramik ve Cam Buluntuları”, **IX. Türk Tarih Kongresi**, Cilt 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988, s. 715-716.

¹¹ Nurşen Özkul Fındık, “Tekfur Sarayı Çini Fırınları Kazısında Ele Geçen Şamdan Ve Kandiller”, **IX. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler**, Erzurum, 2005, s. 279-389.

“Ahlat Seramik Ekolü”¹² adlı makalesinden, Nakış Karamağaralı’nın “Bazı Orta Çağ İslam Seramiklerinin Yapılış Amacı Üzerine”¹³ adlı makalesinden, Sevinç Gök Gürhan’ın “Akşehir Kurtarma Kazısı”¹⁴ adlı makalesinden yararlanılmıştır.

Rüçhan Arık’ın “Kubad Abad”¹⁵ adlı kitabından, Nurşen Özkul Fındık’ın “Hasankeyf Seramikleri (2004-2006)”¹⁶ adlı kitabından, Lale Bulut’un “Samsat Ortaçağ Seramikleri”¹⁷ adlı kitabından ve John Moore’un “Tille Höyük I”¹⁸ adlı kazı sonucu kitabından çizim, fotoğraf ve içerikten faydalanılmıştır.

Lale Bulut’un “Samsat İslami Devir Sırsız ve Tek Renk Sırlı Seramikleri”¹⁹ adlı tez çalışmasından, Muharrem Çeken’in “Hasankeyf (1991,2001-2003 Yılı) Kazı Buluntusu Fırın ve Atölyeleri İle Seramik Malzemeleri”²⁰ adlı tezinden faydalanılmıştır.

İncelenen kaynaklar arasında kandillerin ve depolama amaçlı kapların detaylı çalışılmadığı görülmektedir. Bu konudaki eksiklik bir an önce giderilmelidir.

İran, Suriye, Kıbrıs ile ilgili yayınlarda mutfak ve günlük kaplara genişçe yer verilmiştir. Bu çalışmada, kandillerin tarihlendirilmesinde yabancı kaynaklar yardımcı olmuştur. Wladyslaw Kubiak’ın “Medieval Ceramic Oil Lamps Fustat”²¹ adlı makalesi, Ernst j. Grube’nın “Raqqa-Keramik In Der

¹² Beyhan Yörükkan Karamağaralı, “Ahlat Seramik Ekolü”, **İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi**, Sayı 5, Ankara, 1982, s. 391-491.

¹³ Nakış Karamağaralı, “Bazı Orta Çağ İslam Seramiklerinin Yapılış Amacı Üzerine”, **Uluslar arası Dördüncü Türk Kültürü Kongresi Bildirileri 4-7 Kasım**, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999, s.23-30.

¹⁴ Sevinç Gök Gürhan, “Akşehir Kurtarma Kazısı”, **Anadolu’da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı**, İstanbul, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2007, s. 157-169.

¹⁵ Rüçhan Arık, **Kubad Abad**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000.

¹⁶ Nurşen Özkul Fındık, **Hasankeyf Seramikleri (2004-2006)**, Ankara, Çardaş, 2008.

¹⁷ Lale Bulut, **Samsat Ortaçağ Seramikleri**, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2000.

¹⁸ John Moore, **Tille Höyük I**, Ankara, British Institute Of Archaeology, 1993.

¹⁹ Lale Bulut, **Samsat İslami Devir Sırsız ve Tek Renk Sırlı Seramikleri**, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 1991.

²⁰ Muharrem Çeken, **Hasankeyf (1991,2001-2003 Yılı) Kazı Buluntusu Fırın ve Atölyeleri İle Seramik Malzemeleri**, (T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2005.

²¹ Kubiak B. Wladyslaw, “Medieval Ceramic Oil Lamps Fustat”, **Ars Orientalis**, Sayı 8, 1970, s.1-18.

Sammlung Des Metropolitan Museum In New York"²² adlı makalesi, Avissar'ın "Pottery of The Crusader, Ayyubid, And Mamluk Periods In Israel"²³ adlı kitabından karşılaştırma bölümünde çok fazla yararlanılmıştır.

Tezimizin sunuluşunda, "Giriş", "Hasankeyf'in Kısa Tarihi ve İktisadi Durumu", "Hasankeyf Kazıları", "Hasankeyf Kazılarında Ele Geçen Seramikler", "Aydınlatma ve Depolama Kaplarının Tipolojisi", "Hasankeyf Seramiklerinin Arkeometri Analizleri", "Katalog", "Karşılaştırma ve Değerlendirme" ve "Sonuç" başlıkları altında belli bir düzen takip edilmiştir.

"Giriş" bölümünde, tezin konusu, amacı, sınırı ve izlenilen yöntem belirtilmiştir. "Hasankeyf Tarihi ve İktisadi Durumu" bölümünde şehrin kuruluşundan günümüze kadar geçen dönemde şehri etkileyen olaylar ve iktisadi durumu kısaca anlatılmıştır. "Hasankeyf Kazıları" bölümde Hasankeyf kazılarının başlangıcından günümüze kadar yapılan çalışmalar anlatılmıştır. "Hasankeyf Kazılarında Ele Geçen Seramikler" adlı bölümde Hasankeyf kazılarında bulunan seramikler kısaca anlatılmıştır. Kandil, küp, testi, ibrik ve kavanoz kaplarının işlevleri hakkında bilgi verilmiştir. "Aydınlatma ve Depolama Kaplarının Tipolojisi" adlı bölümde öncelikle, parçalar işlevlerine göre gruplandırılmıştır. Daha sonra gruplandırılması yapılan kaplar; ağız, boyun, gövde, kulp ve dip formlarına göre tipolojisi yapılmıştır. Kandillerin dip çapları, ağız çapları ve sağlam olanların yükseklik ölçüleri alınmıştır. Kandiller başlangıçta kaidelerine göre 2 gruba ayrılmıştır. Sonrada hazneye göre kendi içerisinde alt gruplara ayrılmıştır. Depolama amaçlı kaplar işlevlerine göre gruplandırıldıktan sonra; ağız, boyun, gövde, kulp ve dip parçalarının, duruşuna, kesitine ve ağız kenarına, ağız ucuna göre gruplandırılmıştır. Parçalar kırık olduğu için kap türlerine ayırırken zorluk çekilmiştir. Kırık parçaların küp ve testi ayırmasına ağız çapından gidilememiştir. Çünkü ağız çapı küçük olan küp örnekleri de bulunmaktadır. Ağız duruşuna, boynun gövdeye bağlanışına ve benzer örneklere bakılarak

²² Ernst J. Grube, "Raqqa-Keramik In Der Sammlung Des Metropolitan Museum In New York", **Kunst Des Orients**, Sayı 4, 1948. S.42-78.

²³ Miriam Avissar, Edna j. Stern, **Pottery Of The Crusader, Ayyubid, And Mamluk Periods In Israel**, Isael, 2005.

gruplama yapılmıştır. Bu bölümdeki kapların; ağız çapı, dip çapı ve yükseklik ölçüleri verilmiştir.

“Hasankeyf Seramiklerinin Arkeometri Analizleri” bölümünde seramiklerin Petrografik Mikromorfolojik İnce/Parlak Kesit Optik Mikroskop Analizi (kil türleri, pişirme sıcaklığı, kayaç ve minareler), X-Işını Floresans Analizi (sır bileşimi, hamur bileşimi) ve Kromametrik Analiz (sır renk) işlemleri yapılmıştır.

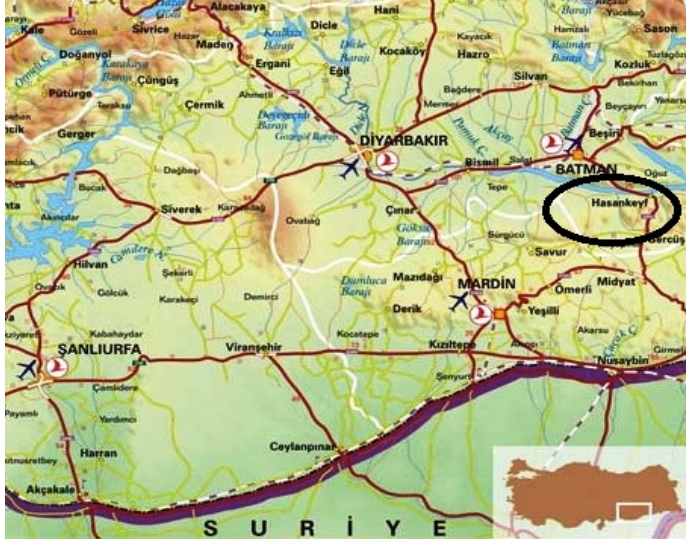
“Katalog” bölümünde seramikler kap türlerine göre ayrılıp, tasnif edilmeye çalışılmıştır. Konuyu daha iyi takip edebilmek için kapların fotoğrafları ve çizimleri aynı sayfada verilmiştir. “Karşılaştırma ve Değerlendirme” bölümünde seramikler kap türlerine göre ayrılıp, form, malzeme, teknik özelliklerine göre karşılaştırmalar yapılarak değerlendirilmiş daha sonra tarihlendirmeleri yapılmıştır. Çalışmamızda yer alan örnekler, Anadolu ve Anadolu dışındaki merkezlerle karşılaştırılmaya çalışılmıştır. “Sonuç” bölümünde ise elde edilen bilgilerin genel bir yorumlaması yapılmıştır.

Tezimizde faydalandığımız tüm yayınlar, ilgili yerlerde numaralandırılarak sayfa altlarında verilmiş, tamamına ait liste ise yazar soyadına göre “Kaynakça” bölümünde verilmiştir. Bu çalışma ile farklı işlevlerde kullanılan bir grup seramik kap ilk defa incelenip, sanat tarihi açısından değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

HASANKEYF'İN KISA TARİHİ VE İKTİSADİ DURUMU

Orta Çağın önemli merkezlerinden biri olan Hasankeyf; Diyarbakır ile Cizre'yi, Batman ve Midyat'ı birbirine bağlayan kara yolu üzerinde yer almaktadır. Bu tarihi kent, 1526 yılında Diyarbakır iline bağlı dört nahiyesi olan bir kaza idi²⁴. Daha sonraları Mardin iline bağlı Gercüş kazasının bir nahiyesi oldu.1990 yılında ise aralarında 37 km. mesafe olan Batman'a bağlı ilçe olmuştur. Hasankeyf 37°-43' kuzey enlemi ile 41°-25' doğu boylamı arasında yer almaktadır²⁵. Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan Hasankeyf'in ortalama yükseltisi 480-500 m. civarındadır. İlçe merkezi olan Hasankeyf'in günümüzde 18 köy ve 7 mezrası vardır ²⁶.

Harika 1: [http:// www.turkishairlines.com](http://www.turkishairlines.com)

²⁴ Nejat Göyünç, **XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1969, s.35.

²⁵ Besim Darkot, "Hısnı Keyf", **İslam Ansiklopedisi**, 5/1, Eskişehir, Etam A.Ş. Matbaa Tesisleri, 2001, s.452-454.

²⁶ Banu Ergin Yıldırım, **Hasankeyf İlçe Merkezinin Beşeri Ve Ekonomik Coğrafyası**, (Fırat Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2006,s.1.

Mezopotamya'yı Anadolu'ya bağlayan bu önemli merkez birçok uygarlığa beşiklik etmiştir. Ne zaman kurulduğu kesin olarak belli olmayan Hasankeyf'in jeopolitik yapısı çok eski yerleşim merkezi olduğunu göstermektedir. Eski yerleşim yerleri insanların yaşamlarını devam ettirebileceği bölgelerden seçiliyordu. İlk uygarlıklar genelde nehir kenarlarına kurulmuştur²⁷. Hasankeyf Mezopotamya'dan Anadolu'ya geçiş güzergâhında ve Dicle nehri kenarında kurulmuş olması bu kentinde eski bir yerleşim yeri olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca 2003 yılındaki arkeolojik kazılarda ortaya çıkan prehistorik döneme ait seramik parçaları, kayalara oyularak yapılan mekânlar, Hasankeyf'in tarih öncesi yerleşim yeri olduğunu kanıtlamaktadır²⁸.

Hasankeyf'inde içinde bulunduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesinin ilk sakinleri M.Ö. 3. binyılın sonlarında merkezleri Mardin olan Hurri adıyla bilinen bir kavimdir²⁹. Dicle vadisinin toprakları çok bereketli olduğu için sürekli istilalara uğramıştır. Hurrilerden sonra Urartular da bu bölgeye sahip olmuşlardır. Hasankeyf Urartulardan sonra Akkad, Mitanni, Asur, Aramiler, İskit, Med, Pers, Roma, Parth ve Sasanilerin eline geçmiştir³⁰. Roma ve Sasaniler Hasankeyf için sürekli mücadele etmişlerdir. Bu bölge doğudaki Sasanilere karşı Romalıların son üssüdür. Hasankeyf bu iki devlet arasında sürekli el değiştirmiştir. Roma imparatoru II. Konstantios (337-361) döneminde Sasani saldırılarına karşı Hasankeyf Kalesi inşa edilmiştir. Aynı dönemde burası Erzen bölgesinin merkezi yapılmıştır³¹.

²⁷ Hans J. Nissen, **Ana Hatlarıyla Mezopotamya**, Çev. Z. Zühre İlkelen, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2004, s.21; William H. McNeill, **Dünya Tarihi**, Çev. Alaeddin Şenel, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2007, s.33; Ekrem Memiş, **Eskiçağda Mezopotamya**, Ankara, Ekin Kitabevi Yayınları, 2007, s.9-10.

²⁸ Oluş Arık, **a.g.e.**, s.13.

²⁹ Ekrem Memiş, "Orta Doğu'da Türklerin Varlığı Tartışmaları", **Türkler**, 1. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s.443-444; Şemseddin Günaltay, **Yakın Şark II Anadolu**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1946, s.66.

³⁰ Ali Mıynat, **Bir Ortaçağ Kenti: Hasankeyf**, (Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla, 2008, s.20-22; Füzüzan Kınal, **Eski Mezopotamya Tarihi**, Ankara, A. Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1983, s.18-19.

³¹ Yusuf Oğuzoğlu, "Hasankeyf", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, 16. Cilt, İstanbul, 1997, s.365; Ernst Honigsmann, **Bizans Devletinin Doğu Sınırı**, Çev. Fikret Işıltan, İstanbul, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1970, s.3; Oluş Arık, **a.g.e.**, s.14.

Hasankeyf 5. yüzyılda Süryani Piskoposluğunun merkezi olmuştur. Bölgede Hristiyanlığın yayılmasıyla bağımsız kiliseler kurulmuştur. 451 yılında Khalkedon (Kadıköy) Konsilinde Cepha'nın (Hasankeyf), Süryani Piskoposluğunun merkezi olduğu kayıtlara geçmiştir³².

Hasankeyf ve çevresi 640 yılında Hz. Ömer'in halifeliği döneminde, el-cezire bölgesinin fethi için görevlendirilen İyaz Bin Ganm kumandasındaki ordu tarafından fethedilmiştir. Kaynaklarda VII. yüzyıldan X. yüzyıla kadar Hasankeyf'in tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. X. yüzyılın başında Abbasi halifesinin siyasi gücünün azalmasıyla Irak bölgesinin önemli bir kısmı Hamdaniler'in kontrolüne girmiştir. Hamdani Emiri Seyfüddevle'nin Bağdat'a müdahalesinden faydalanan Bizans kuvvetleri (İmparator I. Romanos Lakapenos döneminde 920-944) Hasankeyf'e yakın yerleri ele geçirmiştir(931). Hamdaniler döneminde Hasankeyf hakkında daha fazla bilgi bulunmamaktadır. Bizans saldırıları XI. yüzyılda da sürmüştür. Güneyde ise Hamdanilerin zayıflamasını ve Büveyhiler'in kuvvetlenerek Bağdat'a yönelmesini fırsat bilen Mervaniler Musul, Diyarbakır ve Hasankeyf'i ele geçirmiştir³³. XIII. yüzyılda Hasankeyf'i ziyaret eden seyyah İzzeddin B. Şeddad dış mahallede Mervanilere ait mezarlıkların bulunduğunu aktarmaktadır³⁴. Mervani döneminde şehir ve yöresi Türkmen beylerinin nüfuzu altına girmeye başlamıştır³⁵.

1085 yılında Sultan Melikşah zamanında Selçuklular Mervani hâkimiyetine son verip bölgedeki diğer şehirlerle birlikte Hasankeyf'i de almışlardır. Sultan Alp Arslan döneminde, Anadolu'nun Türkleşmesi sırasında çeşitli Türk Beylikleri kurulmuştur. Anadolu'da kurulan bu beyliklerden biride Sultan Melikşah ve Sultan Alp Arslan'ın kumandanlarından Artuk Bey'in oğullarının kurmuş olduğu Artuklu Devletidir³⁶.

³³ Yusuf Oğuzoğlu, **a.g.m.**, 1997, s.365.

³⁴ Claude Cahen, **a.g.m.**, 1953, s.97; bkz. İbn'ül Ezrak, **Mervani Kürtleri Tarihi**, Çev. Mehmet Emin Bozarslan, İstanbul, Koral Yayınları, 1975, s. 77.

³⁵ Osman Turan, **Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi**, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1993, s.133-143.

³⁶ Osman Turan, **a.g.e.**, 1993, s.133-143.

Artuk Bey'in üstün başarılarından dolayı Sultan Melikşah kendisini Hulvan'a tayin eder. Diyarbakır fethi sırasında Artuk Bey ile Melikşah'ın arası açılır. Bunun üzerine Artuk Bey Suriye Selçuklu Meliki Tutuş'un tarafına geçer. Artuk Bey, kendisine Tutuş tarafından ikta edilen Kudüs'te ölür. Artuk Bey'in yerine oğulları Sökmen ve Necmeddin İlgazi Kudüs'ü ellerinde tutmaya çalışırlar³⁷. Kudüs 1096 tarihinde Bedr el- Cemali'nin oğlu ve Mısır halifesi Mostali-billah'ın generali Elmelik el-afdhel tarafından onların elinden alınmıştır³⁸.

Musul emiri Kürboğa'nın ölmesi üzerine Musul, idare vesayeti gereğince Sungurca adlı bir emirin eline geçmiştir. Fakat ondan memnun olmayan Musul halkı Hasankeyf hakimi Musa'yı şehre davet etmişlerdir. Musa, Sungurca'yı öldürüp Musul'a hakim olmuştur. Bu karışıklıklardan faydalanmak isteyen el-Cezire hakimi Çökürmüş, harekete geçerek Musa'yı mağlup etmiştir³⁹.

Musul'a sığınmak zorunda kalan Musa ise Hasankeyf şehri ve 10.000 dinar karşılığında Sökmen b. Artuk'tan yardım istedi. Sökmen bu fırsatı değerlendirmek için süratle harekete geçti. Sökmen'in Musa'ya yardıma geldiğini öğrenen Çökürmüş kuşatmayı kaldırarak geri çekildi. Fakat Musa'nın Sökmen'i karşılamaya çıkarken Kürboğa'nın köleleri tarafından öldürülmesi üzerine Sökmen derhal Hasankeyf üzerine yürüdü. Musa'nın naiplerinden şehri teslim aldı. Böylelikle Hasankeyf, Artukluların egemenliği altına girdi (1102) ve Hısn-ı Keyfa Artukluları olarak bilinen ilk Artuklu Beyliği kurulmuş oldu⁴⁰.

Artuklular Hısnı Keyf, Mardin ve Harput adlarıyla üç ayrı kol halinde hüküm sürmüşlerdir. Hısnı Keyfa Kolu'na Hasankeyf başkentlik yapmıştır. Daha sonra Diyarbakır, Harput, Silvan, Kızıltepe, Cizre ve Siirt'te

³⁷ Osman Turan, **a.g.e.**, 1993, s.133-143; Erdoğan Merçil, **Müslüman Türk Devletleri Tarihi**, 3. baskı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997, s.243-245.

³⁸ Urfalı Mateos, **Vekayi-Namesi, (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162)**, Çev. Hrant D. Andreasyon, Notlar. Edouard Dulaure, M. Halil Yınanç, 2. baskı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1987, s. 185.

³⁹ Aydın Usta, "Artuklular", **Türkler**, 6. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 472.

⁴⁰ Aydın Usta, **a.g.m.**, 2002, s. 472; İlhan Erdem, "Doğu Anadolu Türk Devletleri", **Türkler**, 6. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s.383.

Hasankeyf'e bağlanmıştır⁴¹. Hasankeyf, altın çağını 1100-1234 yılları arasındaki bu dönemde yaşamıştır. Artuklu Beyliğinin 1183'e kadar tek başkenti Hasankeyf olmuştur. 1183 den sonra başkent Diyarbakır'a (Amid' e) taşınmıştır⁴².

Türk-İslam dünyasına birçok katkı yapan Hasankeyf Artuklu Beyliği, yüz otuz yıl kadar bölgenin siyasetinde ve kültürel hayatında doğrudan söz sahibi olmuştur. Artuklu hükümdarları ilme, kültüre ve edebiyata çok önem vermiştir. Artuklular zamanında Hasankeyf'teki medreselerden birçok alim yetişmiştir. Bedi'uz-zaman adlı bir mühendis 1205 yılında yazmış olduğu "Kitab Cami' el-ulum ve'l'amel" adlı eserinde makineler, pompalar, fısıkiyeler, su teraziler ve musiki aletleri hakkında bilgiler vermekte ve resimlerle bu mekanik aletlerin yapılış ve işleyişi gösterilmektedir⁴³. Ayrıca bu mühendis Hasankeyf köprüsü, çarşı, hamam ve mahallelerinin yapımında görev almıştır⁴⁴.

Artuklular, Hasankeyf'te imar ve inşaa faaliyetlerinde bulunmuştur. Artuklu Emiri Fahreddin Karaarslan döneminde, ünlü Dicle Köprüsü (Hasankeyf Köprüsü)⁴⁵ yaptırılmıştır. Yine bu dönemde çarşılar, hanlar, hamamlar ve mahalleler inşa edilmiştir. Hasankeyf'te ilk parayı bastıran Fahreddin Karaarslan olmuştur. Artuklular Hasankeyf ve Diyarbakır'da darphaneler kurup, para basmışlardır⁴⁶.

Ünlü tarihçi seyyah İzzeddin B. Şeddad'ın "al-A'lak al Hatıra fi zikr-i Ümera al-Şam ve'l-Cezire" adlı eserinde Hasankeyf hakkında önemli bilgiler yer almaktadır⁴⁷. Hasankeyf'in, üç tarafı dağlarla bir tarafı ırmakla çevrili

⁴¹ İsmail Ertuğrul, **Kurtulmayı Bekleyen Tarih Antik Kent Hasankeyf**, İstanbul, Türkc cell, 2001, s.18.

⁴² Marco Plüss , Oluş Arık, **Hasankeyf**, İstanbul, Tarih Vakfı, 2001, s. 96; Oluş Arık, **a.g.e.**, 2003, s.15.

⁴³ Osman Turan, **a.g.e.**, 1993, s.223-224.

⁴⁴ Fazıl Karadeniz, "Artuklu Döneminde Otomat ve Siberetik Alanında Yazılmış Bir Kitap:"Kitabul Cami Beynelilm Ve'l Ameli En Nafi Fi Sinaati'l Hiyel El Cezeri", **I. Uluslar arası Artuklu Sempozyumu Bildirileri**, Cilt II, Mardin, 2007, s. 61.

⁴⁵ Köprü ile ilgili ayrıntı bilgi için Bkz. Albert Gabriel, "Hasankeyf ve Tarihi Köprü", **Kara Yolları Bülteni**, Sayı 172, Aralık, 1964, s. 15-24; Albert Gabriel, **a.g.e.**, 1940, s.71-78.

⁴⁶ Burhan Zengin, **a.g.e.**, 1994, s. 46; Artuklu sikkeleri için bkz. İbrahim Artuk, Cevriye Artuk, **Artuk Oğulları Sikkeleri**, İstanbul, Sümer Kibabevi, 1993, s.16-20.

⁴⁷ Claude Cahen, **a.g.m.**, 1953, s. 93. Ayrıca bkz., İbnu'l Emir İbrahim el-Münşi bin Hacı Abdullah, **a.g.e.**,(B. Şeddad'ın bu eserinden örnekler vermiştir),1418, s.5-8.

olduğunu söyleyen Şeddad, iç kalede sultanın sarayı ve köşkleri, dağlarda taştan kuleler, yeşil meydan, cami, buğday ve arpa tarlaları, yakın dağlarda ılıcalar, doğuda Tur-u Abidin bölgesinden gelen ve yeşil meydanı sulayan diğer kaynaklardan bahsetmektedir. Doğuda saraydan nehre kadar uzanan, su almağa gitmek için ancak katır geçebilecek yer altı yolların ve iç kaleden ev ve meyhanelerin bulunduğu hendeğe kadar giden on yol adı verilen caddenin yer aldığı belirtilmektedir. Kuzeyde; çarşılar, medreseler, meyhaneler, hamamlar, Mervanilere ve Artuklulara ait mezarlıkların bulunduğu dış mahallede, nehir tarafından gelecek saldırı esnasında, halk çukura geçtikten sonra, düşmanın karşıya geçeceği zaman kesilmek üzere ortası tahtadan yapılmış bir köprü olan “Dar üs-Saltana’dan” bahsetmektedir. İç kalenin yukarıda meydan tarafındaki kasabaya hakim kapısı dışında yedi kapısının bulunduğunu ve kenar mahalle köyü, kuzeyde giriş yolunu kapayan dağ, nehir üstünde camisiyle beraber Ez-Zahiriye kasabası, son derece tahkim edilmiş bir meydanı, üç medrese, dört hamamı olduğunu belirtmektedir. Ayrıca büyük dış mahallede Fasil hamamı, Sultan hamamı, Es’ad Mahmud al-Lahi hamamı ve diğer dış mahallede başka bir hamamın olduğundan bahsetmektedir⁴⁸.

Artuklular da diğer Türk devletlerinde olduğu gibi hükümdarlık babadan oğla geçmiştir. Genelde büyük oğul tahta geçiyor, bazen de hükümdarın vasiyet ettiği diğer oğulları da tahta geçebiliyordu. Devlet hanedanının ortak malı kabul edilmiştir. Hükümdarları, Emir, Melik, Sultan, Alp, Sağun, İnanc, Kutluğ, Yabgu gibi Türk unvanlarının yanı sıra Necmü’-d-Din, Fahrü’-d-Din gibi Arapça ve Pehlivan-ı Cihan Hüsrev-i İran gibi farsça lakaplar da kullanmışlardır⁴⁹.

Artuklular zayıflayınca 1234 yılında Eyyubiler Hasankeyf’e hakim olmuştur. Eyyubi Devleti adını hanedanın kurucusu olan Selahaddin Eyyûbi’nin babası Necmeddin Eyyub’dan almıştır. Eyyubiler, Zengiler Devletinin uzantısıdır. Memluk Devleti de Eyyubilerin devamıdır. Eyyubilerde

⁴⁸Claude Cahen, **a.g.m.**, 1953, s.97-98.

⁴⁹ Remzi Ataoğlu, “Kaynaklara Göre Artuklu Devlet Teşkilatı”, **XI. Türk Tarih Kongresi**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1994, s.723-725; Coşkun Alptekin, “Artuklular”, **İslam Ansiklopedisi**, 3. Cilt, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1991, s. 417.

de devlet hanedanının ortak mülkü sayılmıştır. Devlet şariat hükümleri ile yönetilmiştir⁵⁰. Eyyubiler asker teşkilatlanmasında, Selçuklu asker teşkilatını örnek almıştır⁵¹. Eyyubiler döneminde de Hasankeyf parlak dönemini yaşamıştır. Nerdeyse her yıl saray ve kale surları bakım ve onarım geçirmiştir. Sadece mimari düzenleme değil bahçe düzenlemeleri de yapılmıştır. 1317 yılında Selahiye bahçesine, ağaç dikilip, bostan ekilmiştir⁵². Eyyubiler; İmara, sanata, dine, şiire, şaire, orduya çok önem vermişlerdir.

Anadolu'daki diğer şehirler gibi Hasankeyf'te 1260 yılında Moğol istilasına uğramıştır. Bu tarihten sona Hasankeyf'te gelişme yerine gerileme olup, Hasankeyf kendini toparlayamamıştır. Dönemin ünlü coğrafyacısı Hamdullah Müstevfi'nin: "Hısn Keyfa, büyük bir şehir imiş. Ama şimdi ise bir kısmı harap ve bir bölümü hala mamur durumdadır. Şehrin yıllık Divan vergisi 82.500 dinardır"⁵³, vermiş olduğu bu bilgilerden, Hasankeyf'in bir kısmının harap olduğu anlaşılmaktadır.

Hasankeyf'te Eyyubi döneminde yapılan mimari eserler bulunmaktadır. Bunlar; Rızk Camii (1409), Kale Camii (Ulu Camii) (1325), Sultan Süleyman Camii (1351), Koç camii (14. Yüzyılın ortaları), İmam Abdullah Zaviyesi (1269-1294), Kızlar camii (14. Yüzyılın sonları)⁵⁴.

Moğolların tahribinden sonra, Eyyubi emirleri; Rıza camii, Eyyubi Mescidi, Melikülümera Mescidi, Has Mescidi, Mesudiye Medresesi, Ziyaiye Medresesi, Şücaiye Medresesi, Adiliye Medresesi, Baba Selim Zaviyesi, Şeyh Hasan Zaviyesi, Köşk Zaviyesi, Zühriye Zaviyesi, Nebi ve Şeyh Çoban Zaviyesi gibi vakıf eser inşa ettirmişlerdir. Hasankeyf köprüsü ve kalesinin bakımı, onarımı için iki ayrı vakıf inşa edilmiştir. Köprü için gerekli harcamalar

⁵⁰ Ramazan Şeşen, "Eyyubiler", **Türkler**, 5. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 60-69.

⁵¹ Coşkun Alptekin, "Selçuklu Devletinin Askeri Teşkilatının Eyyubi Devleti Askeri Teşkilatına Tesiri", **Belleten**, Cilt 54, Ankara, 1990, s.118-119.

⁵² İbnu'l Emir İbrahim el-Münşi bin Hacı Abdullah, **a.g.e.**, 1418, s.37.

⁵³ Ali İpek, "İslam Coğrafyacılarının Gözüyle Artuklu Merkezleri", **I. Uluslar arası Artuklu Sempozyumu Bildirileri**, Cilt II, Mardin, 2007, s. 185.

⁵⁴ Yapıların mimarisi için Bkz. Ali Kılıcı, **a.g.m.**, 1987, s.159-165; Hüseyin Yurttaş, **Hasankeyf Yapılarının Sanat Tarihimizdeki Yeri**, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum, 1991, Cilt I-II; Aynı Yazar, "Hasankeyf'te Artuklu, Eyyubi, Akkoyunlu ve Osmanlı Dönemi Mimarı Eserleri", **Türkler**, 8. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 103-108.

buradan geçenlerden alınan ücretlerle dükkan, değirmen ve hane gelirlerinden karşılanıyordu. Kale için bir kervansaray, iki mahzen ve bazı ahırlar inşa edilmiştir⁵⁵. Vakf-ı Ekfan-ı Fukara-ı Müslimin ve Nafaka-yı Mahbusan-ı Zindan-ı Kal'a-ı Hısnıkeyfa adlı vakıf Hasankeyf'teki yoksul Müslümanlara kefen ve şehrin Hasankeyf kalesinde tutuklu bulunan insanlara nafaka temini için kurulmuştur. Bu vakfın gelirleri on bir dükkan, üç ev, bir mahzen ve bir değirmenden alınan kiralardan temin edilmekteydi⁵⁶.

Bayram Hoca, 1371 yılında Musul'u kuşattığında Hısnı Keyf askerleri, Emir Şahin kumandasındaki Mardin kuvvetleri ve birçok Kürt emirleri Bayram Hoca'ya yardıma gitmişlerdir. Bayram Hoca'dan itibaren Hısn Keyfa hükümdarları, Cizre ve Bitlis hakimleri Kara-Koyunlu hanedanına bağlı kalmışlardır⁵⁷.

Hasankeyf 1461-1482 yılları arasında Akkoyunluların egemenliği altına girmiştir. Akkoyunlu Türkmen devletini Kara Yölük diye bilinen Kara Osman Bey kurmuştur⁵⁸. Akkoyunluların 21 yıl süren hâkimiyet döneminde Uzun Hasan'ın oğlu Zeynel Bey'in türbesi yapılmıştır. Türbede tarih bulunmadığı için ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Ancak 1473 yılında Osmanlılar ve Akkoyunlular arasında yapılan Otlukbeli savaşında şehit edildiği bilinmektedir. Türbede 15.yüzyılda yapılmış olmalıdır⁵⁹.

Fatih Sultan Mehmet zamanında Osmanlı Devleti'nin doğuda Akkoyunlular ile batıda ise Venedik Cumhuriyeti ile giriştiği mücadeleler esnasında Akkoyunlular ile Venedikliler ittifak kurmak çabasında idiler. Bu amaçla hem Venedik hem de Akkoyunlular tarafından birbirlerine elçiler gönderilmekteydi. Josaphat (Giosafa) Barbaro Venedik-Osmanlı savaşlarının hız kazandığı bir dönemde elçi sıfatıyla 1436 ile 1452 yılları arasında

⁵⁵ Yusuf Oğuzoğlu, **a.g.m.**, 1997, s. 366.

⁵⁶ Yusuf Oğuzoğlu, **a.g.m.**, 1997, s. 366; Vakıfların işleyişi için bkz. İbrahim Yılmazçelik, "Osmanlı Döneminde Vakıfların Sosyo-Ekonomik Cephesi", **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, Sayı 102, Haziran, 1995, s. 18-24.

⁵⁷ Faruk Sümer, **Kara Koyunlular**, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1984, s.42.

⁵⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1988, s.188.

⁵⁹ Hüseyin Yurttaş, "Hasankeyf Zeynel Bey Türbesi", **Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi**, Sayı 3,Yıl 1996, Erzurum, 1997, s.121; Hamza Gündoğdu, "Akkoyunlu Devri Mimarisi", **Türkler**, V. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s.161.

Karadeniz'in kuzeyindeki Tatarlar arasında bulundu. İkinci yolculuğunu 1474 yılında İran'a yaptı ve 1478 yılına kadar burada kalmıştır⁶⁰.

Josaphat Barbaro, Mardin'den altı günlük bir yolculuktan sonra yine Hasan Bey'in şehirlerinden biri olan Hasankeyf'e ulaştıklarını zikreder. Şehre varmadan sağ tarafta küçük bir tepenin üstüne birkaç ağıl oyulduğunu, sol tarafta başka bir tepe olduğunu ve şehrin bunun üzerine kurulduğunu zikreden seyyah, bu tepenin eteklerinde bol miktarda mağara görüldüğünü ve insanların bunların içinde yaşadığını anlatmıştır. Seyyah tepenin olduğu bölgede sayısız miktarda mağara bulunduğunu ve hepsinin zemin yüzeyinden kafi miktarda yüksekliğe sahip olduğunu zikretmiş, ayrıca ağıllarda oturanların evlerine ulaşan sokakların ve yolların varlığından bahsetmiştir. Bu ağılların bir bölümünün zeminden yüksekliğinin 300 adım olduğunu belirten seyyah, bize buradaki ağılların mağaralardan ve yollardan daha yüksekte yer aldığı bilgisini vermiştir. Hatta öyle ki insanların ve hayvanların bu sokaklardan geçtiklerinde havada yürüyormuş izlenimi verdiklerini yine seyyahımızın Hasankeyf notlarından öğreniyoruz. Bu yollardan geçip sol tarafa dönerek şehre girildiğinde orada kumaş tacirleri ve diğer insanların yaşadığını anlatan Barbaro, şehrin herkesin gelip geçtiği bir güzergah üzerinde yer aldığını ve çevresinin bir mil olduğunu zikretmiştir. Barbaro, bundan başka Hasankeyf'in içinde birkaç cami ve çok sayıda güzel yapılı ev görüldüğünü belirtmiş ve şehrin dışında akan Dicle Nehri'nin güzelliği ve ihtişamından, çok derin olduğu için hiçbir şeyin tek parça olarak onun dibine değmediğinden bahsetmiştir. Seyyah, Hasankeyf'teki Artuklular döneminden kalma köprüyü ise genişliği 300 ayak olan üzerine ağaçtan sadece 36 kendi ağırlığına dayanan ve suyun içine dikilmiş kalasların ucunda yer alan büyük bir köprü olarak tasvir etmiştir⁶¹.

Akkoyunlu Uzun Hasan Bey tarafından zapt edilen şehir 1501'den sonra Safeviler'in nüfuz alanında kaldı. Hasankeyf, Safevi egemenliğinden sonra 1517 yılında Yavuz Sultan Selim döneminde Osmanlıların eline geçti ve Osmanlı devlet düzeni içinde Diyarbakır Beylerbeyliğine bağlı önce kaza,

⁶⁰ Josaphat Barbaro, **a.g.e.**, 2005, s.65-66.

⁶¹ Josaphat Barbaro, **a.g.e.**, 2005, s.65-66.

sonra da sancak merkezi⁶² olarak giderek gelişme göstermiştir. 1526'da on dört mahalleli orta büyüklükte bir şehir merkezi durumundaydı ve Güneydoğu Anadolu'da Mardin, Diyarbakır ve Antep'ten sonra fiziki görünümü ve nüfusu açısından Urfa ile birlikte bölgenin dördüncü büyük şehrini teşkil ediyordu. Şehirde dört cami, otuz mescit, iki muallim hane, on bir zaviye, iki kervansaray, Kayseriye denilen yetmiş dükkanlı bir bedesten ve beş hamam mevcuttu; ayrıca yağ çıkarılan bir tahinhane, debbağhane, boyahane ve mumhane gibi sanayi kuruluşları vardı. 1301 hanenin 494'ü Müslümanlara, 787'si Hristiyanlara ve 20'si Yahudilere aitti; nüfus da tahminen 7000- 7500 civarındaydı. XVI. yüzyılın ikinci yarısında Hasankeyf daha da gelişme göstermiştir. XVI. yüzyılın sonlarında doğuya yapılan seferler sonucunda Bağdat-Basra-Tebriz yoluyla bölgedeki şehirlere bağlanması Hasankeyf'in gelişmesinde etkili olmuştur⁶³.

XVII. yüzyılda Basra- Bağdat üzerinden gelen ana ticaret yolunun sönükleşmeye başlaması, Osmanlı-İran savaşları ve İran ambargosu ticarete önemli bir darbe vurdu. Hasankeyf'i hem nüfus hem de ham madde ve ticari talep bakımından besleyen çevresindeki yoğun göçebe kitlesi, üretilen yün ve deri gibi maddelerin artık yeterince alıcı bulamaması yüzünden zor duruma düşmüştü. Bunun ortaya koyduğu meseleler Osmanlı Devleti'ni aşiretlerin iskanına doğru sevk edince Hasankeyf'te çevresiyle irtibatı giderek zayıflayan bir kasaba haline geldi⁶⁴.

1838 yılında Osmanlı Ordusunda danışman subay olarak görev yapan Prusyalı Yüzbaşı Helmuth Von Moltke Musul'a yolculuk yaparken Diyarbakır üzerinden Hasankeyf'e uğramıştır. Moltke, Hasankeyf'i yamaçlarına nehirден yukarı bir patikanın tırmandığı yüksek bir kayanın üzerine kurulu, garip manzarası olan bir şehir olarak tasvir etmiştir. Buranın aşağısında tahrip edilmiş eski bir şehir bulunduğunu, şehirde gözüne çarpan tek tük minarelerin eskiden burada cami ve evlerin bulunduğunun kanıtı olduğunu zikretmiştir.

⁶² Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Cilt III-IV, İstanbul, Üçdal Neşriyat, 1965, s.437; Başbakanlık Devlet Arşivi Genel Müdürlüğü, **998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr ve Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri**, Cilt 1, Ankara, 1998, s. 119; Şevket Beysanoğlu, **Anıtları ve Kitabeleri İle Diyarbakır Tarihi**, I. cilt, Ankara, Neyir Matbaası, 1990, s. 588.

⁶³ Yusuf Oğuzoğlu, **a.g.m.**, 1997, s.366.

⁶⁴ Yusuf Oğuzoğlu, **a.g.m.**, 1997, s.366.

Şehir halkının, geçilebilir tarafını bir surla tamir etmiş oldukları kayalığa sığınmak zorunda kaldıklarının altını çizen Moltke, dar, kayalık boğazda yukarıdan aşağı yuvarlanmış olan büyük taş kitlelerine rastladığını, bunların içinin halk tarafından oyulup mesken haline getirildiğini vurgulamıştır. Bu döküntülerin, çarsısı bile olan, küçük ve düzensiz bir şehir haline geldiğini belirtmiştir. Hasankeyf'te Moltke'nin dikkatini en çok çeken şey, Dicle nehri üzerindeki köprü olmuştur. Yazar köprünün, eski Ermeni krallarına mı, Rum imparatorlarına mı yoksa daha muhtemel olarak halifelere mi mal edeceğine karar verememiştir⁶⁵.

Moltke, son olarak Hasankeyf'in alt tarafında bulunan araziye vahşi ve güzel bulduğunu vurgulamıştır. Daha sonra kükürtlü pınarların ısıttığı bir mağaranın önünden geçip Cizre'ye gittiklerini aktarmıştır⁶⁶.

1867 yılından sonra Midyat'a bağlı bir nahiye iken, 1926 yılında Mardin kaza merkezlerinden olan Gercüş'e bağlanmıştır. 1990 yılında Batman'ın il olmasıyla, Hasankeyf de Batman'a bağlı ilçe merkezi olmuştur⁶⁷.

Hasankeyf Yerleşim Yerinin Adı

Hasankeyf adının menşei tam olarak bilinmemektedir. Asur kaynaklarında geçen Kipani adı Hasankeyf'in içinde bulunduğu bölgeye verilmiştir. Hasankeyf'in ismi Roma ve Bizans kaynaklarında kalesinin yekpare taştan olmasından dolayı Süryanicede "kaya" anlamına gelen kifo kelimesinden türetilmiştir. Kifos, Cepha ve Ciphas gibi isimlerle de adlandırılmıştır. Süryani kaynaklarında Hesne Kepha diye zikredilen, Arapçada Hisn Kayfa olan şehrin adı "kaya hisarı" şeklinde bilinmektedir. Ermenicede Kentzy şeklinde kaynaklara aktarılmıştır⁶⁸.

⁶⁵ Helmuth Von Moltke, **Türkiye'deki Durum ve Olaylar Üzerine Mektuplar**, Çev. Hayrullah Örs, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1960, s. 185.

⁶⁶ Helmuth Von Moltke, **a.g.e.**, 1960, s.185.

⁶⁷ Yusuf Oğuzoğlu, **a.g.m.**, 1997, s.366.

⁶⁸ Besim Darkot, **a.g.m.**, 2001, s.454.

Urfalı Mateos Vekayi Namesi'nde Hasankeyf'ten, Hasnkev, Kantzi, Keyfa şatosu diye bahsetmektedir⁶⁹.

Orta Çağ İslam kaynaklarında burası için yaygın olarak "Hısn Keyfa" adının kullanıldığı görülür. Hısn kelimesi Arapça kökenli olup kale anlamına gelmektedir. Keyfa kelimesinin anlamı ise kaya manasına gelen Suryanice kökenli olan kifo dan türetildiği tahmin edilmektedir. Osmanlı döneminde de Hasankeyf şeklini almıştır⁷⁰.

XV. yüzyılın sonlarında Hasankeyf'e uğrayan Vendik elçisi Barbaro Hasankeyf için Asancheftir demiştir⁷¹. XVI. yüzyıldan itibaren Hasankeyf olarak kaynaklara geçmiştir⁷².

İktisadi Durumu

Tarihi İpek yolu Batıda Roma'dan başlayarak Akdeniz üzerinden ve Anadolu içlerinden geçerek, Suriye'de Hieropol şehrine, Mezopotamya üzerinden Kuzey İran'a, Orta Asya'ya, Doğu Türkistan Vahalarına, Kaşgar ve Turfan üzerinden Çin'e kadar gitmektedir⁷³.

Hasankeyf ipek yolu olarak adlandırılan ticaret güzergahı üzerinde yer almaktadır. İpek Yolu Tebriz'den sonra Anadolu'da iki şekilde İstanbul'a bağlanmaktaydı. Birincisi kuzeyden Erzurum, Erzincan, Sivas, Tokat, Ankara, Bolu ve Bursa, ikincisi ise Van, Bitlis, Diyarbakır, Urfa, Birecik, Halep, Adana, Konya, Akşehir, Kütahya ve Bursa şeklide yapılmaktaydı. Hasankeyf ise tüccar kervanlarının geçiş ve mübadele merkezlerinden biri olmuştur. Ayrıca Suriye, Mısır, Arabistan, İran ve Anadolu arasında da ticari faaliyetlerin ortasında yer almaktadır. Hasankeyf Artuklu Döneminde iktisadi olarak en

⁶⁹ Urfalı Mateos, **a.g.e.**, 1962, s.388.

⁷⁰ Besim Darkot, **a.g.m.**, 2001, s.454.

⁷¹ Josaphat Barbaro, **a.g.e.**, 2005, s.65.

⁷² Nasühü's Sılahi, **Beyan Menazil-i Sefer-i Irakeyn**, Çev. Hüseyin G. Yurdaydın, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1976, s. 75.

⁷³ Yahya Aksoy, **Si-An'dan Tiran'a Tarihi İpek Yolu**, Ankara, Kripto Kitaplar, 2009, s.17.

canlı yıllarını yaşamıştır⁷⁴. İslami dönemde özellikle halifeler İmparatorluğu içinde uluslar arası ticaretin başlıca iki ana yolu Dicle ve Fırat kabul edilmiştir. Uzak doğuya giden gemilerin çıkış noktası bu nehirler olmuştur⁷⁵. XIII. yüzyılın sonlarında Anadolu'nun geneli karışıklık içindeyken, Mardin ve Diyarbakır çevresi kervan ve şehir ticareti bakımından çok parlak bir dönemi yaşamıştır⁷⁶.

Hasankeyf'ten Dicle yolu üzerinde kelek ile ticaret yapılmıştır. Dicle nehrinde suyun fazla derin olmamasından dolayı ticarete kelek kullanılmıştır⁷⁷. Hasankeyf'ten Bağdat'a kelek ile zahire yollanırdı. Kelek denilen Sal, koyun ve keçi derilerinin göğüs tarafından biraz yarıp, derileri yüzüldükten sonra dikilerek ayakları bağlanır. Bağlandıktan sonra nefes ile şişirilirdi. Şişirilen bu deriler tulum adını alır. Tulumların üzerine birer karış aralıklarla ağaç dizilerek bağlanırdı. Yükün miktarına ve suyun çokluğuna göre tulum sayısı değişmektedir. Kelek ile Hasankeyf'ten Bağdat'a zahire gönderilirdi. Kelekte sadece yiyecek değil, I. Dünya Savaşı sırasında merkezi Bağdat'ta bulunan 6. Ordu Kumandanlığının savaş araç- gereçleri ve gıda maddeleri de taşınmıştır⁷⁸. Ayrıca 1566 yılında top dökümü, kalıp yapmak için kullanılan toprak Dicle nehri üzerinden Hasankeyf'ten Bağdat'a keleklerle ulaştırılmıştır⁷⁹.

Hasankeyf'te pamuk üretimi ve dokumacılığın önemli olmasında iklim ve bitki örtüsünün etkisi bulunmaktadır. 16. Yüzyılda Hasankeyf'in abayi ve sofları meşhur olduğu bilinmektedir⁸⁰.

⁷⁴ M. Halis Özer, "Artuklu Devletinde Önemli Ticaret Yolları ve İktisadi Etkileri", **I. Uluslararası Artuklu Sempozyumu Bildirileri**, Cilt II, Mardin, 2007, s.475.

⁷⁵ W. Heyd, **Yakın Doğu Ticaret Tarihi**, Çev. Enver Ziya Karal, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1975, s. 31.

⁷⁶ Mustafa Akdağ, **Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2010, s. 74; Suriye için bkz. Ahmet Tabakoğlu, **Türk İktisat Tarihi**, İstanbul, Dergah Yayınları, 1994.

⁷⁷ Cengiz Orhunlu, Turgut Işıksal, "Osmanlı Devrinde Nehir Nakliyatı Hakkında araştırmalar, Dicle ve Fırat Nehirlerinde Nakliyat", **Tarih Dergisi**, Cilt 13, Sayı 17-18, İstanbul, 1963, s. 86.

⁷⁸ Emrullah Güney, "Dicle Irmağında Kelek Taşımacılığı", **Coğrafya Araştırmaları**, Cilt 2, Sayı 2, 1990, s.324-327.

⁷⁹ Cengiz Orhunlu- Turgut Işıksal, **a.g.m.**, 1963, s.95-96.

⁸⁰ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **a.g.e.**, 1988, s. 250.

Dicle üzerinden Musul'a kadar kelek ile yolculuk yapan Moltke 1838 yılında, Diyarbakır üzerinden Hasankeyf'e, oradan Cizre'ye ve Musul gitmiştir⁸¹.

Orta Çağın önemli ticari merkezlerinden biri olduğunu Hasankeyf'te Artuklu, Akkoyunlu ve İlhanlı dönemlerine ait darphanelerin olması kanıtlamaktadır⁸². Ancak 1885 yılında İstanbul'dan, Bağdat'a ve Hindistan'a yolculuk yapan Ali Bey, bu yolculuk sırasında Hasankeyf'e de uğramıştır. Hasankeyf'te erzak alabilecekleri ne bir çarşının nede bir pazarın olduğunu aktarmaktadır⁸³.

Hasankeyf sakinlerinden edindiğimiz bilgilere göre, Hasankeyf'te yakın zamanlara kadar sınırsız seramik üretiminin yapıldığı bilinmektedir. Ancak günümüzde seramik üretimi bulunmamaktadır. Hasankeyf sakinlerinden olan Mehmet Tunç'un dediğine göre 1940'lı yıllarda Hasankeyf'te üretilen sınırsız seramikler, 120 keçi derisinden yapılan keleklerle Dicle üzerinden Musul'a satılmıştır⁸⁴.

⁸¹ Helmuth Von Moltke, **a.g.e.**, 1960, s.185.

⁸² Halil Sahillioğlu, "Darphane", **İslam Ansiklopedisi**, 8. Cilt, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1993, s. 597.

⁸³ Ali Bey, **Lehçetü'l Hakayık**, Çev. Şemsettin Kutlu, İstanbul, 1001 Temel Eser, yy., s. 217-218.

⁸⁴ Vesile Çetin, 86 yaşında, Bahçelievler Mahallesi, 103. Sokak, No: 17; Mehmet Tunç, 67 yaşında, Bahçelievler Mahallesi, 107. Sokak, No:1; emine İbri, 80 yaşında, Kale Mahallesi, Kasır Sokak, No:7; Vesile Alp, 75 yaşında, Kale Mahallesi, Kasır Sokak, No:7; Halime Batıbay, 70 yaşında, Bahçelievler Mahallesi, 109. Sokak, No:2.

İKİNCİ BÖLÜM

HASANKEYF KAZILARI VE KURTARMA ÇALIŞMALARI

Hasankeyf'in Ilisu barajı projesi kapsamında sular altında kalması nedeniyle, Prof. Dr. M. Oluş Arık tarafından 1985 yılında bir yüzey araştırması yapılarak, bilimsel kazı çalışmalarına başlanılmasına karar verilmiştir. Bu çalışmanın hedefi, Hasankeyf kazı ve araştırma alanı içinde var olan, tüm sanat ve tarih değerlerini ortaya çıkarmak, bu verileri modern yöntemlerle sağlamlaştıırıp korumak, kurtarmak ve tüm insanlara Hasankeyf'i bir mimarlık tarihi ve arkeoloji parkı olarak armağan etmektir. Yetkililer baraj inşasına başladıktan 9 yıl sonra Hasankeyf'in sular altında kalacağı uyarısından dolayı, İlk önce Aşağı Şehir merkezinde kazı çalışmalarına başlanılmıştır.1991 yılında GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Hasankeyf çalışmalarına yardım etmeye karar vermiştir.

Çalışmalar Sultan Süleyman Camii güneyinde ve Koç Camii batısında kalan alanda sınırlı kalmıştır. Koç Camii'nin çevresinde üç ayrı noktada kazı başlatılmıştır. Buradaki kazılar sırasında çok sayıda kırık parçalar halinde sgraffito, tek renk sırlı, seladon parçası ve lüster gibi farklı teknikte seramikler bulunmuştur. 1991 yılında seramik fırını ve Zeynel Bey Türbesinin kuzeyindeki alanda kazı çalışmaları başlamıştır⁸⁵.

Merkezi kazı alanı olarak nitelendirilen tarihi Aşağı Şehir merkezinde 1986'dan beri sürdürülen kazılar geliştirilerek devam edilmiştir. İmam Abdullah Türbesi Külliyesi, Güney Yamaçlardaki Kalıntılar, Süleyman Camii ve Çevresi, Yedi Kemerli Yapı, Han, Sahil Sarayı Harabesi, Büyük Saray,

⁸⁵ M. Oluş Arık, **a.g.e.**, 2003, s. 280; M. Oluş Arık- Metin Ahunbay, "1990 Yılı Hasankeyf Kazı, Araştırma ve Onarım Çalışmaları", **XIII. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Ankara, 1991, s. 403-412; M. Oluş Arık, "Hasankeyf Kazı ve Onarım Çalışmaları 1991", **XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Ankara, 1992, s.447-456.

Koç Camii ve çevresinde kazı çalışmaları yapılmıştır⁸⁶. 2001 yılında dört tane seramik fırını bulunmuştur⁸⁷.

2002 yılında bulunan fırınların oval planlı, pişmiş topraktan duvar ve ızgaralı olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca seramik çöplüğü de bulunmuştur⁸⁸.

2004 yılından itibaren Hasankeyf kazısı Abdüsselam Uluçam başkanlığında yürütülmeye başlanmıştır. 2004'te Salahiye yapıları, Yamaç Külliyesi, Cami, Zeynel Bey Külliyesinde yer alan; Medrese, imaret, han, arastada kazı çalışması yapılmıştır⁸⁹. 2005 yılında 1 kilise, 2 medrese, 1 hamam, 4 köşk, 2 yarım türbe, 2 sokak, 1 Roma kapısı kalıntısı ve Büyük Saray'ın yarısı ortaya çıkarılmıştır⁹⁰. 2006 yılında Büyük Saray çalışmalarına devam edilmiş, Köprü Ayağı, İmam Abdullah Zaviyesi, Han ve şehrin diğer bölgelerinde sondaj niteliğinde çalışmalar yapılmıştır.

2007 yılında Kale Yolundaki kazılarda 47 adet dükkan ortaya çıkarılmıştır. Dükkanlar Roma Döneminde düzgün kesme taşlarla inşa edilmiş, Ortaçağ'da ise bazı eklemeler yapılarak işlevlerini sürdürmüşlerdir. Artuklu, Eyyubi ve Osmanlı dönemlerinden şekillenen dükkanlar da ortaya çıkarılmıştır. Şab Camii'nin güneybatısında sur kalıntısına rastlanılmıştır. Kullanılan malzemeden yola çıkılarak bu surun antik dönemden kaldığı ve Roma döneminde onarım görüldüğü düşünülmektedir. Büyük Saray'ın kuzeybatısındaki kubbeli mekan, güneybatı mekanında kazı çalışmaları yapılmıştır. Bu mekanların duvarları moloz ve kesme taş örgülü, yer yer cas⁹¹ (yerli sıva) ile sıvalı olup, üzeri beşik tonozla örtülüdür.

⁸⁶ M. Oluş Arık, "Hasankeyf 2000 Yılı Çalışmaları", **23. Kazı Sonuçları Toplantısı I**, Ankara, 2001, s. 215-222.

⁸⁷ M. Oluş Arık, "Hasankeyf 2001 Yılı Kazı ve Araştırma Çalışmaları", **24. Kazı Sonuçları Toplantısı I**, Ankara, 2002, s. 273.

⁸⁸ M. Oluş Arık, "Hasankeyf 2002 Yılı Çalışmaları", **25. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Ankara, 2003, s. 129.

⁸⁹ Abdüsselam Uluçam, "Hasankeyf Kazısı, 2004", **27. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Antalya, 2005, s. 147-160.

⁹⁰ Abdüsselam Uluçam, "Hasankeyf Kazıları 2005", **28. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Çanakkale, 2006, s. 73-96. Abdüsselam Uluçam, "Başlangıcından Bugüne Hasankeyf Kazıları", **Konya Kitabı X**, Rüçhan Arık-M. Oluş Arık'a Armağan, Konya, 2007, s. 682-702.

⁹¹ Cas bir çeşit alçı. Ayrıntılı bilgi için bkz. Abdüsselam Uluçam, **Hasankeyf'in Mimarlık Tarihi**, Uluslararası Batman Tarih ve Kültür Sempozyumu, (Batman, 15-17 Nisan 2008) Baskıda, s. 12,13.

KAZI ALANLARININ UYDU GÖRÜNTÜSÜ

Harita 2: Hasankeyf Kazısı Arşivinden

1. Zeynel Bey Türbesi ve Külliyesi	9. Ulu Cami
2. Artuklu Hamamı	10. Küçük Saray
3. İmam Abdullah Zaviyesi	11. Koç Camii-Sultan Süleyman Camii ve Külliyesi
4. Artuklu Köprüsü	12. Yamaç Külliyesi
5. Er- Rızk Camii	13. Seramik Fırınları
6. Şab Camii Yapılar Grubu	14. Artuklu Köşkü
7. İç Kale Kapıları	15. Mardinike Külliyesi
8. Büyük Saray	
16. Höyük	

Yamaç Külliyesinin kuzeydoğusunda yer alan Selahiye Ziyaret Yapıları adı verilen yapılarda temizlik ve kazı çalışmaları başlamıştır. Zeynel Bey Türbesi Mezar Odası'nın kazısı, üç ayrı yerde sondaj çalışması, çevre düzenlemesi ve mağaralarda temizlik çalışmaları yapılmıştır⁹².

2008 yılında Sahil Sarayı (Mardinike Camii) kazısı, Sahil Sarayı I ve II. Blok, Büyük Saray'ın üç farklı noktasında, Dicle Nehrinin kuzeyinde bulunan Hamamda kazı çalışması ve zemin temizliği yapılmıştır. Hasankeyf'in güneydoğusunda bulunan Kasır olarak adlandırılan mekânın kazısı yapılmıştır. Artuklu Hamamı'nın Osmanlı döneminde yapılmış olan soğukluk bölümünde geçici sağlamlaştırma yapılmış, kalenin ikinci giriş kapısından başlayarak Küçük Saray'a giden engebeli patika gezi yolu haline getirilmiştir.

Bu dönemde çok sayıda seramik ve cam buluntusu gün ışığına çıkarılıp incelenmiştir. Sahil Sarayı kazılarında tek renkli sırlı, boyalı kazıma, sır altı boyama tekniğinde ve sırsız seramik parçalar bulunmuştur. Büyük Saray kazısında sırlı ve sırsız çok sayıda tabak, kase, küp, kapak ve kırık parçalar halinde ağız, dip, gövde, boyun ve kulp buluntusu ele geçmiştir. Hamam kazısında mavi-beyaz üslupta dipler, kandil, koku şişesi ve kürevi konik kaplar bulunmuştur. Seramiklerin büyük bölümü kırmızı hamurludur. Buluntular 12-13. yüzyıl az olmakla beraber, çoğunluğunu 14-15. yüzyıl özelliklerini gösteren seramikler yer almaktadır.

2009 yılında Sahil Sarayı (Mardinike Külliyesi) daha önceki yıllarda kazısına başlanan II. Blok iki ana bölüm halinde tasarlanıp çalışmaya devam edilmiştir. Kuzeyindeki bölümler; Nişli Mekânın Kuzeyindeki 1 Numaralı Mekân ve Nişli Mekânın Kuzeyindeki 2 Numaralı Mekân, Nişli Mekânın Kuzeyindeki 3 Numaralı Mekân, Nişli Mekânın Kuzeyindeki 4 Numaralı Mekân, Nişli Mekânın Kuzeyindeki 5 Numaralı Mekân diye adlandırılan bölümlerde mezarlıklar ortaya çıkarılmıştır. 3.00 x 16.30 m ölçülerinde doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen alanı kaplayan mekânın batı duvarında 1.00 m

⁹² Abdüsselam Uluçam, **Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi**, 2009, s.47-68.

genişliğinde, 0.95 m yüksekliğinde, 0.60 m derinliğinde bir niş ortaya çıkarılmıştır. Bu nişli mekânda çok sayıda kazıma ve baskı tekniğinde sırsız seramik ele geçmiştir. Bu mekânda birbirinden farklı boyutlarda üç ayak, silindir, plaka ve cüruf gibi fırın malzemeleri bulunmuştur.

Nişli Mekânın güneyindeki 1, 2, 4 ve 5 numaralı mekânlarda, Büyük Saray'ın güneybatı 1 numaralı koridor, 2 numaralı mekân, 5 numaralı mekân, 3 numaralı koridor ile kuzeybatı 1 koridor, 2 numaralı mekân, 3 Numaralı mekân, 4 numaralı mekân ve güneydoğu 11 numaralı mekân, 2 numaralı mekân, 3 numaralı mekân, 4 numaralı mekân, 6 numaralı koridor, 7 numaralı koridor, 8 ve 9 numaralı koridorlarda, Haydar Baba Zaviyesi, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12- numaralı açma, Türbe ve Artuklu Köşkü'nde kazı çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca İç Kale'de toprak tahliyesi ve mağaralarda temizlik çalışmaları yapılmıştır. Büyük Saray ve Artuklu Köşkü'nde onarım ve sağlamlaştırma çalışmaları yapılmıştır.

Büyük Saray'ın güneybatı ve güneydoğu bölümlerinde Rakka seramiği olarak adlandırılan, üretim merkezi Suriye'deki Rakka olan seramik buluntuları ele geçmiştir. Beyaz hamurlu, şeffaf, renksiz sıraltı mavi ya da türkuaz sıratlı siyah boyama tekniğinde bezemeli seramikler ile seladon ve lüster parçaları bulunmuştur. Büyük Saray'da bu grupların dışında 901 adet sırsız, 103 adet boyalı kazıma, 268 adet tek renk sırlı, 182 adet beyaz hamurlu, 14 adet türkuaz sıratlı siyah boyama tekniğinde tabak, kâse, testi, küp, kapak gibi kaplara ait dip, gövde, kenar, boyun, kulp parçaları ele geçmiştir.

Artuklu Köşkü kazısı seramik buluntuları açısından az verimli alanlardan biri olmuştur. 58 adet sırsız, 5 adet boyalı kazıma, 23 adet tek renk sırlı, 3 adet türkuaz sıraltı siyah boyama tekniğinde seramik parçaları ile 4 adet üçayak ele geçirilmiştir. Bu seramik parçaların bir kısmı ile fırın malzemesi olan üçayaklar, XIV- XV. yüzyıl Hasankeyf'teki yerli üretime işaret ederken, çoğu kalitesiz tek renk sırlı olanların daha geç dönemlerden kaldığı

anlaşılmaktadır. Yapının Artuklu Köşkü olarak kabul edilmesine rağmen⁹³, o döneme ait çini veya seramik buluntuya rastlanmaması da dikkat çekicidir. Bu alanda XVI. yüzyıl İznik çinilerinin taklidi gibi görünen küçük bir parça ele geçmiştir.

Haydar Baba Zaviyesi kazısında 219 adet sırsız, 3 adet kazıma, 44 adet boyalı kazıma, 274 adet tek renk sırlı, 13 adet türkuaz sıraltı siyah boyama, 6 adet pişirme kabı, 21 adet lüle, 7 adet çini parçası ele geçmiştir. Bunlar boyun, dip, gövde, kenar parçaları olmakla birlikte, bu kazı alanında aydınlatma ve depolama işlevli kandillerin ve büyük sırlı sırsız küp parçalarının fazlalığı dikkat çekmektedir. XIV- XV. yüzyıl yerel seramik atölyesinde üretilen seramiklerin dışında, lüle ile mavi- beyaz porselen fincan parçaları kazı alanının geç dönemine (XVIII- XX. yüzyıl başı) işaret eden buluntular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mardinike Külliyesi'nde kuzeydeki 1- 2- 4- 5, güneydeki 1-2-5 numaralı mekânlar ve ocaklı mekân olarak adlandırılan açmalarda 1375 adet sırsız, 37 adet kazıma, 124 adet boyalı kazıma, 514 adet tek renk sırlı, 25 adet türkuaz sır altı siyah boyalı seramiklerin yanı sıra 52 adet üç ayak, 107 adet silindir çubuk, 17 adet cüruf şeklinde fırın malzemeleri ele geçmiştir. Buluntular arasında sırsız kapların üretiminde kullanılan seramik kalıplar da yer almaktadır. Mardinike Külliyesi'nin ocaklı mekân olarak adlandırılan bölümünde 8 adet bezemeli ve bezemesiz farklı formlarda ve boyutlarda tüm ya da tüme yakın testi bulunmuştur. Bu kaplarda, gövdenin üst kısmında yani omuz bölümünde ince şerit halinde yazı, palmet - rûmîlerden oluşan bitkisel ya da figürlü, kalıp baskı tekniğinde yapılmış desenler bulunmaktadır. Gövdenin alt kısmı ve boyun kısmı bezemesizdir. Figürlü süslemelerde tek kuş, kentauros tipi bir kaptan karşılıklı su içen kuşlar ve hayvan mücadeleleri yer alır.

⁹³ Abdüsselam Uluçam, "Hasankeyf Artuklu Köşkü Kazı, Sağlamaştırma Ve Dönemleme Çalışmaları", **XIV. Ortaçağ Ve Türk Dönemi Kazıları Ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu**, Konya, Kömen Yayınları, 2011, s.591.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HASANKEYF KAZILARINDA ELE GEÇEN SERAMİKLER

Hasankeyf kazılarında bütün veya kırık parçalar halinde sırlı ve sırsız olmak üzere çok sayıda seramik buluntusu gün ışığına çıkarılmıştır. Sırsız örnekler içinde mutfak eşyası olarak kullanılan; testi, küp, maşrapa, kase, çanak, tabak, pişirme kapları yer almaktadır. Bunların dışında günlük kullanım eşyalarından olan matara, pipo, parfüm veya cıva kabı gibi farklı işlevli küresel gövdeli sırsız örnekler ve üç ayak, silindir, tabla gibi çok sayıda fırın malzemesi de bulunmuştur. Sırsız seramiklerde; kazıma, barbutin, baskı, kakma, ajur gibi birbirinden farklı süsleme teknikleri kullanılmıştır. Sırsız seramiklerde süsleme çeşidi olarak; bitkisel, geometrik, figürlü (İnsan, hayvan, siren) ve yazı kullanılmıştır.

Sırlı örnekler arasında mutfak eşyası olarak kullanılan; kase, çanak, tabak, küp, testi, maşrapa, kavanoz, ibrik ve günlük yaşamda aydınlatma amacıyla kullanılan kandil yer almaktadır. Küp, testi, kavanoz gibi boyunlu derin kaplar depolama ve saklama işlevleri için kullanılmıştır. Seramiklerde tek renk sırlı, boyalı kazıma, kazıma, sıraltı boyama, lüster ve minai gibi süsleme teknikleri görülmektedir. Hasankeyf seramiklerinde⁹⁴ en fazla tek renk sırlı ve boyalı kazıma tekniği görülmektedir.

Sırlı örneklerde; yeşil, türkuaz, kobalt mavisi, hardal, kahverengi, mor ve beyaz sır kullanılmıştır. Süsleme çeşidi olarak bitkisel, geometrik, yazı ve figür (İnsan-hayvan) görülmektedir.

⁹⁴ Hasankeyf seramikleri için Bkz: Nurşen Özkul Fındık, a.g.e., 2008.

3.1. Aydınlatma Amaçlı Kaplar

İçine yağ konularak, bir fitil yardımıyla yakılan aydınlatma aracına kandil denir⁹⁵. Kandilin, Latince karşılığı; “Candela” aydınlatan ve parlayan anlamındadır. Grekçe karşılığı ”Lychnus” , Arapça karşılığı ise; “Kindil” dir⁹⁶. Kandil kullanımı Erken Paleolitik Çağ’a kadar inmektedir. Bu dönemdeki kandiller deniz kabuğu ve taştan yapılmıştır⁹⁷. İhtiyaçların değişmesiyle birlikte kandilin yapım malzemesi de değiş ve gelişmiştir. Metal, cam ve topraktan kandil yapılmıştır⁹⁸. Çanak şeklindeki kandiller bilinen en eski örneklerdir⁹⁹.

Ev, cadde, sokak ve işyerlerinin aydınlatılmasında kullanılan kandilin çıkış noktası eski Doğu medeniyetleridir. Mezopotamya da ise Sümerler zamanında yağ kandili kullanıldığı mezar buluntularından anlaşılmaktadır. Eski Akdeniz medeniyetleri taştan kandiller kullanıldığı bilinmektedir. Anadolu’da Hitit medeniyetinde de kandil kullanıldığı Hitit belgelerinden anlaşılmaktadır¹⁰⁰.

Kandil, yapay aydınlatma aracı olarak yaşam alanlarında, dini törenlerde kullanılmasının yanında mabetlere ve mezar odasına adak eşyası olarak da kullanılmıştır¹⁰¹.

⁹⁵ Mümtaz Soysal, “Kandil”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, 2. Cilt, İstanbul, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, 1997, s. 940-941.

⁹⁶ Anonim, “Kandil” **Meydan Larousse Ansiklopedisi**, 12. Cilt, İstanbul, s862.

⁹⁷ Sedef Çokay, **Antik Çağda Aydınlatma Araçları**, İstanbul, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 1998, s.8-11.

⁹⁸ Zekiye Uysal, “Kubad-Abad Kazılarında Bulunan Cam Kandiller”, **Konya Kitabı X**, Konya, 2007, s.725-732; D. M. Bailey, **Greek and Roman Pottery Lamps**, London, 1972, s.17; M. Zeki Oral, “Eşrefoğlu Camiine Ait Bir Kandil”, **Belleten**, Cilt 23, Sayı 89-92, Ankara, 1959, s.113-117; Gönül Öney, “Anadolu Selçuklu Sanatı”, **Türkler**, 7. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 818; Chris Lightfoot, “Amorium Kazısı 2000”, **23. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt 2, Ankara, 2001, s. 248-249; B. Yelda Olcay, “Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazısı Cam Buluntuları”, **Adalya**, No:III / 1998, İstanbul, 1999, s.169-174; Assadullah Souren Melikian, Chirvanı Gnrs, **Islamic Metalwork From The Iranian World 8th-18th Centuries**, London, 1982, s. 102-104.

⁹⁹ Dominique Kassab Tezgör- Tahsin Sezer, **İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu**, İstanbul, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, 1995, s. 27.

¹⁰⁰ Füzün Kınal, “Kaunos Adak Lambaları”, **Belleten**, Sayı 130, Ankara, 1969, s. 155-156.

¹⁰¹ Sedef Çokay Kepçe, “Tekirdağ Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Kandil”, **Anadolu Araştırmaları**, 18/1, İstanbul, 2005, s. 126; Adil Evren, “Tire-Uzgur Köyü Mezarı Ve Buluntuları”, **Türk Arkeoloji Dergisi**, Sayı 31, Ankara, 1997, s. 94; Tülin Çoruhlu, “2007 Dönemi Ören (Adramytteion Antik Kenti) Kazı Çalışmaları ve Ortaçağ Buluntularının Değerlendirilmesi”, **XII. Ortaçağ – Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Sempozyumu**, Çanakkale, 2008, s. 474; Chris

Kandillerde ilk dönemlerde kullanılan yağlar hayvansal yağlardı. Daha sonraları ise mısır, fındık, susam ve genellikle de zeytin gibi çeşitli bitkilerin yağlarından yararlanıldığı gibi balık yağı ve Hint yağından da yararlanılmıştır¹⁰². Bunlardan başka, Kapadokya bölgesindeki birçok mağara ve ahşap evin odalarında toprak kandillerin içerisine bezir yağı konulmuştur. Doğu Anadolu'daki küçük kalay veya toprak kandiller içinde bezir yağı kullanılmıştır¹⁰³.

Kandillerin fitilleri kükürtlenmiş üstü�üden veya papirüs yapraklarından yapıldı. Fitilin düz durması için içinde birde maşa bulunurdu. Daha çok zeytinyağı kullanılmıştır. Hazne kısmına önce su sonra yağ dökülürdü. Böylece fitil daima yağ tabakası üzerinde dururdu. Fitilin suya değmemesi için de yağın üstüne mantardan yapılmış bir şamandıra kullanılırdı. Şamandıra yağın üzerinde durur yağ azaldıkça onunla birlikte alçalır ve yağ bitince suya dokunarak fitilin ıslanıp sönmesi sağlanırdı. Böylelikle de pişmiş toprak kandillerin ısının etkisiyle çatlayıp kırılması önlenirdi¹⁰⁴. Ayrıca kandilin yanma gücünün artması ve ateşe sarımsı bir renk vermek için yağa tuz katıldığı bilinmektedir¹⁰⁵.

Antik dönem kandilleri üzerinde çeşitli bezemeler yer almaktadır. Bunlar mitolojik figürler, kült konulu sahneler, günlük hayat, Edebiyatla ilgili konular, tarihle ilgili konular, hayvanlar, bitkiler, geometrik şekiller, gökyüzü cisimleridir¹⁰⁶. Erken İslam dönemi kandillerinde yazı, bitkisel ve geometrik

Lightfoot, “Ortaçağ’da Aydınlatma Teknikleri ve Amorium’da Ele Geçen Buluntular”, **XII. Ortaçağ – Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Sempozyumu**, Çanakkale, 2008, s. 43; Burhan Varkıvanç, “Miniaturlampen Aus Dem Demeterbeiligtum İn Kaunos”, **Adalya**, No:III / 1998, İstanbul, 1999, s. 87-95.

¹⁰² Sedef Çokay, **a.g.e.**, 1998.,s. 18.

¹⁰³ Füsun Ertuğ, “Linseed Oil and Oil Mills İn Central Turkey . Flax/ Linum and Eruca , İmportant Oil Plants Of Anatolia” **Anatolian Studies**, Volume 50, Ankara, 2000, s.177.

¹⁰⁴ Celal Esad Arseven, “Kandil”, **Sanat Ansiklopedisi**, 2 Cilt, İstanbul, Milli Eğitim Yayınevi, 1983, s.937.

¹⁰⁵ Sedef Çokay, **a.g.e.**, 1998, s. 18.

¹⁰⁶ Dilek Coşkun, **Konya – Ereğli Müzesi’nde Bulunan Roma Dönemi Kandilleri**, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi), Konya, 2007,s.75; Fisun İlter, **Ören/ Adramytteion Antik Kenti Pişmiş Toprak Kandilleri**, (Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2009, s.83; Sedef Çokay, **a.g.e.**, 1998, s.19-20; Günsel Dağlı, **Hadrianopolis Surları Kurtarma Kazısında Bulunan Roma ve Bizans Dönemi Kandilleri**, (Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2008, Levha LXXVIII.

süsleme yer almaktadır¹⁰⁷. İslami dönemde kandile çok önem verilmiştir. Hz. Muhammed (S.A) bir hadisi şerifinde “Her kim mescide bir kandil asarsa yetmiş bin melek ona dua eder (salâvat getirir). Hatta o kandil kırılrsa bile” buyurmuştur¹⁰⁸. Selçuklu, Beylikler, Eyyubi ve Osmanlı döneminde camilerde metal, cam veya çini asma kandil kullanılmıştır¹⁰⁹. Sadece camilerde değil mezar taşlarında, seccadelerde, tavan süslemelerinde kandil motifi kullanılmıştır¹¹⁰.

İslamiyet’te önemli olan ışık, Hristiyanlıkta da sembolik anlamlar kazanmıştır. Kandiller sayılarına göre farklı anlamlar kazanmıştır. 3 kandil kutsal üçlüyü, 12 ışıklı kandil havarileri temsil ettiğine inanılmıştır. Ayrıca mezar, kilise, mabet ve manastırda kandiller liturjik eşya arasında yer almaktadır¹¹¹.

Her dönemde sürekli olarak kullanılan kandiller, zaman içerisinde değişerek ve de gelişerek farklı tipler de karşımıza çıksa da genel olarak 5 bölümden oluşurlar¹¹².

- a) Yağın konulduğu kısım, gövde veya kandil haznesi (Infundibulum)
- b) İçine fitilin konulduğu ve yakıldığı burun, fitil deliği (Rostrum)
- c) Süslemeli ya da süslemesiz ayna (Diskus)
- d) Diskusu çevreleyen süslemeli ya da süslemesiz omuz (Margo)
- e) Burun karşısına yapılan kulp (Manubrium)

¹⁰⁷ Florence E. Day, “Early Islamic And Christian Lamps” **Berytus Archeological Studies**, Sayı 7, 1942, s.65-79.

¹⁰⁸ M. Zeki Oral, **a.g.m.**, s.113.

¹⁰⁹ Ralph Pinder Wilson, **Islamic Art**, New York, The Macmillan Company, 1957, s.39; M. Zeki Oral, **a.g.m.**, s.117; Adalbert Klein, **Islamische Keramik**, Austria, Zuerst Veröffentlicht, 1976, s.81-84; Arthur Lane, **Later Islamic Pottery Persia, Syria, Egypt, Turkey**, London, 1971, s. 17-24-25- 38-39; İbnu’l Emir İbrahim el-Münşi bin Hacı Abdullah, **a.g.e.**, 1418, s.58. Sultan el-Meliku’l-Adil adlı hükümdar 1328 yılında bir cami yaptırmıştır. Bu caminin inşası bitince kandillerin asılmasını emretmiştir.

¹¹⁰ Beyhan Karamağaralı, **Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1992, s.59; Abdüsselam Uluçam, **Eski Erciş-Çelebibağı Mezarlığı ve Mezar Taşları**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000, ç. 96; Kadir Pektaş, **Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, Ankara, Başbakanlık Basımevi, 2001, s.113-115-116-125-126-219.

¹¹¹ Meryem Acara, B. Yelda Olcay, “Bizans Döneminde Aydınlatma Düzeni ve Demre Aziz Nikolaos Kilisesi’nde Kullanılan Aydınlatma Gereçleri”, **Adalya**, No:II, 1998, s.249-266.

¹¹² Joan Goodnick Westenholz, **Oil-Lamps From The Holy Land**, New York, 2004, s.11.

Kandillerde diğer seramik türleri gibi elle, çarkla ve kalıpla yapılmıştır. Elle kandil yapımı erken dönemlerde yaygın olmakla birlikte, Helenistik dönemde de görülmektedir. Erken dönem kandillerinin çanakları elle yapılmıştır. Çanak şeklindeki kandillere bazen kulp ve burunda eklenmiştir¹¹³.

Çarkla kandil yapımı Orta Tunç Çağından itibaren görülür. Seramiğin yüzeyindeki çark izlerinden bu tekniğin uygulandığı anlaşılmaktadır. Kandilin gövdesi çarkla biçimlendirildikten sonra burun ve kulp ayrı yapıp kandile eklenirdi. Kalıpla kandil üretiminde iki ayrı kalıp uygulanmaktaydı. Ya kalıp tam bir kandil formunda tek parça ve pozitif olarak hazırlanır, sertleşinceye kadar pişirilirdi. Ya da kandilin alt ve üst kısımlarını oluşturacak şekilde negatif olarak hazırlanmış, alçı ve topraktan yapılmış kalıplar kullanılırdı. Kalıp üretiminde iki farklı yöntem uygulanır. Birinci yöntem hamur henüz ıslakken negatiflere elle yayılır ve iki parça birleşerek kurumaya bırakılırdı. Kandil üzerinde yer alan delikler metal yardımıyla açılırdı. Kulpun ekleneceği yer pürüzlenir daha sonra birleştirilirdi. İkinci yöntemde ise iki ayrı kalıp içindeki hamur, iyice kuruduktan sonra kalıplardan çıkarılır ve delikler açılır. Daha sonra iki yarım parça birbirine eklenirdi. Alçı kalıpta kullanılmıştır. Ancak toprak kalıp daha dayanıklı olduğu için daha çok tercih edilmiştir¹¹⁴.Kandilin kullanımı mumun yaygınlaşmasıyla bağlantılı olarak M.S. 7. Yüzyıldan sonra azalmıştır¹¹⁵.

Hasankeyf kandillerinde ne tür yağ kullanıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Çanak şeklindeki kandillerin delikleri haznenin alt kısmında başladığı için zeytinyağı gibi sıvı yağ değil de ilk kandillerde kullandıkları hayvansal yağ kullanılmış olabilir. 16. Yüzyılda Mardin merkez ve köylerinde susam yağı imalathanesinin ve zeytinliklerin¹¹⁶ olması bu yağların kullanılmış olabileceğini göstermektedir.

¹¹³ Sedef Çokay, **a.g.e.**, 1998, s.13.

¹¹⁴ Sedef Çokay, **a.g.e.**, 1998, s.13-14.

¹¹⁵ Güller Karahüseyin, **Milli Saraylar Aydınlatma Araçları Koleksiyonu**, İstanbul, 2009, s. 13.

¹¹⁶ Nejat Göyünç, **a.g.e.**, 1969, s. 125,136.

3.2. Depolama Amaçlı Kaplar

İnsanlar antik dönemlerden itibaren kuru veya sıvı maddeleri depolamak amacıyla testi ve küp gibi çeşitli kaplar kullanmışlardır.

Mutfak eşyası olarak kullanılan küp, Arapça kökenli bir kelimedir¹¹⁷. Küpler sadece mutfakta gıdaların depolanması için kullanılmamıştır. Aynı zamanda ticarete doğrudan tanıklık etmiştir. Ticaret sırasında satılan ürünler küplere konulup gönderilmiştir. 1518 yılında Mardin’de üretilen şaraplar küplere konulup, ağızları mühürlenip sonra satış işlemine geçilmiştir¹¹⁸. Günümüzde küpler ticarete kullanılsa bile, depo ve saklama kapı olarak işlevini devam ettirmektedir. Küplerin içerisine pekmez, reçel, peynir, yağ, kavurma konup, ağızları bezle bağlanılmaktadır. Bu kapları yüksek yerlerde muhafaza edilmektedir¹¹⁹. Hasankeyf Kalesinde yer alan mağaralarda küp, testi ve mutfak kaplarının konulması için çukur bölümler bulunmaktadır.

Farsça desti sözcüğünden gelen testi; kulplu, geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli veya emziksiz, ağaçtan ya da pişmiş topraktan yapılmış su kabına verilen isimdir. Testiler alçak derecede pişirildiği için yüzeyde gözenekler oluşmaktadır. Bu gözenekler suyun serin kalmasını sağlamaktadır¹²⁰. Testilerin gövdesi iki ayrı parça halinde yapıp sonra birleştirilir. Daha sonra boyun, kulp ve kaide kısımları eklenir¹²¹. Bazı kırık gövde parçasında bu birleşme yerini görebilmekteyiz. Küpün yapımında da aynı yöntem kullanılır¹²².

İbrik ve kavanozda boyunlu derin kaplar grubunda yer almaktadır. Her iki kap türü günümüz dede tercih edilmektedir.

¹¹⁷ Tuba Ökse, **Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1999, s. 61.

¹¹⁸ Nejat Göyünç, **XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1991, s. 135.

¹¹⁹ Sacide Yıldırım 82 yaşında, Bahçelievler mah., 107. Sok., no.:2, Halime Batıbay, 70 yaşında, Bahçelievler, 109. Sok., No.:12., Emine İbri, 80 yaşında, Kale Mah., Kasır Sok., No.:7.

¹²⁰ Anonim, “Testi”, **Meydan Laurousse Ansiklopedisi**, 12. Cilt, İstanbul, Meydan Yayınevi, s. 97.

¹²¹ Tuba Ökse, **a.g.e.**, 1999, s. 159-160; Gül Tunçel, “XII-XIV. Yüzyıl Artuklu Kabartma Desenli Sırsız Seramikleri”, **Türkler**, 8. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 116.

¹²² Gül Tunçel, **a.g.m.**, 2002, s. 120.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AYDINLATMA VE DEPOLAMA KAPLARININ TİPOLOJİSİ

1. Aydınlatma Kabı: Kandil

Günlük kullanma eşyaları arasında yer alan kandilin, Antik dönemlerden beri kullanıldığı bilinmektedir. Kandiller, Hasankeyf seramikleri arasında önemli bir grubu oluşturmaktadır. Katalogdaki kandil örneklerinin tümü tek renk sırlı ve bezemesizdir. Kandil formlarından yola çıkarak kaideli ve kaidesiz olmak üzere başlıca 2 gruba ayrılmıştır.

1.1. Kaideli Kandil

Tabladan üzerine kaide eklenerek hazneye geçiş yapılmıştır. Yani hazne kaide üzerine oturtulmuştur. Kaideli kandil örnekleri 5 bölümden oluşmaktadır: Tabla, kaide, kulp, hazne ve burun. Düz dipli olan tablalar yukarı kenarlara doğru konik şekilde genişlemektedir. Kaide uzunlukları 1.6cm. ile 2.6cm. arasında değişmektedir. Kısa İç bükey kaide (K1.2), orta uzun, yukarı doğru hafif genişleyen kaide (K1.1) ve uzun hafif silindirik, profilli (K1.3) kaide çeşitleri görülmektedir. Duruşuna göre dikey, kesitine göre oval şeritli kulpludurlar (K1.1). Çanağı anımsatan hazne kısmı geniş olup, ağız kenarında gaga şeklinde burun bulunmaktadır.

1.2. Kaidesiz Kandiller

Bu grup oluşturulurken dibin çapı ve yüksekliği esas alınmıştır. Dip çapı dip yüksekliğinden fazla olduğu için kaide değil de dip olarak adlandırılmıştır¹²³.

¹²³ Tuba Ökse, a.g.e., 1999, s. 91.

Bu kandillerin küçük olan haznesi, boyun ve kaide olmaksızın direk çanağın içine oturmaktadır. Haznesine göre kendi içerisinde 4 gruba ayrılmaktadır.

1.2.1. Haznesi Delikli Kandil

Dip, çanak, hazne, fitil deliği ve kulp bölümlerinden oluşur. Bu bölümdeki kandiller düz (K2.1.1), içe çekik düz (K2.1.2), halka (K2.1.3) ve yivli halka (K2.1.4) diptirler. Yuvarlak olan çanak kısmının, fitil deliğinin karşısı burun şeklinde büzülmüştür (K2.1.5). Kırık olan kulp izlerinden kulpun duruşuna göre dikey olduğu anlaşılmaktadır (K2.1.5). Hazne ağzı yuvarlak (K2.1.5) ve oval biçimlidir (K2.1.6). Kandiller içe çekik ağız kenarlıdır (K2.1.1- K2.1.2 – K2.1.4 – K2. 1.5 – K2.1.6).

1.2.2. Haznesi Deliksiz Kandil

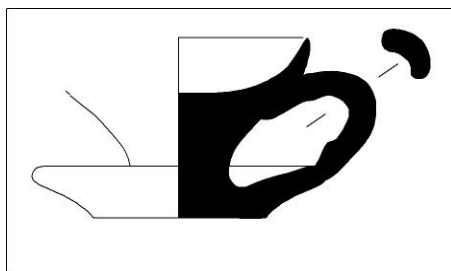
Hazne kısmında fitil deliği bulunmamaktadır. Başlıca 4 bölümden oluşur. Bunlar dip, çanak, hazne ve kulptur. Düz (K2.2.1), halka (K2.2.2) ve içe çekik (K2.2.3) dipli, içe çekik ağızlı (K2.2.3), çanak ve kulp kısımları kırıktır.

1.2.3. Haznesi Kuplu Kandil

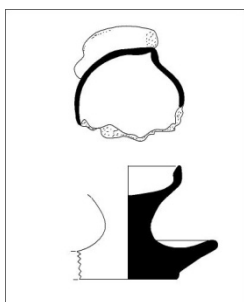
Bu grupta tek örneğimiz bulunmaktadır (K2.3). Düz dipli, dip kısmında hamur birikintisi bulunmaktadır. Hazne kısmının içerisine kulp yerleştirilmiştir. Ağız kenarında başka bir kulp izi daha yer almaktadır.

1.2.4. Haznesi Yukarı Doğru Daralarak Yükselen, Konik Biçimli Kandil

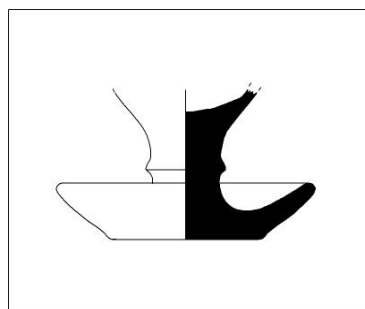
Tek örnek bulunmaktadır (K2.4). Dip, çanak, fitil deliği, hazne ve kulp bölümlerinden oluşur. İçe çekik dip, ağza doğru daralan konik biçimli hazne gövdesi, içe çekik ağza, kulp hazne ve çanağı birbirine bağlayan dikey duruşlu, kesitine göre yuvarlak tiptedir. Çanak kısmının yarısından fazlası kırıktır.

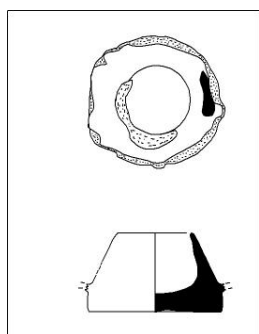
K1.1

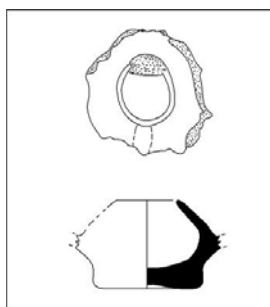
K1.2

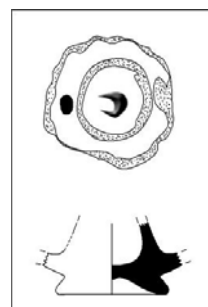
K1.3

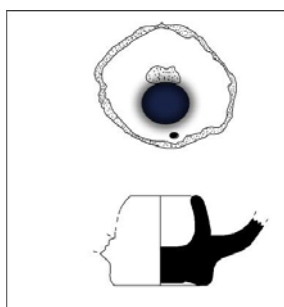
K2.1.1

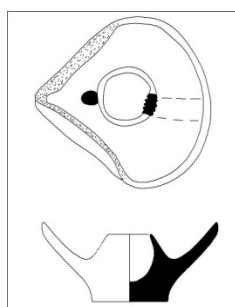
K2.1.2

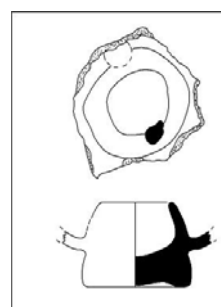
K2.1.3

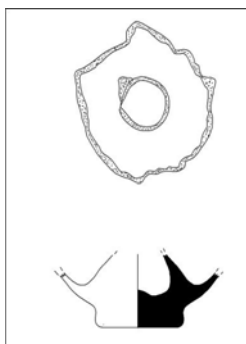
K2.1.4

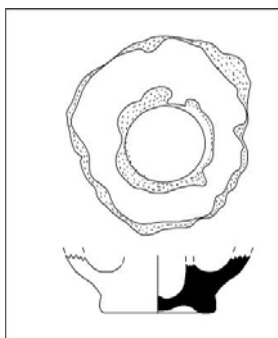
K2.1.5

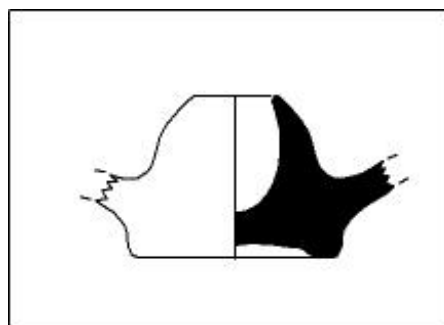
K2.1.6

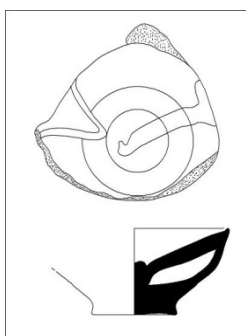
K2.2.1

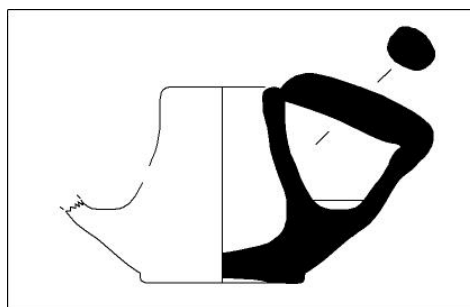
K2.2.2

K2.2.3

K2.3

K2.4

2. Depolama Amaçlı Kaplar:

2.1. K p

Mutfak eşyası olarak kullanılan k p, katı veya sıvı maddelerin depolanmasında kullanılan kaplardır. Antik dönemde kullanılan amphoralar orta a da yerini küp ve testiye bırakmıştır. Bu bölümde ağız, boyun, gövde, kulp ve dip kısımlarının tipolojisi yapılmıştır. Katalogda 3 tane t me yakın k p  rne i bulunmaktadır. Diğer  rnekler kırık parçalar şeklindedir.

2.1.1. Ağız Tipleri

Parçanın duruşuna ve ağız kenarına göre gr plama yapılmıştır. Başlıca dışa çekik, i e çekik ve düz ağız kenarlıdır. Ve bunların alt gr pları görülmektedir.

2.1.1.1. Dışa çekik, dışa kalınla tırılmı  ağız kenarı (K2.1.1.1).

2.1.1.2. Dışa kalınla tırılmı , (inceltilm ) sivri ağız uçlu (K2.1.1.2).

2.1.1.3. Düz, dışa kalınla tırılmı  ağız kenarı (K2.1.1.3).

2.1.1.4. Düz, i e, dışa kalınla tırılmı  ağız kenarı (K2.1.1.4).

2.1.1.5. Düz, hafif i e çekik, dışa kalınla tırılmı  ağız kenarı (K2.1.1.5).

2.1.1.6. İ e çekik, ucu yivli ağız (K2.1.1.6).

2.1.1.7. Düz, İ e, dışa kalınla tırılmı , ucu yivli ağız (K2.1.1.7).

2.1.1.8. İ e çekik, yivli ağız kenarlı (K2.1.1.8).

2.1.1.9. Düz, dışa katlanmış ağız kenarı (K2.1.1.10).

2.1.2. Boyun Tipleri

Gövdeden ağza geçişi sağlayan kısımdır. İncelediğimiz parçaların çoğu kırık olduğu için boynun kısa veya uzunluğu hakkında kesin bir şey söylenememektedir. Sağlam olan 3 parçada kısa boyunludur. Bu bölümde boynun duruşuna göre tipoloji yapılmıştır.

2.1.2.1. Gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (K2.1.2.1).

2.1.2.2. Gövdeden ağza doğru düz devam ederek, üst kısımda hafif dışa çekik sonlanan boyun (K2.1.2.2).

2.1.2.3. İç bükey boyun (K2.1.2.3).

2.1.2.4. Silindirik boyun (K2.1.2.4).

2.1.3. Gövde Tipleri:

2.1.3.1. Küresel gövde (K2.1.3.1).

2.1.3.2. Beyzi gövde (K2.1.3.2).

2.1.4. Kulp Tipleri

Kulpun duruşuna ve kesitine göre 2 şekilde grupta yapıldı.

2.1.4.1. Duruşuna göre: incelediğimiz küplerin hepsinde tek tip kulpla karşılaşılmıştır. Farklı duruşlar tespit edilememiştir.

2.1.4.1.1. Dikey kulp (K2.1.4.1).

2.1.4.2. Kesitine göre:

2.1.4.2.1. Oval kesitli kulp (K2.1.4.2.1).

2.1.4.2.2. Oluklu oval kulp (K2.1.4.2.2)

2.1.4.2.3. Yuvarlak kesitli kulp (K2.1.4.2.3).

2.1.5. Dip Tipleri

Dip çapları dip yüksekliğinden az olduğu için dip diye adlandırılmıştır.

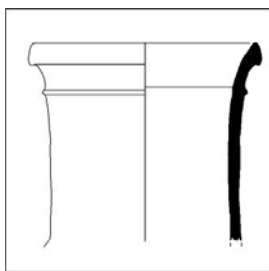
2.1.5.1. Düz dip (K2.1.5.1).

2.1.5.1.1 Yuvarlatılmış düz dip (K2.1.5.1.1).

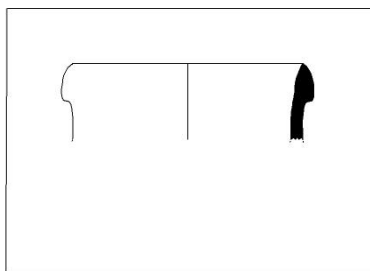
2.1.5.1.2 İçe çekik düz dip (K2.1.5.1.2).

2.1.5.1.3 Kenarlı düz dip (K2.1.5.1.3).

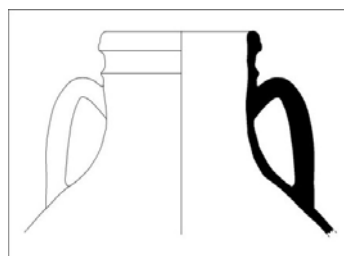
2.1.5.2. Halka dip (K2.1.5.2).

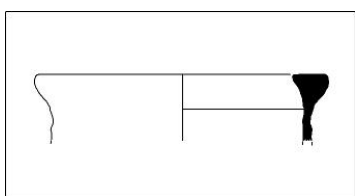
K2.1.1.1

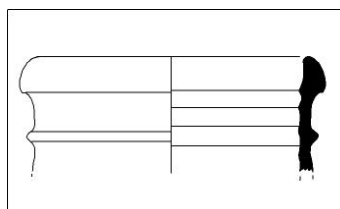
K2.1.1.2

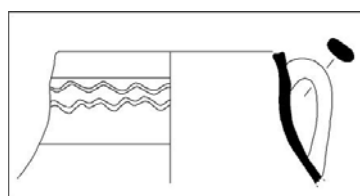
K2.1.1.3

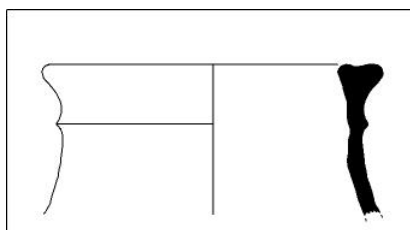
K2.1.1.4

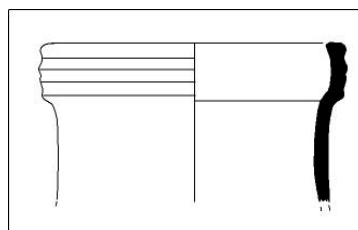
K2.1.1.5

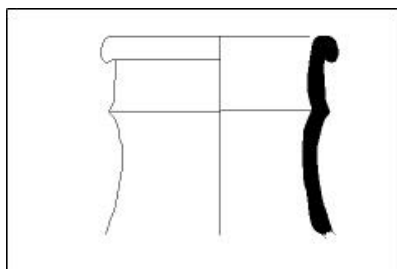
K2.1.1.6

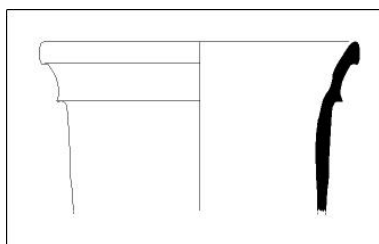
K2.1.1.7

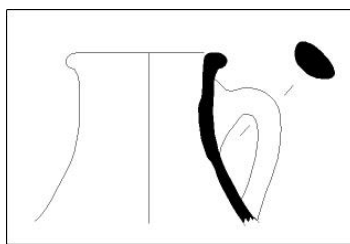
K2.1.1.8

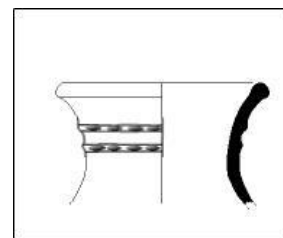
K2.1.1.9

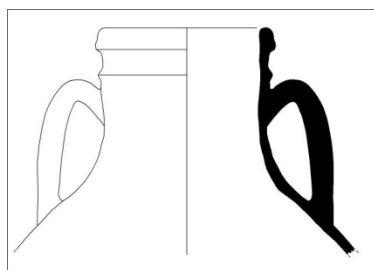
K2.1.2.1

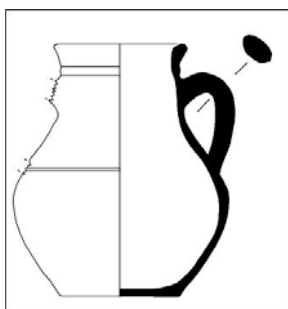
K2.1.2.2

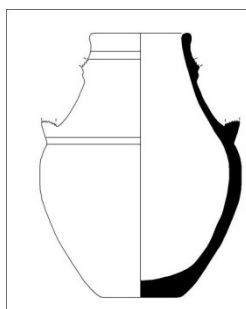
K2.1.2.3

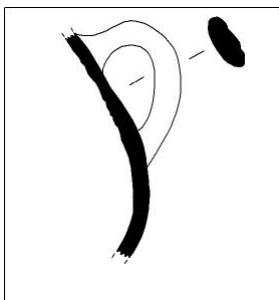
K2.1.2.4

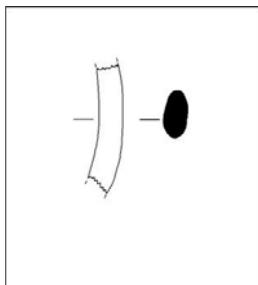
K2.1.3.1

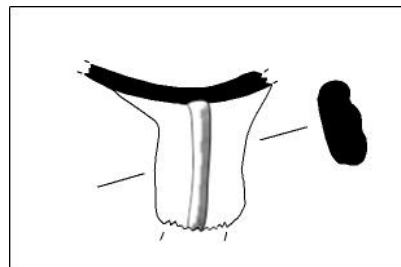
K2.1.3.2

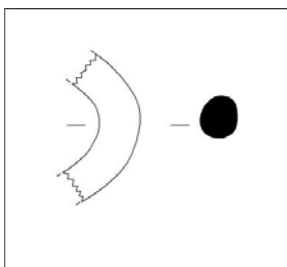
K2.1.4.1

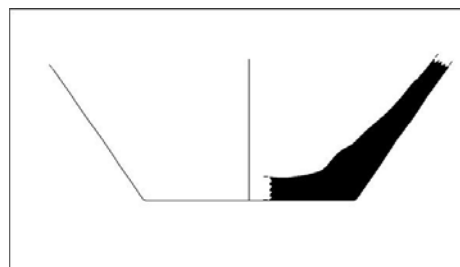
K2.1.4.2.1

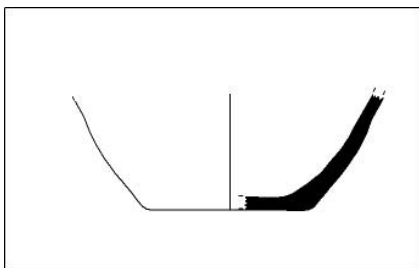
K2.1.4.2.2

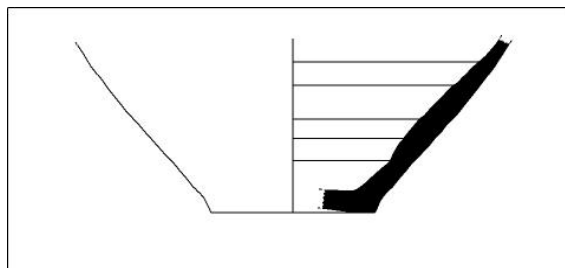
K2.1.4.2.3

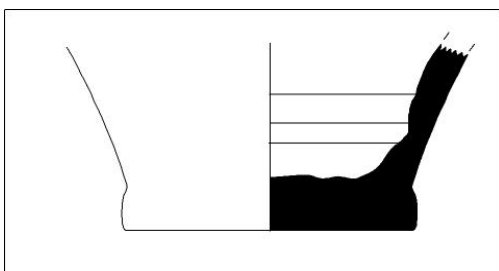
K2.1.5.1

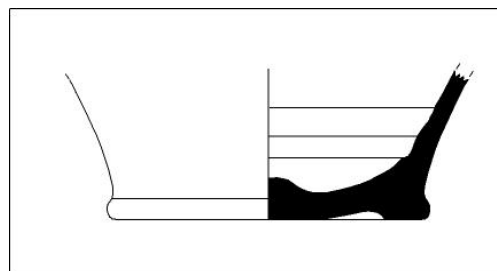
K2.1.5.1.1

K2.1.5.1.2

K2.1.5.1.3

K2.1.5.2

2.2. Testi

İncelenen yıllara ait tek bir sağlam örneğimiz bulunmaktadır. Bu örnekte tek kulplu, uzun boyunlu ve içi-dışı yeşil sırla kaplıdır. Diğer örnekler kırık parçalardan oluşmaktadır. Bu bölümde ağız, gövde, boyun, kulp ve dip tipolojisi yapılmıştır.

2.2.1. Ağız Tipleri

Ağız parçasının duruşuna ve ağız kenarına göre gruplama yapılmıştır. Birbirinden farklı 7 tip görülmektedir. Bunlar:

2.2.1.1. Dışa çekik ağız kenarı (T2.2.1.1).

2.2.1.2. Dışa çekik, inceltilmiş uçlu ağız (T2.2.1.2).

2.2.1.3. Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.3).

2.2.1.4. İçe çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.4).

2.2.1.5. Dışa çekik, içe, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.5).

2.2.1.6. Çift boğumlu kalınlaştırılmış ağız kenarı (T2.2.1.6).

2.2.1.7. Üçlü yonca ağız (T2.2.1.7).

2.2.2. Boyun Tipleri:

2.2.2.1. Gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (T2.2.2.1).

2.2.2.2. Gövdeden ağza doğru daralan konik biçimli (T2.2.2.2).

2.2.2.3. İç bükey boyun (T2.2.2.3).

2.2.2.4. Silindirik boyun (T2.2.2.4).

2.2.3. Gövde Tipleri:

2.2.3.1. Küresel gövde (T2.2.3.1).

2.2.3.2. Üst bölümü yarı küresel, alt bölümü konik biçimli gövde (T2.2.3.2).

2.2.3.3. Çift koni biçimli (T2.2.3.3).

2.2.4. Kulp Tipleri

2 şekilde gruptama yapıldı.

2.2.4.1. Duruşuna göre:

2.2.4.1.1. Dikey kulp (T2.2.4.1).

2.2.4.1.2. Yatay kulp (T2.2.4.2).

2.2.4.2. Kesitine göre:

2.2.4.2.1. Oval kesitli kulp (T2.2.4.1).

2.2.4.2.2. Oluklu oval kesitli kulp (T2.2.4.2.1).

2.2.4.2.3. Yuvarlak kesitli kulp (T2.2.4.2.2).

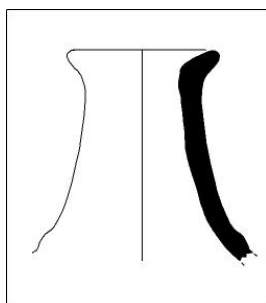
2.2.4.2.4. Dikdörtgen kesitli kulp (T2.2.4.2.3).

2.2.4.2.5. Burma kulp (T2.2.4.2.4).

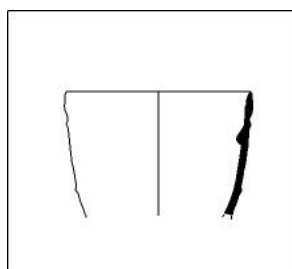
2.2.5. Dip Tipleri:

2.2.5.1. İçe çekik düz dip (T2.2.5.1).

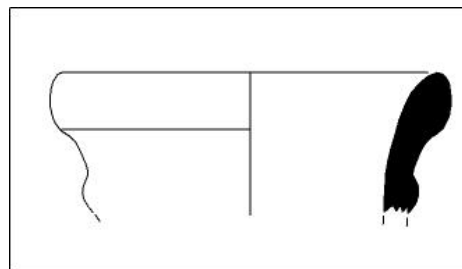
2.2.5.2. Halka dip (T2.2.5.2).

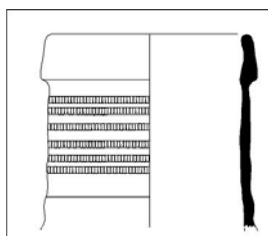
T2.2.1.1

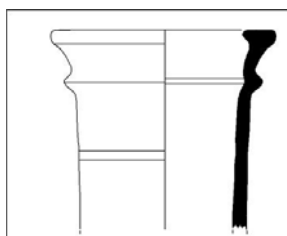
T2.2.1.2

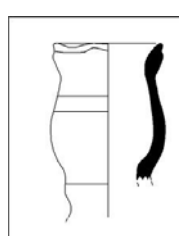
T2.2.1.3

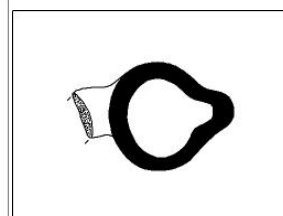
T2.2.1.4

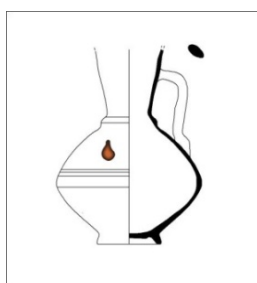
T2.2.1.5

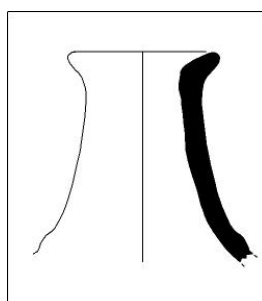
T2.2.1.6

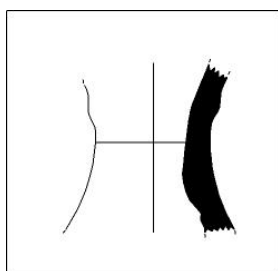
T2.2.1.7

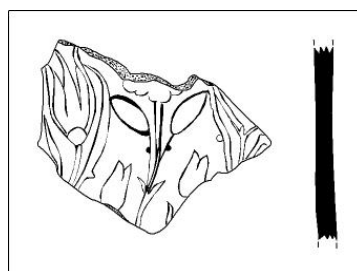
T2.2.2.1

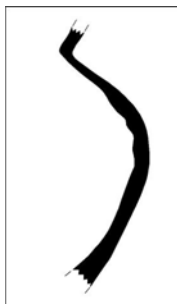
T2.2.2.2

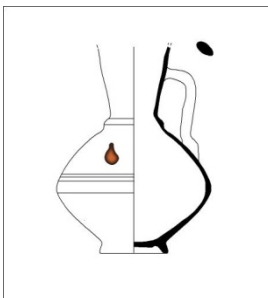
T2.2.2.3

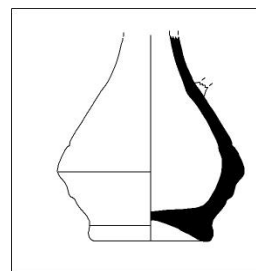
T2.2.2.4

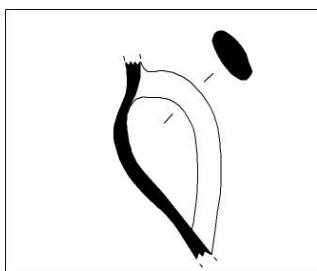
T2.2.3.1

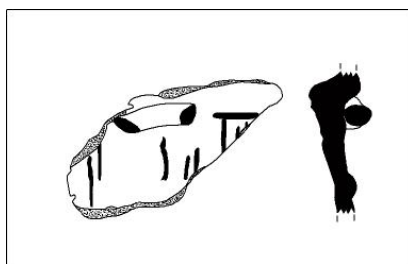
T2.2.3.2

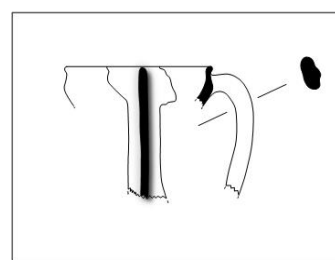
T2.2.3.3

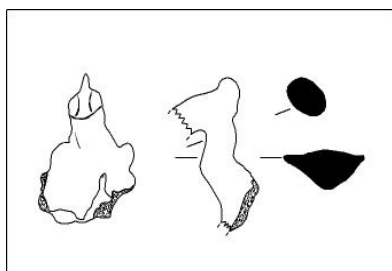
T2.2.4.1

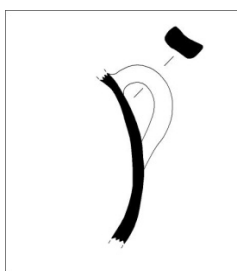
T2.2.4.2

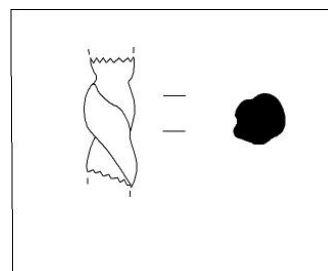
T2.2.4.2.1

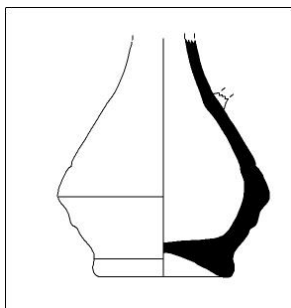
T2.2.4.2.2

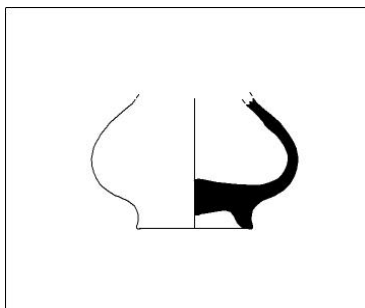
T2.2.4.2.3

T2.2.4.2.4

T2.2.5.1

T2.2.5.2

2.3. İbrik

Mutfak eşyası içerisinde yer alan İbrik emzikli olduğu için testilerden ayrı incelenmiştir. İnsanların abdest almak için kullandıkları metal ibriklerle aynı forma sahip olduğu için emzikli testiden ziyade ibrik demek daha uygun olacağı düşünülmüştür. Bu bölümde boyun, gövde, emzik ve dip tipolojisi yapılmıştır.

2.3.1. Boyun Tipleri: Tek tip boyun görülmektedir.

2.3.1.1. Gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (İ.2.3.1.1).

2.3.2. Gövde Tipleri:

2.3.2.1. Küresel gövde (İ.2.3.1.1).

2.3.2.2. Beyzi gövde (İ.2.3.2.2).

2.3.3. Emzik Tipleri

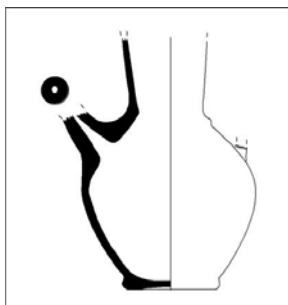
3 gövde parçasının üzerinde yer alan emzik bu parçaların ibrik olabileceğini düşündürmektedir. 3 tanede emzik parçası olmak üzere toplam 6 tane emzik bulunmaktadır. Örneklerde tek tip emzik görülmektedir.

2.3.3.1. Gövdeden ağza doğru daralan emzik (İ.2.3.3.1).

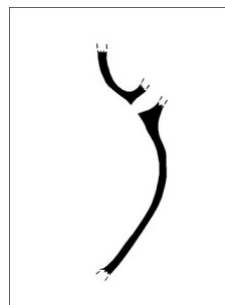
2.3.4. Dip Tipleri

Tek tip dip görülmektedir.

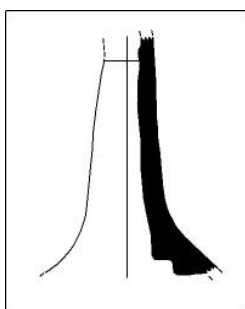
2.3.4.1. İçe çekik düz dip (İ.2.3.4.1).

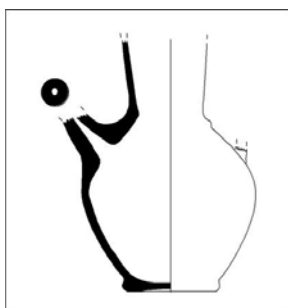
i.2.3.1.1

i.2.3.2.2

i.2.3.3.1

i.2.3.4.1

2.4. Kavanoz

İncelenen kavanoz örnekleri ise kulpsuz, tek renk sırlı veya sıraltı boyama tekniğinde görülmektedir. Kavanozlar küp gibi erzakları uzun süreli depolamak amacıyla değil de günlük kullanımlar için tercih edilmiştir.

2.4.1. Ağız Tipleri

Ağız parçasının duruşuna, ağız kenarına ve ağız ucuna göre gruplara ayrılmıştır.

2.4.1.1. Dışa çekik ağız kenarı (KVN.2.4.1.1).

2.4.1.2. Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (KVN.2.4.1.2).

2.4.1.3. Düz, çift boğumlu kalınlaştırılmış (KVN.2.4.1.3).

2.4.1.4. Düz, yuvarlak uçlu ağız (KVN.2.4.1.4).

2.4.1.5. Düz, basit ağızlı (KVN.2.4.1.5).

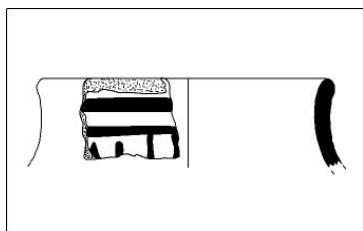
2.4.2. Boyun Tipleri:

2.4.2.1. Gövdeden ağza doğru daralan ters konik biçimli (KVN. 2.4.2.1).

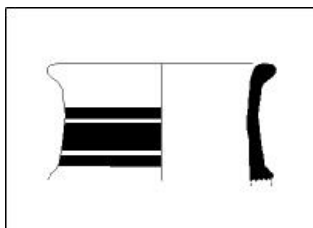
2.4.2.2. Silindirik boyun (KVN. 2.4.2.2).

2.4.3. Dip Tipleri: Tek tip dip görülmektedir.

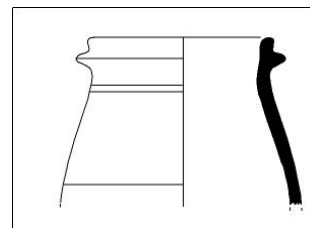
2.4.3.1 Düz dip (KVN.2.4.3.1).

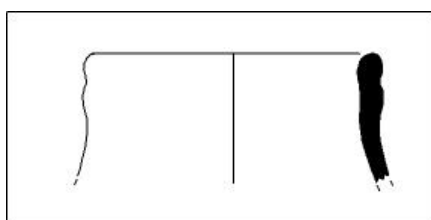
KVN.2.4.1.1

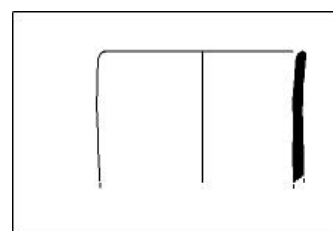
KVN.2.4.1.2

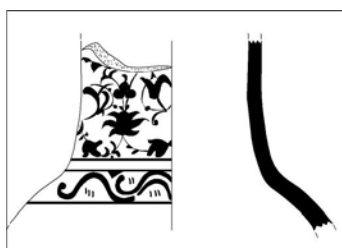
KVN.2.4.1.3

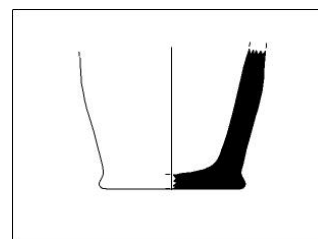
KVN.2.4.1.4

KVN.2.4.1.5

KVN. 2.4.2.1

KVN.2.4.3.1

BEŞİNCİ BÖLÜM

HASANKEYF SERAMİKLERİNİN ARKEOMETRİ ANALİZLERİ

Hasankeyf'e ait bir grup sırlı seramik "Batman, Hasankeyf Seramik Örnekleri Analizi" adı altında Ankara Üniversitesi Başkent Meslek Yüksekokulu Malzeme Araştırma ve Koruma Laboratuvarı (MAKLAB) ile Ankara Üniversitesi Yer Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi (YEBİM) Laboratuvarları'nda incelenmiştir.

Yöntem ve Analizler

Arkeometrik incelemeler genelde buluntunun temel fiziksel özelliklerinin, kimyasal malzeme karakteristiklerinin, mineralojik ve petrografik yapısının belirlenmesi çalışmalarını kapsar. Kimyasal özellikler malzemenin kimyasal bileşim ve element içeriği ile ilgilidir. Mineralojik ve petrografik araştırmalar ise kristal yapı, tür ve jeolojik kaynak çalışmalarını kapsamaktadır. Ayrıca malzemenin rengi, elektriksel iletkenliği, içerdiği tuz türü ve tuz miktarı ile ham madde bileşimi gibi özelliklerinin araştırılması da arkeometrinin destekleyici diğer çalışma alanlarıdır.

HASANKEYF SERAMİK ÖRNEKLERİ

ÖRNEKLER	
BHG-B1	BHG-B20 (HKFK-09-HB-25-15)
BHG-B2	BHG-B21 (HKFK- 09-SS-38-5)
BHG-B3	BHG-B22 (HKFK-09-BS-9-122)
BHG-B4	BHG-B23 (HKFK-09- HB-11-8)
BHG-B5	BHG-B24 (HKFK-09-HB-15-3)
BHG-B6	BHG-B25 (HKFK-09-AK-32-3)
BHG-B7	BHG-B26 (HKFK-09-BS-9-106)
BHG-B8	BHG-B27 (HKFK-09-BS-10-59)
BHG-B9	BHG-B28 (HKFK-09-Ak-32-10)
BHG-B10	BHG-B29 (HKFK-09-BS-55-7-14)
BHG-B11	BHG-B30 (HKFK-09-BS-55-1-183)
BHG-B12	BHG-B31
BHG-B13	BHG-B32
BHG-B14	BHG-B33
BHG-B15	
BHG-B16	
BHG-B17	
BHG-B18	
BHG-B19	

Seramik Örneklerde Gruplamalar

Seramik Gr1 : BHG-B4, BHG-B8, BHG-B16, BHG-B17, BHG-B20, BHG-B26, BHG-B27, BHG-B28 ve BHG-B29

Seramik Gr2 : BHG-B1, BHG-B2, BHG-B3, BHG-B7, BHG-B9, BHG-B10, BHG-B11, BHG-B12, BHG-B18, BHG-B19, BHG-B21, BHG-B24, BHG-B32 ve BHG-B33

Seramik Gr3 : BHG-B30

Seramik Gr4 : BHG-B31

Seramik Gr5 : BHG-B5, BHG-B6, BHG-B13 ve BHG-B26

Seramik Gr6 : BHG-B14, BHG-B15, BHG-B22, BHG-B23 ve BHG-B25

Kromametrik Analiz

Hasankeyf'e ait örnekler önce görsel olarak değerlendirilmiş, fotoğraflanarak belgelenmiş, gruplandırılmış ve kodlanmıştır. Seramik örneklerinde sırların renk analizleri standart CEI $L^*a^*b^*$ (Commission Internationale de L'Eclairage) renk sistemi kullanılarak yapılmıştır (Tablo 1). (L) değeri rengin açıklık değerini, (+a) değeri renkteki kırmızı yoğunluğunu, (-a) değeri rengin yeşil yoğunluğunu, (+b) değeri rengin sarı yoğunluğunu ve (-b) değeri de rengin mavi yoğunluğunu temsil etmektedir.

Hasankeyf seramik örneklerinde sır renkleri yoğunlukla yeşil ve yeşilin tonlarıdır. Bu rengi ifade eden (-a) değerinin yüksek değerde oluşu koyu yeşil, düşük değerde oluşu ise açık yeşil bir rengin ifadesidir. Bununla beraber (+b) renk değerinin de yüksek oluşu yeşilin daha koyu tonlarını temsil etmektedir. Bir başka deyişle koyu yeşil sır rengi için (-a) ve (+b) değerlerinin yüksek olması gereklidir (BHG-B1, BHG-B4 veya BHG-B6 gibi). Örnek seti içinde yeşil tonlu örneklerden farklı olarak BHG-B30 ve BHG-B31 örnekleri turkuaz renklidir (Tablo 1).

Tablo 1. Hasankeyf seramik örneklerinde sır renklerinin Kromametrik analizi.

Örnekler	L	a	b	Görünen Renk
BHG-B1	49,01	-34,83	42,23	Çağla Yeşili
BHG-B2	6,94	-9,35	6,12	Koyu Yeşil
BHG-B3 (dış)	49,78	-8,67	40,51	Açık Kahverengi
BHG-B3 (iç)	20,58	-2,56	16,49	Kahverengi
BHG-B4	38,91	-36,77	35,01	Yeşil
BHG-B5	31,44	-27,85	26,82	Yeşil
BHG-B6	27,29	-31,30	31,63	Yeşil
BHG-B7	25,15	-30,69	19,68	Yeşil
BHG-B8	27,26	-31,01	23,92	Yeşil
BHG-B9	33,58	-37,40	30,95	Yeşil
BHG-B10	4,84	-9,90	7,07	Koyu Yeşil
BHG-B11	7,36	-8,00	10,87	Kahve-Yeşil
BHG-B12	29,24	-29,19	33,59	Yeşil
BHG-B13	19,11	-23,39	23,22	Yeşil
BHG-B14	23,34	-28,56	27,79	Yeşil
BHG-B15	21,77	-22,93	17,42	Yeşil
BHG-B16	24,56	-25,28	23,07	Yeşil
BHG-B17	6,28	-12,83	9,17	Koyu Yeşil
BHG-B18	20,95	-30,70	28,41	Yeşil
BHG-B19	15,63	-22,16	18,10	Yeşil
BHG-B20	9,01	-13,47	9,13	Koyu Yeşil
BHG-B21	3,62	-7,40	5,29	Koyu Yeşil
BHG-B22	33,76	-29,25	29,47	Açık Yeşil
BHG-B23	6,36	-12,27	7,66	Koyu Yeşil
BHG-B24	23,95	-23,54	26,48	Yeşil
BHG-B25	18,24	-16,31	20,20	Yeşil
BHG-B26	12,61	-16,32	12,86	Yeşil
BHG-B27	17,44	-22,19	19,05	Yeşil
BHG-B28	19,67	-21,31	9,56	Yeşil
BHG-B29	6,28	-12,83	9,17	Koyu Yeşil
BHG-B30	40,74	-19,00	-5,84	Turkuaz
BHG-B31	45,89	-27,29	-3,06	Turkuaz
BHG-B32	5,90	-12,05	8,62	Koyu Yeşil
BHG-B33	18,68	-27,19	24,24	Yeşil

İnce Kesit Optik Mikroskop Analizi

Seramik örneklerin petrografik dokusal özellikleri, astar ve sır tabakalarının tanımlanması, kil matriks ve agregaya içeriği, türü, agregaya dağılımı ince kesit optik mikroskop analizi ile belirlenebilmiştir. Optik mikroskop analizlerinin yapılması için seramik örneğin kesitini ifade eden kısımlarını gösterecek şekilde uygun bir kesici ile örnekler kesilmiş, lamalar üzerinde inceltirilerek ince kesitleri hazırlanmıştır.

İncelemelerde LEICA Research Polarizan Mikroskobu DMLP Model alt ve üstten aydınlatmalı optik mikroskop kullanılmıştır. Fotoğraflamalar mikroskoba bağlı Leica DFC280 dijital kamera ile (x25 büyütme tek ve çift nikelde), değerlendirmeler de Leica Qwin Digital Görüntüleme Programı kullanılarak yapılmıştır. Matrikste agregayı oluşturan kayaç ve mineraller “Point Counting Metodu” kullanılarak tanımlanmışlardır.

Petrografik olarak incelenen seramik örnekler matriks yapısı, agregaya tür ve dağılımlarına göre sınıflandırılmıştır (Tablo 2). Örneklerde pişirim sıcaklığı 800-950°C arasında değişim göstermektedir. Seramik örnekler %2-10 arasında değişen oranlarda boşluklu yapıya (gözenekliliğe) sahiptir. Kil grubu genel olarak illit türü kildir. Seramik Gr4 ve Gr6 örneklerinde agregaya yapısında toplam agreganın %1,5 ve %2,5 oranlarında tuğla kırığı parçalarına da rastlanılmıştır.

Tablo 2a. İnce Kesit Optik Mikroskop analizi ile seramik örneklerin gruplandırılması

Seramik Grupları	Piştirim Sıcaklığı (°C)	Gözeneklilik (%)	Ag/Bağ.	Kayaç ve Mineraller*
Seramik Gr1	900	7	65/35	Q,Ç,Pl,By,Op
Seramik Gr2	950	7,5	75/25	Q,Ç,By,Py,Pl,Op
Seramik Gr3	900	2	78/22	Q,Ç,Op,Pl
Seramik Gr4	800	3	12/88	Q,Ç,TK (%2,5)
Seramik Gr5	950	10	45/55	Q,Ç,Pl,Op,By
Seramik Gr6	850-900	5	55/45	Q,Pl,Ç,Op,By,TK (%1,5)

By: Biyotit, **Ç:** Çört, **K:** Kireçtaşı, **Op:** Opak Mineraller, **Pl:** Plajiyoklas, **Py:** Piroksen, **Q:** Kuvars, **TK:** Tuğla Kırığı Parçaları

Tablo 2b. İnce Kesit Optik Mikroskop analizi ile seramik örneklerin kil içerikleri.

Seramik Grupları	Kil Türü	Açıklamalar
Seramik Gr1	illit	Eleme yapılmadan üretilmiş, heterojen karışım, iri ve ince agregaları beraber içeriyor.
Seramik Gr2	illit	Eleme yapılmadan üretilmiş iri agregalar içeriyor.
Seramik Gr3		Yoğun agrega içeriyor.
Seramik Gr4	illit	Elenmiş, ince taneli agregalar içeriyor. Yapıda tuğla kırığı parçaları yer alıyor.
Seramik Gr5	illit	Elenmiş, ortalama büyüklükte agregalar içeriyor.
Seramik Gr6	-	Eleme yapılmadan üretilmiş, yapıda tuğla kırığı bulunur

X-Işını Floresans (Mikro XRF) Analizi

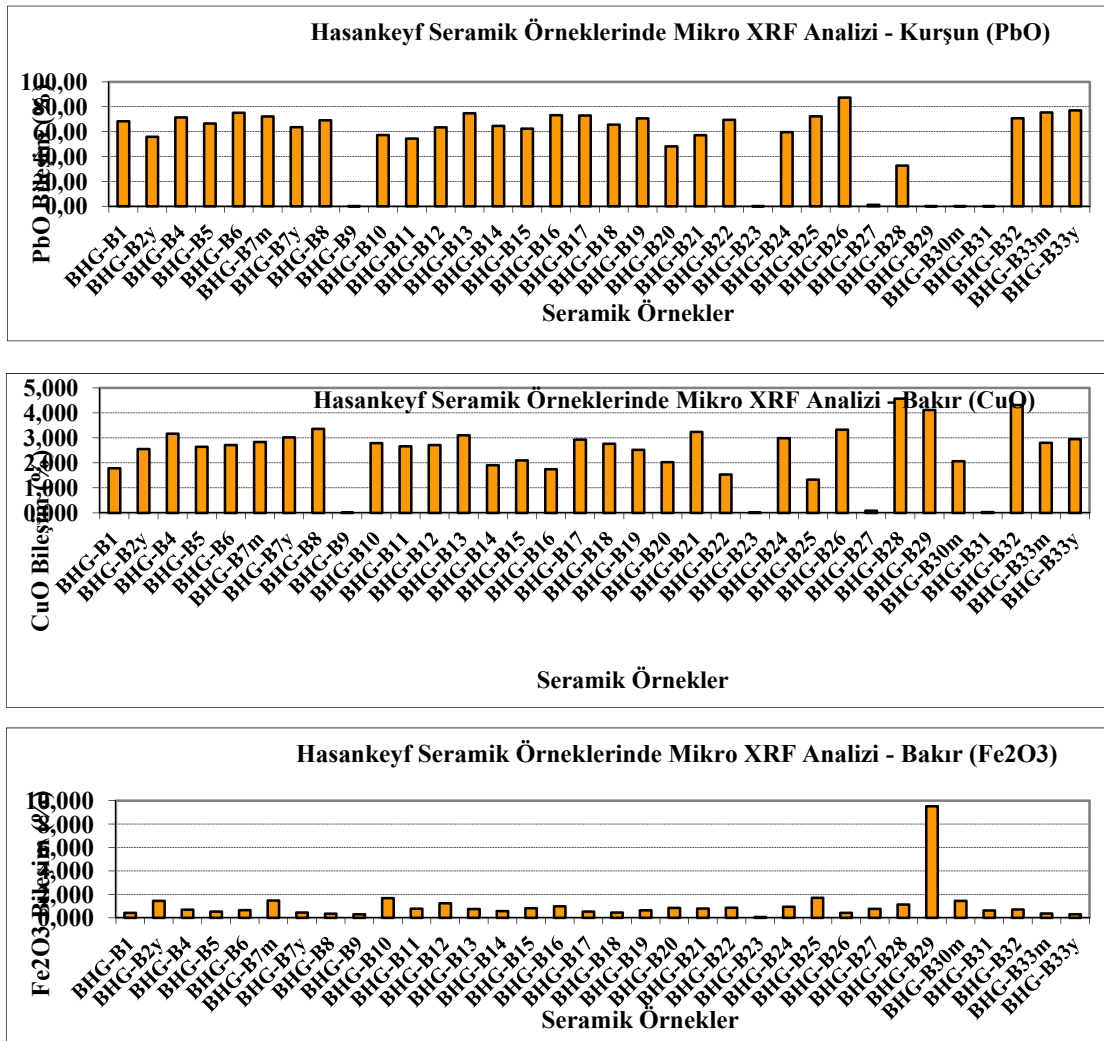
X-Işını Floresans (noktasal Mikro-XRF) analizinin prensipleri optik yayılım spektrografisi prensipleriyle ilişkilidir. Ancak X-ışınları floresans yönteminde atomun uyarılması (yüksek ısı yerine) X-ışınları yoluyla olmaktadır. Elementlerde atom numaraları arttıkça sahip oldukları elektron miktarları dolayısıyla elektronların üzerinde hareket ettikleri yörünge sayıları da artar. Eğer herhangi bir atom, X-ışınları gibi yüksek enerjili bir radyasyonla uyarılırsa bu yüksek enerji girişi, yakın yörüngelerdeki elektronları daha yüksek enerji düzeyine çıkarır, uyarılan elektronlar ilk enerji düzeyine geri döndüklerinde kazanmış oldukları fazla enerjiyi X-ışınları şeklinde geri verirler. Bu ikincil X-ışınları yayılımına “floresans ışıma” adı verilir. Bir elementin verdiği bu ışımların dalga boyu o element için ayırtedici parmak izi gibidir. Işımanın dalga boyunun saptanmasıyla elementin cinsi, saptanan bu ışının yoğunluğunun ölçülmesiyle elementin o madde içerisindeki konsantrasyonu belirlenebilmektedir.

Batman, Hasankeyf seramik örnekleri sırlarının kimyasal bileşimlerine noktasal Mikro-XRF analizi ile ulaşılmıştır. Analizde SPECTRO XLAB 2000 Model Mikro-XRF cihazı kullanılmıştır. Cihaz; mineral, kayaç veya herhangi bir katı, sıvı, toz, film numunelerde kimyasal analizlerin yapılmasında kullanılmaktadır. Mikroprosesör kontrollü olup, aynı anda çoklu element analizini birbiri ardına bir program süresince yapabilmektedir.

İncelenen örneklerin tümüne yakınında astar tabakasına rastlanılmıştır. Sırın astar üzerine uygulandığı anlaşılmaktadır. Örneklerin sır tabakası mikro-XRF yöntemi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 3a-3e’de verilmiştir. Örneklerin çoğunluğunun sırlarında kurşun oksit (PbO ; %32,70 - %87,40 arasında değişmektedir) bulunduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla örnekler kurşun sır içermektedir. SiO_2 %3,35-75,71 arasında, Al_2O_3 %1,49-10,67 arasında değişmektedir. Diğer bir bazik oksit olan MgO oranı ise örneklerin çoğunluğunda (%0,40) aynıdır (Tablo 3a-3e).

Renk elementleri olarak demir (Fe), mangan (Mn), molibden (Mo), antimon (Sb) ve bakır (Cu) düşünülebilir. Yeşil sır içeren örneklerin renk oluşumunda bakır silikat ve demir silikatın etkin olduğu kesindir. Diğer taraftan renk veren element olan bakırın erken Roma Dönemi'nden itibaren pigment olarak ilavesinde, kalay bronzu kullanıldığı yapılan çalışmalarla anlaşılmıştır. Bu durum sırdaki kalayın bakıra (Sn/Cu) oranının %10-20 arasında oluşu ile desteklenmektedir.

Şekil 1. Hasankeyf seramik örneklerinin M-XRF analizi sonuçları (PbO, SiO₂ ve Fe₂O₃).

Tablo 3a. Hasankeyf seramik örneklerinin M-XRF analizi sonuçları.

Element (%)	Örnekler						
	BHG-B1	BHG-B2	BHG-B4	BHG-B5	BHG-B6	BHG-B7m	BHG-B7y
Mg	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400
Al	1,800	1,700	1,490	1,800	1,900	2,000	1,900
Si	27,85	37,08	21,75	27,43	19,99	20,12	30,45
P	0,064	0,066	0,059	0,063	0,090	0,829	0,069
S	0,035	0,031	0,033	0,035	0,080	0,077	0,034
Ti	0,100	0,187	0,097	0,099	0,110	0,120	0,096
V	0,069	0,063	0,066	0,068	0,076	0,086	0,068
Cr	0,046	0,041	0,044	0,045	0,050	0,054	0,045
Mn	0,039	0,035	0,038	0,038	0,042	0,045	0,038
Fe	0,419	1,444	0,698	0,531	0,657	1,474	0,456
Co	0,029	0,028	0,030	0,029	0,032	0,037	0,028
Ni	0,022	0,019	0,022	0,021	0,023	0,025	0,018
Cu	1,786	2,553	3,165	2,638	2,709	2,833	3,021
Zn	0,018	0,017	0,019	0,018	0,020	0,022	0,025
Ga	0,044	0,037	0,042	0,072	0,047	0,069	0,041
Zr	0,043	0,038	0,043	0,043	0,047	0,050	0,040
Nb	0,137	0,210	0,156	0,146	0,094	0,159	0,098
Mo	1,236	1,140	1,272	1,229	1,332	1,418	1,143
Rh	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002
Pd	0,120	0,094	0,110	0,110	0,130	0,130	0,100
Ag	0,090	0,077	0,086	0,088	0,085	0,085	0,071
Cd	0,190	0,150	0,180	0,190	0,210	0,220	0,170
In	0,120	0,110	0,130	0,120	0,110	0,110	0,096
Sn	0,260	0,200	0,230	0,240	0,260	0,270	0,210
Sb	0,250	0,210	0,250	0,250	0,270	0,512	0,400
W	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,049
Ir	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Pt	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Au	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Pb	68,36	55,82	71,38	66,57	75,12	72,19	63,56

Tablo 3b. Hasankeyf seramik örneklerinin M-XRF analizi sonuçları (devam).

Element (%)	Örnekler						
	BHG-B8	BHG-B9	BHG-B10	BHG-B11	BHG-B12	BHG-B13	BHG-B14
Mg	0,400	3,120	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400
Al	1,800	2,090	1,500	1,600	1,800	1,900	1,800
Si	25,75	3,35	36,62	40,33	30,52	19,37	31,50
P	0,062	0,090	0,062	0,062	0,185	0,090	0,077
S	0,033	0,080	0,025	0,028	0,038	0,080	0,037
Ti	0,094	0,040	0,085	0,082	0,097	0,110	0,099
V	0,069	0,035	0,056	0,057	0,069	0,081	0,069
Cr	0,046	0,030	0,039	0,037	0,120	0,052	0,047
Mn	0,038	0,025	0,033	0,032	0,040	0,043	0,039
Fe	0,352	0,303	1,686	0,778	1,237	0,754	0,574
Co	0,028	0,020	0,028	0,025	0,031	0,033	0,029
Ni	0,022	0,015	0,029	0,018	0,112	0,021	0,021
Cu	3,358	0,010	2,789	2,662	2,711	3,103	1,907
Zn	0,016	0,010	0,022	0,046	0,018	0,021	0,018
Ga	0,043	0,010	0,034	0,033	0,048	0,049	0,043
Zr	0,042	0,050	0,034	0,033	0,043	0,048	0,043
Nb	0,083	0,020	0,168	0,177	0,184	0,096	0,075
Mo	1,179	0,050	1,135	1,080	1,233	1,331	1,111
Rh	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002
Pd	0,100	0,020	0,082	0,080	0,110	0,130	0,110
Ag	0,070	0,020	0,060	0,060	0,091	0,085	0,068
Cd	0,180	0,050	0,130	0,130	0,180	0,200	0,190
In	0,096	0,030	0,081	0,083	0,130	0,110	0,097
Sn	0,220	0,050	0,150	0,160	0,230	0,250	0,230
Sb	0,210	0,050	0,160	0,170	0,250	0,433	0,200
W	0,050	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,050
Ir	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Pt	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Au	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Pb	69,10	0,02	57,25	54,46	63,46	74,75	64,57

Tablo 3c. Hasankeyf seramik örneklerinin M-XRF analizi sonuçları (devam).

Element (%)	Örnekler						
	BHG- B15	BHG- B16	BHG- B17	BHG- B18	BHG- B19	BHG- B20	BHG- B21
Mg	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400
Al	2,680	1,800	2,000	1,600	2,100	5,140	1,900
Si	30,03	22,24	21,82	29,60	24,31	42,53	36,14
P	0,414	0,305	0,157	0,060	0,076	0,075	0,073
S	0,045	0,031	0,043	0,065	0,041	0,026	0,031
Ti	0,097	0,100	0,110	0,086	0,110	0,203	0,094
V	0,069	0,072	0,082	0,060	0,080	0,062	0,068
Cr	0,044	0,047	0,054	0,040	0,053	0,039	0,044
Mn	0,037	0,040	0,045	0,034	0,044	0,032	0,037
Fe	0,826	0,982	0,527	0,458	0,640	0,848	0,786
Co	0,030	0,031	0,034	0,027	0,034	0,026	0,028
Ni	0,021	0,022	0,025	0,020	0,025	0,018	0,020
Cu	2,095	1,743	2,929	2,761	2,517	2,029	3,238
Zn	0,018	0,027	0,022	0,017	0,021	0,015	0,026
Ga	0,041	0,045	0,061	0,039	0,094	0,034	0,061
Zr	0,042	0,042	0,050	0,039	0,050	0,033	0,037
Nb	0,189	0,108	0,102	0,175	0,094	0,145	0,116
Mo	1,213	1,260	1,314	1,226	1,289	0,897	1,066
Rh	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002
Pd	0,110	0,110	0,140	0,100	0,130	0,084	0,098
Ag	0,089	0,080	0,085	0,081	0,084	0,062	0,067
Cd	0,180	0,190	0,230	0,160	0,220	0,140	0,160
In	0,130	0,100	0,110	0,120	0,110	0,090	0,096
Sn	0,240	0,240	0,280	0,210	0,280	0,170	0,220
Sb	0,280	0,200	0,250	0,230	0,190	0,180	0,235
W	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,047
Ir	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Pt	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Au	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Pb	62,42	73,28	72,98	65,60	70,65	48,18	57,17

Tablo 3d. Hasankeyf seramik örneklerinin M-XRF analizi sonuçları (devam).

Element (%)	Örnekler						
	BHG- B22	BHG- B23	BHG- B24	BHG- B25	BHG- B26	BHG- B27	BHG- B28
Mg	0,400	7,360	0,400	0,400	0,400	16,800	0,400
Al	1,900	2,900	1,800	1,900	1,900	10,670	1,470
Si	25,67	3,80	34,57	22,21	6,82	15,01	58,11
P	0,063	0,090	0,068	0,472	0,090	0,090	0,064
S	0,033	0,080	0,033	0,103	0,080	0,080	0,022
Ti	0,100	0,077	0,096	0,108	0,110	0,367	0,057
V	0,072	0,004	0,067	0,079	0,086	0,012	0,039
Cr	0,047	0,030	0,044	0,048	0,055	0,006	0,026
Mn	0,039	0,025	0,037	0,041	0,046	0,029	0,022
Fe	0,860	0,075	0,945	1,710	0,430	0,772	1,135
Co	0,031	0,020	0,030	0,034	0,035	0,005	0,018
Ni	0,022	0,015	0,021	0,022	0,026	0,005	0,013
Cu	1,533	0,009	2,988	1,329	3,328	0,086	4,569
Zn	0,018	0,035	0,018	0,019	0,022	0,189	0,011
Ga	0,043	0,010	0,040	0,045	0,053	0,003	0,021
Zr	0,043	0,050	0,039	0,045	0,054	0,050	0,020
Nb	0,126	0,022	0,155	0,159	0,124	0,132	0,265
Mo	1,239	0,050	1,167	1,386	1,572	0,124	0,813
Rh	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002
Pd	0,120	0,002	0,100	0,120	0,140	0,006	0,051
Ag	0,088	0,002	0,078	0,085	0,093	0,007	0,050
Cd	0,200	0,050	0,170	0,200	0,230	0,009	0,074
In	0,140	0,003	0,110	0,120	0,130	0,011	0,068
Sn	0,260	0,050	0,220	0,260	0,280	0,013	0,247
Sb	0,270	0,006	0,230	0,260	0,284	0,019	0,133
W	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,007	0,025
Ir	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Pt	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Au	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Pb	69,49	0,10	59,63	72,37	87,40	1,15	32,70

Tablo 3e. Hasankeyf seramik örneklerinin M-XRF analizi sonuçları (devam).

Element (%)	Örnekler					
	BHG-B29	BHG-B30m	BHG-B31	BHG-B32	BHG-B33m	BHG-B33y
Mg	15,000	11,700	17,800	0,400	0,400	0,400
Al	6,530	7,700	7,930	2,000	1,700	2,000
Si	63,59	75,71	8,19	21,68	19,65	18,58
P	0,090	0,090	0,090	0,059	0,090	0,090
S	0,080	0,080	0,080	0,035	0,080	0,080
Ti	0,058	0,086	4,204	0,110	0,091	0,110
V	0,021	0,016	0,449	0,076	0,065	0,078
Cr	0,016	0,011	0,009	0,050	0,044	0,052
Mn	0,016	0,139	0,047	0,043	0,036	0,043
Fe	9,516	1,454	0,623	0,712	0,375	0,305
Co	0,023	0,009	0,009	0,033	0,033	0,036
Ni	0,008	0,006	0,005	0,025	0,026	0,024
Cu	4,115	2,068	0,030	4,309	2,802	2,947
Zn	0,006	0,008	0,008	0,030	0,027	0,024
Ga	0,004	0,003	0,001	0,047	0,041	0,050
Zr	0,050	0,050	0,050	0,046	0,041	0,050
Nb	0,300	0,321	0,099	0,145	0,097	0,086
Mo	0,238	0,228	0,103	1,403	0,928	0,879
Rh	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002
Pd	0,015	0,011	0,005	0,120	0,094	0,120
Ag	0,016	0,012	0,006	0,090	0,067	0,081
Cd	0,019	0,014	0,007	0,200	0,160	0,210
In	0,022	0,017	0,008	0,120	0,087	0,100
Sn	0,028	0,021	0,010	0,270	0,210	0,270
Sb	0,040	0,030	0,015	0,652	0,190	0,220
W	0,025	0,010	0,004	0,025	0,045	0,055
Ir	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Pt	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Au	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Pb	0,08	0,07	0,04	70,72	75,42	77,04

X-Işını Floresans (PED-XRF) Analizi

Örneklerin element içeriği X-Işınları Floresans Analizi (PED-XRF) kullanılarak belirlenmiştir (Tablo 4). PED-XRF analizi tüm örneklerle hamur kimyasal bileşimlerinin belirlenmesi amacıyla uygulanmıştır. SPECTRO X-

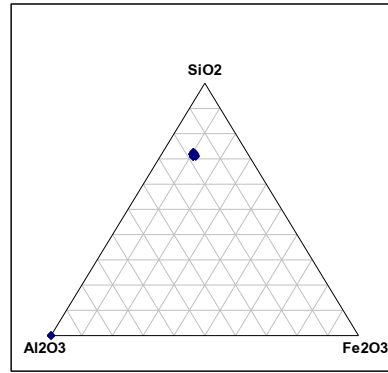
Lab 2000 marka spektrometre Polarize Energy Dispersive (PED-XRF) sisteminde çalışmaktadır. Spektrometre toplam 92 adet standart içermekte olup jeoloji, maden, malzeme bilgisi ve yağ çözeltilerine ait özel standartlar bulunmaktadır.

X-Lab 2000 PEDX spektrometresi atom numarası 11 olan sodyumdan (Na), 92 olan uranyuma (U) kadar analiz edebilme özelliğine sahiptir. Cihazın hassasiyet limiti, ağır elementlerde 0,5 ppm ve hafif elementlerde ise 10 ppm'e kadar ölçüm yapabilecek seviyededir. Örnek alımı toz, toz pelet, cam pelet, kayaç parçası ve çözelti alabilecek özelliktedir. Batman, Hasankeyf seramik örneklerinin kimyasal bileşimlerine PED-XRF analizi ile ulaşılmıştır.

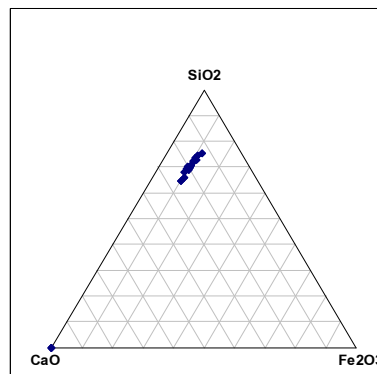
Hasankeyf seramikleri kimyasal bileşimlerine PED-XRF analizi ile ulaşılmıştır (Şekil 2, Tablo 4). Petrografik analizleri destekler nitelikte seramik örnekleri arasındaki kimyasal bileşimindeki benzerlikler PED-XRF analizi ile detaylandırılmıştır. Seramik örneklerin PED-XRF analizi sonuçlarına göre benzer üretim özellikleri taşıdıkları tüm element içeriklerinin birbirine oldukça yakın oluşu ile anlaşılmıştır. Örnekler düşük CaO içerikleri ile (%7,89-10,21) yüksek pişirim sıcaklığında (800-900°C) üretilmiş olmalıdırlar.

İncelenen seramiklerde ana yapıyı; %37,14-50,01 arasında değişen oranda SiO₂ (ortalama %44,99), 9,68-15,61 arasında değişen oranda CaO (ortalama %12,16), %9,03-12,63 arasında değişen oranda Al₂O₃ (ortalama %11,19), %6,11-7,40 arasında değişen oranda Fe₂O₃ (ortalama %6,71) ve %3,60-4,94 arasında değişen oranda MgO (ortalama %4,14) oluşturmaktadır. Ayrıca %12,80-20,38 arasında değişen oranda (ortalama %16,74) LOI (karbonat içerik; LOI: Loss on Ignition/Fırında Isıtma ile Ağırlık Kaybı) oluşturmaktadır. Seramik örneklerde alüminyumun yüksek olması feldispat yönünden zengin kum kaynağını işaret edebilir. Kalsiyum kum kaynağı hakkında tek başına fikir vermemekte ancak stronsiyum (SrO) ne tip kumun (denizel veya karasal kökenli) kullanıldığını belirlemeye yarayabilmektedir. Stronsiyum kalsiyuma benzer jeokimyasal özellikler gösterir ve deniz kabuğu, kireç taşı ve bitki külü gibi kalsiyum içeren malzemeler içinde görülmektedir. Örneklerde stronsiyumun (Sr) ortalama 289,88 ppm değerinde oluşu hammadde olarak karasal ve yerel kumun

kullanıldığını düşündürmektedir. Örneklerde %0,02-2,80 arasında değişen oranda PbO (ortalama %0,96) içeriğın sırdan hamura taşınmış olması muhtemeldir. Aynı şekilde ortalama %1,68 gibi yüksek oranda SO₃ içerik de yörede harç ve sıvalarda yoğun olarak kullanılan alçı içerikli bağlayıcı ile ilişkili olabilir. Seramik örneklerde ana yapıyı ve kili belirleyici elementlerden SiO₂, Fe₂O₃ ve Al₂O₃ değerleri beraberce değerlendirildiğinde seramik örneklerin tümünün oldukça benzer bir yapı verdiği göze çarpmaktadır (Şekil 2).

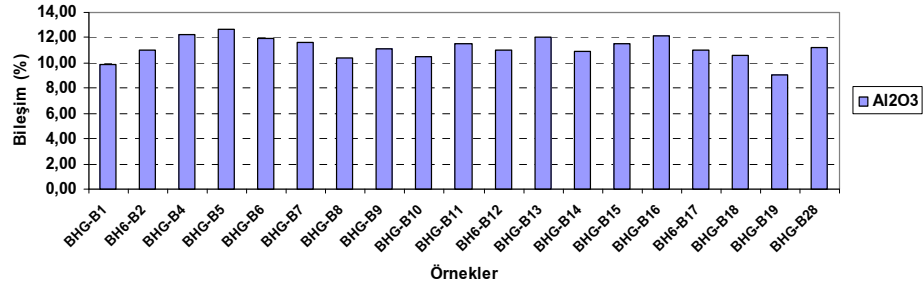

Şekil 2. PED-XRF analizi ile elde edilen sonuçların ışığında seramik örneklerde gruplamalar.

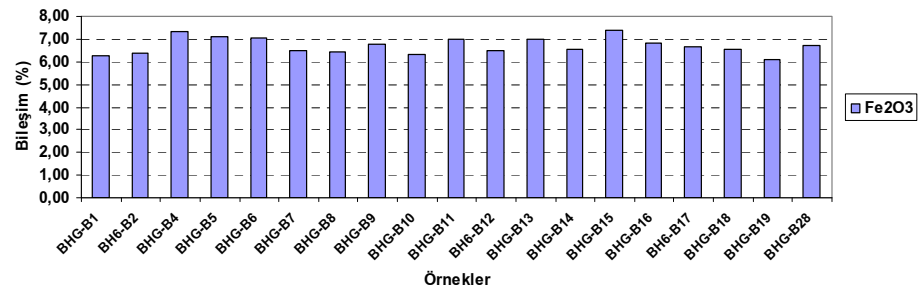

Şekil 3. Hasankeyf seramik örneklerinin PED-XRF analizi sonuçlar.

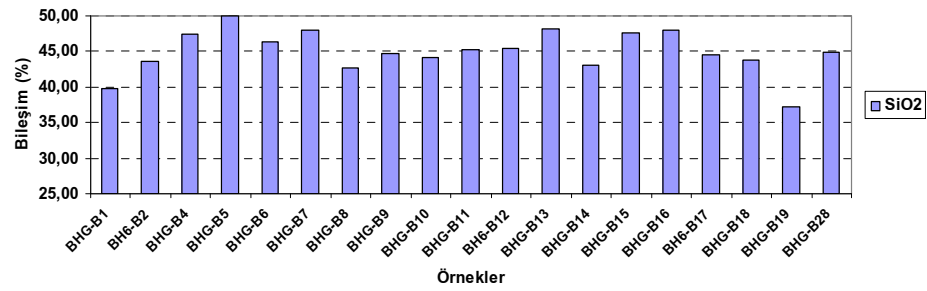
Batman, Hasankeyf Büyük Saray Seramikleri PED-XRF Analizi

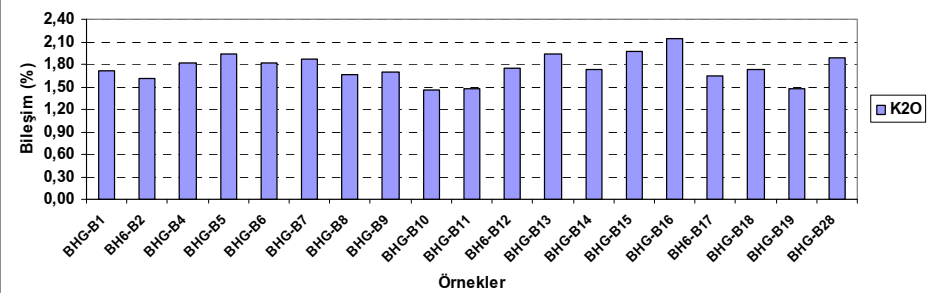
Batman, Hasankeyf Büyük Saray Seramikleri PED-XRF Analizi

Batman, Hasankeyf Büyük Saray Seramikleri PED-XRF Analizi

Batman, Hasankeyf Büyük Saray Seramikleri PED-XRF Analizi

Tablo 4a. Hasankeyf seramik örnekleri PED-XRF analizi sonuçları / ana elementler.

Element (%)	Örnekler						
	BHG-B1	BH6-B2	BHG-B4	BHG-B5	BHG-B6	BHG-B7	BHG-B8
Na ₂ O	0,088	0,410	0,130	0,091	0,180	0,120	0,092
MgO	3,60	4,13	4,15	4,44	4,23	3,78	3,92
Al ₂ O ₃	9,85	11,04	12,27	12,63	11,97	11,64	10,38
SiO ₂	39,85	43,59	47,49	50,01	46,44	48,08	42,71
P ₂ O ₅	0,303	0,224	0,213	0,244	0,278	0,232	0,180
SO ₃	2,474	1,287	0,006	0,007	1,838	0,084	1,902
Cl	0,019	0,011	0,060	0,053	0,018	0,012	0,042
K ₂ O	1,706	1,604	1,814	1,943	1,811	1,863	1,67
CaO	15,61	12,62	10,33	11,88	12,35	13,86	12,71
TiO ₂	0,729	0,769	0,883	0,875	0,845	0,768	0,759
V ₂ O ₅	0,025	0,025	0,026	0,031	0,032	0,022	0,024
Cr ₂ O ₃	0,030	0,033	0,041	0,033	0,033	0,038	0,041
MnO	0,112	0,104	0,125	0,131	0,133	0,111	0,115
Fe ₂ O ₃	6,28	6,39	7,33	7,11	7,04	6,51	6,44
PbO	0,021	1,316	0,786	0,890	1,080	1,210	0,568
LOI	19,72	17,93	15,78	20,38	12,80	13,42	20,09

Tablo 4b. Hasankeyf seramik örnekleri PED-XRF analizi sonuçları / ana elementler (devam).

Element (%)	Örnekler					
	BHG-B9	BHG-B10	BHG-B11	BH6-B12	BHG-B13	BHG-B14
Na ₂ O	0,082	0,180	0,220	0,091	0,270	0,091
MgO	4,36	4,10	4,94	3,93	4,15	3,85
Al ₂ O ₃	11,13	10,51	11,58	11,03	12,04	10,94
SiO ₂	44,68	44,25	45,19	45,50	48,11	43,08
P ₂ O ₅	0,254	0,387	0,222	0,311	0,342	0,209
SO ₃	1,701	2,162	1,830	0,973	0,010	1,137
Cl	0,011	0,021	0,018	0,007	0,004	0,002
K ₂ O	1,699	1,462	1,474	1,743	1,945	1,734
CaO	10,44	13,39	12,7	15,02	9,682	11,98
TiO ₂	0,796	0,735	0,838	0,811	0,881	0,802
V ₂ O ₅	0,026	0,019	0,026	0,025	0,029	0,028
Cr ₂ O ₃	0,034	0,035	0,034	0,049	0,034	0,030
MnO	0,120	0,107	0,124	0,110	0,121	0,111
Fe ₂ O ₃	6,77	6,32	6,98	6,49	6,99	6,55
PbO	0,558	1,046	0,974	1,542	1,709	1,189
LOI	18,87	16,37	13,83	13,83	15,38	19,37

Tablo 4c. Hasankeyf seramik örnekleri PED-XRF analizi sonuçları / ana elementler (devam).

Element (%)	Örnekler						
	BHG-B15	BHG-B16	BH6-B17	BHG-B18	BHG-B19	BHG-B28	Ortalama
Na₂O	0,140	0,158	0,090	0,091	0,108	0,360	0,157
MgO	4,34	4,67	4,25	3,63	4,17	4,10	4,143
Al₂O₃	11,55	12,17	11,01	10,64	9,03	11,18	11,189
SiO₂	47,61	48,06	44,50	43,71	37,14	44,84	44,992
P₂O₅	0,368	0,369	0,187	0,246	0,360	0,283	0,274
SO₃	1,495	0,014	0,374	1,195	11,990	1,455	1,681
Cl	0,013	0,001	0,018	0,025	0,001	0,017	0,019
K₂O	1,98	2,137	1,652	1,723	1,48	1,893	1,754
CaO	8,297	10,45	11,8	12,74	13,22	11,88	12,156
TiO₂	0,854	0,899	0,799	0,771	0,718	0,774	0,806
V₂O₅	0,030	0,027	0,029	0,021	0,023	0,022	0,026
Cr₂O₃	0,047	0,031	0,041	0,034	0,043	0,029	0,036
MnO	0,125	0,125	0,112	0,117	0,111	0,109	0,117
Fe₂O₃	7,40	6,81	6,66	6,54	6,11	6,70	6,706
PbO	0,281	2,804	0,743	0,471	0,745	0,263	0,958
LOI	15,93	14,94	18,93	18,33	15,31	16,91	16,743

Tablo 5a. Hasankeyf seramik örnekleri PED-XRF analizi sonuçları/eser elementler.

Element (ppm)	Örnekler						
	BHG-B1	BHG-B2	BHG-B4	BHG-B5	BHG-B6	BHG-B7	BHG-B8
Co	47,3	32	32	32	32	31	28,4
Ni	119,1	114	140,5	139,3	133,9	127,2	127,2
Cu	51,7	764,1	562,9	628,5	594,5	698,8	360
Zn	73,9	44,4	72,5	65,7	66,9	58,4	66,1
Ga	14,4	9,8	7,2	7,9	8,7	9,3	6,1
Ge	0,8	2,1	1,6	1,7	1,9	1,9	1,4
As	5,5	31	22	24	27	29	18
Se	0,5	2,9	2,1	2,3	2,5	2,7	1,7
Br	3,2	8,4	4,7	5,1	5,5	7,7	3,6
Rb	59,2	67,8	71,4	74	75,1	75,2	61,1
Sr	286,2	347,6	251,2	255,2	273,7	319,4	289
Y	25,4	4	12	3,1	3,5	3,7	11
Zr	208,8	190,9	202,8	212,3	222,3	209,5	189,3
Nb	18,2	11,4	15,3	17,1	16,8	10,7	10,5
Mo	6,1	3,1	3,2	8,9	4,1	3,7	2,8
Cd	0,9	1	1,1	1	1	1	0,4
In	0,9	1	0,8	1	1	1,1	0,9
Sn	5,7	27,1	6,8	18,5	24,5	97,7	14
Sb	1,1	13,4	20,5	28,3	70,3	185	28,3
Te	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3
I	2,3	2,5	2,3	2,4	2,4	2,8	2,2
Cs	3,4	3,2	3,8	5,8	3,8	3,8	3,7
Ba	348,3	330,5	356	390	339,1	319,6	317
La	26,5	28,2	25,6	27,1	25,7	17,5	25,6
Ce	49,6	66,3	58,2	58	62,2	34,6	51,6
Hf	8,4	52	39,8	35,7	23,5	41,1	25,8
Ta	7,6	29	24	25	26	28	19
W	5,1	6,3	7,3	6,7	6,4	6,7	5,8
Hg	1,3	3,8	2,9	3	3,4	3,6	2,4
Tl	2	13	9,4	10	11	12	7,9
Bi	1,2	10,6	35	8,8	10	11	6,7
Th	7,3	83,4	80,3	73	85,5	94,8	52,7
U	8,7	9,8	8,2	10	9,7	9,7	10,5

Tablo 5b. Hasankeyf seramik örnekleri PED-XRF analizi sonuçları/eser elementler (devam).

Element (ppm)	Örnekler					
	BHG-B9	BHG-B10	BHG-B11	BH6-B12	BHG-B13	BHG-B14
Co	37,8	31	32	33	34	31
Ni	129,8	110	125,9	142,8	125,1	126
Cu	279,5	1077	1345	1003	908,2	447
Zn	72,3	37	33	38,9	43,3	66,9
Ga	6	8,7	8,4	11	11	9,1
Ge	1,3	1,8	1,8	2,3	2,4	2
As	18	27	26	34	37	29
Se	1,7	2,5	2,4	3,3	3,5	2,7
Br	4,5	6,8	5,6	9,6	9,6	7,4
Rb	66,8	63,7	71,4	68,2	77,5	66,6
Sr	264,3	266,5	270	304	297,6	324,3
Y	13,8	3,2	11,5	4,3	4,8	3,7
Zr	211,7	199,4	202,4	196,5	191,9	199
Nb	14,9	14,6	15	15,9	11,1	15,1
Mo	4	3,8	4,6	4,1	4,4	4
Cd	1	1	1	1	0,5	2,1
In	1	1	0,9	1	1,3	2,1
Sn	27,9	37,9	30	3,7	121,2	45,7
Sb	1,1	15,6	54	2,5	259,5	42,6
Te	3,9	1,6	1,4	1,3	1,4	1,3
I	2,5	2,5	2,5	2,2	2,9	2,5
Cs	4	4	4	3,7	3,8	3,9
Ba	361,8	313,3	352,9	279	367,4	320,8
La	24,6	24,8	18,4	17,2	24,8	18,1
Ce	56,1	52,5	46,2	41,5	46,3	46,5
Hf	20,8	47	56	56	40	26
Ta	17	33	37	34	33	22
W	5,7	6,5	6,8	7,5	8,6	6,6
Hg	2,5	3,3	3,2	4,1	4,9	3,5
Tl	7,8	11	11	15	16	12
Bi	6,6	9,8	9,3	13	14	11
Th	48,6	80,7	73,8	115,9	134	111,9
U	9,3	8,7	9,5	11	10,1	12,8

Tablo 5c. Hasankeyf seramik örnekleri PED-XRF analizi sonuçları/eser elementler (devam).

Element (ppm)	Örnekler					
	BHG-B15	BHG-B16	BH6-B17	BHG-B18	BHG-B19	BHG-B28
Co	42,8	38	33,1	29	29	28,5
Ni	137,4	128,7	126	130,4	123,8	125,1
Cu	164	882,8	398,6	351,6	470	302,9
Zn	90,5	51,5	63,3	64,2	56,9	71,6
Ga	4,3	16	7	5,5	7,1	4,1
Ge	1,1	3,4	1,5	1,3	1,5	1,1
As	13	54	21	16	21	12
Se	1,3	5	2	1,6	2	1,2
Br	3,4	15,2	4,2	3,5	5,5	2,9
Rb	69,7	80,3	60,9	63,3	60,8	63,3
Sr	370,8	265,1	291,8	261,7	279,9	289,5
Y	20,9	7,1	4,1	14,5	7,4	24,3
Zr	200,9	217,3	208,4	207,4	176,3	248,5
Nb	17	15,8	13,4	14,9	14,4	14,5
Mo	6,7	4,7	4,1	3,8	8	2,8
Cd	1	1,4	1,6	1	0,8	0,9
In	0,9	2,2	1,1	1	1,1	0,8
Sn	12,5	68	26,5	42,3	39,7	28,5
Sb	18,7	36,7	34,5	2,1	1	39,2
Te	1,3	1,4	1,3	1,3	5,9	1,3
I	2,3	2,7	2,4	2,5	2,4	2,5
Cs	3,1	3	3,8	4	3,2	3,8
Ba	353,5	287,9	311,7	328,6	293,6	380,5
La	23,1	25,9	27,3	22,8	28,5	33,7
Ce	53,5	47,1	51,7	48,2	52,1	52,6
Hf	15,1	28	37,2	19,9	34,8	24,1
Ta	13	37	20	18	22	17
W	5,9	8,9	6,1	5,5	5,4	5,4
Hg	2,1	5,8	2,8	2,3	2,7	1,8
Tl	5,6	22	9,3	7,1	9,2	5,2
Bi	4,8	20	7,6	36,5	8	4,4
Th	30,8	189,9	59,1	40,3	60,7	28
U	9,5	16,8	11,2	9,9	8,6	7,5

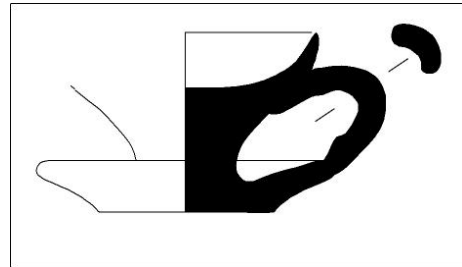
Tablo 5d. Hasankeyf seramik örnekleri PED-XRF analizi sonuçları/eser elementler (devam).

Element (ppm)	Örnekler						
	BHG-B15	BHG-B16	BH6-B17	BHG-B18	BHG-B19	BHG-B28	Ortalama
Co	42,8	38	33,1	29	29	28,5	33,36
Ni	137,4	128,7	126	130,4	123,8	125,1	128,01
Cu	164	882,8	398,6	351,6	470	302,9	594,22
Zn	90,5	51,5	63,3	64,2	56,9	71,6	59,86
Ga	4,3	16	7	5,5	7,1	4,1	8,51
Ge	1,1	3,4	1,5	1,3	1,5	1,1	1,73
As	13	54	21	16	21	12	24,45
Se	1,3	5	2	1,6	2	1,2	2,31
Br	3,4	15,2	4,2	3,5	5,5	2,9	6,13
Rb	69,7	80,3	60,9	63,3	60,8	63,3	68,23
Sr	370,8	265,1	291,8	261,7	279,9	289,5	289,88
Y	20,9	7,1	4,1	14,5	7,4	24,3	9,59
Zr	200,9	217,3	208,4	207,4	176,3	248,5	205,03
Nb	17	15,8	13,4	14,9	14,4	14,5	14,56
Mo	6,7	4,7	4,1	3,8	8	2,8	4,57
Cd	1	1,4	1,6	1	0,8	0,9	1,04
In	0,9	2,2	1,1	1	1,1	0,8	1,11
Sn	12,5	68	26,5	42,3	39,7	28,5	35,69
Sb	18,7	36,7	34,5	2,1	1	39,2	44,97
Te	1,3	1,4	1,3	1,3	5,9	1,3	1,72
I	2,3	2,7	2,4	2,5	2,4	2,5	2,46
Cs	3,1	3	3,8	4	3,2	3,8	3,78
Ba	353,5	287,9	311,7	328,6	293,6	380,5	334,29
La	23,1	25,9	27,3	22,8	28,5	33,7	24,49
Ce	53,5	47,1	51,7	48,2	52,1	52,6	51,31
Hf	15,1	28	37,2	19,9	34,8	24,1	33,22
Ta	13	37	20	18	22	17	24,29
W	5,9	8,9	6,1	5,5	5,4	5,4	6,48
Hg	2,1	5,8	2,8	2,3	2,7	1,8	3,13

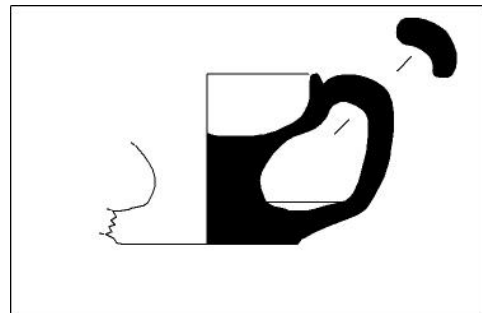
ALTINCI BÖLÜM

KATALOG

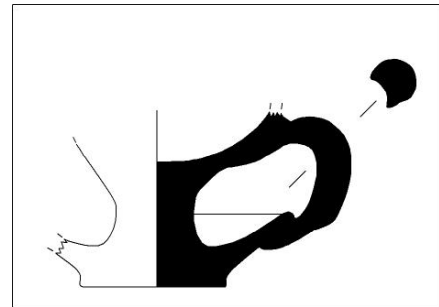
KATALOG NO.	1
ENV. NO.	HKFK-07-BS-189
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kandilin burun kısmı kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:6.4cm. A.Ç:9.2cm. Y:6.5cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	İç ve dış yüzeyde ince krem rengi astar bulunmaktadır.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi yeşil sırla kaplıdır. Sırı matlaşmış ve dökülmüştür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

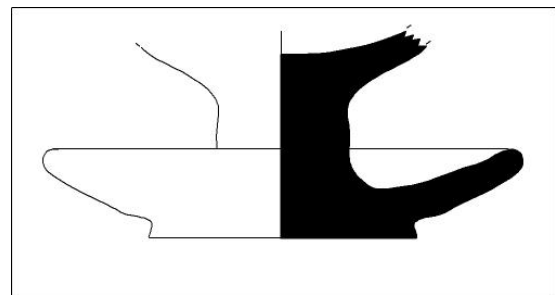
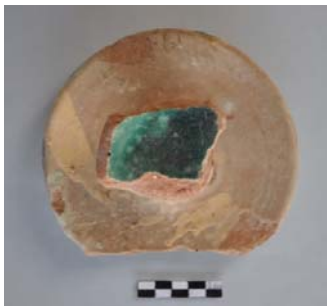
KATALOG NO.	2
ENV. NO.	HKFK-07-BS-191
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kandilin burun kısmı kırıktır. Ağız kenarında yanık izi bulunmaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:7cm. A.Ç:8cm. Y:6.8cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kuvars ve orta miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	İç ve dış yüzeyinde ince astar görülmektedir
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi yeşil sırla kaplıdır. Sırı mat ve pütürlüdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

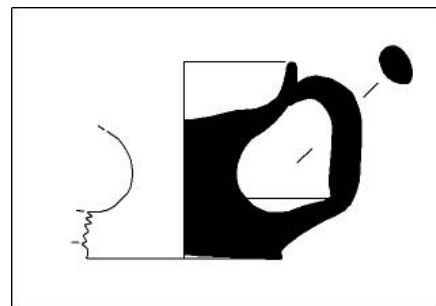
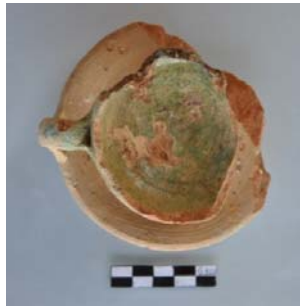
KATALOG NO.	3
ENV. NO.	HKFK-07-BS-223
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kandilin boyun kısmında yanık izleri görülmektedir. Ağız kırık olduğu için yükseklik ve ağız ölçüleri alınamamıştır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:5.6cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 7/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve çok miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	İç ve dış yüzeyi ince astarla kaplıdır.
SIR	Parçanın ağız ve kulp kısmı yeşil sırlı olup, sırları mat, pütürlü ve dökülmüştür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

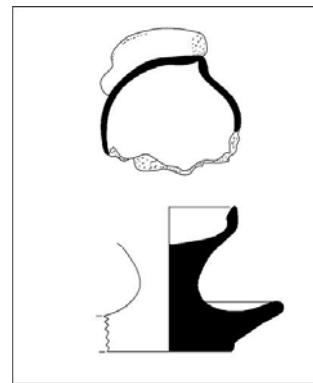
KATALOG NO.	4
ENV. NO.	HKFK-07-BS-02-35
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1 özelliğini gösterir. Kulpu kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:8.6cm. A.Ç:- Y: -
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, kum, ince kuvars ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kandil krem rengi astarla kaplıdır.
SIR	Kandilin sadece hazne bölümünde yeşil sır bulunmaktadır. Sırında çatlaklar görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

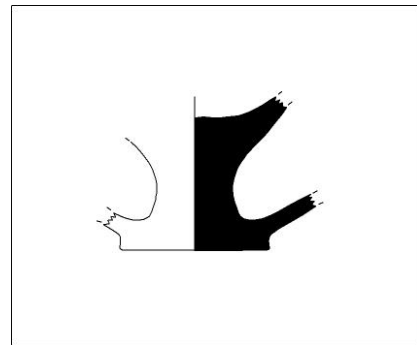
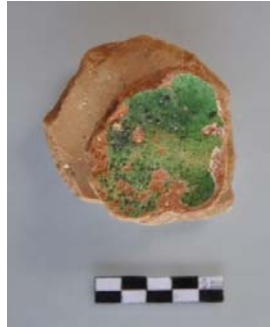
KATALOG NO.	5
ENV. NO.	HKFK-07-BS-02-36
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Ağız kenarında yanık izi bulunmaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:6.5cm. A.Ç:7.2cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu. Hamurunda az miktarda kireç, orta miktarda kum ve çok miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem rengi astar
SIR	Yeşil sırlı ve sırlı dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

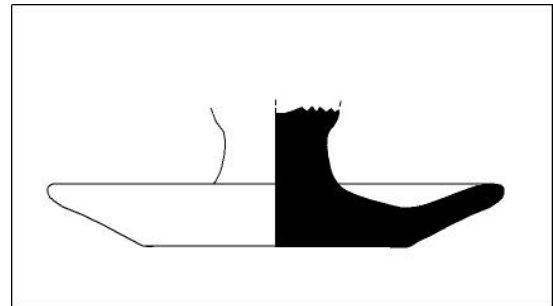
KATALOG NO.	6
ENV. NO.	HKFK-07-BS-02-61
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kandilin kulp kısmı kırıktır. Haznesi ve burnu sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:5.8cm. A.Ç:6cm. Y.Ç:6.8cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve çok miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	İç ve dış yüzey ince krem astarla kaplıdır.
SIR	Kandil yeşil sırla kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

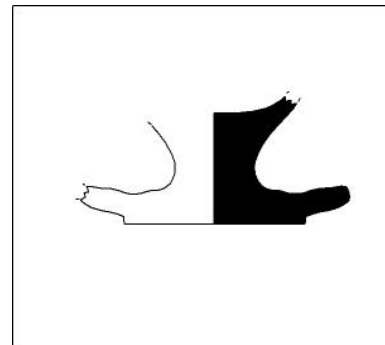
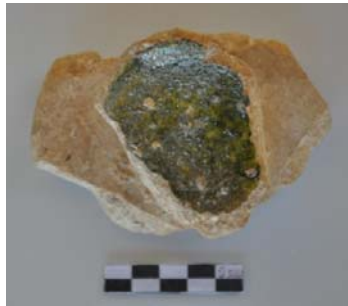
KATALOG NO.	7
ENV. NO.	HKFK-07-SNJ2-2
BULUNTU YERİ	Sondaj 2
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir
ÖLÇÜLER	D.Ç:5.4cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 7/6) hamurlu, hamurunda çok miktarda kireç, orta miktarda şamot ve az miktarda taş bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Hazne bölümü beyaz astarla kaplıdır.
SIR	Kandilin sadece hazne bölümünde yeşil sır bulunmaktadır. Sırında matlaşma ve dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

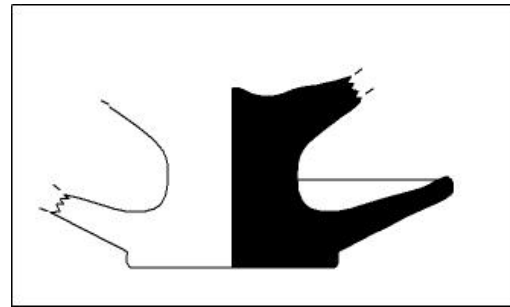
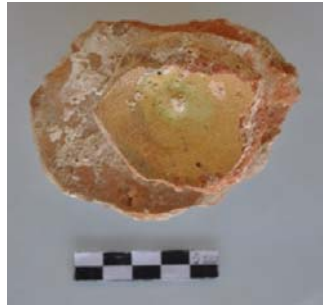
KATALOG NO.	8
ENV. NO.	HKFK-07-SZY-2-5
BULUNTU YERİ	Selahiye Ziyaret Yapıları
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1 özelliğini gösterir
ÖLÇÜLER	D.Ç:7cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 7/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, şamot ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kandil krem rengi astarlıdır.
SIR	Çanak kısmında yeşil sır bulunmaktadır. Sırında matlaşma ve bozulma görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

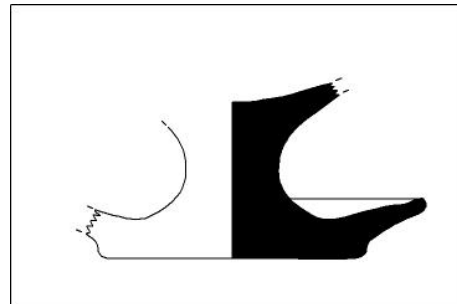
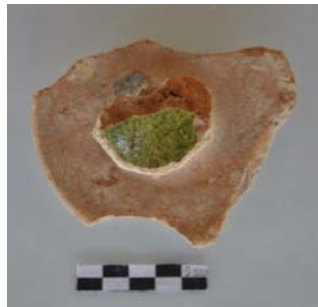
KATALOG NO.	9
ENV. NO.	HKFK-09-HB-25-9
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kulp, hazne ve burun kısmı kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:8cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Koyu kahve renkli (7.5YR 5/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve az miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Kandilin hazne bölümü yeşil sırlıdır. Sır renginde matlaşma ve bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

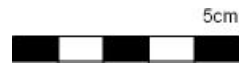
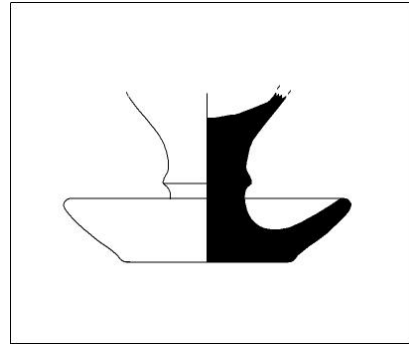
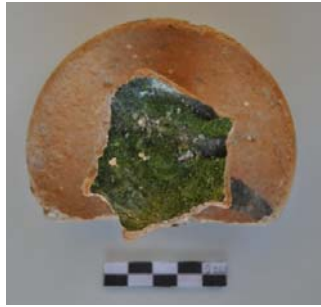
KATALOG NO.	10
ENV. NO.	HKFK-09-AK-13-4
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kulpu, haznesi ve burnu kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:4.8cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sıkı, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Hazne bölümü açık yeşil sırla kaplıdır. Sırı mat ve bozulmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

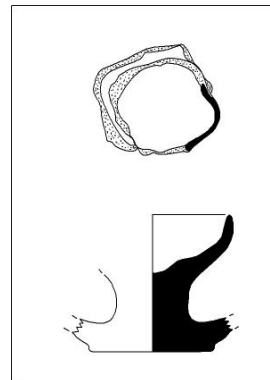
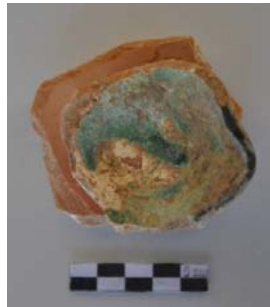
KATALOG NO.	11
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-20
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kulpu, haznesi ve burnu kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:7cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve az miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta sert ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırlı, sırlı matlaşmış ve dökülmüştür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

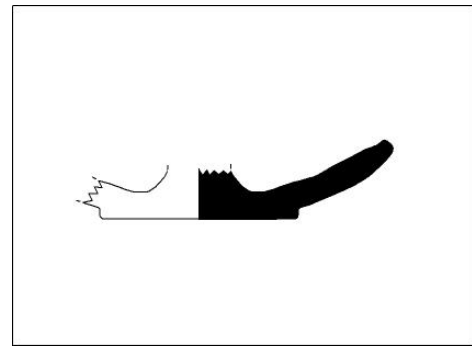
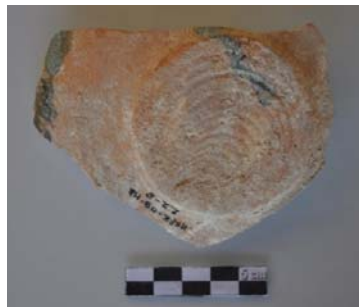
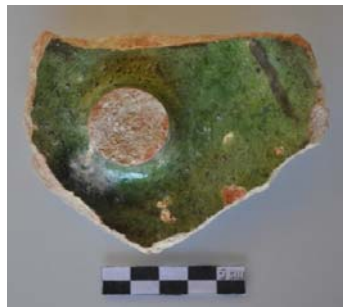
KATALOG NO.	12
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-5
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kulpu, haznesi ve burnu kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 6cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve az miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Kandilin hazne bölümü yeşil sırlıdır. Sırı kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

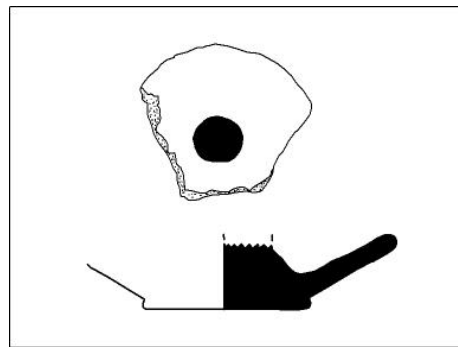
KATALOG NO.	13
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-103
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜM	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Burun kısmında yanık izi bulunmaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:5.6cm. A.Ç:7.6cm. Y:6.2cm.
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, ince kuvars ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Kirli beyaz.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sır, sır renginde bozulma görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

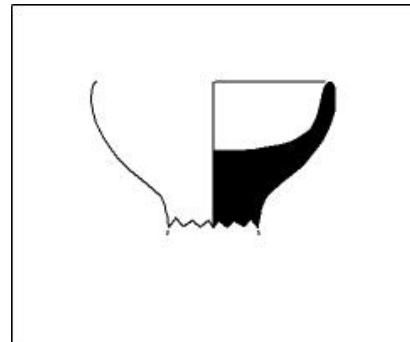
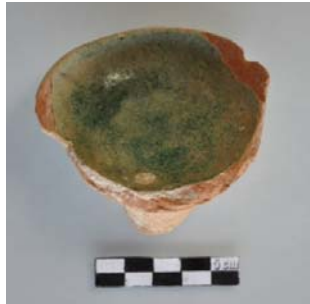
KATALOG NO.	14
ENV. NO.	HKFK-09-HB-22-8
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kandilin boyun, kulp, hazne ve ağız bölümü kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:-6.2cm. A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda ince kuvars ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Kandil yeşil sırlı
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

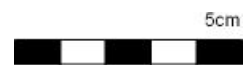
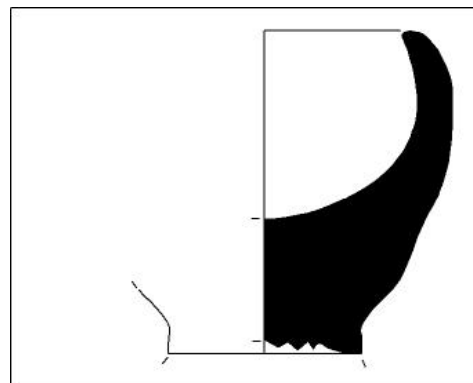
KATALOG NO.	15
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-3
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Boyun, kulp, hazne ve burun kısımları kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 5cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta sert ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Çanak kısmında yeşil sır kalıntıları bulunmaktadır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

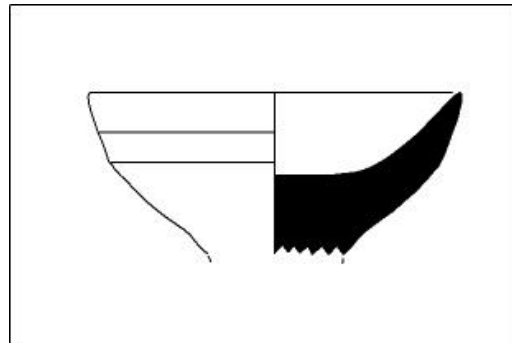
KATALOG NO.	16
ENV. NO.	HKFK-07-BS-02-3
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kandilin sadece hazne kısmı sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:8cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, kum, ince kuvars ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı astarla kaplıdır.
SIR	İç ve dış yüzeyi yeşil sır, sırında bozulmalar olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

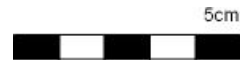
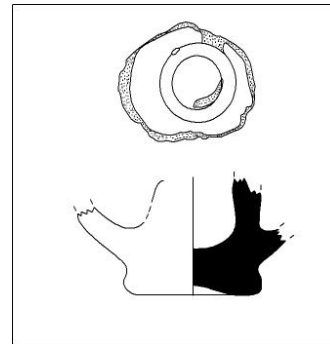
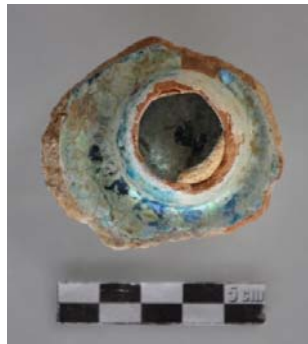
KATALOG NO.	17
ENV. NO.	HKFK-09-HB-24-2
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Kandilin sadece hazne kısmı sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 5.2cm. Y:-
HAMUR	Koyu kahve renkli (7.5YR 5/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi parlak, kaygan yeşil sırla kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

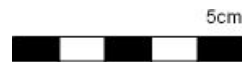
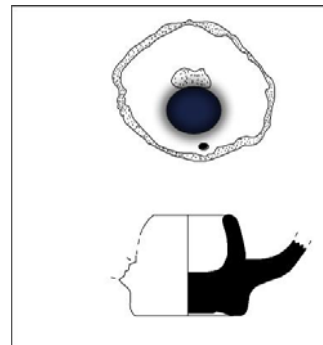
KATALOG NO.	18
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-11
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük tek kulplu kandil, Tip1.1özelliğini gösterir. Ağız kenarında yanık izi görülmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:8cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	kirli beyaz.
SIR	Kandilin hazne kısmı yeşil sırlı, yeşil sırlı parlak ve yer yer dökülmüştür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Dark, 2001, s.97.

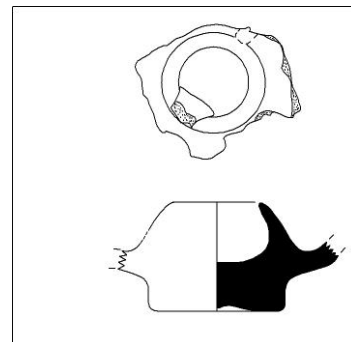
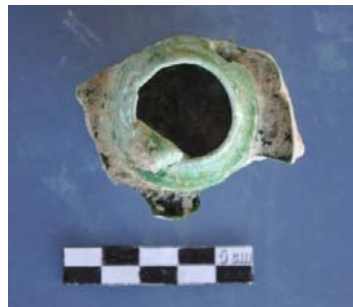
KATALOG NO.	19
ENV. NO.	HKFK-07-KM-9
BULUNTU YERİ	Kubbeli Mekan (Büyük Saray)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. kulpu kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:3.5cm. A.Ç:1.6cm. Y:3cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir
ASTAR	Beyaz.
SIR	İç ve dış yüzeyi türkuaz renkli sırla kaplıdır. Sırında çatlaklıklar oluşmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

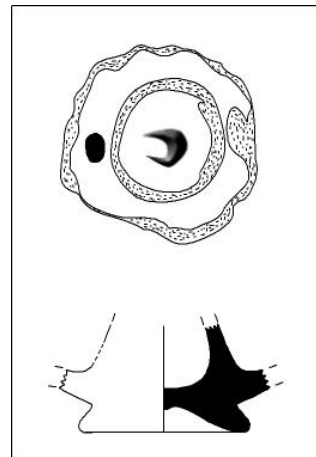
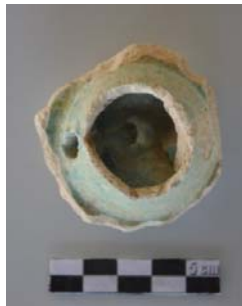
KATALOG NO.	20
ENV. NO.	HKFK-08-BS-102
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kulpu kırık olan kandilin fitil deliği sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:4cm. A.Ç:2cm. Y:3.5cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi yeşil sır kaplıdır. Sırı pütürlü, mat ve korezyonludur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

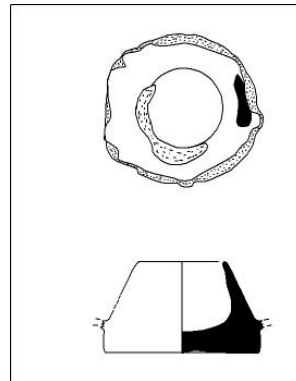
KATALOG NO.	21
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-167
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kandilin kulpu kırık, fitil deliği sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 4cm. A.Ç: 2.5cm. Y:3.2cm.
HAMUR	Pembemsi beyaz (7.5YR 8/2) hamurlu, hamurunda az miktarda kuvars, kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kandilin dışı yalın, iç yüzeyi ince beyaz astarla kaplıdır.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı parlak ve kaygandır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

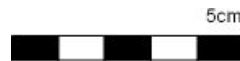
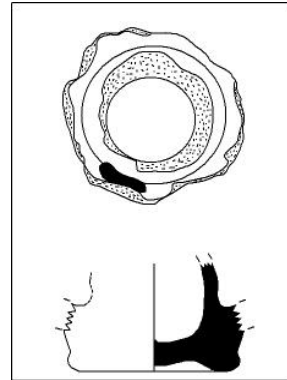
KATALOG NO.	22
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-105
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. ağız kısmı kırık olan kandilin fitil deliğinin karşısında oval şeklinde bir yuva? bulunmaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 4.5cm. A.Ç:2.2cm. Y:3cm.
HAMUR	Çok soluk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi türkuaz sırlı, sır renginde matlaşma ve çatlaklıklar oluşmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

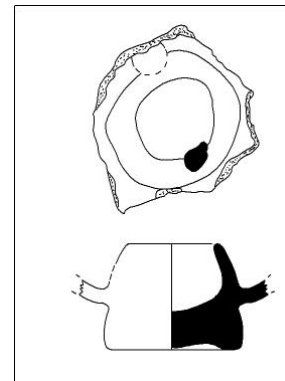
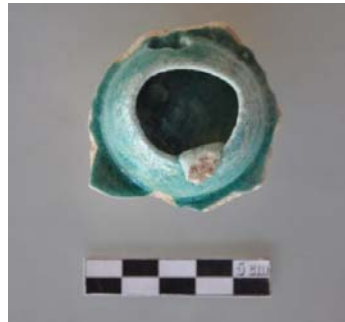
KATALOG NO.	23
ENV. NO.	HKFK-09-SS-2-35
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Parçanın fitil deliği sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:5cm. A.Ç:2.5cm. Y:3cm.
HAMUR	Pembe (5YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, mika ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek, az gözenekli, yumuşak ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi türkuaz sirla kaplıdır. Sırında çatlamalar, matlaşma ve bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

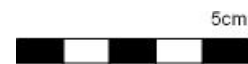
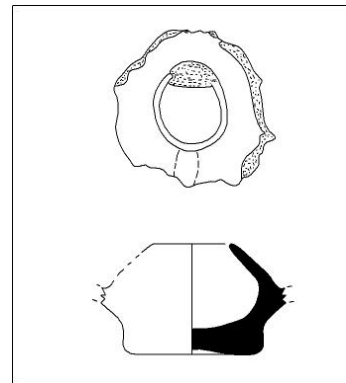
KATALOG NO.	24
ENV. NO.	HKFK-09-SS-2-37
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Fitol deliği sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:5cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Soluk sarı (2.5YR 8/2) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli, yumuşak ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi türkuaz sırlı ve sırında çatlaklıklar, pullanma ve bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

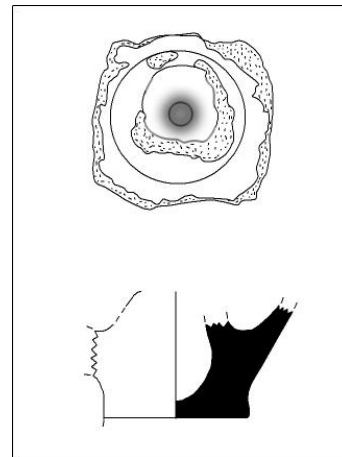
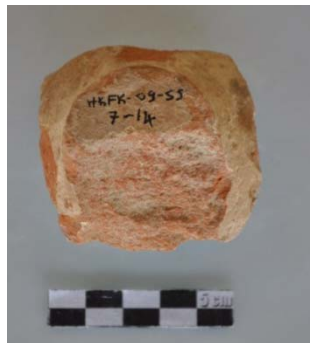
KATALOG NO.	25
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-180
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kulpu kırık ve fitil deliği, haznesi sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 4cm. A.Ç:2.7cm. Y:3.3cm.
HAMUR	Çok soluk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamuru gevşek, az gözenekli ve az pişirilmiştir. Hamurundaki katkı malzemesi belli değildir.
ASTAR	Astarsız
SIR	İç ve dış yüzeyi türkuaz sırlı. Sırı çok parlak ve canlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

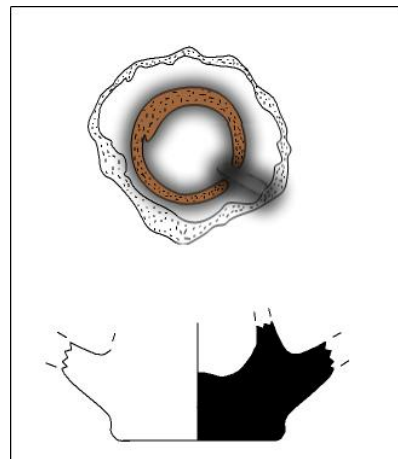
KATALOG NO.	26
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-182
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Parçanın kulpu kırık, hazne ve fitil deliği sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 3.6cm. Y.Ç:3.2cm. A:2.4cm
HAMUR	Pembe (5YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda taş ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi manganez moru sırlı, Sır renginde bozulmalar olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

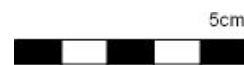
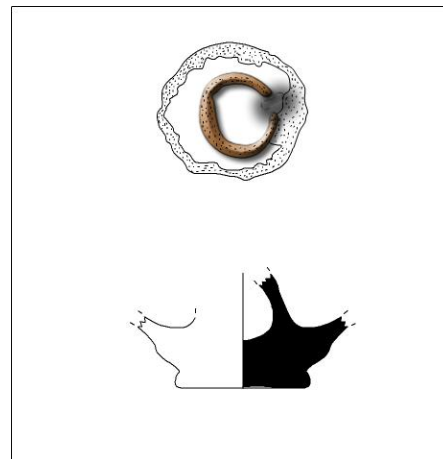
KATALOG NO.	27
ENV. NO.	HKFK-09-SS-7-14
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kulpu kırılmıştır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:4cm. A.Ç: 1.8cm. Y:3.5cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli, orta sertlikte ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kirli beyaz astarlıdır.
SIR	İç ve dış yüzey parlak yeşil sırla kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

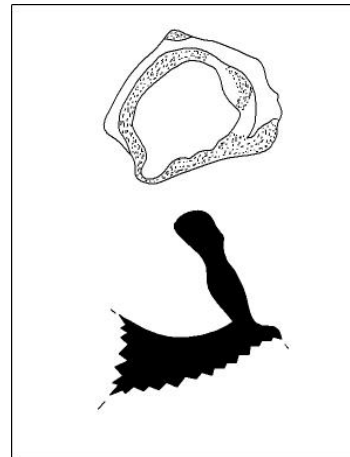
KATALOG NO.	28
ENV. NO.	HKFK-09-SS-4-8
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Ağız, kulp ve fitil deliği kırıktır
ÖLÇÜLER	D.Ç:3.4cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8)hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum, az miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi yeşil sırlı, sırında bozulma ve dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

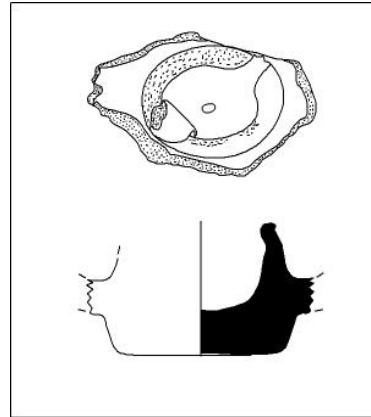
KATALOG NO.	29
ENV. NO.	HKFK-09-SS-5-11
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. çanak, hazne, kulp ve fitil deliği kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:4cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Açık kırmızımsı kahverengi(5YR 6/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi yeşil sırlı, sırlı bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

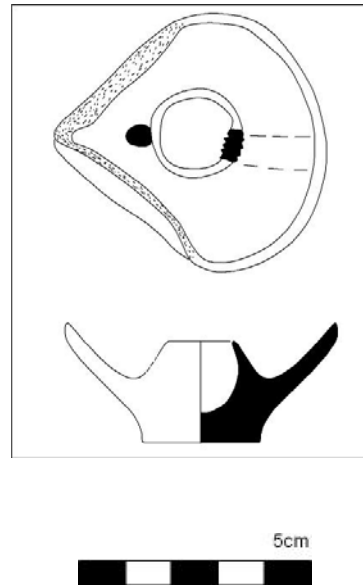
KATALOG NO.	30
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-156
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kulp ve dip kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:3cm. Y:-
HAMUR	Açık pembe (7.5YR 8/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Parçada astar görülmemektedir.
SIR	İç ve dış yüzeyi manganez moru sirla kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı- 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

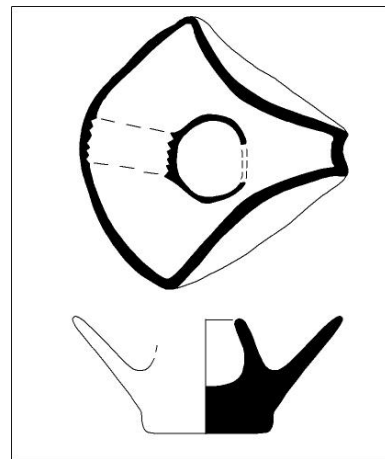
KATALOG NO.	31
ENV. NO.	HKFK-08-H-186
BULUNTU YERİ	Hamam
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kulpu ve fitil deliği kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:3.5cm. A.Ç:2.7cm. Y:2.6cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kandilin yüzeyi astarsızdır.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi yeşil sırla kaplıdır. Sırı pütürlü, mat ve korezyonludur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ikinci yarısı - 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

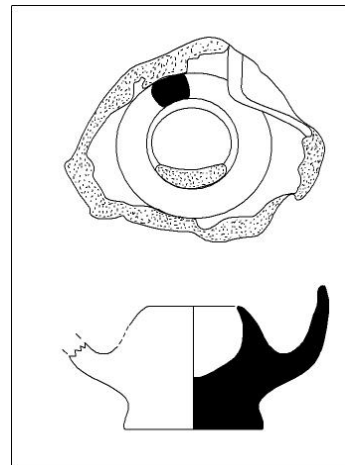
KATALOG NO.	32
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-148
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kulp kısmı kırık, burun ve fitil deliği sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:4cm. A.Ç:2.5cm. Y:3.4cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi türkuaz sır, Sırında bozulmalar ve dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Kubiak; 1970,s.15, Moore;1993, s.110, Avissar 2005, s. 125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

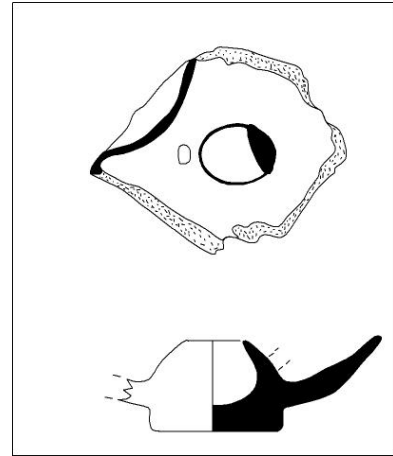
KATALOG NO.	33
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-154
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. kulp izi görülmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:4cm. A.Ç:2cm. Y:3.7cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, taş ve kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi türkuaz sırlı, Sırda pullanmalar ve bozulmalar görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Kubiak; 1970,s. 15, Moore;1993, s. 110, Avissar 2005, s. 125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

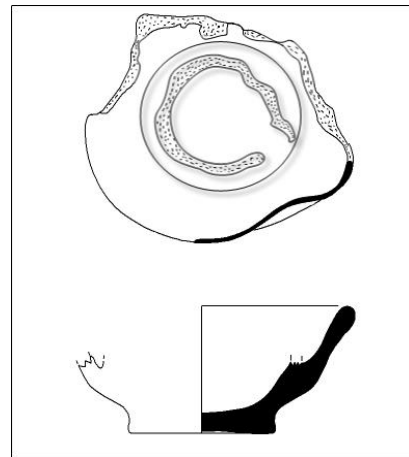
KATALOG NO.	34
ENV. NO.	HKFK-09-SS-2-36
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Parçanın kulpu kırıktır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:4cm. A.Ç:2.5cm. Y:4.3cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta sert ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kandilin yüzeyi ince kirli beyaz astarlıdır.
SIR	İç ve dış yüzey türkuaz sırla kaplıdır. Sırında bozulma ve dökülme olmuştur
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Kubiak; 1970, s.15, Moore;1993, s. 110, Avissar 2005, s. 125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

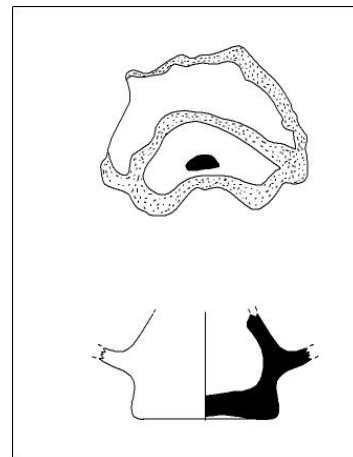
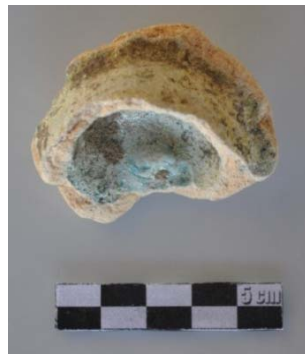
KATALOG NO.	35
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-54
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kandilin kulpu kırıktır, burun ve fitil deliği sağlamdır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 4cm. A.Ç:2.2cm. Y:2.8cm.
HAMUR	Açık pembe (7.5YR 8/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Astar görülmemektedir.
SIR	İç ve dış yüzeyi türkuaz sırla kaplıdır. Sır rengi bozulmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Kubiak; 1970, s.15. Moore;1993, s. 110, Avissar 2005, s. 125; Lightfoot, 2010, s.41-49.

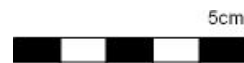
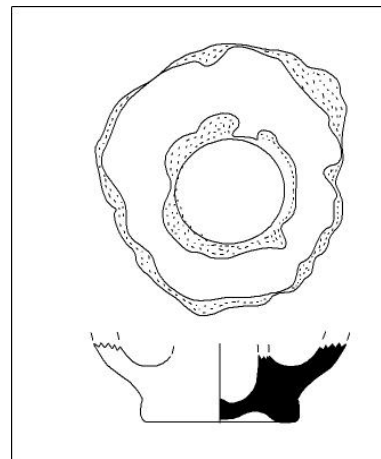
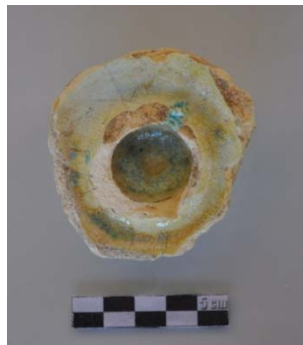
KATALOG NO.	36
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-23
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. Kandilin burun kısmında yanık izi görülmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:5cm. A.Ç:- Y:4.6cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve mika, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. Kandilin dış yüzeyi kalker kaplıdır.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandil türkuaz sırlıdır. Sırı bozulmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125.

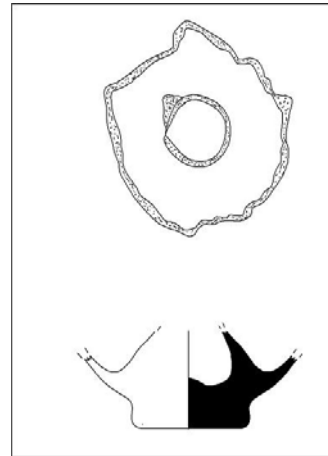
KATALOG NO.	37
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-57
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.1. özelliğini göstermektedir. parça kırık ancak diğer örneklerle karşılaştırınca bu grupta yer aldığı görülmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 4cm. A.Ç:- Y:3cm.
HAMUR	Açık pembe (7.5YR 8/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, çok gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Astar görülmemektedir.
SIR	İç ve dış yüzeyi türkuaz sırla kaplıdır. Sır rengi bozulmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 124-125.

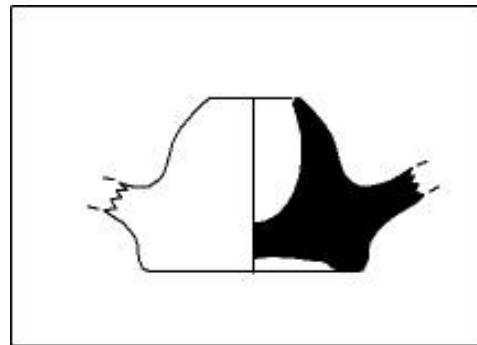
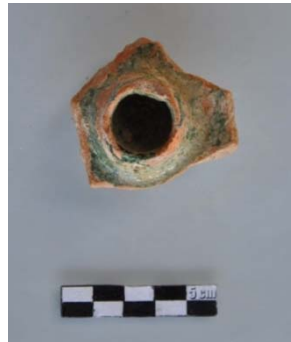
KATALOG NO.	38
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-189
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.2. özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D:4.6cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Pembemsi beyaz (7.5YR 8/2) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandil türkuaz sırlı. Sırında bozulmalar ve çatlamlar görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Nurettin Yardımcı, 2004, s. 501; Avissar, 2005, s. 124-125.

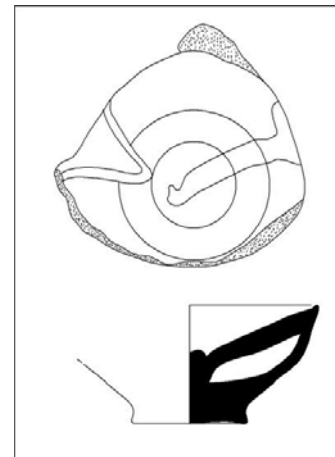
KATALOG NO.	39
ENV. NO.	HKFK-09-SS-2-24
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.2. özelliğini göstermektedir. Kandilin kulpu kırık ve fitil deliği bulunmamaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:3.6cm. A.Ç:2.5cm. Y:3.4cm.
HAMUR	Çok soluk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Manganez moru renktedir. Sırında bozulma olmuştur
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Nurettin Yardımcı, 2004, s. 501; Avissar, 2005, s. 124-125.

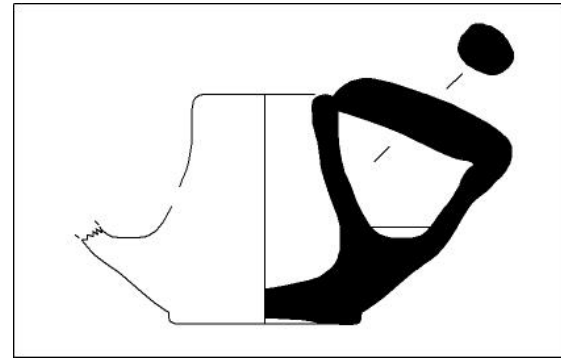
KATALOG NO.	40
ENV. NO.	HKFK-07-BS-02-12
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük boyunsuz kandil, tip. 1.2.2. özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:3.5cm. A.Ç:1.6cm. Y:3cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve çok miktarda ince kuvars ile şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzeyi yeşil sırla kaplıdır. Sır yer yer dökülmüş ve korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.yüzyılın ikinci yarısı - 13 yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Nurettin Yardımcı, 2004, s. 501; Avissar, 2005, s. 124-125.

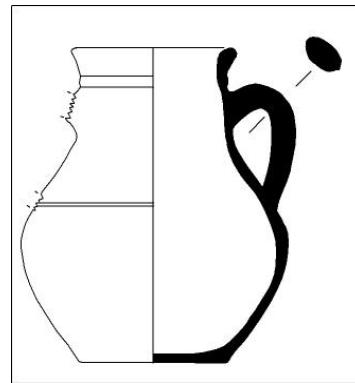
KATALOG NO.	41
ENV. NO.	HKFK-09-SS-7-8
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük haznesi kulplu kandil, tip. 1.2.3. özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:8cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 7/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Astarsız.
SIR	Kandil yeşil sırlı, sırn rengi matlaşmıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Kubiak; 1970, s. 16. Moore;1993, s. 110

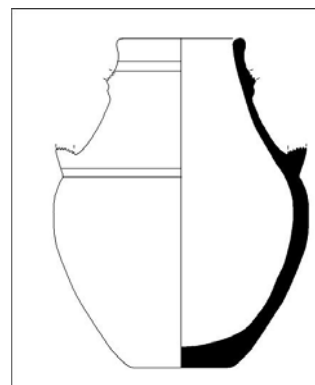
KATALOG NO.	42
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-27
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VETÜRÜ	Etütlük ağza doğru daralan konik biçimli kandil, tip. 1.2.4. özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:5cm. A.Ç:3cm. Y:6.5cm.
HAMUR	Kırmızı (2.5YR 5/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Kirli beyaz.
SIR	Kandilin iç ve dış yüzeyi mor sırla kaplıdır. Sırı mat, pütürlü ve akmıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

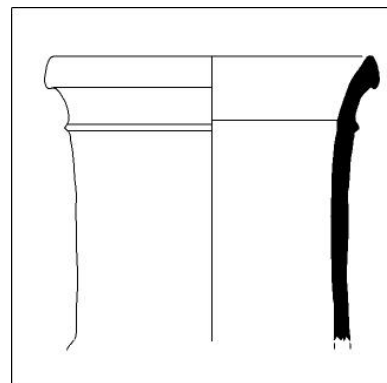
KATALOG NO.	43
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-99
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp. Ağız için Tip. 2.1.1.1 özelliğini, boyun için Tip. 2.1.2.3, gövde için Tip. 2.1.3.1 özelliğini, dip Tip. 2.1.5.1 ve kulp duruşuna göre 2.1.4.1, kesitine göre 2.1.4.2.1. özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 8.4cm. A.Ç:9cm. Y:16.9cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, kum ve az miktarda taş ve kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.-13.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Özgüç,2009, lev. 37.

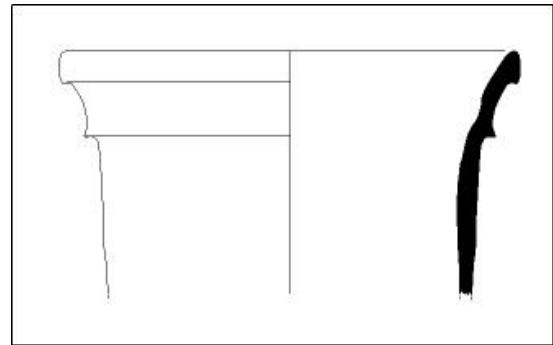
KATALOG NO.	44
ENV. NO.	HKFK-09-SS-7-12
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp. Ağız için Tip. 2.1.1.3, gövde için 2.1.3.2, dip için 2.1.5.2 grubunda yer alır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 6.8cm. A.Ç:8.7cm. Y:22.5cm.
HAMUR	Sarı (10YR 8/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırında dökülme ve pullanma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12.-13.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Grube, 1963, s. 52, Abb. 5.

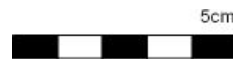
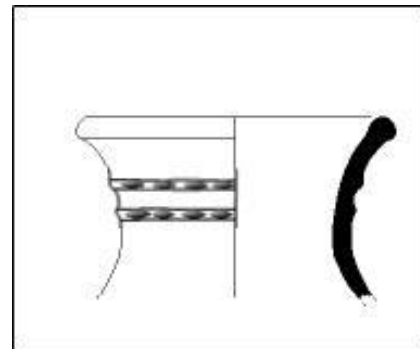
KATALOG NO.	45
ENV. NO.	HKFK-07-SNJ1-27
BULUNTU YERİ	Sondaj 1
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.1, boyun için 2.1.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:16 cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, taş ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın 2. yarısı ile 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, s. 92, ş.3.

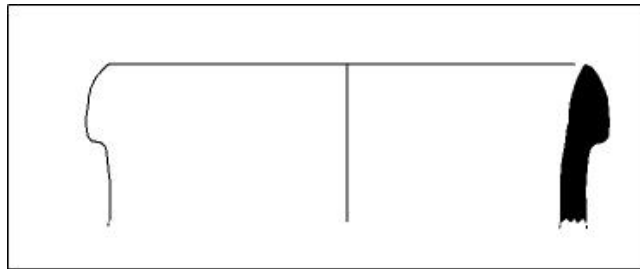
KATALOG NO.	46
ENV. NO.	HKFK-07-BS-235
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.1, boyun için 2.1.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:20 cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, orta miktarda şamot ve çok miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın 2. yarısı ile 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, s. 92, ş.3.

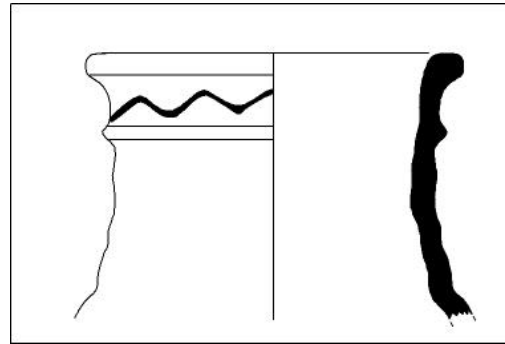
KATALOG NO.	47
ENV. NO.	HKFK-09-BS-7-3
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.1, boyun için 2.1.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 14cm. Y:-
HAMUR	Çok uçuk kahverengi (10YR 7/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kuvars ve şamot, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırında bozulmalara görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Boyun kısmında düzgün olmayan baklava dilimleri bulunmaktadır.
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın ortası.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, s. 188.

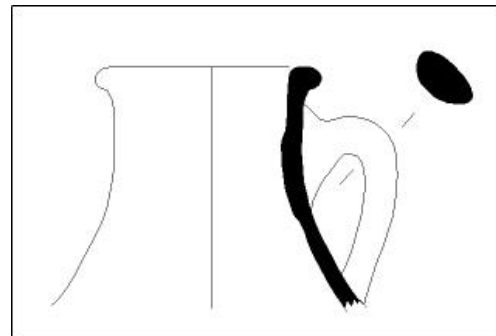
KATALOG NO.	48
ENV. NO.	HKFK-09-HB-25-11
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:16cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda mika, kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırda pullanma ve matlaşma görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

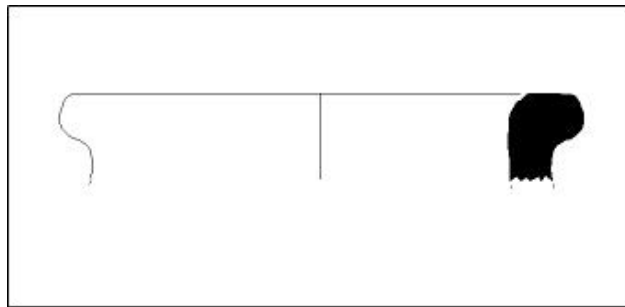
KATALOG NO.	49
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-112
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.3, boyun için 2.1.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 14cm. Y:-
HAMUR	Açık zeytinimsi kahverengi (2.5YR 5/3) hamurlu, hamurunda az miktarda şamot ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün dış yüzeyi sırsız, iç yüzeyi yeşil sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı, dış yüzeyde kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyinde kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgi yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.211, ş.1090.

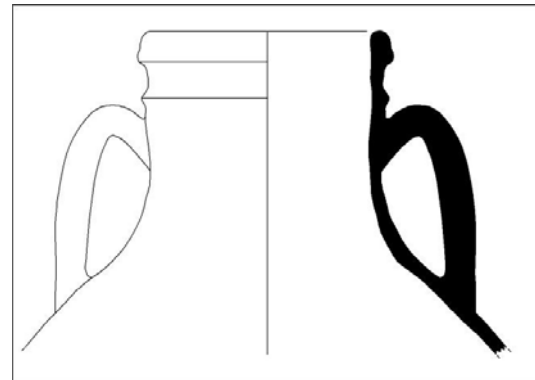
KATALOG NO.	50
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-56
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.3, boyun için 2.1.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:8 cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırında dökülme ve matlaşma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Harrison, 1992, s.214, ş. 3.

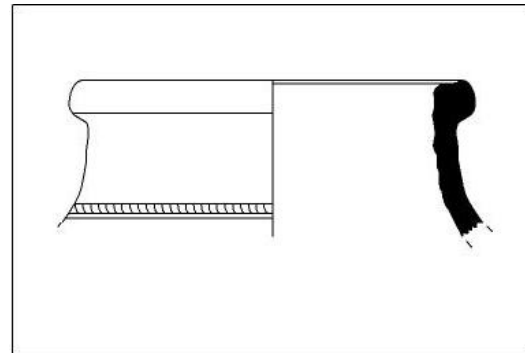
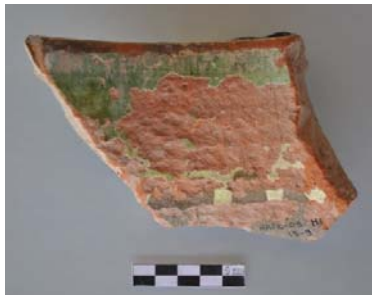
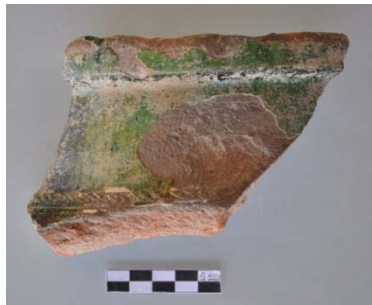
KATALOG NO.	51
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-45
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.3 grubundadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:32 cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars ve şamot, orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırında bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Yardımcı, 2004, s. 611.

KATALOG NO.	52
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-1
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.3 özelliğini, boyun için 2.1.2.4, kulp duruşu için 2.1.4.1, kulp kesiti için 2.1.4.2.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:12cm. Y:-
HAMUR	Çok soluk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, taş ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Yardımcı, 2004, s. 611.

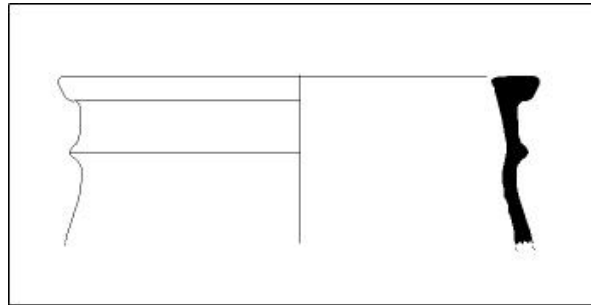
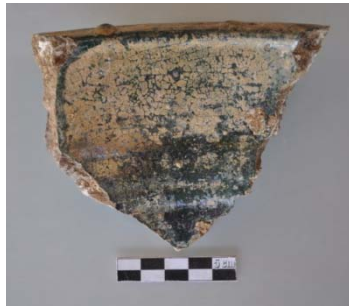
KATALOG NO.	53
ENV. NO.	HKFK-09-HB-15-9
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.3, boyun için Tip. 2.1.2.3 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:22cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı mat, pütürlü ve dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı- kazıma.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Kısa yatay çizgilerden oluşan geometrik düzenleme yer alır.
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın ortası ile 13. yüzyılın ortası.
KARŞILAŞTIRMA	Bulut, 1991, ş. 89.

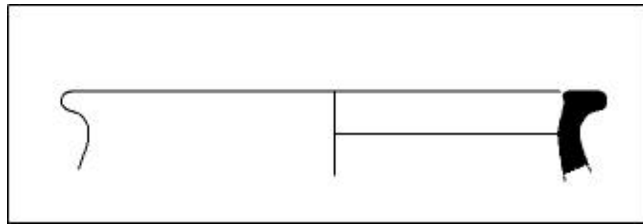
10cm

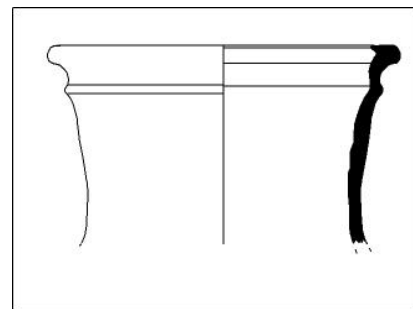
KATALOG NO.	54
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-111
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4 özelliğini göstermektedir. Tip. 2.1.2.2 boyun özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 26cm. Y:-
HAMUR	Koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 3/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Gough, 1985, ş.68.

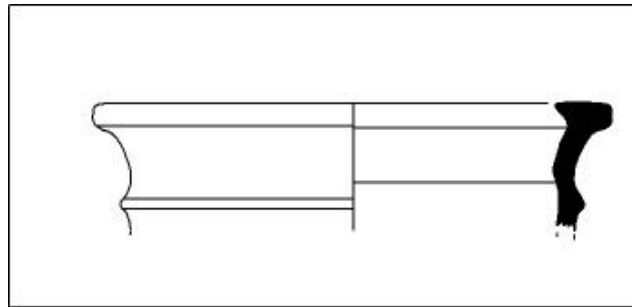
KATALOG NO.	55
ENV. NO.	HKFK-09-HB-26-1
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Tip. 2.1.1.4 özelliğini göstermektedir. Tip. 2.1.2.3 kısa boyun özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:26 cm. Y:-
HAMUR	Koyu kahverengi (7.5YR 3/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün dış yüzeyi yeşil sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.n, s. 121.

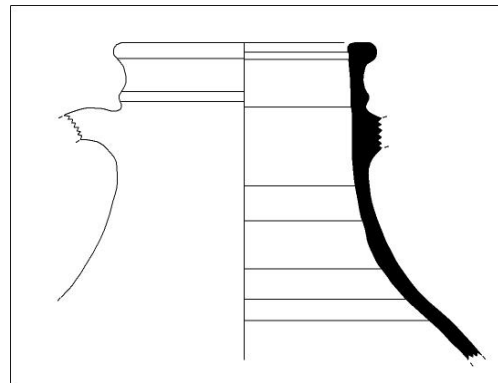
KATALOG NO.	56
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-4
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Tip. 2.1.1.4 özelliğini göstermektedir. Tip. 2.1.2.1 boyun özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:15 cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, orta miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Boyun kısmında sır bulunmamaktadır. Sırı mat ve pütürlüdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın 2. yarısı veya 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, s.195, ş.12.

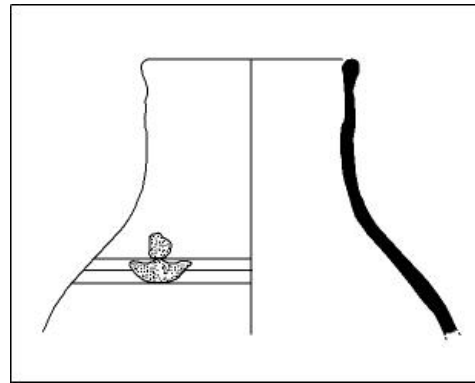
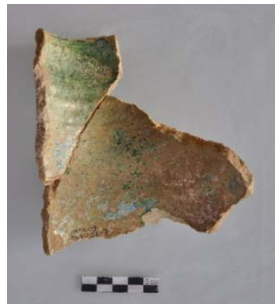
KATALOG NO.	57
ENV. NO.	HKFK-09-HB-11-8
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Tip. 2.1.1.4 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:18cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kuvars, taş ve şamot, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı kaygan ve yer yer dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, s.46, ş.T4c.

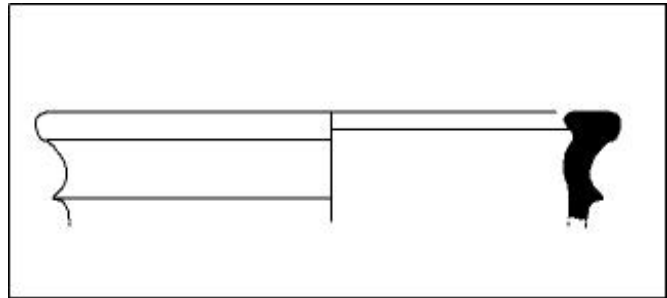
KATALOG NO.	58
ENV. NO.	HKFK-09-BS-56-4
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4, boyun için Tip. 2.1.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:13cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, taş ve şamot, orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.1, s.121.

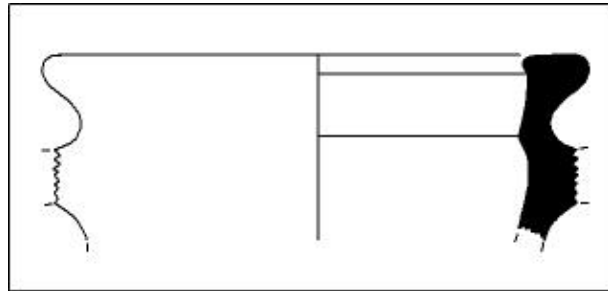
KATALOG NO.	59
ENV. NO.	HKFK-09-BSI-56-7
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4, boyun için Tip. 2.1.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:10cm. Y:-
HAMUR	Açık zeytinimsi kahverengi (2.5YR 5/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, orta miktarda kireç ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı ve kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yapılmış şerit yer alır.
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın 2. yarısı ile 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, s. 93, ş.9.

KATALOG NO.	60
ENV. NO.	HKFK-09-HB-26-4
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:24cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırda bozulma ve dökülme olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, s.46, ş.T4c.

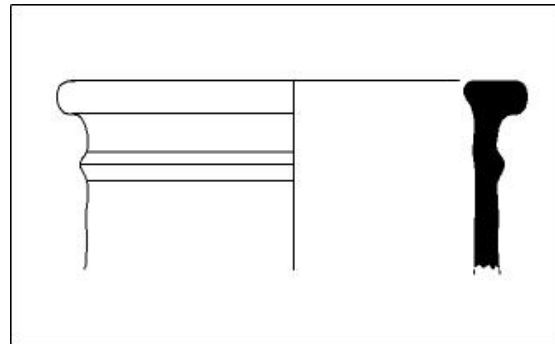

KATALOG NO.	61
ENV. NO.	HKFK-09-HB-26-5
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4, boyun için Tip. 2.1.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:22cm. Y:-
HAMUR	Koyu kahverengi (7.5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, s.46, ş.T4c.

10cm

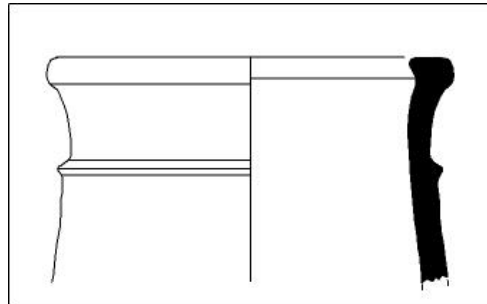
KATALOG NO.	62
ENV. NO.	HKFK-08-H-201
BULUNTU YERİ	Hamam.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4, boyun için Tip. 2.1.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:16cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, şamot ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı parlak ve pütürlüdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, s.46, ş.T4c.

10cm

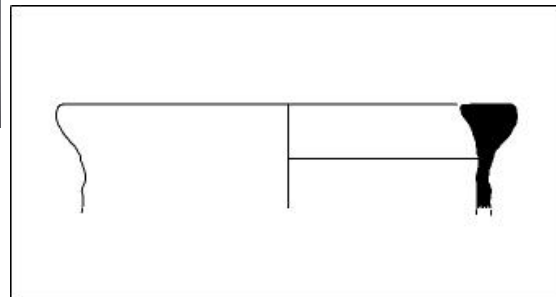

KATALOG NO.	63
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-15
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4, boyun için Tip. 2.1.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:16cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı mat ve pütürlüdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, s.46, ş.T4c.

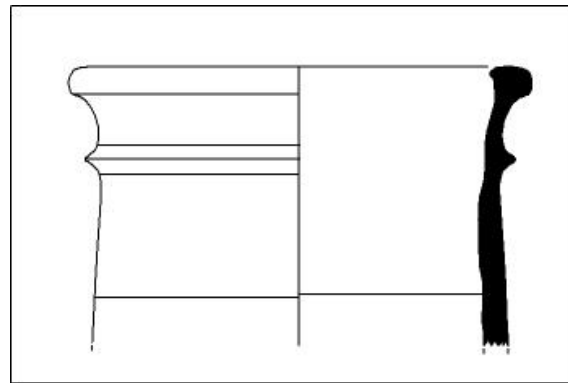

10cm

KATALOG NO.	64
ENV. NO.	HKFK-09-HB-11-9
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:16cm. Y:-
HAMUR	Koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 3/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve çok miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı parlak, kaygan ve dökülmüştür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, s. 47, ş. P2.

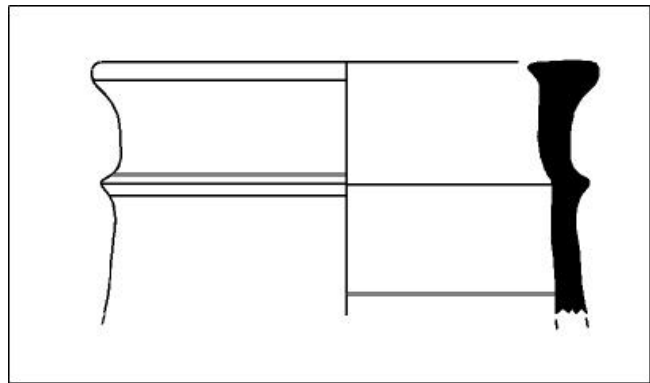
KATALOG NO.	65
ENV. NO.	HKFK-09-HB-12-9
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4, boyun için Tip. 2.1.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 20cm. Y:-
HAMUR	Açık kırmızımsı kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sıırı kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.1, s.121.

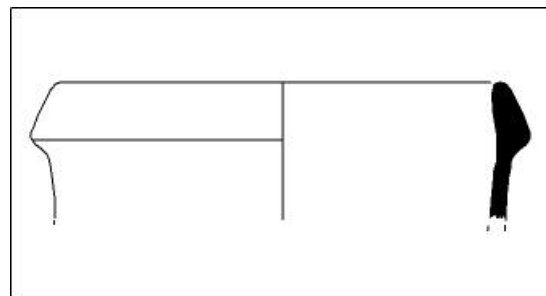
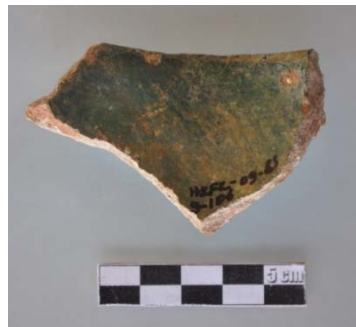
10cm

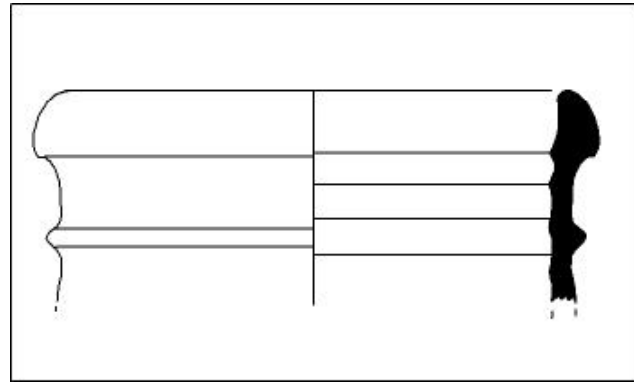
KATALOG NO.	66
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-3
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.4, boyun için Tip. 2.1.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 11cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sıırı kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, ş.Ç23, s.47.

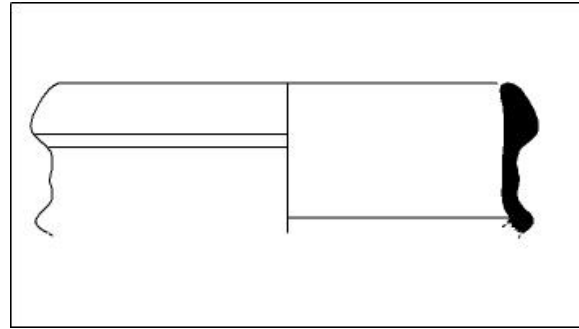
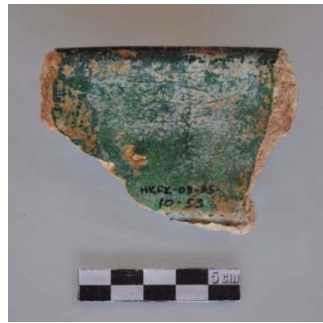
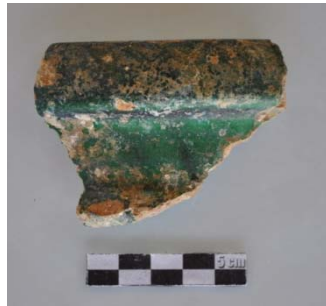
KATALOG NO.	67
ENV. NO.	HKFK-09- BS-9-106
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.5 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 15cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırlıdır. Sırı kaygan ve parlaktır. İç yüzeyindeki sıri mattır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyıl ile 15. yüzyıl arası.
KARŞILAŞTIRMA	Bakırer, 1974, s. 98, fig. 32b.

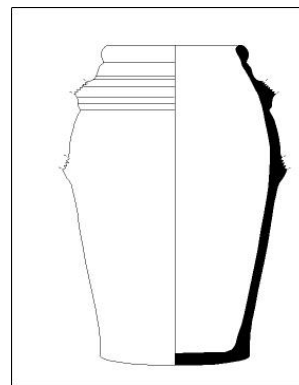
KATALOG NO.	68
ENV. NO.	HKFK-09- HB-25-1
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.5 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 16cm. Y:-
HAMUR	Koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 3/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, çok miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırlıdır. Sırı kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

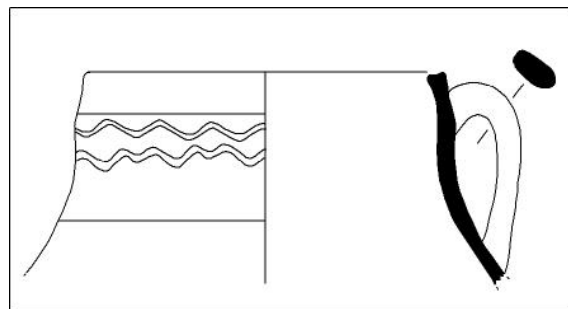
KATALOG NO.	69
ENV. NO.	HKFK-09- BS-10-59
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.5 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 18cm. Y:-
HAMUR	Açık kırmızımsı kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırlıdır. Sırında bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

KATALOG NO.	70
ENV. NO.	HKFK-07-BS- 228
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.5, boyun için Tip. 2.1.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 16.5cm. A.Ç:16cm. Y:35.8cm.
HAMUR	Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, orta miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı mat, pütürlü ve dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.214.

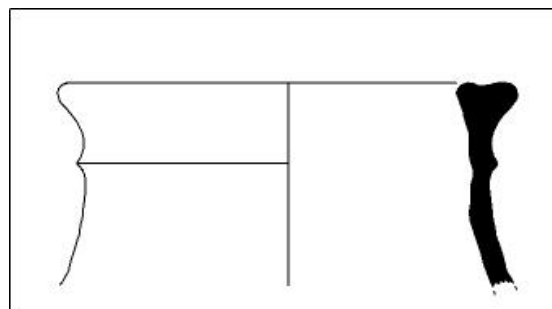
KATALOG NO.	71
ENV. NO.	HKFK-08-BS-114
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.7, boyun için Tip. 2.1.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:22cm. Y:-
HAMUR	Çok uçuk kahverengi (10YR 7/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı mat, pütürlü ve dökülmeler olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde 2 sıra halinde dalgalı yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

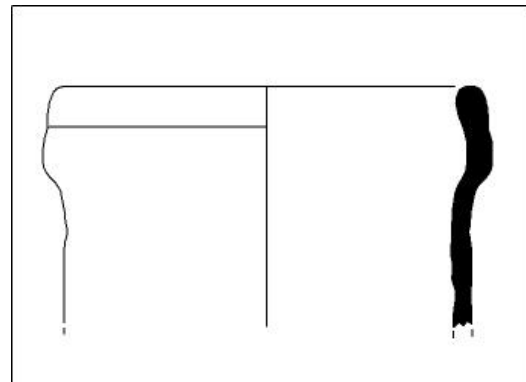
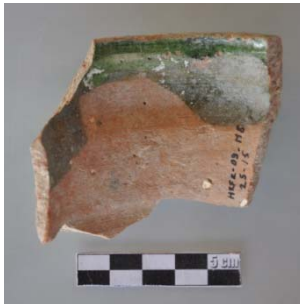
10cm

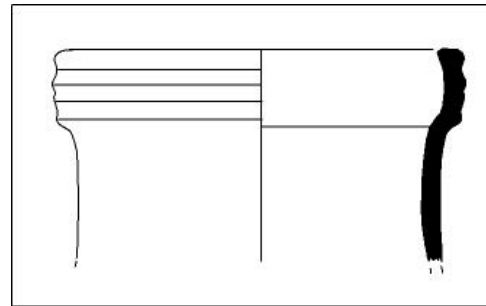
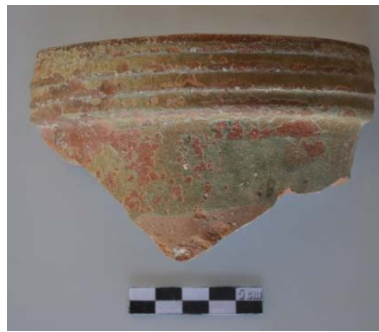
KATALOG NO.	72
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-79
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.6, boyun için Tip. 2.1.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:24cm. Y:-
HAMUR	Koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 3/4) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars ve şamot, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sır kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Allan, 1987, ş. 1, Figure 52.

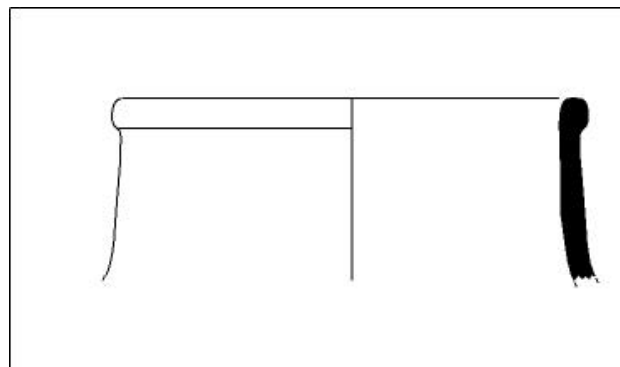
KATALOG NO.	73
ENV. NO.	HKFK-09- HB-25-15
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.8, boyun için Tip. 2.1.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 11cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırlıdır. Sırı kaygan ve parlaktır. İç yüzeyin ağız kenarına kadar sırla kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

KATALOG NO.	74
ENV. NO.	HKFK-09- BS-9-76
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.8, boyun için Tip. 2.1.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:15cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırlıdır. Sırı mat ve pütürlüdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, ş.19, s. 196.

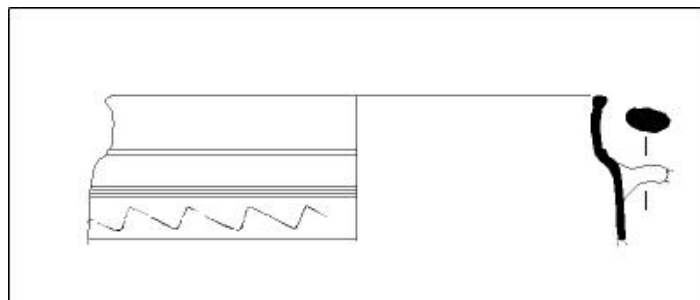
KATALOG NO.	75
ENV. NO.	HKFK-09-HB-22-9
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.3, boyun için Tip. 2.1.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:16cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, orta miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırda pullanma ve matlaşma görülmektedir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Allan, 1987, ş.33.

10cm

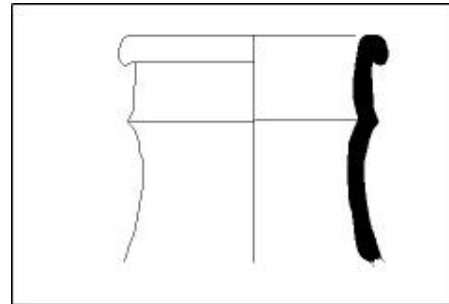

KATALOG NO.	76
ENV. NO.	HKFK-07-SNJ1-40
BULUNTU YERİ	Sondaj 1
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.3, boyun için Tip. 2.1.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 26cm. Y: -
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, orta miktarda şamot ve çok miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	İç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Dış yüzeyindeki sır parlak, iç yüzeyindeki mattır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde zikzak motifi bulunmaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.I, s.121.

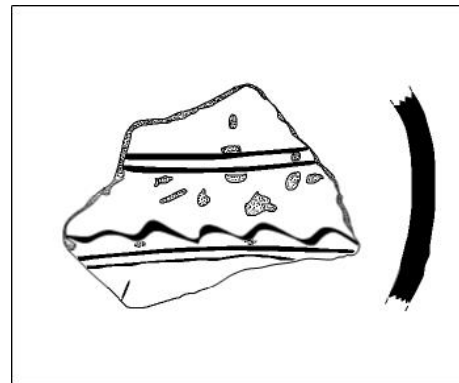
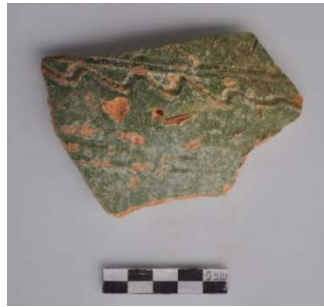

10cm

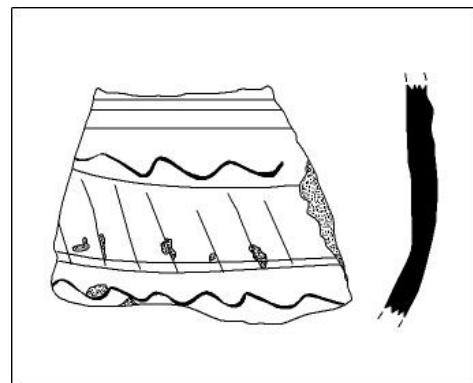
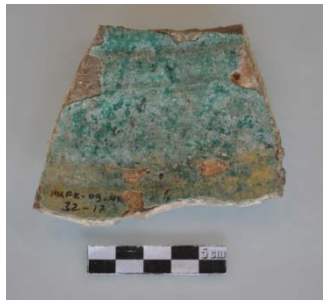
KATALOG NO.	77
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-53
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp ağız parçası. Ağız için Tip. 2.1.1.9, boyun için Tip. 2.1.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:14cm. Y: -
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırında dökülme ve bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, ş. 25, s. 196.

KATALOG NO.	78
ENV. NO.	HKFK-07-SZY-12
BULUNTU YERİ	Selahiye Ziyaret Yapıları
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük gövde parçası, Tip. 2.1.3.3 grubuna girmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, taş ve mika, orta miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde dalgalı çizgi bulunmaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.159.

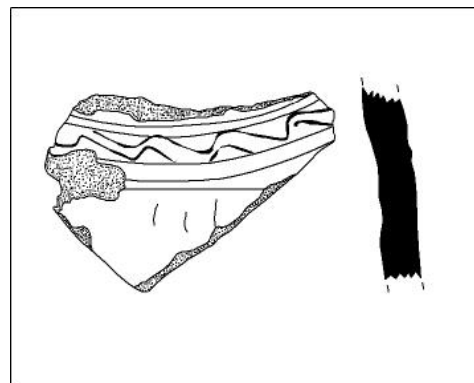
KATALOG NO.	79
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-17
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp gövde parçası. Tip. 2.1.3.2 grubuna girmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Koyu kahverengi (7.5YR 3/3) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı parlak ve canlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgi ve dikey çizgilerden oluşan geometrik süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.159.

10cm

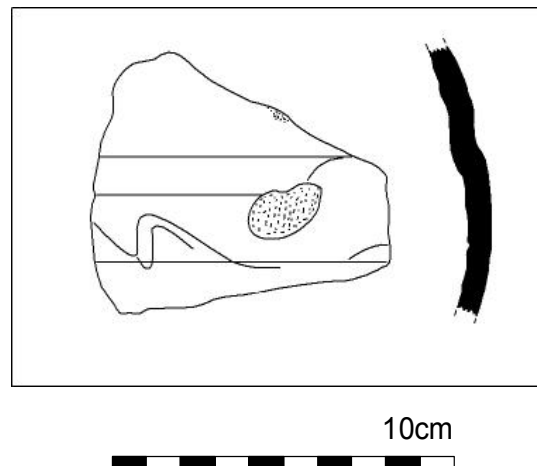
KATALOG NO.	80
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-3
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp gövde parçası. Tip. 2.1.3.2 grubuna girmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok açık kahverengi (10YR 7/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve taş, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Dış yüzey yalın, iç yüzey krem.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırında dökülme ve matlaşma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgi ve dikey çizgilerden oluşan geometrik süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.159.

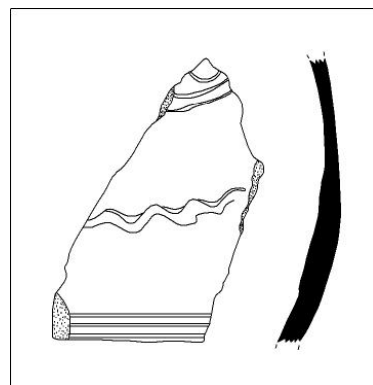
10cm

KATALOG NO.	81
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-169
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp gövde parçası. Tip. 2.1.3.2 grubuna girmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, kireç, ince kuvars ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Dış yüzeyindeki sır parlak, iç yüzeyindeki sır mattır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgi ve yatay çizgilerden oluşan geometrik süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.159.

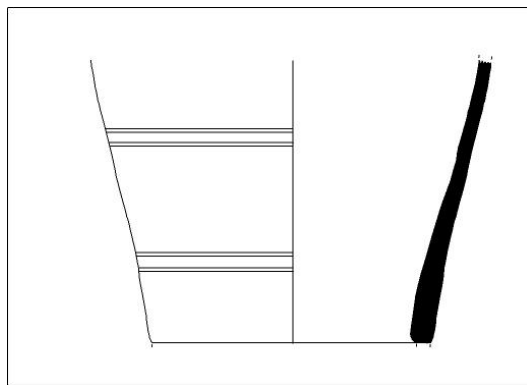
KATALOG NO.	82
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-133
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp gövde parçası, Tip. 2.1.3.2 grubuna girmektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık zeytin kahverengi (2.5Y 5/3) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, orta miktarda kum, kireç ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Dış yüzeyindeki sır parlak, iç yüzeyindeki sır mattır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgilerden oluşan geometrik süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.159.

10cm

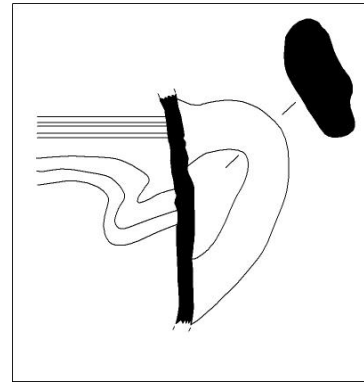
KATALOG NO.	83
ENV. NO.	HKFK-09-HB-15-1
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	3 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük (Huni Biçimli) küp gövde parçası. Dip kısmı kırık ancak parçanın en aşağısı 19cmdir. Tip 2.1.3.2 grubuna girmektedir. Tam formlu küplerle karşılaştırma yapıldığında bu gruba girdiği görülmüştür.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, kireç ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı dökülmüş ve matlaşmıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

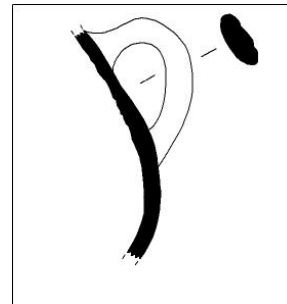
10cm

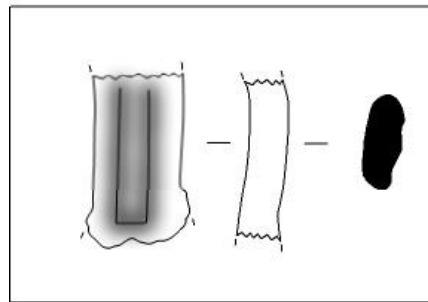
KATALOG NO.	84
ENV. NO.	HKFK-08-BS-108
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kırmızı (2.5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve bozulma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Gövde kısmında kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgi bulunmaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.159.

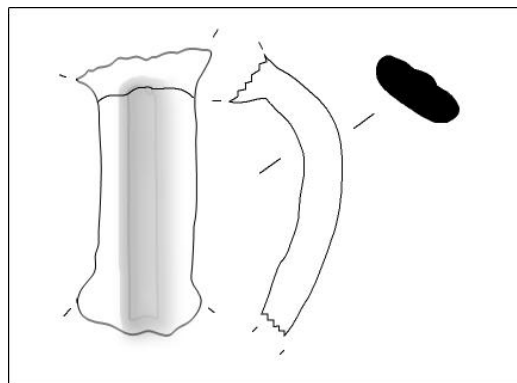
KATALOG NO.	85
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-157
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, orta miktarda kireç, taş ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve matlaşma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Gövde kısmında kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgi bulunmaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

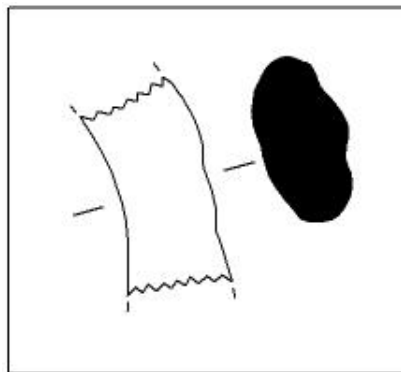
KATALOG NO.	86
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-113
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarı (10YR 8/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum, çok miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme, çatlaklık ve pullanma meydana gelmiştir. Sır renginde değişiklik olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

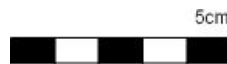
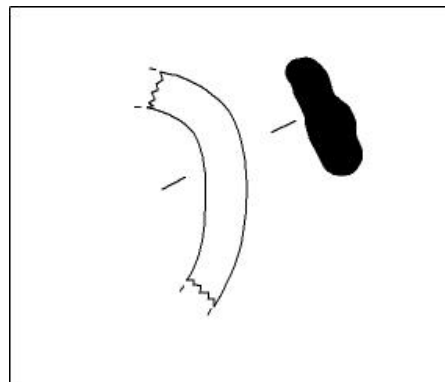
KATALOG NO.	87
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-2
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarı (10YR 8/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, orta miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme, çatlaklık ve pullanma meydana gelmiştir. Alt bölümü kalker kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

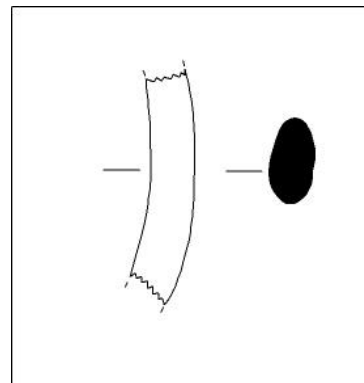
KATALOG NO.	88
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-77
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda çatlaklık ve pullanma meydana gelmiştir. Sırı kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

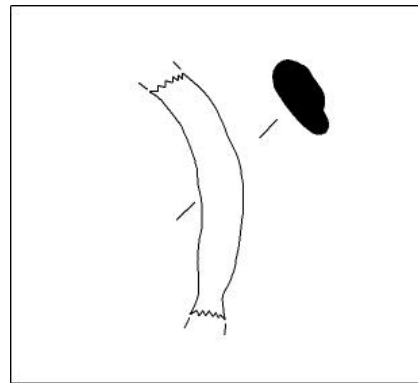
KATALOG NO.	89
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-109
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars ve kum, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda çatlaklık ve pullanma meydana gelmiştir. Sırı kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

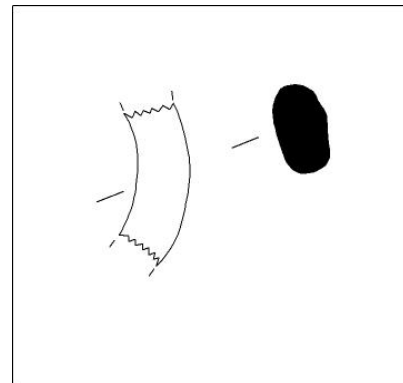
KATALOG NO.	90
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-8
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda çatlaklık, pullanma ve kabarcıklar meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

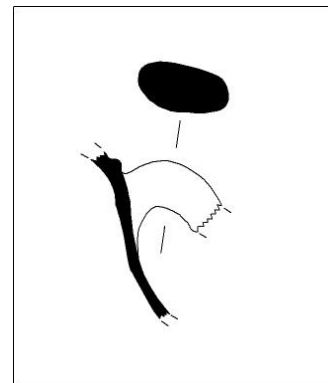
KATALOG NO.	91
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-12
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve taş, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sırda matlaşma meydana gelmiştir. Alt kısım sırsızdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

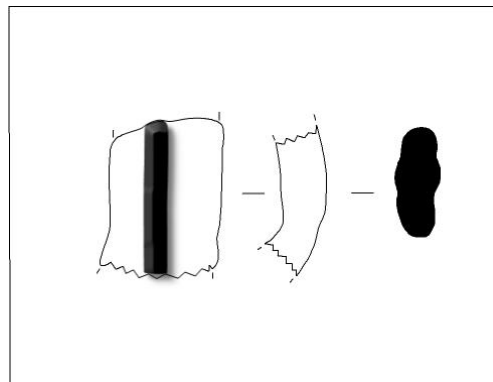
KATALOG NO.	92
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-86
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda matlaşma ve dökülme meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

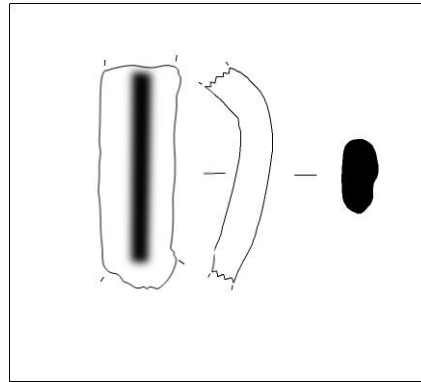
KATALOG NO.	93
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-121
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve taş, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda matlaşma ve dökülme meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

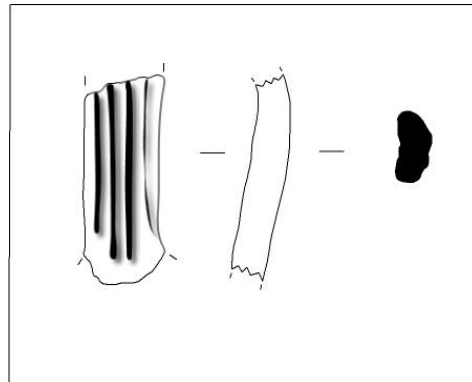
KATALOG NO.	94
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-65
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda kabarcıklar ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

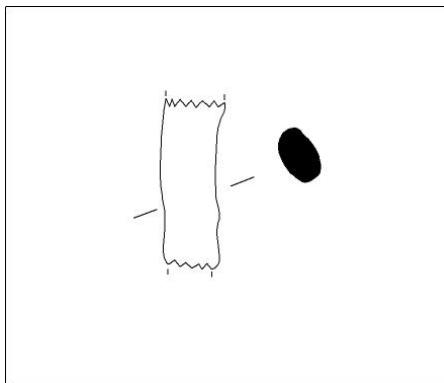
KATALOG NO.	95
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-66
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kırmızımsı kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda taş ve ince kuvars, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda matlaşma, çatlaklıklar ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

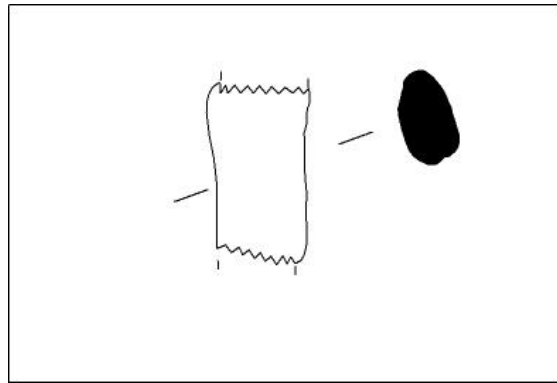
KATALOG NO.	96
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-67
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Koyu kahverengi (7.5YR 5/6) hamurlu, hamurunda az miktarda şamot, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve bozulma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

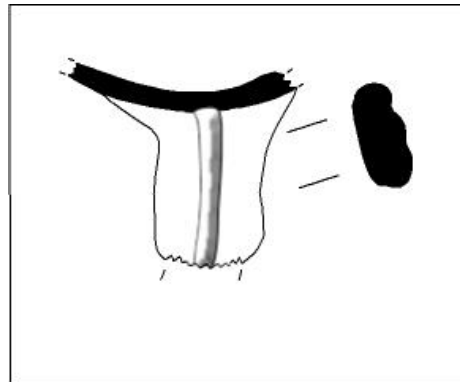
KATALOG NO.	97
ENV. NO.	HKFK-09-SS-7-11
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve ince kuvars, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda bozulma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

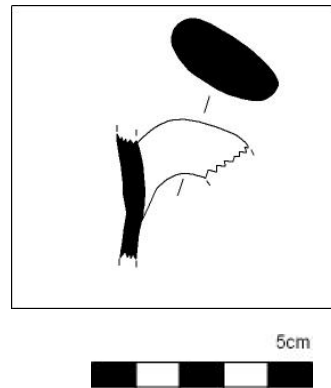
KATALOG NO.	98
ENV. NO.	HKFK-09-SS-30-3
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve ince kuvars, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve bozulma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

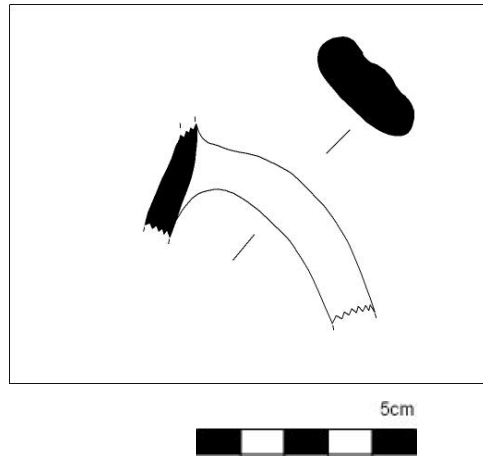
KATALOG NO.	99
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-181
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, taş ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda kabarcıklar ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

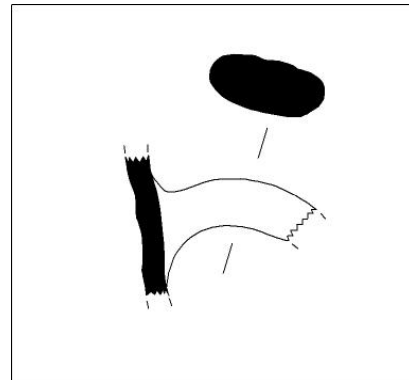
KATALOG NO.	100
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-50
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Koyu kahverengi (7.5YR 5/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum, kireç ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kirli Beyaz.
SIR	Yeşil, sırda kabarcıklar ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

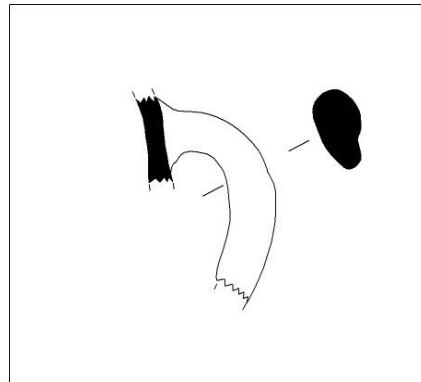
KATALOG NO.	101
ENV. NO.	HKFK-09-HB-26-6
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve ince kuvars, çok miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sırda çatlaklıklar ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

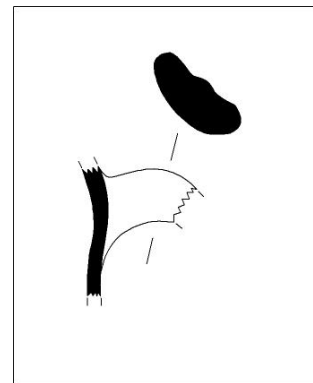
KATALOG NO.	102
ENV. NO.	HKFK-09-HB-15-2
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırlı kaygan ve bozulmalar meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

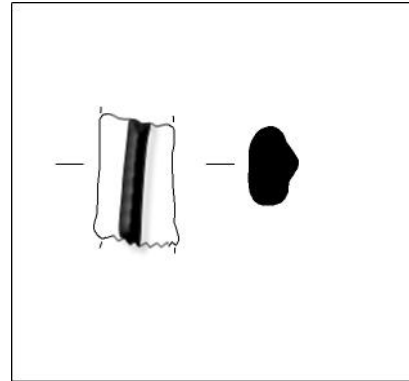
KATALOG NO.	103
ENV. NO.	HKFK-09-HB-12-11
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve pullanma meydana gelmiştir. Sır parlak ve kaygandır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

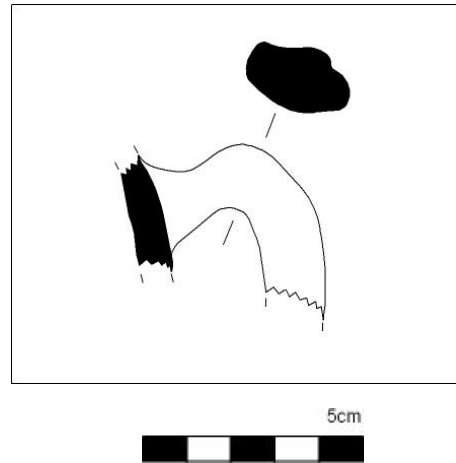
KATALOG NO.	104
ENV. NO.	HKFK-09-HB-27-6
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve pullanma meydana gelmiştir. Sırın yüzeyi kalker kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

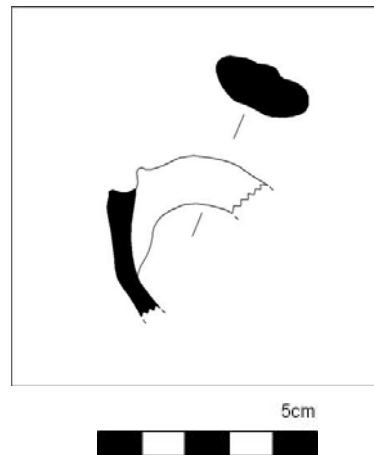
KATALOG NO.	105
ENV. NO.	HKFK-09-HB-25-13
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Türkuaz, sırında dökülme ve matlaşma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

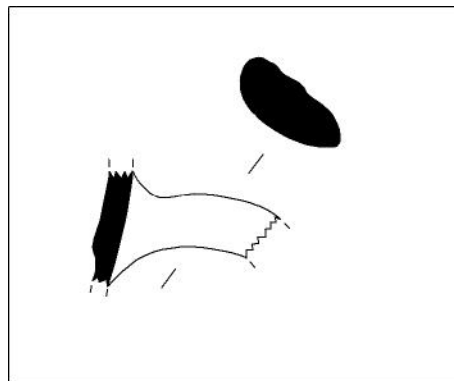
KATALOG NO.	106
ENV. NO.	HKFK-07-DK-02 (Büyük Saray)
BULUNTU YERİ	Dükkânlar
PARÇA ADEDİ	1parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda kabarcıklar meydana gelmiştir. Sırı parlak ve kaygandır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

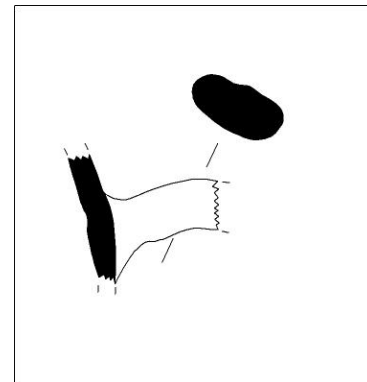
KATALOG NO.	107
ENV. NO.	HKFK-07-SZY-01-9
BULUNTU YERİ	Selahiye Ziyaret Yapıları
PARÇA ADEDİ	1parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda taş, kum ve çok miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda kabarcıklar meydana gelmiştir. Sırı parlak ve kaygandır.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

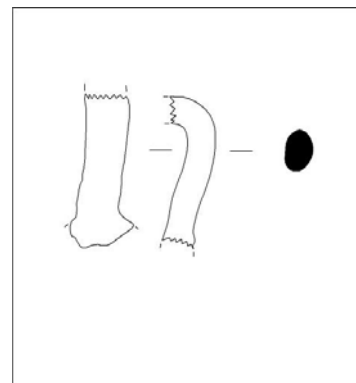
KATALOG NO.	108
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-9
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kırmızımsı kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sırında dökülme ve matlaşma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

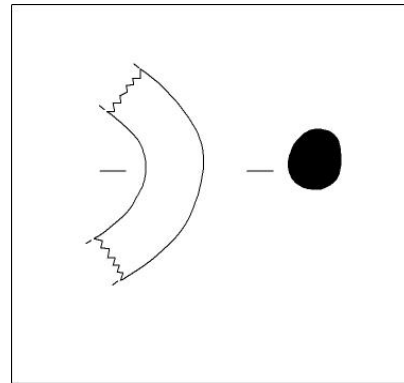
KATALOG NO.	109
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-18
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sırsı kaygan olup, iç yüzeyinde matlaşma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

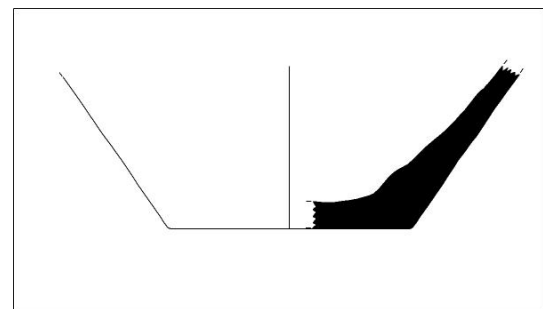
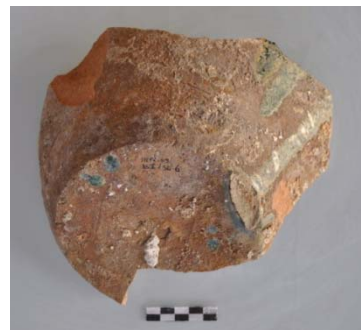
KATALOG NO.	110
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-58
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok uçuk kahverengi (10YR 7/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda matlaşma ve dökülme meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

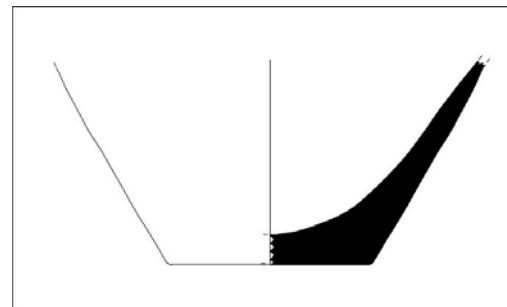
KATALOG NO.	111
ENV. NO.	HKFK-09-HB-12-14
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp kulpu. Duruşuna göre tip. 2.1.4.1, kesitine göre tip. 2.1.4.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve çok miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Elle yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

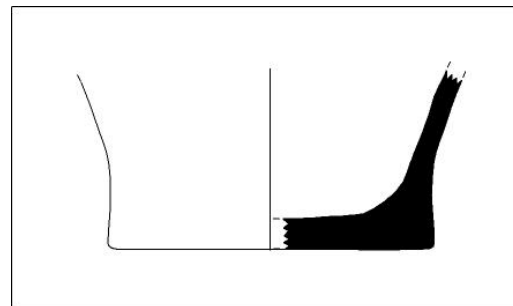
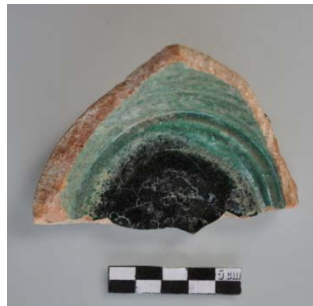
KATALOG NO.	112
ENV. NO.	HKFK-09-BS-I-56-6
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dip parçası. Tip. 2.1.5.1 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:14cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, çok miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırın rengi korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.h, s.137.

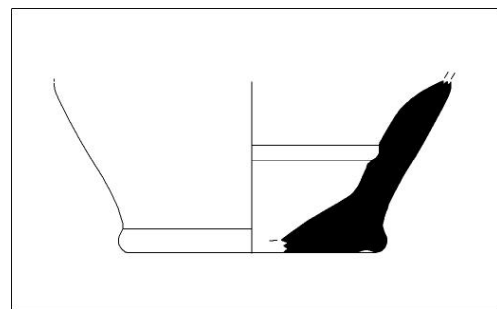
KATALOG NO.	113
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-100
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.1 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 11cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (7.5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve taş orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün iç yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırın rengi korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.h, s.137.

KATALOG NO.	114
ENV. NO.	HKFK-07-BS-02-42
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.1 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 10cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, kireç ve ince kuvars, orta miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün dış yüzeyi sırsız, iç yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırın rengi korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

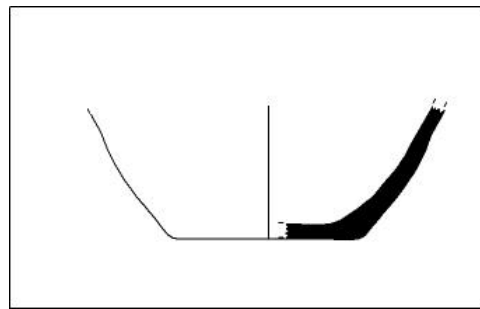
KATALOG NO.	115
ENV. NO.	HKFK-09-AK-13-6
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.1 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 10cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda taş, kum ve kireç, çok miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün dış yüzeyi sırsız, iç yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı bozulmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

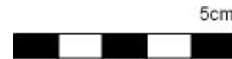
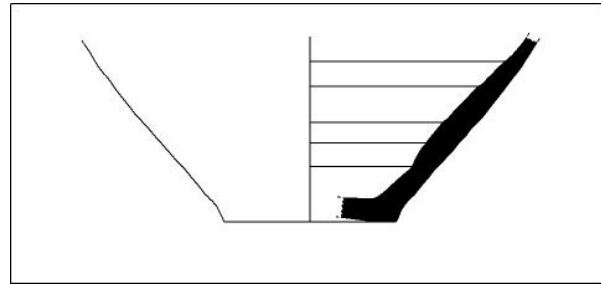
10cm

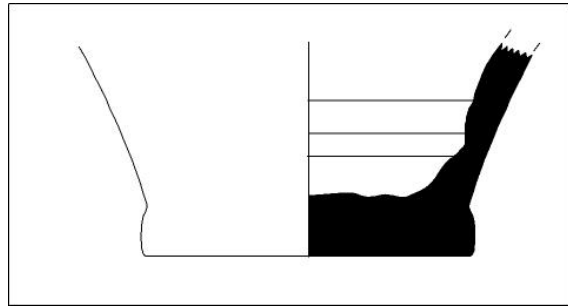
KATALOG NO.	116
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-55
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.2 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 7cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırın rengi korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.f, s.137.

KATALOG NO.	117
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-5
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.3 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 12cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, orta miktarda kireç ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırın rengi korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

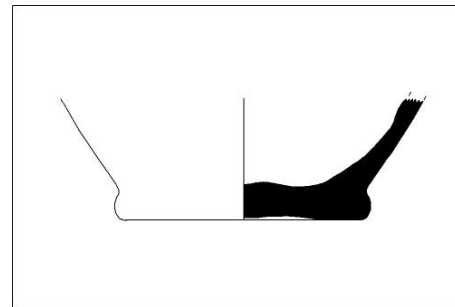
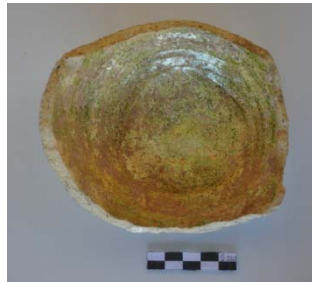
KATALOG NO.	118
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-56
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.4 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç:10cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kirli Beyaz.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı parlak olup, dip kısmında sır birikintisi bulunur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Allan, Robets, 1987, s. 141, ş. 8.

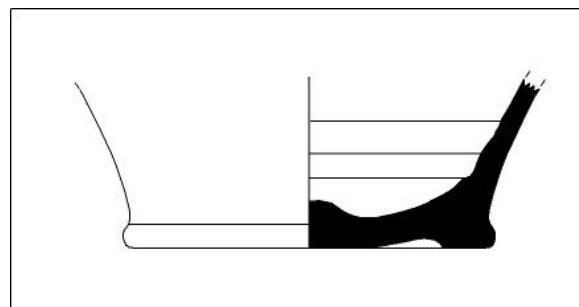
10cm

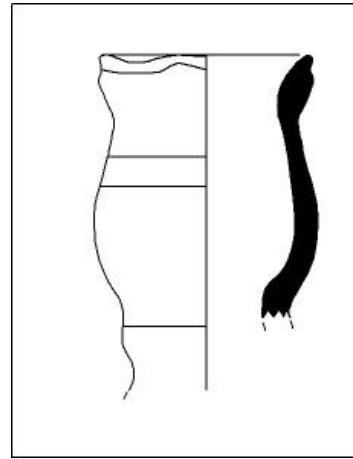
KATALOG NO.	119
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-101
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.5 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 11cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Açık zeytinimsi kahverengi (2.5YR 5/3) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum ve kireç, çok miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırın üzeri kalker kaplıdır. İç yüzeyindeki sır parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

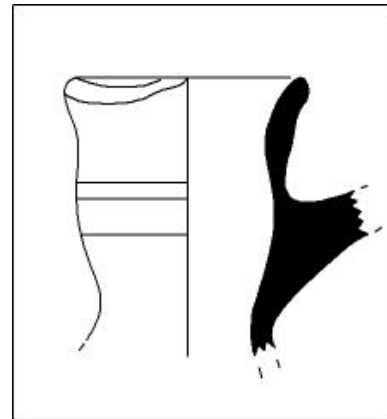
KATALOG NO.	120
ENV. NO.	HKFK-09-HB-22-1
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır
FORM VE TÜRÜ	Etütlük küp dibi. Tip. 2.1.5.5 grubunda yer almaktadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 10cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün iç yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı mat ve pütürlüdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

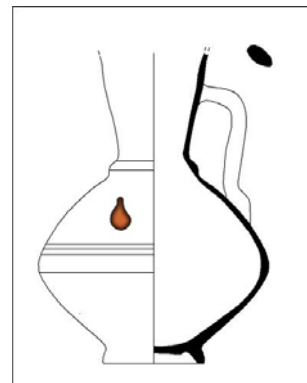
KATALOG NO.	121
ENV. NO.	HKFK-07-SNJ1-19
BULUNTU YERİ	Sondaj
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.6-2.2.1.7 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:4.4cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	İç ve dış yüzeyde ince astar bulunmaktadır.
SIR	Testinin iç ve dış yüzeyi yeşil sirla kaplıdır. Sırı kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın 2. yarısı ile 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, s. 95, ş. 24.

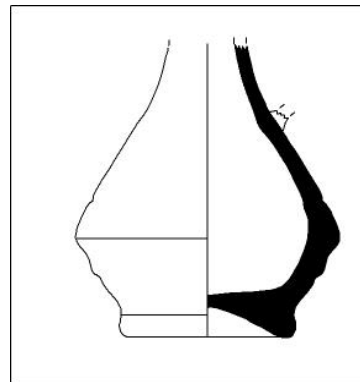
KATALOG NO.	122
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-172
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.1-2.2.1.7 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:5cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 5/8)hamurlu, hamurunda az miktarda kum, taş ve orta miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil sırlı, sırında bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın 2. yarısı ile 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, s. 95, ş. 24.

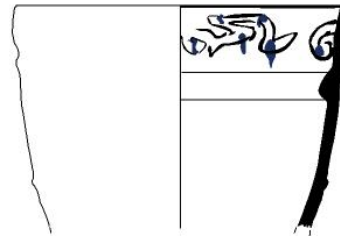
KATALOG NO.	123
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-61
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi. Boyun tip. 2.2.2.1, gövde tip. 2.2.3.2, kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.1, dip ise 2.2.5.2 özelliğindedir.
ÖLÇÜLER	A.Ç:- D.Ç:6.3cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kahverengi (10YR 6/4)hamurlu, hamurunda az miktarda şamot ve kireç, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	İnce astar.
SIR	Yeşil, iç yüzeydeki sır kaygan ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Gövde kısmında 3 tane damla motifi şeklinde kabartmalar bulunmaktadır.
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın sonu, 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Fehervari, 2000, s. 232; Ingholt, 1940, s. 154.

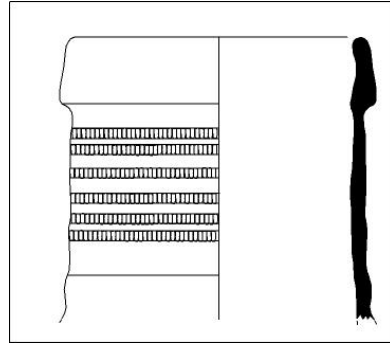
KATALOG NO.	124
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-115
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi. Gövde tip. 2.2.3.3, dip için 2.2.5.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	A.Ç:- D.Ç:6.3cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, kum ve az miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırla kaplıdır. Sırda dökülmeler ve pullanmalar olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Bulut, 1991, ş. 178.

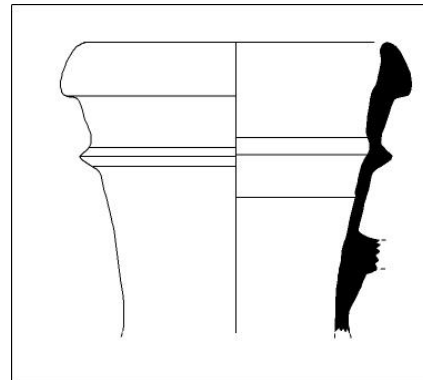
KATALOG NO.	125
ENV. NO.	HKFK-09-BS-56-42
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.2, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:10cm. Y:-
HAMUR	Pembemsi beyaz (7.5YR 8/2) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Açık krem.
SIR	Şeffaf Beyaz. Sırı bozulmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı Boyama Tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Boyun kısmında bitkisel süsleme yer almaktadır. İç yüzeyde yazı şeridi bulunur.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

KATALOG NO.	126
ENV. NO.	HKFK-07-KL-118-512
BULUNTU YERİ	Kale 118 nolu Mağara
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.4, boyun için 2.2.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:14cm. Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sıırı matlaşmıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

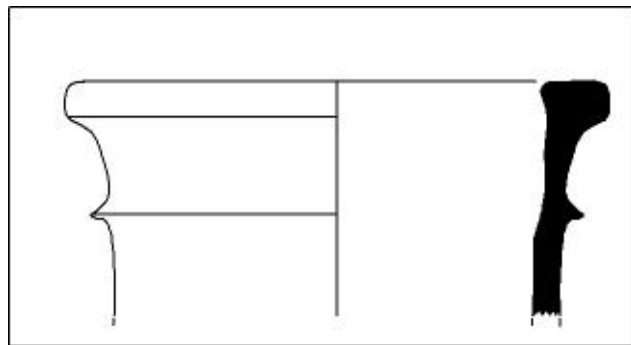
KATALOG NO.	127
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-161
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.4, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:14cm. Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kuvars ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sıırı parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

10cm

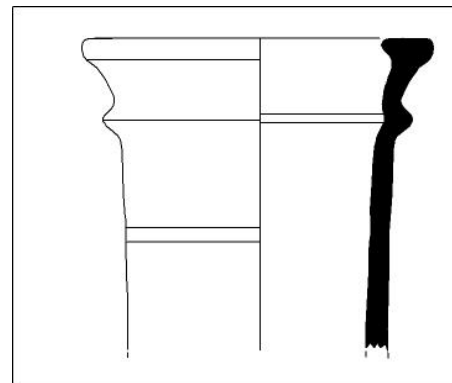
KATALOG NO.	128
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-16
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:16cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 4/6) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, ince kuvars ve orta miktarda kireç, kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda dökülme ve bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, ş.Ç23, s.47.

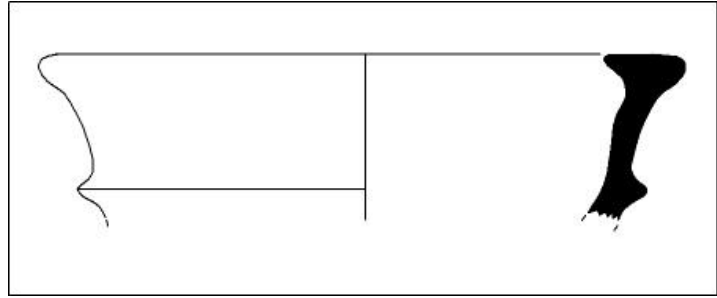
10cm

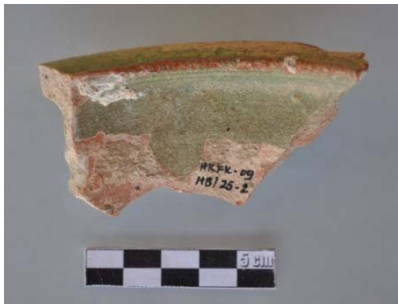
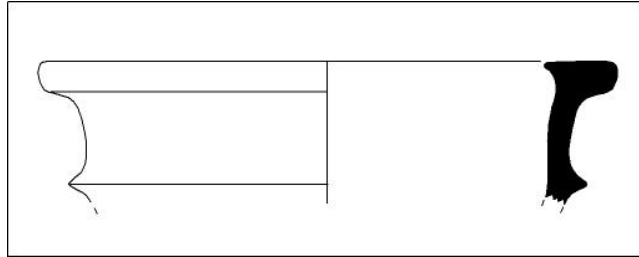
KATALOG NO.	129
ENV. NO.	HKFK-09-HB-23-2
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 12cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, ince kuvars ve şamot, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sıırı kaygan ve çatlamalar olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, ş.Ç23, s.47.

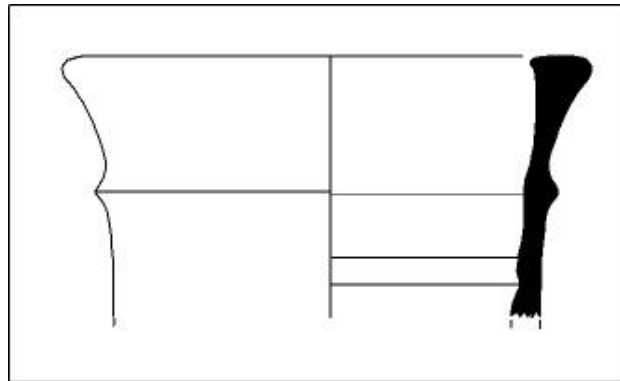
KATALOG NO.	130
ENV. NO.	HKFK-09-HB-15-3
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 14cm. Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sıırı kaygan ve çatlamalar olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, ş.Ç23, s.47.

KATALOG NO.	131
ENV. NO.	HKFK-09-HB-25-2
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 16cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sırda bozulma ve dökülme olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, ş.Ç23, s.47.

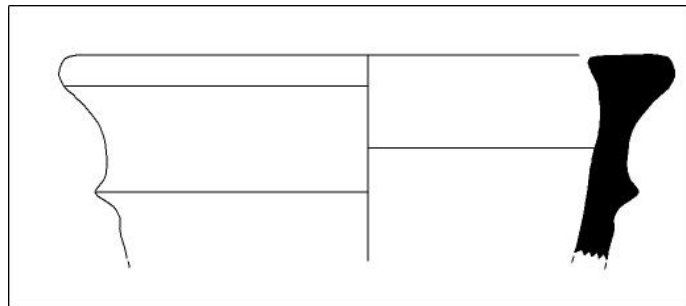
KATALOG NO.	132
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-6
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 12cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sıırı kaygan ve yer yer dökülmüştür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Arda, 2010, ş.Ç23, s.47.

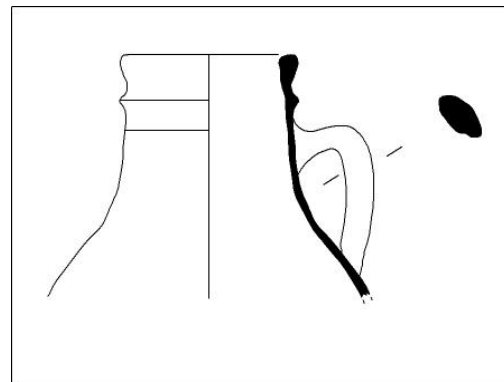
10cm

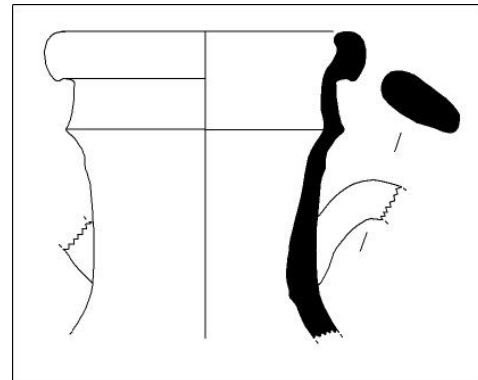
KATALOG NO.	133
ENV. NO.	HKFK-09-HB-26-3
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 16cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sırsı kaygan, parlaktır ve yer yer dökülmüştür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.1, s. 121.

KATALOG NO.	134
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-43
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5, boyun için 2.2.2.4, kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:11cm. Y:-
HAMUR	Sarı (10YR 8/5) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı korozyona uğramıştır. Dış yüzeyin ağız kenarına kadar sır kaplanmıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın ikinci yarısı, 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Moore, 1993, ş. 10, s.93.

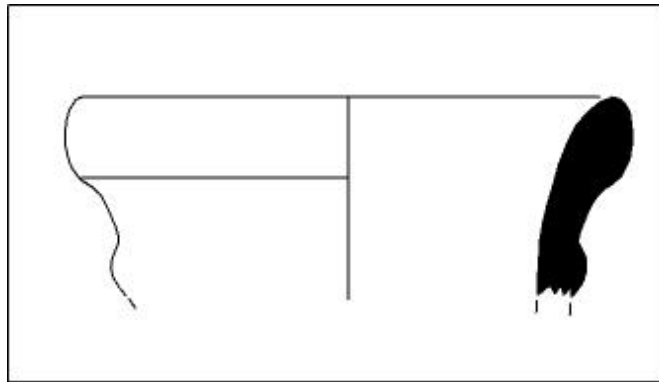
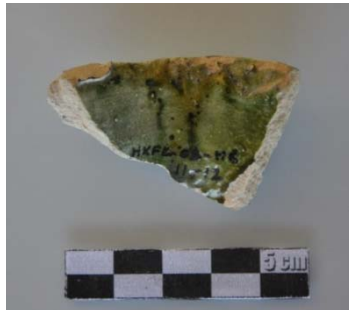
KATALOG NO.	135
ENV. NO.	HKFK-09- BS-9-102
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.5, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 14cm. Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	İç ve dış yüzey yeşil sırlıdır. Sır renginde bozulma ve dökülme olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

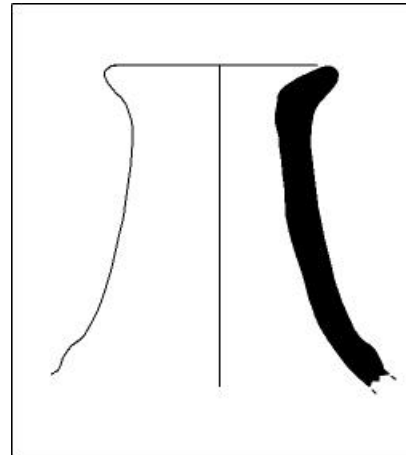
10cm

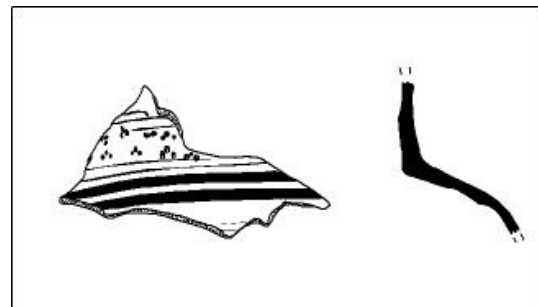
KATALOG NO.	136
ENV. NO.	HKFK-09-HB-11-12
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.3, boyun için 2.2.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç: 8cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı kahve (5YR 4/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sırtı kaygan ve pürüzsüzdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	13. yüzyılın 2. yarısı ile 14. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Bulut, 1991, ş.9; Moore, 1991, s. 94, ş.15.

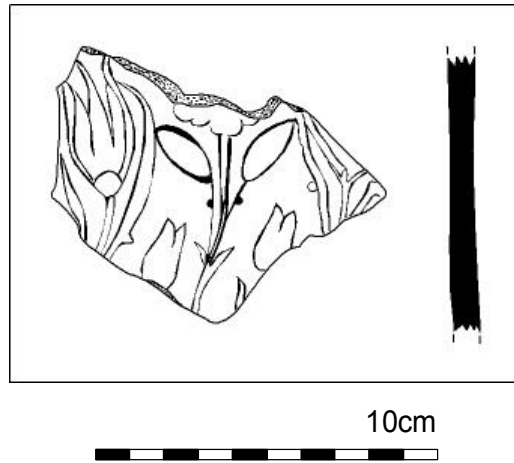
KATALOG NO.	137
ENV. NO.	HKFK-08-BS-116
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.1, boyun için 2.2.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 5.8cm. Y: -
HAMUR	Kahverengi (7.5YR 5/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Yeşil, sırda matlaşma ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	Erken İran örneklerine benzemektedir.
KARŞILAŞTIRMA	Grube, 1994, s. 16, res. 5.

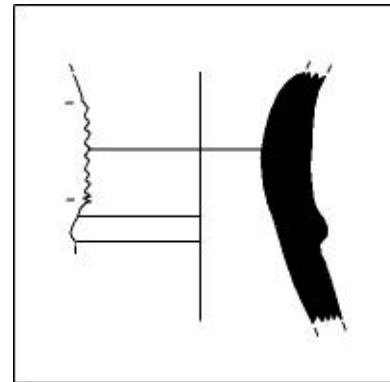
KATALOG NO.	138
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-15
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövde parçası. Boyun tip. 2.2.2.4 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok uçuk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Şeffaf Beyaz, sırda pullanma ve çatlaklıklar meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı boyama tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Gövde kısmında ince ve kalın şeritlerden oluşan geometrik süsleme yer alır. Boyun kısmında beneklerden oluşan bezeme yer almaktadır. Siyah boya ile süsleme oluşturulmuştur.
TARİHLENDİRME	13. yüzyıl ile 14. yüzyıl arası.
KARŞILAŞTIRMA	Grube, 1948, s.52; Ingholt, 1934, s.plxvii.

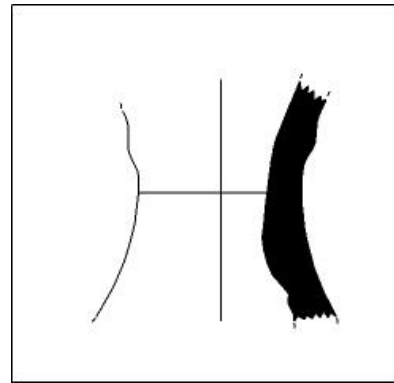
KATALOG NO.	139
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-6
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövde parçası. Boyun tip. 2.2.2.4 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok uçuk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamurunda orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Şeffaf Beyaz, sırda pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı boyama tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Boyun kısmında lale ve yapraktan oluşan bitkisel süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	16. yüzyılın sonu ile 17. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Lane, 1971, s. 56; Atasoy, Raby, 1989, s.54.

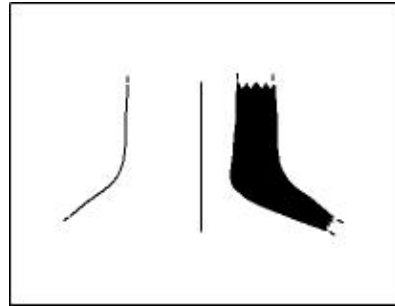
KATALOG NO.	140
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-114
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövde parçası. Boyun tip. 2.2.2.3 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	G.: 4.1cm.- 4.7cm.
HAMUR	Sarı (10YR 8/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sırda pullanma ve çatlaklık meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

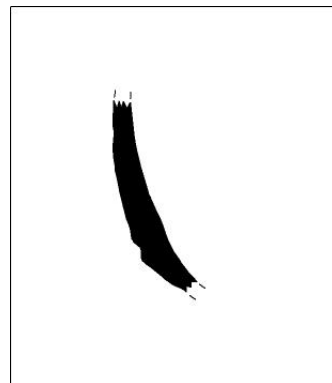
KATALOG NO.	141
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-68
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövde parçası. Boyun tip. 2.2.2.3 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:- Y: -
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5RY 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve taş, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda çatlaklıklar meydana gelmiştir. İç yüzey kalker kaplıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

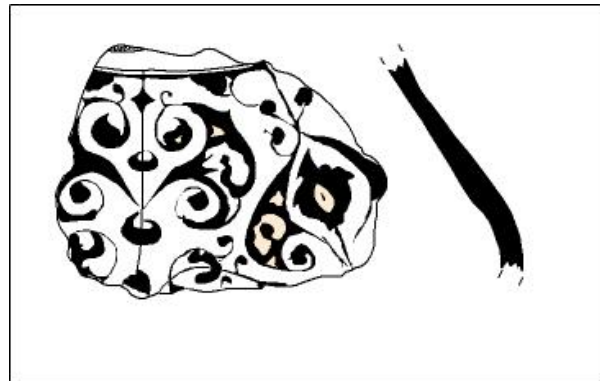
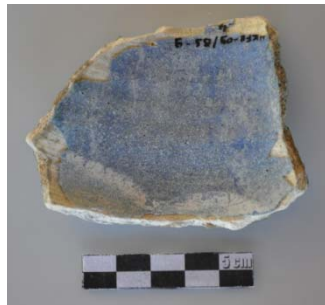
KATALOG NO.	142
ENV. NO.	HKFK-09-HB-23-1
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Zaviyesi.
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövde parçası. Boyun tip. 2.2.2.4 ? özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:- Y: -
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5RY 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Dış yüzey; Krem, iç yüzey yalın.
SIR	Yeşil, sırda çatlaklıklar meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

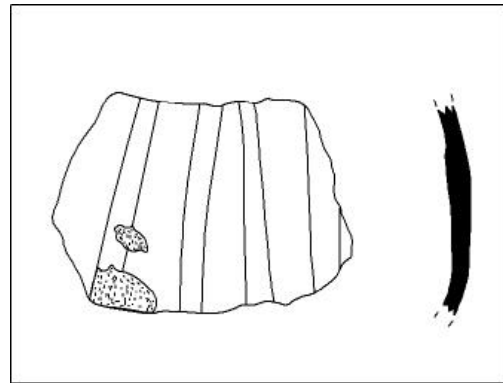
KATALOG NO.	143
ENV. NO.	HKFK-09-AK-32-4
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi parçası. Parça kırık olduğu için form belirlenememiştir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:- Y: -
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5RY 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda taş ve şamot, orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Dış yüzey; Krem, iç yüzey yalın.
SIR	Yeşil, sırda kabarcıklar ve pullanma meydana gelmiştir. İç yüzeydeki sırda bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

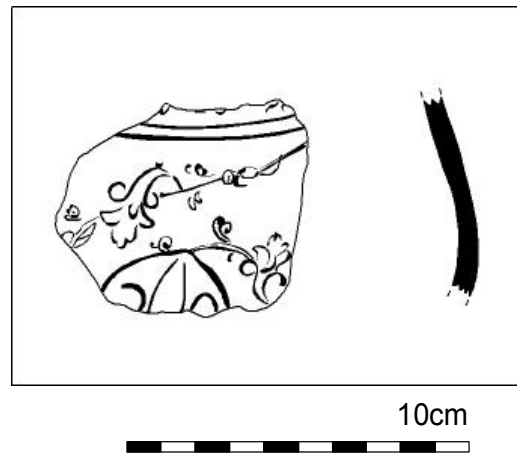
KATALOG NO.	144
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-4
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Beyaz (2.5YR 8/1) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Parçanın iç ve dış yüzeyi kobalt mavisi sırlıdır. Sırı matlaşmış ve ince çatlaklar oluşmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı boyama tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde siyah boya ile yapraklardan oluşan bitkisel süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın son çeyreği - 13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Beyhan Yörükan,1982, s. 428; Mehdi Bahrami, 1988, s.75.

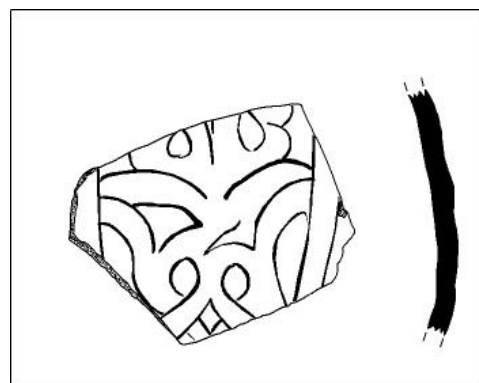
KATALOG NO.	145
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-46
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, orta miktarda kireç ve çok miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Kirli beyaz
SIR	Sarı, sırında dökülme ve matlaşma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı boyalı kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde dikey şeritlerin oluşturduğu geometrik süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

KATALOG NO.	146
ENV. NO.	HKFK-09-AK-13-3
BULUNTU YERİ	Artuklu Köşkü
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Pembe (2.5YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Şeffaf Beyaz.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı boyama tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde yapraklardan oluşan bitkisel süsleme yer almaktadır. Sır altı kobalt mavisi boya kullanılmıştır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

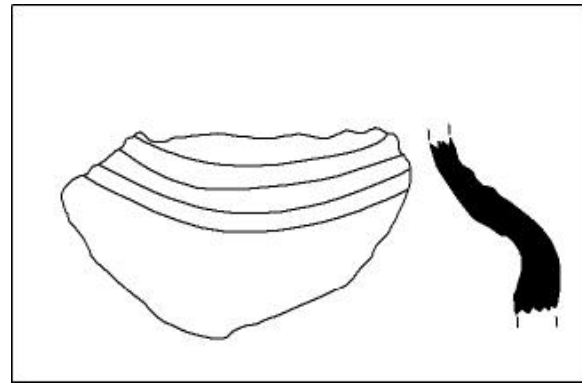
KATALOG NO.	147
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-16
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz
SIR	Dış yüzey şeffaf krem, iç yüzey yeşil renklidir. Sırı parlak ve kaygandır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı boyalı kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yarım dairelerden oluşan damla motifi yer almaktadır. Damla motiflerinin içi de kahverengi boya ile bezelidir.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

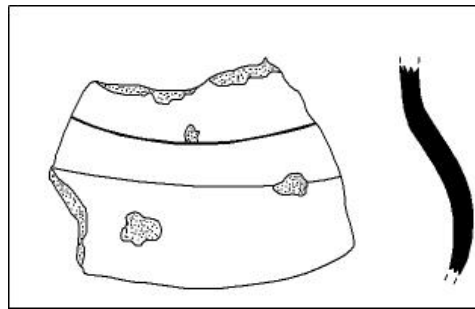
10cm

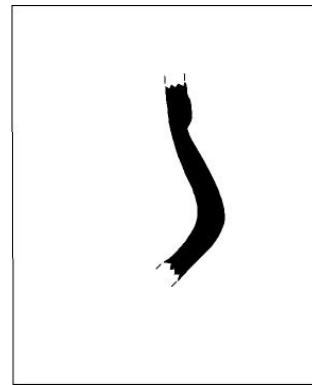
KATALOG NO.	148
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-119
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Türkuaz, sırda bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

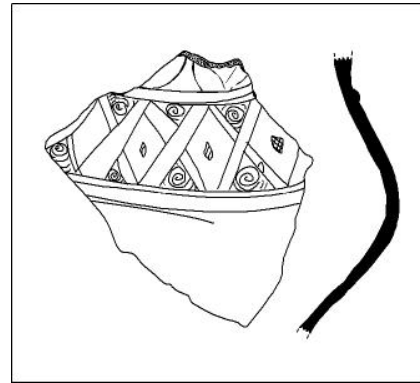
KATALOG NO.	149
ENV. NO.	HKFK-09-HB-15-7
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı kahverengi (5YR 4/4) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sır renginde bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

KATALOG NO.	150
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-150
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, ince kuvars ve şamot, çok miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sırtı pütürlü ve mattır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yapılmış zikzak motifi yer alır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

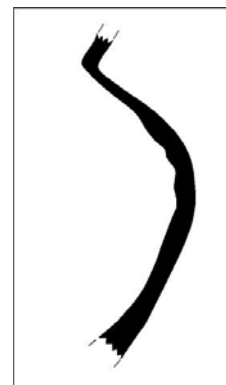
KATALOG NO.	151
ENV. NO.	HKFK-07-BS-114
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, ince kuvars ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sırtı pütürlü ve parlaktır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı-kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile yapılmış baklava dilimlerinin içerisine spiral motifi yerleştirilmiştir.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

10cm

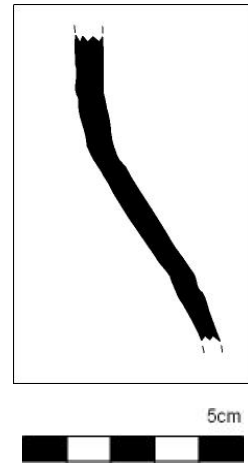
KATALOG NO.	152
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-7
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi gövdesi. Gövde tip. 2.2.3.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda ince kuvars, orta miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırtı pütürlü ve mattır. Sır renginde bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

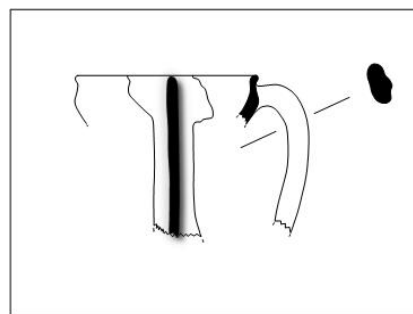
5cm

KATALOG NO.	153
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-164
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük gövde parçası. Formu tip. 2.2.3.1 grubundadır.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Soluk sarı (5Y 7/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sıırı pütürlü ve mattır. Sır renginde bozulma olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı- kazıma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeye kazıma tekniği ile baklava dilimleri oluşturulmuştur.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

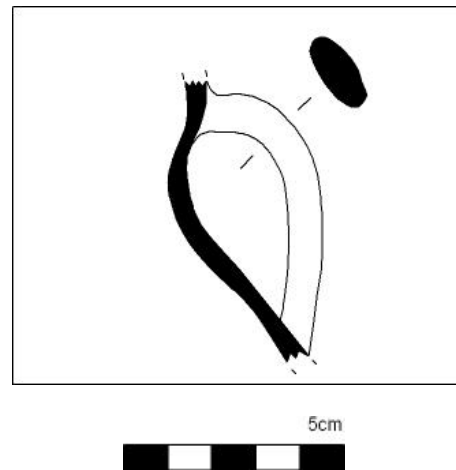
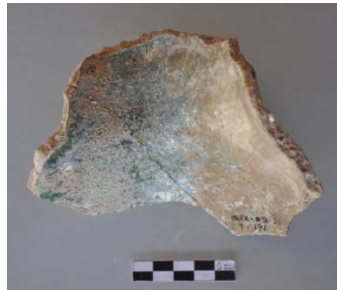
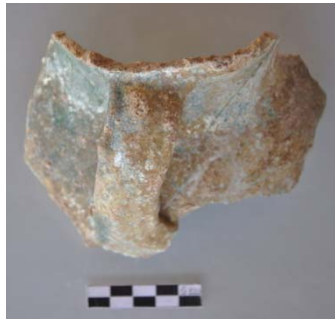
KATALOG NO.	154
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-52
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.1, kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	A.Ç:8cm.
HAMUR	Açık kahverengi (7.5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve ince kuvars, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Kirli Beyaz.
SIR	Yeşil, sırda bozulma ve dökülme meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

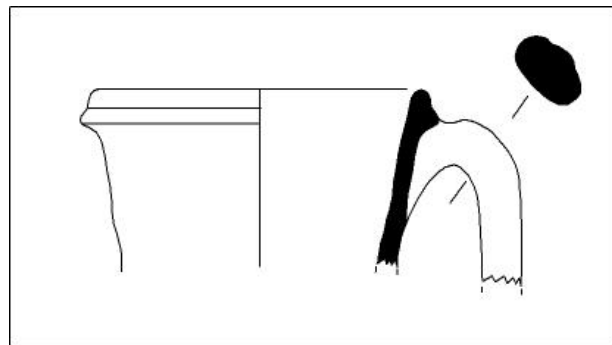
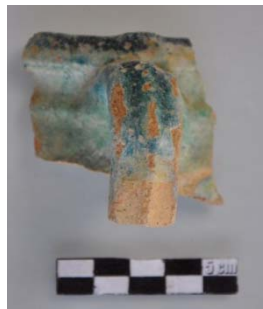
10cm

KATALOG NO.	155
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-171
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok uçuk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil, sırda bozulma ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998,ş.a, s.133.

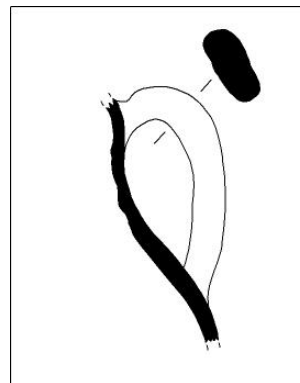
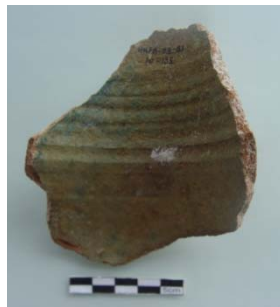
KATALOG NO.	156
ENV. NO.	HKFK-08-BS-217
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi ağız parçası. Ağız tip. 2.2.1.3, kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	A.Ç:8cm.
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Yeşil, sırda çatlaklıklar ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

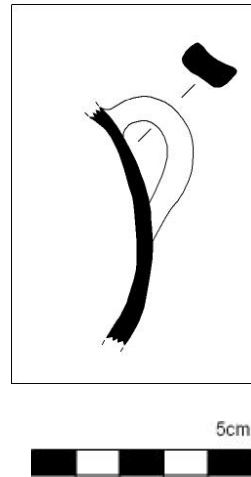
10cm

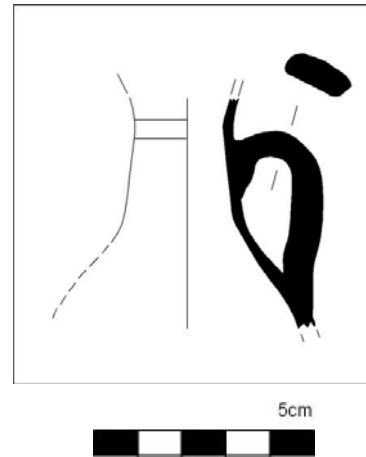
KATALOG NO.	157
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-135
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, orta miktarda mika ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Dış yüzey sırsız, iç yüzey yeşil sırlıdır. Sırda pullanma ve matlaşma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.a, s.133.

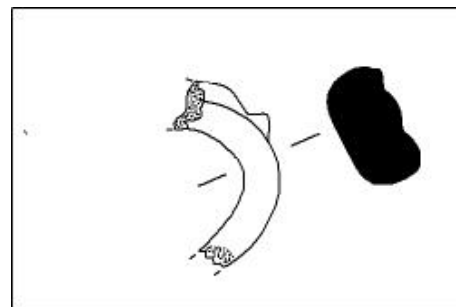
KATALOG NO.	158
ENV. NO.	HKFK-09-BS-9-132
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	4 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, gözeneksiz ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Yeşil, sırda bozulma ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.a, s.133.

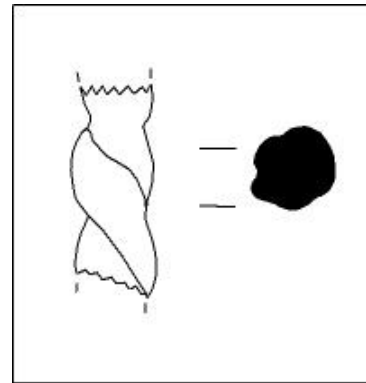
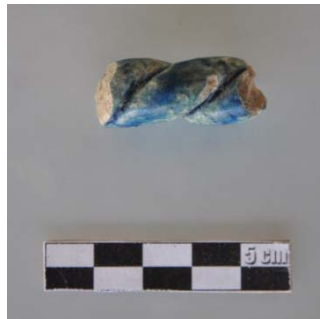
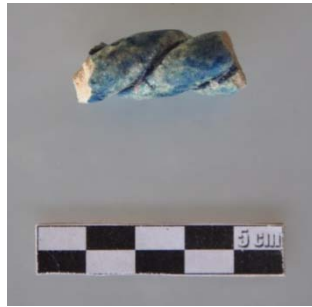
KATALOG NO.	159
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-117
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, orta miktarda kireç ve kum, çok miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Sarı.
SIR	Yeşil, sırda bozulma ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998,ş.a, s.133.

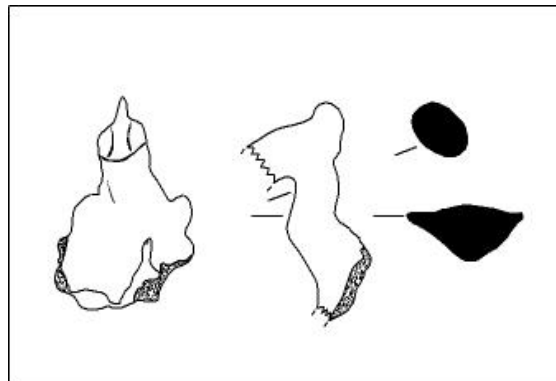
KATALOG NO.	160
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-183
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Türkuaz, sırda pullanma ve çatlaklıklar meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Mitchell, 1980, s.208.

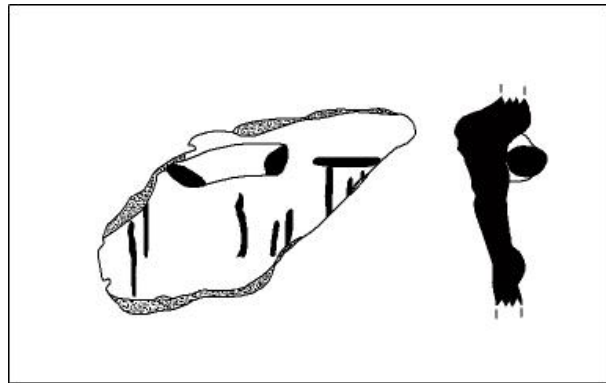
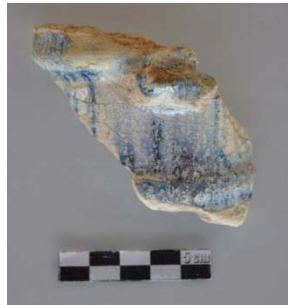
KATALOG NO.	161
ENV. NO.	HKFK-09-SS-2-27
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.5 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Pembe (2.5YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Kobalt mavisi, sırda pullanma ve çatlaklıklar meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	12. yüzyılın sonu ile 13. yüzyılın başı.
KARŞILAŞTIRMA	Fehervari, 2000, s.103; Grube, 1994, s.323.

KATALOG NO.	162
ENV. NO.	HKFK-09-SS-1-185
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.1, kesitine göre 2.2.4.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok soluk kahverengi (10YR 8/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Türkuaz, sırda pullanma ve çatlaklıklar meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	14. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Wilson, 1957, s.39.

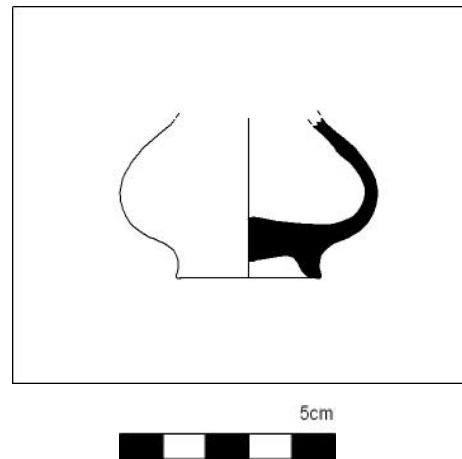
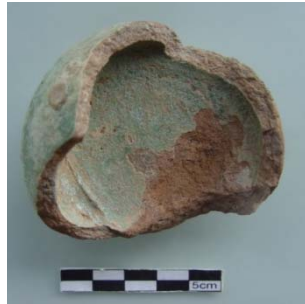
KATALOG NO.	163
ENV. NO.	HKFK-09-BS-11-54
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi kulpu. Kulp duruşuna göre 2.2.4.2, kesitine göre 2.2.4.2.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Uçuk sarı (2Y 8/2) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Şeffaf Beyaz, sırda pullanma, çatlaklıklar ve matlık meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı boyama.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Redford, 1998, ş.f, s.133.

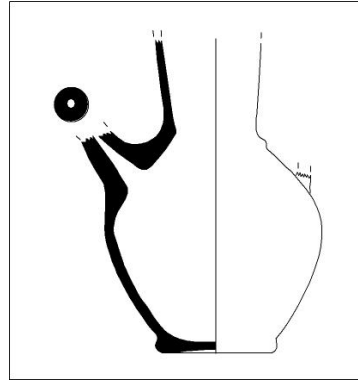
10cm

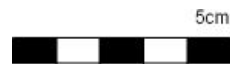
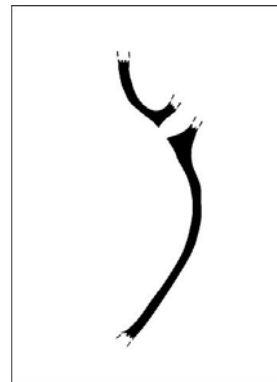
KATALOG NO.	164
ENV. NO.	HKFK-09-BS-55-55
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük testi dip parçası. Dip için tip. 2.2.5.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 4cm. A.Ç:- Y: -
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5RY 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, orta miktarda kum ve çok miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil, sırda kabarcıklar, pullanma ve bozulma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

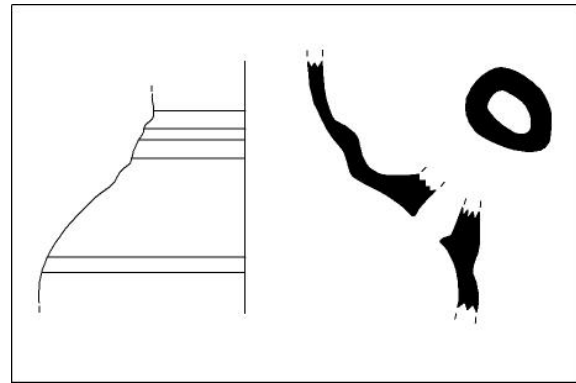
KATALOG NO.	165
ENV. NO.	HKFK-09-SS-5-2
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük ibrik. Boyun tip. 2.3.1.1, gövde için 2.3.2.1, emzik için 2.3.4.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 5cm. A.ç: - M.Y:13.5cm?
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum, şamot ve mika bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil sırlı, sırlı dökülmeler ve pullanmalar olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

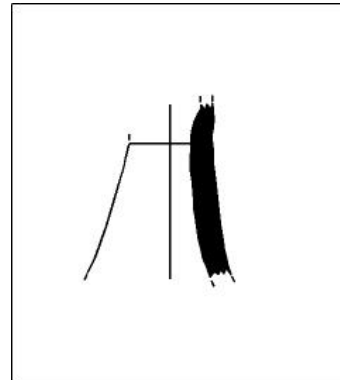
KATALOG NO.	166
ENV. NO.	HKFK-07-BS-310
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük ibrik gövdesi. Gövde tip. 2.3.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Açık kırmızımsı kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil sırlı, sırlı mat, pütürlü ve korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

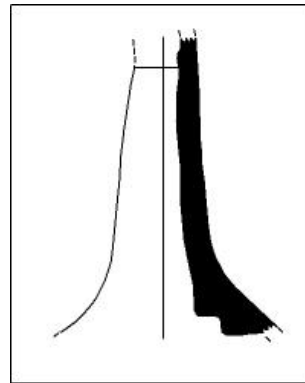
KATALOG NO.	167
ENV. NO.	HKFK-09- BS-10-164
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük ibrik gövdesi. Gövde tip. 2.3.2.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarı (10YR 8/6) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil sırlı, sırlı mat, pütürlü ve korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

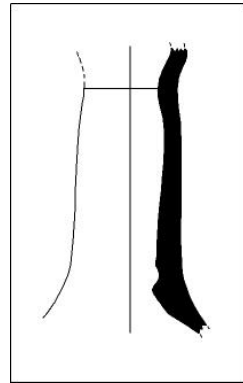
KATALOG NO.	168
ENV. NO.	HKFK-08-KSR-213
BULUNTU YERİ	Kasır
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük ibrik emzik parçası. Emzik tip. 2.3.3.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç:- Y:-
HAMUR	Açık kırmızımsı kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil sırlı, sırları mat, pütürlü ve korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Akıtma tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kahverengi ve yeşil renkli sır ile süsleme oluşturulmuştur. Ancak motifin ne olduğu anlaşılmamaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

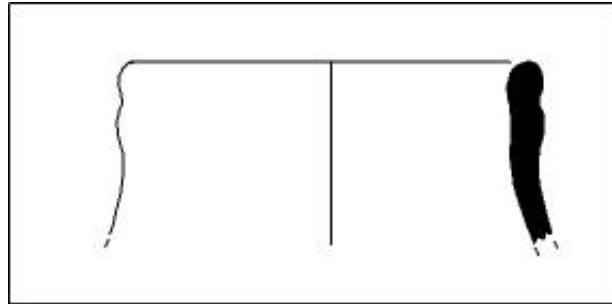
KATALOG NO.	169
ENV. NO.	HKFK-09- SS-7-13
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük ibrik emzik parçası. Emzik tip. 2.3.3.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok solgun kahverengi (10YR 7/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil sırlı, sırlı mat, pütürlü ve korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

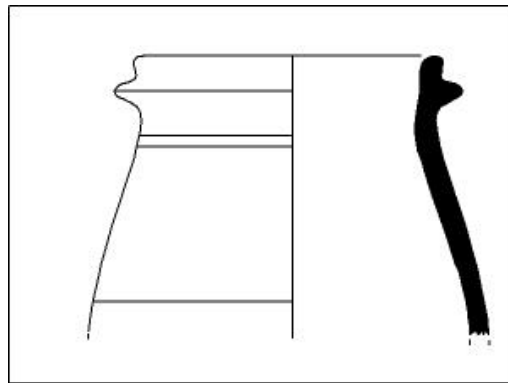
KATALOG NO.	170
ENV. NO.	HKFK-09- BS-9-104
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük ibrik emzik parçası. Emzik tip. 2.3.3.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Sarımsı kırmızı (5YR 5/8) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil sırlı, sırında pullanmalar olmuştur.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

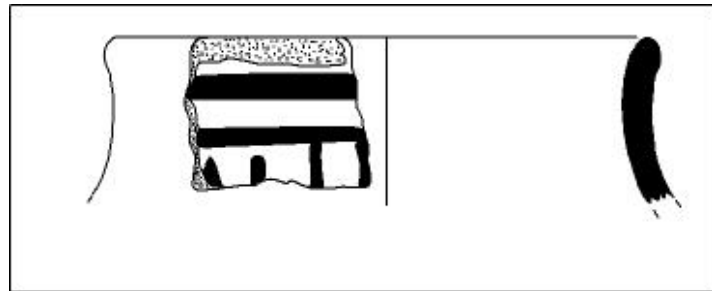
KATALOG NO.	171
ENV. NO.	HKFK-09- SS-1-55
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük kavanoz ağız parçası. Ağız tip. 2.4.1.4 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 7.5cm. Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/6) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Yeşil sırlı, sırlı mat, pütürlü ve korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

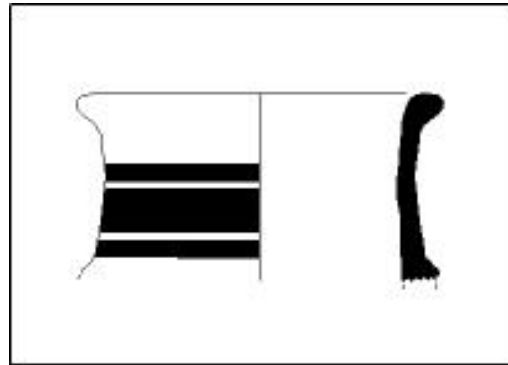
KATALOG NO.	172
ENV. NO.	HKFK-09- SS-38-5
BULUNTU YERİ	Sahil Sarayı (Mardinike)
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük kavanoz ağız parçası. Ağız tip. 2.4.1.3 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 6.4cm. Y:-
HAMUR	Koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 3/4) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, ince kuvars, taş ve şamot, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Yeşil sırlı, sırlı kaygan, sırlı kabarcıklar ve pullanma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kazıma tekniği ile üst üste iki şerit bulunmaktadır.
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	Bulut, 1991, ş.41.

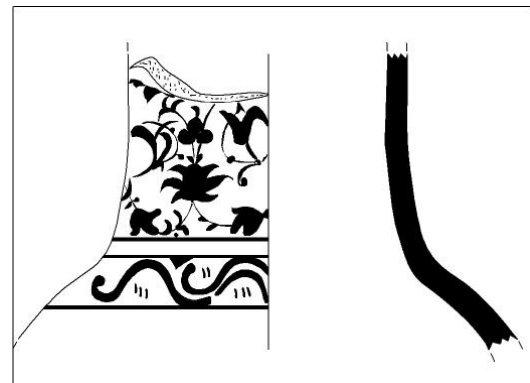
KATALOG NO.	173
ENV. NO.	HKFK-09- HB-12-8
BULUNTU YERİ	Haydar Baba Türbesi
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük kavanoz ağız parçası. Ağız tip. 2.4.1.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 10cm. Y:-
HAMUR	Pembemsi beyaz (2.5YR 8/2) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Şeffaf beyaz sırlı, sırtı mat, pütürlü ve korozyona uğramıştır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı Boya Tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde kobalt mavisi ile yatay ve dikey şeritlerden oluşan geometrik süsleme yer alır.
TARİHLENDİRME	13. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Wilkinson, ?, s.233.

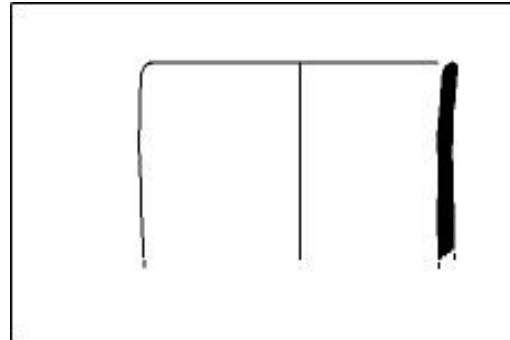
KATALOG NO.	174
ENV. NO.	HKFK-09-BS-56-5
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük kavanoz ağız parçası. Ağız tip. 2.4.1.2, boyun için 2.3.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: 11cm. Y:-
HAMUR	Uçuk sarı (2.5YR 8/2) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Yalın.
SIR	Küpün iç ve dış yüzeyi şeffaf beyaz sırlıdır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	İç yüzey tek renk sırlı, dış yüzeyi sıraltı siyah boyama.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Boyun kısmında 3 tane kalın şerit yer alır.
TARİHLENDİRME	12.-14.yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Avissar, 2005, s. 30; Arık, 2000, s.174.

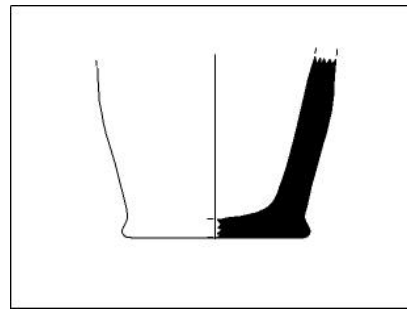
KATALOG NO.	175
ENV. NO.	HKFK-08-BS-23
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	1 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük kavanoz boynu. Boyun tip. 2.4.2.1 özelliğini göstermektedir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: - A.Ç: - Y:-
HAMUR	Çok uçuk kahverengi (10YR 7/3) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Şeffaf Beyaz. Sırda matlaşma ve bozulma meydana gelmiştir.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Sıraltı Boya Tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Dış yüzeyde boyama tekniği ile kıvrım dalların, Rumilerin, hatailerin oluşturduğu bitkisel süsleme yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	15. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Fehervari, 2000, s.237.

KATALOG NO.	176
ENV. NO.	HKFK-09-BS-10-124
BULUNTU YERİ	Büyük Saray
PARÇA ADEDİ	2 parçadır.
FORM VE TÜRÜ	Etütlük kavanoz ağız parçası. Ağız tip. 2.4.1.5, boyun için 2.4.2.2 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç:- A.Ç:11.8cm. Y:-
HAMUR	Beyaz (10YR 8/1) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.
ASTAR	Beyaz.
SIR	Şeffaf sır.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Mavi-beyaz sıraltı tekniği.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	Boyun kısmında şerit içerisinde yazı ve çiçek motifi yer almaktadır.
TARİHLENDİRME	15. yüzyıl.
KARŞILAŞTIRMA	Atasoy, Raby, 1989, s. 153.

KATALOG NO.	177
ENV. NO.	HKFK-07-SZY-13
BULUNTU YERİ	Selahiye Ziyaret Yapıları
PARÇA ADEDİ	1 parçadır
FORM VE TÜRÜ	Etütlük kavanoz dip parçası. Dip tip. 2.4.3.1 özelliğini gösterir.
ÖLÇÜLER	D.Ç: 6cm. A.Ç:- Y:-
HAMUR	Kırmızımsı sarı (5YR 6/8) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç, ince kuvars ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.
ASTAR	Krem.
SIR	Küpün iç yüzeyi yeşil sırlıdır. Sırı mat ve pütürlüdür.
YAPIM TEKNİĞİ	Çarkta yapılmıştır.
SÜSLEME TEKNİĞİ	Tek renk sırlı.
MOTİF VE KOMPOZİSYON	-----
TARİHLENDİRME	-----
KARŞILAŞTIRMA	-----

YEDİNCİ BÖLÜM

Karşılaştırma ve Değerlendirme

Çalışma konumuzu aydınlatma ve depolama amaçlı sırlı kaplar oluşturduğu için sadece bu amaca yönelik 42 kandil, 78 küp (ağız, boyun, gövde, kulp, dip), 44 testi (ağız, boyun, gövde, kulp, dip), 6 ibrik (boyun, gövde, kulp, emzik, dip) ve 7 kavanoz (ağız, boyun, dip) olmak üzere toplam 177 kap katalogda tek tek anlatılmıştır. Bu bölümde bu kapların form, malzeme, teknik ve motif özellikleri değerlendirilip, Anadolu ve Anadolu dışındaki merkezlerle karşılaştırması yapılmıştır. Hasankeyf'in, Orta Çağ'ın önemli seramik üretim merkezi olduğu fırın ve fırın malzemelerinden anlaşılmaktadır. Hasankeyf'te seramik fırınları ve atölye daha önceki kazı çalışmalarında tespit edilmiştir¹²⁴.

1. Aydınlatma Kapları

İnsanlar var oldukları ilk dönemlerden itibaren ışığa ihtiyaç duymuşlardır. Kandil; evleri, iş yerlerini, caddeleri ve sokakları aydınlatmak için kullanılan aydınlatma araçlarından biridir. Kandilin gelişimi, yapılışı ve işlevi hakkında geniş bilgiye üçüncü bölümde yer verilmiştir. Bu çalışmada 42 adet kandil incelenmiştir. Kandiller formlarından dolayı 2 gruba ayrılmıştır. Bunlar; kaideli(Kat. No. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) kandil ve kaidesiz (Kat. No. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42) kandil şeklindedir.

¹²⁴ Bkz., Muharrem Çeken, **a.g.t.**, 2005.

1. 1. Form

Kaideli kandiller 5 bölümden oluşmaktadır. Tabla, kaide, kulpu, hazne ve burundur. Tablası mevcut olmayan (Kat. No. 16, 17, 18) parçalar da bulunmaktadır. Bu parçaların kaide kısımları da kırıktır. Ancak diğer parçalarla karşılaştırınca aynı grupta olduğu görülmektedir. Kandillerin kaide ölçüleri değişiklik göstermektedir. En kısa kaide 1.6cm. (Kat. No.10) iken en yüksek kaide 2.6cm. (Kat. No. 2) dir. İç bükey kaide (Kat. No. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13), yukarı doğru hafif genişleyen kaide (Kat. No. 1) ve silindirik olmak üzere (Kat. No. 4, 12) 3 tip kaide görülmektedir.

Sadece 4 parçanın kulpu sağlamdır. Kulplar duruşa göre dikey, kesite göre ise oval (Kat. No. 1, 2, 3, 5) özellik göstermektedir.

Hazne, yağın konulduğu çukur bölümdür. Derin olan hazne çanak şeklinde yapılmıştır. Haznenin uç kısmında burun yer almaktadır. Ne yazık ki örneklerin çoğunun burun kısımları kırıktır. Sadece Kat. No. 6 ve 13'ün burun kısımları sağlamdır. Yonca ağız tipine sahip bu parçaların kullanılmış olduğu burun uçlarındaki yanık izlerinden anlaşılmaktadır. Kat. No. 8, 14 ve 15'in hazne kısımları kırıktır. Bu parçaların sadece tabla ve kaideye geçiş kısımları bulunmaktadır.

Hasankeyf kaideli kandil örnekleriyle form bakımından en fazla 14. ve 15. yüzyıla tarihlendirilen Bizans kandilleri benzerlik göstermektedir¹²⁵. Yonca biçimli ağız ve kaidesi bakımından 12.-13. yüzyıla tarihlendirilen Fustat¹²⁶, çanağı, kulpu, kaidesi bakımından Nişapur¹²⁷ ve 11.-13. yüzyıla tarihlendirilen İran¹²⁸ örnekleri benzerlik göstermektedir. Fustat, Nişapur ve İran kandillerinin tabla kısımları yukarı doğru düz çıkarken, Hasankeyf ve

¹²⁵ Ken Dark, **Byzantine Pottery**, Tempus, 2001, s.97.

¹²⁶ Kubiak B. Wladyslaw, **a.g.m.**, 1970, s.1-18.

¹²⁷ Charles Kyrle Wilkinson, **Nishapur: Pottery Of Early Islamic Period**, The Metropolitan Museum Of Art, New York, 1986, s. 235,245.

¹²⁸ Geza Fehervari, **Pottery Of The Islamic World In The Tareq Rajab Museum**, Kuwait, 1998, s.13; Aynı Yazar, **Ceramics Of The Islamic World In The Tareq Rajab Museum**, New York, 2000, s. 134; Aynı Yazar, **Islamic Metalwork of the Eight to the Fifteenth Century in the Keir Collection**, London, 1976, s.82-83.

Bizans kandillerinin tablası yukarı doğru konik biçimde genişleyerek sonlanmaktadır.

Anadolu'da ise daha geç Osmanlı Dönemine ait Edirne Yeni Sarayı kazısında bulunan kulplu- tabaklı kandiller, Tekfur Sarayı çini fırınlarında bulunan kaideli kandiller ile benzerlik göstermektedir¹²⁹.

Kandillerin 2. Grubunu kaidesiz örnekler oluşturmaktadır. Kaidesiz kandiller hazneye göre; haznesi delikli, haznesi deliksiz, haznesi kuplu ve haznesi yukarı doğru daralarak yükselen, konik biçimli kandil olmak üzere kendi içerisinde 4 gruba ayrılmaktadır. 18 örnek (Kat. No. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36) haznesi delikli kandil grubundadır. Dip, çanak, kulp, hazne ve fitil deliği olmak üzere 5 bölümden oluşur. Düz (Kat. No. 23, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36), içe çekik düz (Kat. No. 19, 21, 25, 26), halka (Kat. No. 22, 24) ve yivli halka (Kat. No. 20) dip özelliğini göstermektedirler. Bu tip kandillerin ağız ucu fitilin düzgün durması için bükülmüştür. Çanak kısmının tam ortasına bir küçük hazne yerleştirilmiştir. Kandilin daha iyi yanması için ön kısımda fitil deliği açılmıştır.

Haznesi deliksiz kandillerde 4 bölümden oluşurlar. Bunlar; dip, çanak, hazne ve kulptur. Düz (Kat. No. 39), içe çekik düz (Kat. No. 40) ve halka (Kat. No. 38) dip çeşitleri görülmektedir. Hazne gövdesinde fitil deliği bulunmamaktadır. Örnekler içe çekik ağız özelliğini göstermektedir. Kat. No. 38 de kulp izi bulunmamaktadır. Kat. No. 39 ve Kat. No. 40 da kulp izleri yer almaktadır.

Haznesi kulplu (Kat. No.41) tek örnek bulunmaktadır. Düz dipli, haznesini içinde 1 kulp bulunmaktadır. Parçanın ağız kenarında başka bir kulp izi daha yer almaktadır. Hazne gövdesinde fitil deliği bulunmamaktadır.

Haznesi yukarı doğru daralarak yükselen, konik biçimli (Kat. No.42) kandil tek örnektir. Form olarak ta diğer kandil örneklerinden farklılık göstermektedir. İçe çekik düz dipli ve içe çekik ağızlıdır. Kulp, dikey duruşlu

¹²⁹ Gönül Cantay, "Edirne Yeni Sarayı Kazısı 2001", **24. Kazı sonuçları Toplantısı**, Cilt 1, Ankara, 2002, s. 32; Nurşen Özkul Fındık, **a.g.m.**, 2005, s. 279-389.

ve yuvarlak kesitlidir. Çalışmamız sırasında bu kandilin benzer örneğine rastlanılmamıştır.

Hasankeyf çanak şeklindeki kaidesiz kandiller Anadolu ve Anadolu dışındaki seramik merkezleriyle benzerlik göstermektedir. İç Anadolu’da bulunan Amorium kazısındaki 10. ve 11. yüzyıla tarihlendirilen Orta Bizans kandilleri ile form bakımından benzerlik göstermektedir¹³⁰. Hasankeyf kandilleri form bakımından özellikle 12. yüzyıl ortası ve 13. yüzyıl ortasına tarihlendirilen Samsat örnekleriyle büyük benzerlik göstermektedir¹³¹. Harran, Ahlat, Akşehir, Bitlis, Tille, Aşvan Kale,¹³² örnekleriyle de çanak ve düz dipli olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Hasankeyf kandilleri Anadolu dışındaki merkezlerle, form bakımından 12. ve 13. yüzyıla tarihlendirilen Fustat, Rakka, 12. yüzyılın ikinci yarısı ile 13. yüzyıla tarihlendirilen Tell Arqa, Tell Minis ve 12. Yüzyıl ile 15. yüzyıla tarihlendirilen Kıbrıs kandilleri¹³³ ile ortak özellik göstermektedir.

¹³⁰ Christopher Lightfoot, **a.g.m.**, 2010, s.45-47; Richard Martin Harrison, “Amorium 1991”, **XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Ankara, 1992, s. 259; Richard Martin Hamson, “Amorium Excavations 1991 The Fourth Preliminary Report”, **Anatolian Studies**, Sayı 52, 1992, s. 220.

¹³¹ Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, s. 268-282; Aynı Yazar, **a.g.e.**, 2000, s. 71; Gönül Öney, “Samsat Kazılarında 12.-13. Yüzyıl Seramiği (Özet)”, **2. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri**, İzmir, 1984, s. 219.

¹³² Ahlat için bkz., Beyhan Yörükkan Karamağaralı, **a.g.m.**, 1982, s. 391-491; Harran İçin; Nurettin Yardımcı, **Harran Ovası Yüzey Araştırması I**, İstanbul, 2004, s. 501; Bitlis için; Gülsen Baş, “Bitlis Kalesi Kazısı Sırlı Seramikleri Üzerine Bir Değerlendirme”, **XIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri (2009)**, Denizli, 2010, s.84; Akşehir için; Sevinç Gök Gürhan, “Akşehir Kurtarma Kazısı”, **Anadolu’da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı**, İstanbul, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2007, s. 157-169; Aynı Yazar, “Evaluation Of Ceramic Production In Akşehir In The Framework Of Ceramics And Kılın Materials Unearthed During Rescue Excavations At Akşehir’s Anıt Meydan (‘Monument Square’)”, **Thirteenth International Congress Of Turkish Art**, Budapest, Hungarian National Museum, 2009, s. 293; Tille, Adıyaman – Urfa ve Diyarbakır karayolu üzerinde bulunan köprüünün hemen yakınındadır. Tille için bkz., John Moore, **a.g.e.**, 1993, s. 110; Aşvan Kale için bkz., Stephen Mitchell, **Aşvan Kale**, Ankara, British Institute Of Archaeology, 1980, s.189.

¹³³ Fustat için bkz., Kubiak B. Wladyslaw, **a.g.m.**, 1970, s.1-18; Kıbrıs için bkz., Joan Du Plat Taylor, “Medieval Graves In Cyprus”, **Ars Islamica**, Sayı 5, 1968, s. 76; Rakka için bkz., Marilyn Jenkins, Madina, **Raqqa Revisited**, New York, 2006, s. 101; Tell Arqa için bkz., Miriam Avissar, J. Edna Stern, **Pottery Of The Crusader, Ayyubid, And Mamluk Periods In Israel**, Israel, 2005.s. 124-125; Tell Minis için bkz., James allan, Caroline Roberts, **Syria And Iran Three Studies In Medieval Ceramics**, London, Oxford University, 1987, s. Plate 1.

1.2. Malzeme ve Teknik

Hasankeyf kandillerinde birbirinden farklı hamur grupları görülmektedir. Seramiklerde kullanılan hamur rengi formlara göre değişiklik göstermektedir. Kırmızı rengin açık koyu tonları, pembe rengin tonları, beyaz rengin tonları ile kahverengi ve tonları görülen hamur gruplarındandır.

Munsell¹³⁴ 5YR 6/6 kırmızımsı sarı (Kat. No. 4, 6, 11, 15, 16, 20, 31, 32, 34, 40) renkte hamur en yoğun grubu oluşturmaktadır. Hamurunda orta miktarda kireç, kum, kuvars ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 5YR 6/6'nın bir ton koyusu olan 5YR 6/8 kırmızımsı sarı (Kat. No. 1, 2, 18, 19, 27, 28, 33, 36) örneklerde bulunmaktadır. Bu grubun hamurunda orta miktarda kireç ve şamot, az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. Kat. No. 28 gevşek dokulu ve az pişirilmiştir. Yine bu gruba benzeyen 7.5YR 7/6 kırmızımsı sarı renkte (Kat. No. 3, 7, 8, 41) hamuru, hamurunda orta miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiş örnekler mevcuttur. 20 kandil örneğinde bu renk görülmektedir. Bu renk grubu en fazla Büyük Saray'da (Kat. No. 1-4,6, 15, 16, 19, 20, 36, 40) görülmektedir.

5YR 5/8 sarımsı kırmızı (Kat. No. 5, 10, 13, 14) örneklerin hamurunda az miktarda kireç, orta miktarda kum ve çok miktarda kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. Kat. No. 12 de ise 5YR 5/8'in bir ton koyusu olan 5YR 4/6 görülmektedir. Sarımsı kırmızı hamurlu, hamurunda az miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

5YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi hamurlu (Kat. No. 29), hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir. 10YR 8/3 çok soluk kahverengi hamurlu (Kat. No. 22, 25, 39), hamurunda az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek

¹³⁴ Munsell, Soil Color Charts.

dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir. Kat. No. 22 sık dokulu ve orta pişirilmiştir.

7.5YR 5/6 koyu kahverengi hamurlu iki örnek bulunmaktadır. Kat. No. 9 ve 17'nin hamurunda orta miktarda kum ve az miktarda şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

2.5YR 5/8 kırmızı hamurlu grupta tek örnek olan Kat. No. 42 bulunmaktadır. Parçanın hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

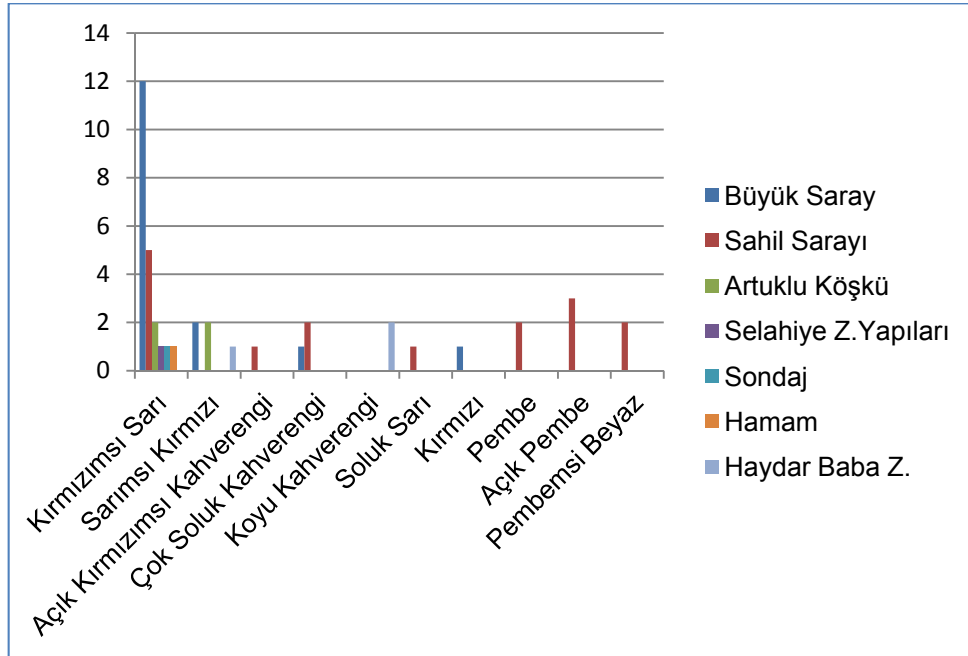
2.5YR 8/2 soluk sarı hamurlu grupta (Kat. No.27) tek örnek bulunmaktadır. Bu kandilin hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek, yumuşak, az gözenekli ve az pişmiştir.

5YR 8/3 pembe hamurlu (Kat. No. 23, 26) örneklerde bulunmaktadır. Hamurlarında az miktarda kum bulunmaktadır. Bu gruptaki hamurlar gevşek dokulu, çok gözenekli ve az pişirilmiştir. Her iki örnekte Sahil Sarayı'na aittir. Pembe hamur renginin yanında tonları da görülmektedir. 7.5YR 8/4 açık pembe hamurlu (Kat. No. 30, 35, 37), hamurunda orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve az pişirilmiştir. Bu gruptaki örneklerde Sahil Sarayında bulunmuştur. 7.5YR 8/2 pembemsi beyaz hamurlu, Kat. No. 21 ve 38 örnekler bu gruptadır. Hamurlarında az miktarda kuvars, kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. Bu son iki örnekte Sahil Sarayı'na aittir.

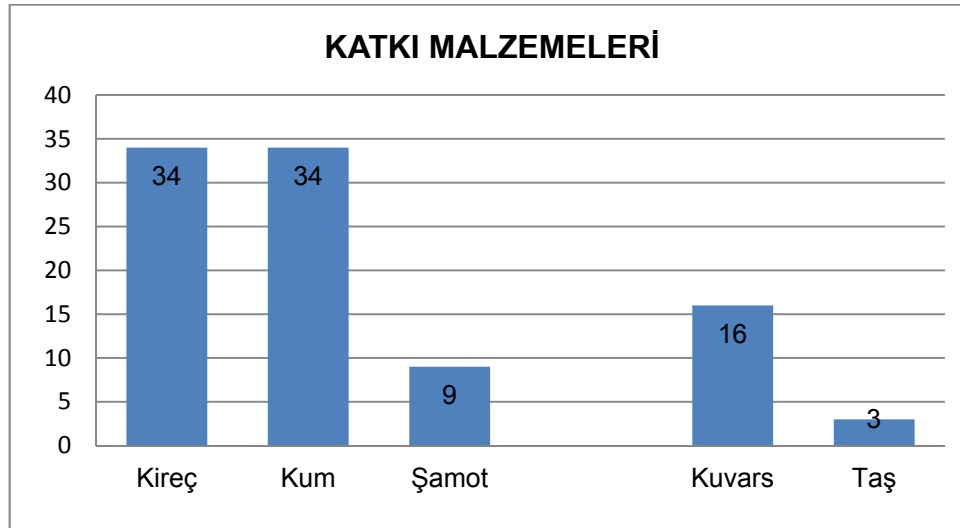
Kandil örneklerinde 10 çeşit hamur rengi görülmektedir. En fazla kırmızımsı sarı rengi görülmektedir. Pembe ve tonları sadece Sahil Sarayı'nda ve en gevşek hamur rengini oluşturmaktadır.

Katkı malzemesi olarak; kireç, kum, şamot, kuvars ve taş kullanılmıştır. Parçalarda en fazla kum ve kireç kullanılmıştır. Pembe tonlarında ya kireç kullanılmamış ya da çok az kullanılmıştır. Kirecin az olmasından dolayı pembe hamurlu parçalar gevşek dokuya sahip olabilir.

HAMUR RENKLERİ VE BULUNDUKLARI ALANLAR

KATKI MALZEMELERİ

42 kandil örneğinde de yapım tekniği olarak çark, kulp kısımlarında ise elle yapım görülmektedir. Süsleme tekniği olarak tek renk sır kullanılmıştır. Hasankeyf 2007-2009 yılları arasındaki kandil örneklerinde yeşil, türkuaz, sarı ve mangan moru sır görülmektedir. 26 parçada (Kat. No. 1-10, 11-18,

20, 21, 27, 28, 29, 31, 40, 41) yeşil, 12 parçada (Kat. No. 19, 22-25, 32-38) türkuaz, 4 parçada (Kat. No. 26, 30, 39, 42) manganiz moru renginde sır görülmektedir. Kandillerde bezeme bulunmamaktadır.

Hamur ve sır rengi bakımından Fustat, Kıbrıs Nişabur, Tell Minis, Rakka ve özellikle Memluk dönemi kandillerine benzemektedir¹³⁵. Anadolu'da ise; Samsat, Alahan, Aşvan Kale, Tille Höyük, Harran kandilleri ile paralellik göstermektedir¹³⁶.

1.3. Tarihlendirme

Hasankeyf Kazılarında, farklı dönemlerin özelliğini gösteren kandiller mevcuttur. Karşılaştırma örnekleri incelendikten sonra, çalışılan kandil örnekleri bulundukları kazı alanları ile paralel bir tarihe sahip olduğu görülmektedir. Sahil Sarayı'na ait 16 adet kaidesiz kandil örneği, 12. yüzyıl ile 13. yüzyıla tarihlendirilen Fustat, Rakka, Tell Arqa, Tell Minis, Samsat, Tille, Gritille kandilleri ile kaidesiz oluşu, çanağın içine haznenin oturması, hamur yapısı, sır rengi, dikey ve tek kulpun olması bakımından benzerlik göstermektedir. Arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkan mimari kalıntılara göre bu alan 12.-13. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Hem Anadolu ve Anadolu dışı örneklerle gösterdiği paralellikler, hem de mimari buluntular dikkate alındığında bu alanda çıkan kandiller 12. yüzyıl ile 13. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

Büyük Saray ve Sondaj alanında da kaidesiz kandil örneği görülmektedir. Ancak bu örneklerin hamur rengi ve hamur dokusu 15. yüzyıla

¹³⁵ Kubiak B. Wladyslaw, **a.g.m.**, 1970, s.10; Kıbrıs için bkz., Joan Du Plat Taylor, **a.g.m.**, 1968, s. 71; Nişapur için bkz., Charles Kyrle Wilkinson, **a.g.e.**, s. 234; Tell Minis için bkz., James allan, Caroline Roberts, **a.g.e.**, 1987, s. Plate 1; Rakka için bkz., Marilyn Jenkins, Madina, **a.g.e.**, 2006, s. 101; Memluk için bkz., Miriam Avissar, J. Edna Stern, **a.g.e.**, 2005, s.124.

¹³⁶ Samsat için bkz., Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, s. 268- 281; Alahan için bkz., Mary Gough, **Alahan An Early Christian Monastery In Southern Turkey**, Canada, 1985, s. 51; Aşvan Kale için bkz., Stephen Mitchell, **a.g.e.**, 1980, s. 119; Tille Höyük için bkz., John Moore, **a.g.e.**, 1993, s. 84; Harran için bkz., Nurettin Yardımcı, **a.g.e.**, 2004, s. 501.

tarihlendirilen Kıbrıs örneklerine benzemektedir¹³⁷. Kaideli örnekler Sahil Sarayı hariç diğer kazı alanlarının hepsinde görülmektedir. Bu örneklerin, tabla kısmı yukarı doğru konik biçiminde genişlemesi ile 14. yüzyıla tarihlendirilen Bizans kandilleri¹³⁸ ile ortak özellik göstermektedir. Arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkan mimari kalıntıları da göz önünde bulundurursak, bu tipteki kandilleri 14. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

2. Depolama Amaçlı Kaplar

2.1. Küp

2.1.1. Form

Hasankeyf küplerinde 9 ayrı ağız formu görülmektedir¹³⁹. 35 tane küp ağızı katalog kısmına alınıp değerlendirilmiştir. Bu bölümde ağız kenarı ve ağız ucu esas alınarak düzenlenmiştir. Formlar arasında en fazla düz, içe, dışa kalınlaştırılmış (Kat. No. 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66) ağız kenarı görülmektedir. Kat. No. 55 içe çok az kalınlaştırılmıştır.

Düz, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (Kat. No. 44, 49, 50, 51, 52, 53, 75, 76) olan parçalarda kalabalık grup oluşturmaktadır. Bu parçaların duruşları düz iken, ağız kenarları dışa yuvarlak biçimde kalınlaştırılmıştır.

Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış (Kat. No. 43, 45, 46, 47) ağız kenarı olan 4 parça bulunmaktadır. Kat. No. 43 ve 47'nin ağız kenarları yuvarlak sonlanırken, kat. No. 45 ve 46 biraz keskin profil yaparak sonlanmıştır.

¹³⁷Fustat için bkz., Kubiak B. Wladyslaw, **a.g.m.**, 1970, s.1-18; Kıbrıs için bkz., Joan Du Plat Taylor, **a.g.m.**, 1968, s. 76; Rakka için bkz., Marilyn Jenkins, Madina, **a.g.e.**, 2006, s. 101; Tell Arqa için bkz., Miriam Avissar, J. Edna Stern, **a.g.e.**, 2005, s.124-125; Tell Minis için bkz., James allan, Caroline Roberts, **a.g.e.**, 1987, s. Plate 1.

¹³⁸ Ken Dark, **a.g.e.**, 2001, s.97.

¹³⁹ Tipoloji için Tuba Ökse'nin kitabından yararlanılmıştır. A. Tuba Ökse, **a.g.e.**, 1999, s.77-180.

Ağız kenarı dışa kalınlaştırılıp, sivri ağız ucu ile (Kat. No. 48) sonlanan grupta tek örnek görülmektedir.

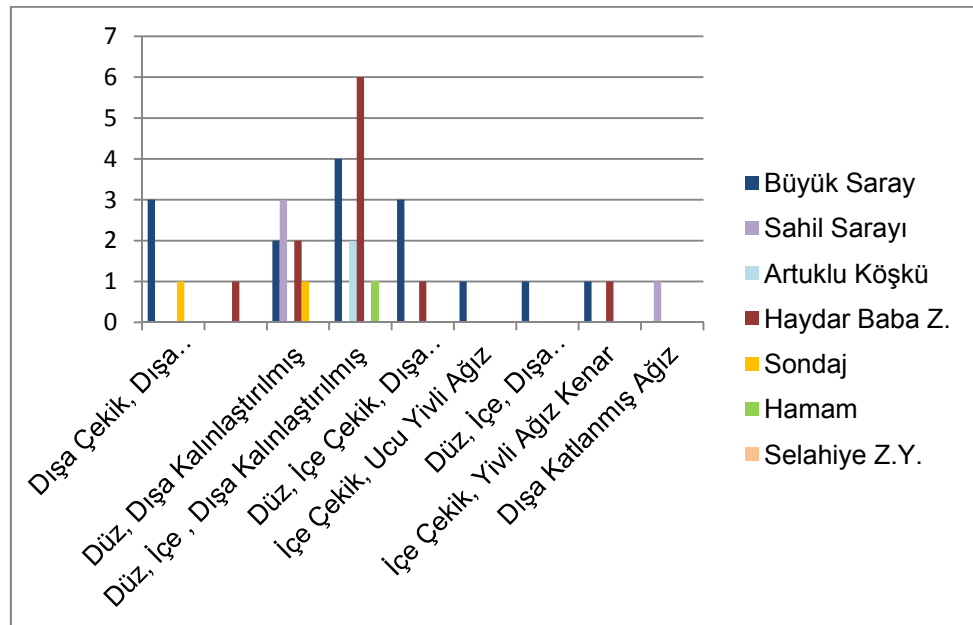
Düz, içe çekik, hafif dışa kalınlaştırılmış (Kat. No. 67, 68, 69, 70) ağız kenarlı parçalarda bulunmaktadır.

İçe çekik, ağız ucu yivli (Kat. No. 72) tek örnek mevcuttur.

Düz, içe, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı, ağız ucu yivli (Kat. No. 71) örnekte görülmektedir. İçe çekik, yivli ağız kenarı (Kat. No. 73, 74) olan 2 örnek bulunmaktadır. Bu parçalar yuvarlak ağız ucu ile sonlanmaktadır.

Düz, dışa katlanmış (Kat. No. 77) ağız kenarı formda tek örnek bulunmaktadır.

AĞIZ FORMLARI VE BULUNDUKLARI ALANLAR

En fazla ağız çeşidi Büyük Saray'da görülmektedir. En çok düz, içe, dışa kalınlaştırılmış küp ağız kenarı görülmektedir. Bu grup en fazla Haydar Baba Zaviyesi'nde yer almaktadır. Mekanla bağlantılı düşünürsek zaviyelere çok ziyaretçi geldiği için, yeme içme faaliyetlerinin yoğunluğu nedeniyle sıvı

ve kuru erzakları depolanmak için bu tür büyük kaplara ihtiyaç duyulmuş olabilir.

Bu bölümdeki kaplarda 4 ayrı boyun çeşidi görülmektedir. Katalogda yer alan bazı parçaların boyun kısımları kırık olduğu için bir değerlendirme yapılamamıştır. Gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (Kat. No. 45, 46, 56) boyun, bu gruptaki boyunların hepsi uzundur. Gövdeden ağza doğru daralan ters konik biçimli (Kat. No. 44, 54, 63, 65, 66, 71, 72, 75) boyun, kat. No. 71 kısa boyunlu iken diğer örnekler uzun boyunludur. İç bükey (Kat. No. 43, 47, 49, 50, 53, 55, 70, 77) boyun, Kat. No. 53, 55 ve 70 kısa boyunludur. Son grup ise silindirik (Kat. No. 52, 58, 59, 62, 73, 74, 76) boyun, Kat. No. 76 kısa boyunludur.

İncelenilen küp parçaları içerisinde 2 türlü gövde formu tespit edilmiştir. Bunlar; küresel gövde (Kat. No.43) ve beyzi gövde (Kat. No. 44, 70, 78, 79, 80, 81, 82, 83) çeşitleridir.

2007- 2009 yılları arasında depolama kaplarına ait kulp sayısı çok olduğu için katalogda kulplara da yer verilmiştir. Kulplar öncelikle, duruşuna ve kesitine göre gruplara ayrılmıştır. Parçalar duruşuna göre dikey kulp (Kat. No. 84-111) özelliğini göstermektedirler. Kulp parçaları kesitine göre ise 3 farklı gruba ayrılmıştır. Bunlar; oval kesitli kulp (Kat. No. 90, 93, 97, 98, 100, 110), oluklu (şeritli) oval kesitli kulp (Kat. No. 84-89, 91,92, 94, 95, 96, 99, 101-109) ve yuvarlak kesitli kulp (Kat. No. 111) şeklinde gruplandırılmıştır. Bunlar içerisinde de en fazla oluklu oval kesitli kulp örnekleri görülmektedir.

Küp diplerine baktığımızda ise başlıca düz dip ve halka dip olmak üzere 2 farklı tip görülmektedir. Düz dip (Kat. No. 112, 113, 114, 115) kendi içerisinde 3 gruba ayrılmaktadır. Bunlar; yuvarlatılmış düz dip (Kat. No. 116), içe çekik düz dip (Kat. No. 117) ve kenarlı düz dip (Kat. No. 118) dir. Halka dip yalnızca kat. No. 119 ve 120 örneklerinde görülmektedir.

2.1.2. Malzeme ve Teknik

Bu bölümde 78 adet ağız, boyun, kulp, gövde ve dip parçasının malzemeleri birlikte ele alınacaktır. Esas olarak Hasankeyf küplerinde görülen hamur renkleri; kırmızı rengin açık ve koyu tonları, kahverenginin açık ve koyu tonlarıdır. Bu renklerin kırmızıdan sarıya çok farklı tonları görülmektedir. En fazla görülen hamur rengi 5YR 6/6 kırmızımsı sarı (Kat. No.43, 45, 48, 50, 51, 62, 63, 67, 76, 77, 81, 92, 93, 94, 97, 98, 99, 104, 112, 116) tonundadır. Hamurunda orta miktarda kireç, kum, kuvars ve şamot bulunmaktadır. Bu gruptaki parçaların hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. Kırmızımsı sarının bir ton koyusu olan 5YR 6/8 (Kat. No. 56, 57, 60, 73, 78, 105, 106, 114, 117) örnekleri de fazladır. Hamurlarında orta miktarda kireç, şamot ve az miktarda kum bulunmaktadır. Örnekler sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 7.5YR 6/6 kırmızımsı sarı (Kat. No. 58, 90, 91, 107, 113) renkte hamurda görülmektedir. Ancak 7.5YR 6/6 tonu daha önce açıkladığımız 5YR'li gruplara göre daha kahverengimsidir. Hamurlarında az miktarda kuvars, taş ve şamot, orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamurları sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

5YR 4/6 sarımsı kırmızı (Kat. No. 66, 75, 83, 102, 103, 109, 111, 115, 120) hamurlu parçalarda mevcuttur. Katkı malzemesi olarak orta miktarda kum ve az miktarda kireç, ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 5YR 4/6'nın daha açık rengi olan 5YR 5/8 sarımsı kırmızı (Kat. No. 46, 53, 74) parçaların hamurlarında az miktarda kireç, orta miktarda kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

Kat. No. 44, 86, 87 örneklerinde 10YR 8/6 sarı hamur görülmektedir. Katkı malzemesi olarak az miktarda kireç, kum ve şamot kullanılmıştır. Hamur sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

Kat. No. 52, 10YR 8/3 çok soluk kahverengi hamurlu, hamurunda az miktarda taş, şamot ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

Kat. No. 65, 69, 95, 108 örneklerde 5YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi hamur görülmektedir. Hamurlarında az miktarda kum ve şamot, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

7.5YR 6/4 açık kahverengi (Kat. No. 85, 89, 118) hamurlu parçaların, hamurunda az miktarda kireç, taş ve kum bulunmaktadır. Hamurları sık dokulu az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

2.5YR 5/3 açık zeytinimsi kahverengi (Kat. No. 49, 59, 82, 119) hamurlu parçalarda katkı malzemesi olarak az miktarda şamot ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

Kat. No. 47, 71, 80, 110 parçaların hamur rengi 10YR 7/4 çok uçuk kahverengidir. Hamurlarında az miktarda kum ve taş, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamur sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

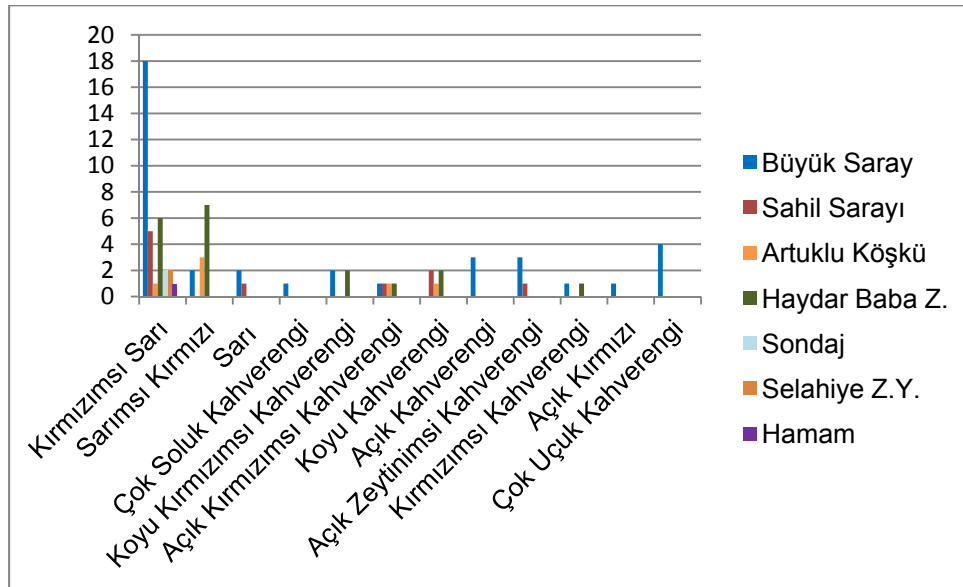
7.5YR 5/8 koyu kahverengi (Kat. No. 61, 96, 100) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. 7.5YR 3/3, 7.5YR 5/8 den daha koyu kahverengi (Kat. No. 55, 79) hamurludur. Hamurunda az miktarda kireç ve kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu ve az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

5YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi (Kat. No. 54, 64, 68, 72) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kuvars, şamot ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve iyi pişirilmiştir. 2.5YR 4/4 kırmızımsı kahverengi (Kat. No. 70, 101) hamurlu, hamurunda az miktarda kuvars, orta miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

2.5YR 6/6 açık kırmızı hamurlu tek örnek bulunmaktadır. Kat. No. 84'ün hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

Hasankeyf küpleri; Ahlat, Aşvan Kale, Tille Höyük, Rakka, İsrail ve İran örnekleri ile form ve hamur bakımından büyük benzerlik göstermektedir¹⁴⁰. Özellikle 12. yüzyıl ortası ile 13. yüzyıl ortasına tarihlendirilen Samsat¹⁴¹ örnekleriyle hamur, form ve sır bakımından paralellik taşımaktadır.

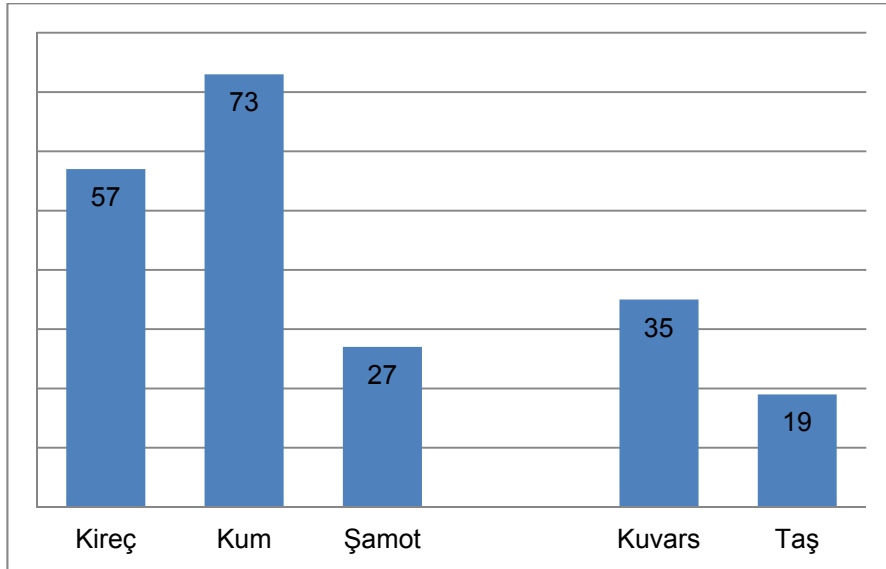
HAMUR RENKLERİ VE BULUNDUKLARI ALANLAR

¹⁴⁰ Ahlat için bkz., Göknıl Arda, "Eski Ahlat Şehri Kazısı 2006-2007 Yıllarına Ait Sırsız Seramik Tipolojisi", **XIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri (2009)**, Denizli, 2010, s. 47; Aşvan Kale için bkz., Stephen Mitchell, **a.g.e.**, 1980, s. 211; Samsat için bkz., Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, ş. 89; Tille Höyük için bkz., John Moore, **a.g.e.**, 1993, s. 92; Rakka örnekleri için bkz., Ernst J. Grube, **a.g.m.**, 1948, s. 52; İsrail için bkz., Miriam Avissar, Edna J. Stern, **a.g.e.**, 2005, s.58-59.

¹⁴¹ Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, ş. 89.

KATKI MALZEMELERİ

En yoğun hamur rengini kırmızımsı sarı oluşturmaktadır. Küplerde grafikte de görüldüğü gibi koyu hamur renkleri tercih edilmiştir. Küplerin hamurunda katkı malzemesi olarak en fazla kireç ve kum bulunmaktadır.

Küpler tek renk sırlı olup, Kat. No. 105 türkuaz sırlı iken, diğer bütün örneklerde yeşil sır kullanıldığı görülmektedir. Gövde örneklerinde (Kat. No. 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85) kazıma tekniği ile yapılmış dalgalı çizgi, zikzak, yatay ve dikey şeritlerden oluşan geometrik süsleme yer almaktadır.

2.1.3. Tarihlendirme

Anadolu ve Anadolu dışında yapılan Orta Çağ kazılarında tek renk sırlı depolama işlevli kapların; hamur, sır ve form özellikleri ayrıntılı bir biçimde incelenmemektedir. Bu bölümde çok sınırlı kaynaklardan yararlanarak tarihlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Buna göre Hasankeyf'teki örnekler; Anadolu'da Samsat, Ahlat, Aşvan Kale, Tille Höyük ile Anadolu dışında

Rakka, İsrail ve İran'ın 12. yüzyıl ile 14. yüzyıl örnekleriyle benzer özellik taşıdığı görülmektedir¹⁴².

Arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkan mimari kalıntılar göz önünde bulundurulduğunda; Haydar Baba Zaviyesi, Büyük Saray, Artuklu Köşk'ü ve Hamam örneklerini 12. yüzyıl ile 15. yüzyıl arasına tarihlendirebiliriz.

2.2. Testi

2.2.1. Form

Hasankeyf 2007-2009 yılları arasındaki sırlı testilerinde 7 farklı ağız formu görülmektedir. En fazla dışa çekik, içe, dışa kalınlaştırılmış (Kat. No. 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135) ağız kenarı görülmektedir. Diğer ağız formları ise; içe çekik, dışa kalınlaştırılmış (Kat. No. 126, 127), dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış (Kat. No. 136, 156), dışa çekik (Kat. No. 122, 137, 154), dışa çekik, inceltilmiş uçlu (Kat. No. 125), çift boğumlu kalınlaştırılmış (Kat. No. 121), üçlü yonca ağız (Kat. No. 121, 122) kenarlarıdır. Kat. No. 121 duruşuna göre çift boğumlu kalınlaştırılmış, testi ağız tipine göre ise yonca grubuna girmektedir.

4 farklı boyun tipolojisi oluşturulmuştur. Seramiklerde en fazla gövdeden ağza doğru genişleyen konik biçimli (Kat. No. 123, 125, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 135, 136, 156) boyun tipi görülmektedir. Gövdeden ağza doğru daralan konik biçimli (Kat. No. 137) boyun, iç bükey (Kat. No. 140, 141) ve silindirik (Kat. No. 126, 134, 138, 139, 159) boyun örnekleri de görülmektedir.

Seramiklerde 3 çeşit gövde formu görülmektedir. Küresel (Kat. No.144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152), üst bölümü yarı basık

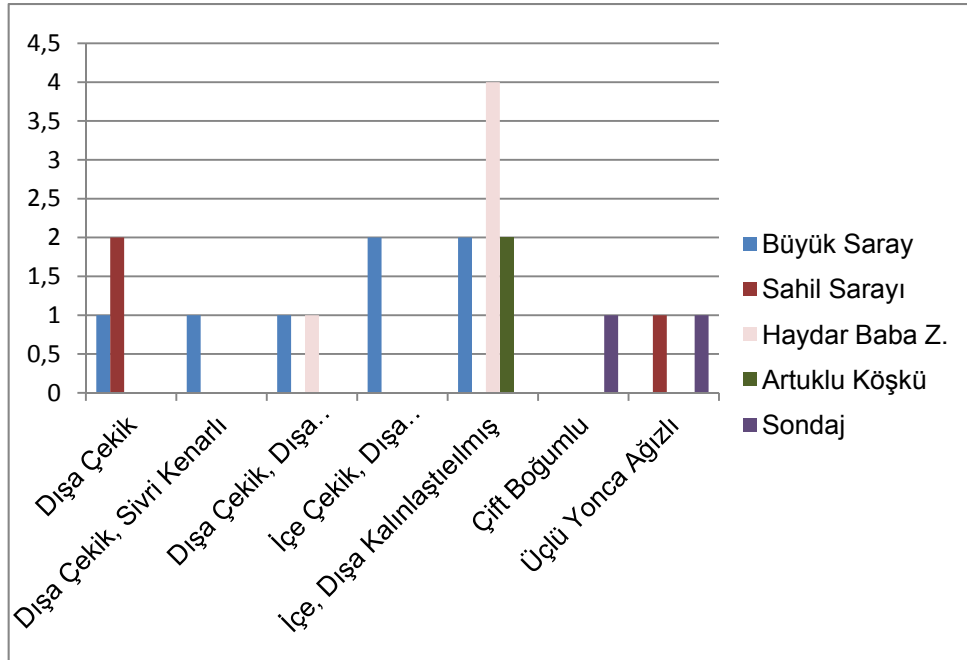
¹⁴² Ahlat için bkz., Göknıl Arda, **a.g.m.**, 2010, s. 47; Aşvan Kale için bkz., Stephen Mitchell, **a.g.e.**, 1980, s. 211; Samsat için bkz., Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, ş. 89; Tille Höyük için bkz., John Moore, **a.g.e.**, 1993, s. 92; Rakka örnekleri için bkz., Ernst J. Grube, **a.g.m.**, 1948, s. 52; İsrail için bkz., Miriam Avissar, Edna J. Stern, **a.g.e.**, 2005, s.58-59; Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, ş. 89.

küresel, alt bölümü konik biçimli (Kat. No. 123) ve çift konik (Kat. No. 124) gövde formları bulunmaktadır.

Testiler de kulp duruşuna ve kesitine göre değerlendirilmiştir. Seramikler çoğunlukla duruşuna göre dikey (Kat. No. 123, 134, 135, 154-162) kulpludur. Kat. No. 163 duruşuna göre yatay kulpludur. Kulplar, oval (Kat. No. 123, 134, 135, 155), oluklu oval (Kat. No. 154, 156, 160), yuvarlak (Kat. No. 162,163), dikdörtgen (Kat. No. 157, 158, 159) ve burma (Kat. No. 161) kesitlidir. Kat. No. 162 olan parça diğerlerinden farklıdır. Kuş veya horoz gövdesi şeklinde yapılmıştır. Baş kısmı ne yazık ki kırıktır. Boyun kısmının kesiti yuvarlak, gövde kısmının kesiti ise üçgenimsi şeklindedir.

Testi örneklerinde halka dip (Kat. No. 123, 164) ve içe çekik düz (Kat. No. 124) dip olmak üzere 2 türlü dip formu tespit edilmiştir. Testilerde kaideli testi örneği bulunmamaktadır.

AĞIZ FORMLARI VE BULUNDUKLARI ALANLAR

Form dağılımına bakılacak olursa en fazla çeşidi Büyük Saray'da görmekteyiz.

2.2.2. Malzeme ve Teknik

Hasankeyf testlerinde kırmızı rengin açık ve koyu tonları, kahverenginin açık ve koyu tonları, sarı, pembe ve beyaz renkli hamur örnekleri görülmektedir. Testilerde en fazla 5YR 6/6 kırmızımsı sarı (Kat. No. 147, 150, 152, 156, 157, 158, 159, 164) hamur görülmektedir. Bu renkteki seramiklerin hamurunda az miktarda kireç ve kum, az miktarda ince kuvars ve çok az miktarda da taş bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. Bu grubun bir ton açığı olan 5YR 6/8 kırmızımsı sarı hamurlu (Kat. No. 124, 129, 133, 135, 141, 143, 160) parçalarda katkı malzemesinde, orta miktarda kireç, kum ve az miktarda ince kuvars görülmektedir. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

Bu grubun en koyu renkli hamuru 5YR 5/8 kırmızımsı sarı (Kat. No. 121, 122, 131, 132, 142, 145) tondaki parçalardır. Bu örneklerin hamurunda az miktarda kum, ince kuvars ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

5YR 4/6 sarımsı kırmızı (Kat. No. 128) hamurlu, hamurunda az miktarda taş, ince kuvars ve orta miktarda kireç ile kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

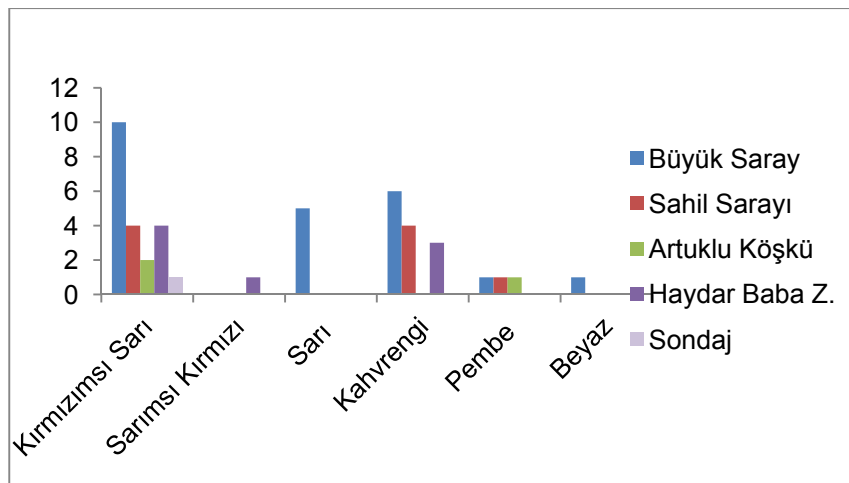
Sarı renkli grupta; sarı, soluk sarı ve sarımsı kahverengi hamur örnekleri görülmektedir. 10YR 8/5 sarı (Kat. No. 134, 140) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot bulunmaktadır. 2Y 8/2 uçuk sarı (Kat. No. 163) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Bu örnekler gevşek dokulu, az gözenekli ve yumuşak pişirilmiştir. 5YR 7/3 soluk sarı (kat. No. 153) hamurlu, parçanın hamurunda ise az miktarda kum, orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru gevşek dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 10YR 6/4 sarımsı kahverengi (Kat. No. 123) hamurlu parçanın katkı malzemesinde az miktarda şamot ve kireç, orta miktarda da kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

Kahverengi hamurlarda uçuk kahverengi, kırmızımsı kahverengi ve açık kahverengi tonları görülmektedir. 7.5YR 5/4 kahverengi (Kat. No. 137) hamurlu, parçanın hamurunda az miktarda kum, orta miktarda ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 7.5YR 6/4 açık kahverengi (Kat. No. 126, 127, 130, 148, 151, 154) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Bu örneklerin hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 10YR 8/3 çok uçuk kahverengi (Kat. No. 138, 139, 155, 162) hamurlu, katkı malzemesinde az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru az gevşek, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 5YR 4/4 kırmızımsı kahverengi (Kat. No. 136, 149) hamurlu, hamurunda orta miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

Pembe hamurlu örnekler ise; 2.5YR 8/3 pembe (Kat. No. 146, 161) hamurlu, hamurunda az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 7.5YR 8/2 pembemsi beyaz (Kat. No. 125) hamurlu, hamurunda ise az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Parçanın hamuru sık dokulu, gözenekli ve orta pişirilmiştir.

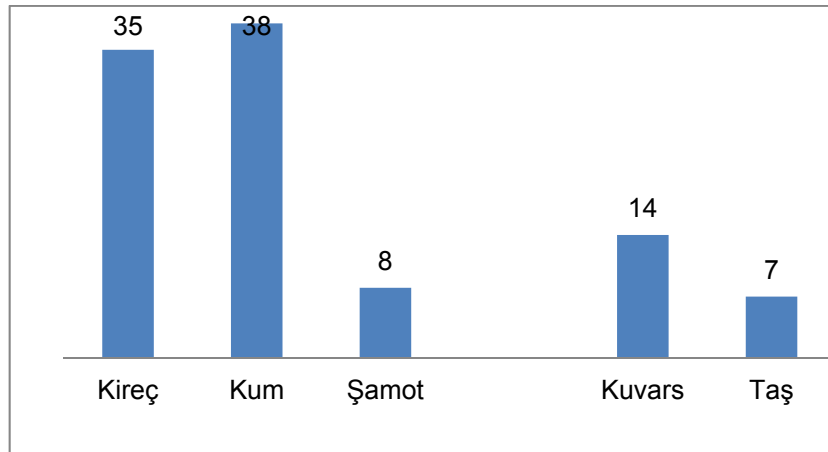
2.5YR 8/1 beyaz (Kat. No. 144) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Gevşek dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

HAMUR RENKLERİ VE BULUNDUKLARI ALANLAR

Grafikte de görüldüğü gibi kırmızımsı sarı, sarımsı kırmızı tonları en fazla Büyük Saray'da bulunmaktadır. En fazla renk dağılımı yine Büyük Saray'da karşımıza çıkmaktadır. Çalışılan örnekler arasında pembe, sarı ve beyaz tonları çok az bulunmaktadır.

KATKI MALZEMELERİ

Hasankeyf testi parçalarında katkı malzemesi olarak en fazla kum ve kireç kullanılmıştır.

Testilerde 5 renk sır kullanılmıştır. Bu renkler içerisinde en fazla yeşil renk tercih edilmiştir. Yeşil sırlı parçalar; Kat. No. 121-124, 126-137, 140, 141, 142, 143, 149-159, 164, türkuaz sırlı olanlar; Kat. No. 148, 160, 162, kobalt mavisi olanlar; Kat. No. 144, 161, sarı sırlı olan; Kat. No. 145, şeffaf beyaz sırlı parçalar; Kat. No. 125, 138, 139, 146, 163 ve Kat. No. 147 içi yeşil, dışı şeffaf sırla kaplıdır.

Testilerde geometrik ve bitkisel süsleme çeşidi görülmektedir. Çoğunlukla bitkisel süsleme kullanılmış olup, bu süslemede (Kat. No. 125, 139, 144, 146) kullanılan motifler; rumi, yaprak, lale, çiçek ve kıvrık dallardır. Geometrik süslemede (Kat. No. 138, 145, 147, 150, 151, 153) ise çizgi, baklava dilimi, spiral, zikzak, yarım yay, benek ve kalınlı inceli şerit motifi bulunmaktadır. 36 parçada, tek renk sırlı (Kat. No. 121-124, 126-137, 140-143, 148-162, 164), 6 parçada sıraltı boyama (Kat. No. 125, 138, 139, 144,

146, 163), 2 parçada boyalı kazıma (Kat. No. 145, 147) ve 3 parçada da kazıma tekniği (Kat. No. 150, 151, 153) görülmektedir. Testi gövdelerinde çark, kulplarında ise elle yapım tekniği uygulanmıştır.

Hasankeyf testileri, 13. yüzyıla tarihlendirilen Gurgan, Kaşan, Rakka, Sirjan, 13. yüzyıl ile 14. yüzyıla tarihlendirilen Hama, 16.-17. yüzyıla tarihlendirilen İznik, 13. yüzyıla tarihlendirilen Ahlat, Samsat, Tille Höyük seramikleri ile form ve süsleme bakımından benzerlik göstermektedir¹⁴³.

2.2.3. Tarihlendirme

Anadolu'daki Orta Çağ Kazıları'nda veya müzelerdeki tek renk sırlı depolama işlevli kaplar ayrıntılı bir biçimde ele alınıp incelenmemiştir. Tarihlendirme yaparken daha çok yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır.

Hasankeyf testileri, ağız ve gövde tipolojisi bakımından özellikle Suriye, İran, Samsat, Tille seramikleriyle benzerlik göstermesinden dolayı Hasankeyf testilerinin çoğunu 13.-14. yüzyıla tarihlendirebiliriz. Kat. No. 144 kobalt mavi sıraltı siyah boyama tekniği, rumi, palmet, yaprak ve bağ motifinden oluşan bitkisel süsleme programıyla Ahlat¹⁴⁴ ve Gurgan¹⁴⁵ örneklerine olan benzerliğinden dolayı 13. yüzyıla tarihlendirilebilir.

İznik çinileri ile lale motifinin düzenlenişi bakımından benzerlik gösteren kat. No. 139, 16. yüzyılın sonu ile 17. yüzyılın başına tarihlendirilebilir. Ayrıca bu örnek 16.-17. yüzyıldaki seramiklerle motif

¹⁴³ Mehdi Bahrami, **Gurgan Faïences**, United States Of America, Mazda Publishers, 1988, s.75; İznik için bkz. Arthur Lane, **a.g.e.**, 1971, s. 56; Rakka için bkz., Ernst Grube, **a.g.m.**, 1948, s.52, Abb.6; Par J. Sauvaget, "Tessons De Rekka", **Ars Islamica**, Vols XIII-XIV, 1948, s.36. Hama için bkz., Harald Ingholt, **Rapport Preliminaire Sur La Premiere Campagne Des Fouilles De Hama**, Kobenhavn, 1934, s.pl. xvii; Samsat için bkz., Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, ş. 178; Tille için bkz., John Moore, **a.g.e.**, 1993, s. 94, ş.15; Sirjan için bkz., James Allan, Caroline Roberts, **a.g.e.**, 1987, ş. 6, Fig. 53; İran için bkz., Ernst J. Grube, "Pottery Of The Umayyad And Abbasid Perods", **The Nasser D.Khalil Collection Of Islamic Art**, Volume IV, London, 1994, s.16; Suriye için bkz., Aynı Yazar, **a.g.m.**, 1994, s.277.

¹⁴⁴ Beyhan Karamağaralı, **a.g.m.**, 1982, s. 428

¹⁴⁵ Mehdi Bahrami, **a.g.e.**, 1988, s.75

düzenlemesinin yanı sıra süsleme tekniği bakımından da paralellik göstermektedir¹⁴⁶. Kat. No. 139, Hasankeyf'te yaygın görülen ithal parçalardan birisidir. Bu parça Büyük Saray'da bulunmuştur. Büyük Saray'da Osmanlı Dönemi'nde kullanıldığı için parça, bulunduğu alanın tarihsel süreci ile paralellik göstermektedir.

2.3. İbrik

2.3.1. Form

Bu bölümde 6 parça yer almaktadır. İbrik için emzikli testi diyenler de vardır¹⁴⁷. İncelenen ibriklerin içerisinde ağız parçasına rastlanılmamış, bu yüzden de ağız tipolojisi oluşturulamamıştır.

Kat. No. 165 de gövdeden ağza doğru genişleyen boyun, küresel gövde ve içe çekik düz dip görülmektedir. Küresel gövde dışında beyzi formda (Kat. No. 166) gövde de görülmektedir.

Kat. No. 165, 166, 167, 168, 169 ve 170 de emzik bulunmaktadır. Kat. No. 168, 169 ve 170 gövdeden ağza doğru daralan emzik formuna sahiptir.

2.3.2. Malzeme ve Teknik

Seramiklerde kırmızı, sarı, kahverengi ve bunların tonlarında hamur renkleri bulunmaktadır. 5YR 6/6 kırmızımsı sarı (Kat. No. 165) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum, şamot ve ince kuvars bulunmaktadır. Parçanın hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 5YR 5/6 sarımsı kırmızı (Kat. No. 170) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta

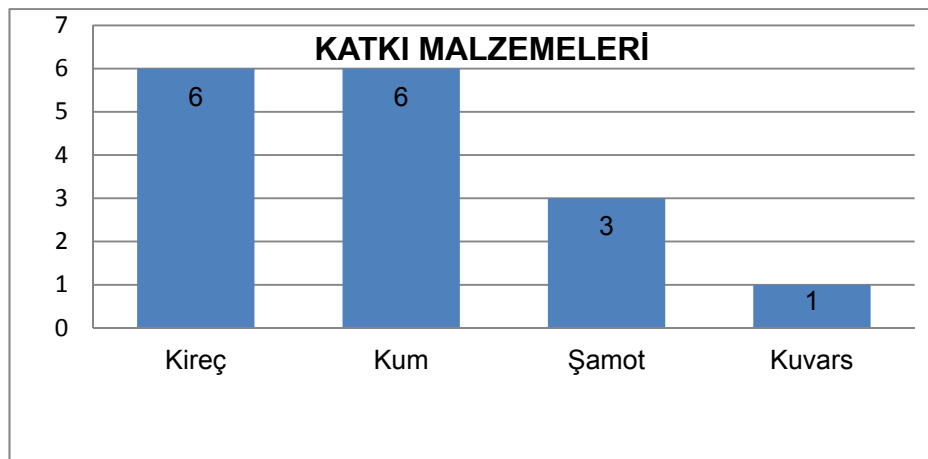
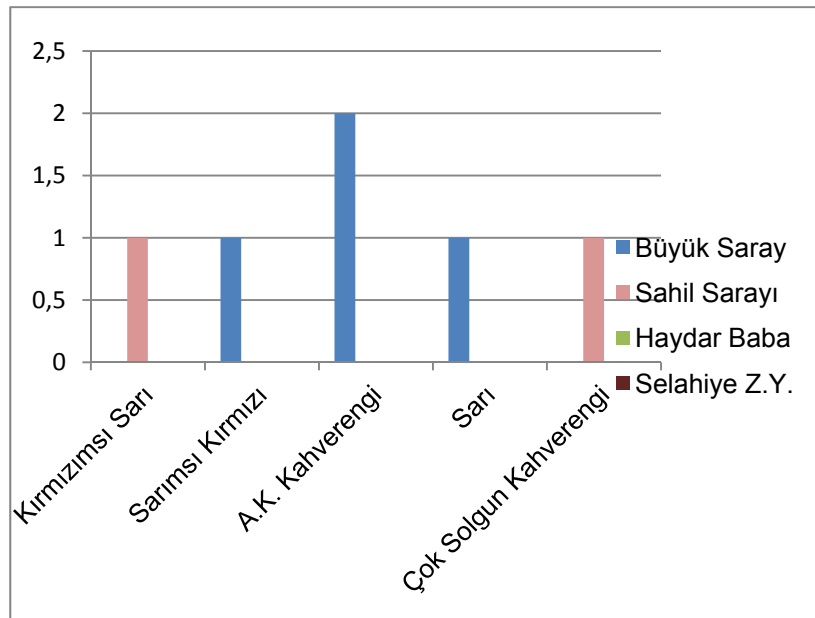
¹⁴⁶ Gürbüz Azak, **3000 Türk Motifi**, İstanbul, Dizgi Baskı, 1993, s.84.

¹⁴⁷ Tuba Ökse, **a.g.e.**, 1999, s.64.

pişirilmiştir. 5YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi (Kat. No. 166, 168) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 10YR 8/6 sarı (Kat. No. 167) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve kum bulunmaktadır. Bu parçanın hamuru da sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

10YR 7/4 çok solgun kahverengi (Kat. No. 169) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç ve orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

HAMUR RENKLERİ VE BULUNDUKLARI ALANLAR

Örneklerde yeşil sır kullanılmıştır. Süsleme tekniği olarak tek renk sır (Kat. No. 165, 166, 167, 168, 169, 170) görülmektedir.

Hasankeyf örnekleri, 12. yüzyıl ortası ile 13. yüzyıl ortasına tarihlendirilen Samsat, Kubad Abad, 13. yüzyıla tarihlendirilen Nişapur ve Sirjan örnekleriyle form ve hamur rengi bakımından benzerlik göstermektedir¹⁴⁸.

2.3.3. Tarihlendirme

Hasankeyf örnekleri özellikle, Samsat¹⁴⁹ seramikleri ile form ve hamur bakımından benzerlik gösterdiği için 12. yüzyıl ile 13. yüzyıl arasına tarihlendirilebilir. Elimizde tüm parça olmadığı için ibrik hakkında fazla bilgi verememekteyiz.

2.4. Kavanoz

2.4.1. Form

Bu bölümde 7 parça bulunmaktadır. Parçaların ağız formlarında çeşitlilik görülmektedir. Bunlar; dışa çekik ağız kenarı (Kat. No. 173), dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı (Kat. No. 174), düz, çift boğumlu kalınlaştırılmış ağız kenarı (Kat. No. 172), düz, yuvarlak uçlu ağız (Kat. No. 171) ve düz (Kat. No. 176) ağız kenarı olarak gruplandırılmıştır.

¹⁴⁸ Samsat için bkz. Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, ş. 178; Kubad Abad için bkz., Rüçhan Arık, **Kubad Abad**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000, s. 174; Nişapur için bkz., Wilkinson, **a.g.e.**, 1986, s.233; Sirjan için bkz., James Allan, Caroline Roberts, **a.g.e.**, 1987, ş.6, fig. 53.

¹⁴⁹ Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, s. 30-39.

Parçalarda gövdeden ağza doğru genişleyen (Kat. No.175) konik biçimli ve düz (Kat. No. 174, 176) boyun çeşidi görülmekte olup bu örnekler kısa boyunludur. Kat. No. 177 düz dip formundadır.

2.4.2. Malzeme ve Teknik

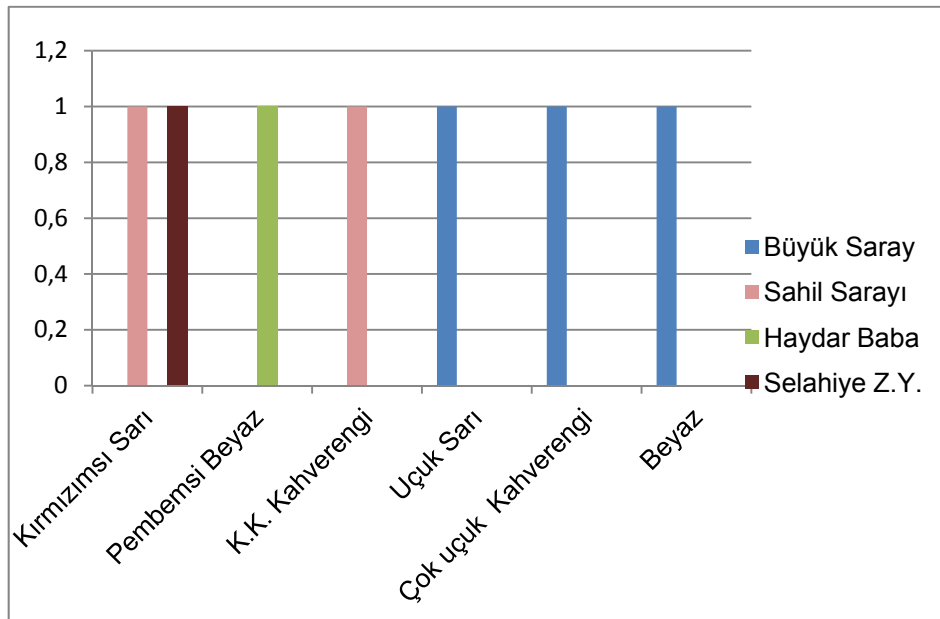
Seramiklerde kırmızı, sarı, pembe, beyaz ve bunların tonlarında hamur renkleri görülmektedir. 5YR 6/6 kırmızımsı sarı (Kat. No.171) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, kum, şamot ve ince kuvars bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. Bu grubun bir ton koyusu olan 5YR 6/8 kırmızımsı sarı (Kat. No. 177) hamurlu parçanın hamurunda az miktarda kireç, ince kuvars ve kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 5YR 5/6 sarımsı kırmızı (Kat. No. 178) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve orta miktarda kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir. 5YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi (Kat. No. 172) hamurlu, hamurunda az miktarda kireç, ince kuvars, taş ve şamot, orta miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

2.5YR 8/2 uçuk sarı (Kat. No. 174) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru gevşek, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

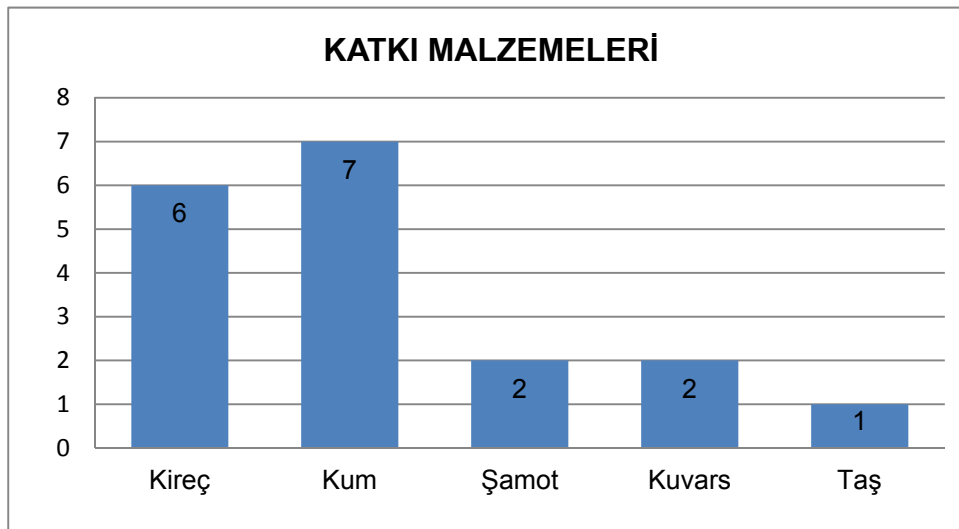
10YR 7/3 çok uçuk kahverengi (Kat. No. 175) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve kireç bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, az gözenekli ve orta pişirilmiştir.

2.5YR 8/2 pembemsi beyaz (Kat. No. 173) hamurlu, hamurunda az miktarda kum ve şamot bulunmaktadır. Hamuru gevşek, az gözenekli ve az pişirilmiştir. 10YR 8/1 beyaz (Kat. No. 176) hamurlu, hamurunda az miktarda kum bulunmaktadır. Hamuru sık dokulu, çok az gözenekli ve iyi pişirilmiştir.

HAMUR RENKLERİ VE BULUNDUKLARI ALANLAR

KATKI MALZEMELERİ

Örneklerde yeşil ve şeffaf beyaz sır kullanılmıştır. Parçalarda tek renk sırlı (Kat. No. 171, 172, 177) ve sıraltı boyama (Kat. No. 173, 174, 175, 176) tekniği görülmektedir. Bitkisel (Kat. No. 175, 176), yazı (Kat. No. 176) ve geometrik (Kat. No. 176, 175, 174, 173) bezeme çeşitleri bulunmaktadır.

Hasankeyf örnekleri, 12. yüzyıl ortası ile 13. yüzyıl ortasına tarihlendirilen Samsat, Kubad Abad, 15. yüzyıla tarihlendirilen İran, 13.

yüzyıla tarihlendirilen Nişabur ve Sirjan örnekleriyle süsleme, form ve hamur rengi bakımından benzerlik göstermektedir¹⁵⁰.

2.4.3. Tarihlendirme

İncelenen parçalar kırık olmasına rağmen, motif ve formları dönemi hakkında bizlere ipucu vermektedir. Hasankeyf örnekleri özellikle, Samsat¹⁵¹ parçalarıyla form ve hamur bakımından benzerlik gösterdiği için 12. yüzyıl ile 13.yüzyıl arasına tarihlendirilebilir. Kat. No. 176 mavi-beyaz sıraltı tekniğinde yapılmış olması ve boyun kısmında yer alan yazı motifinin düzenleniş şekli itibariyle 15. yüzyıla tarihlendirilen İznik¹⁵² örnekleriyle paralellik gösterdiği için bu örneği de 15. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

¹⁵⁰ Samsat için bkz. Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, ş. 178; Kubad Abad için bkz., Rüçhan Arık, **a.g.e.**, 2000, s. 174; İran için bkz., Geza Fehervari, **a.g.e.**, 1998, s.237; Nişapur için bkz., Wilkinson, **a.g.e.**, 1986, s.233; Sirjan için bkz., James Allan, Caroline Roberts, **a.g.e.**, 1987, ş.6, fig. 53.

¹⁵¹ Lale Bulut, **a.g.t.**, 1991, s. 30-39.

¹⁵² Arthur Lane, **a.g.e.**, 1971, s. 56

SONUÇ

Arkeolojik kazı alanlarında mimari buluntuların yanında seramik, ahşap, metal, alçı gibi taşınabilir buluntular da dönemin önemli tanıklarındandır. Bu eserler döneminin; kültürü, yaşayışı, inancı, ticareti, ekonomisi ve sanatı hakkında sonraki nesillerin yolunu aydınlatmaktadır.

Hasankeyf 2007-2009 kurtarma kazılarında bulunan depolama ve aydınlatma işlevli kaplardan 177 tanesi katalog kısmında ele alınmıştır. Bu parçalardan 42'si kandil, 135'i ise depolama ve mutfak eşyası olarak kullanılan küp, testi, kavanoz ve ibriktir. Bu çalışmada kaideli ve kaidesiz olmak üzere 2 tip kandil belirlenmiştir. Küp, testi, ibrik ve kavanozda ise; birbirinden farklı ağız, boyun, gövde, kulp ve dip tipolojileri oluşturulmuştur.

Bu çalışmada 7 farklı kazı alanının seramik buluntuları incelenmiştir. Bu alanlar, arkeolojik mimari kalıntılara göre tarihsel olarak birbirinden farklılık göstermesine karşın; İlçe yerleşim merkezinin batısında yer alan Büyük Saray, kuzeydoğusunda yer alan Haydar Baba Zaviyesi, Sondaj 1 ve Artuklu Köşkü, doğusunda yer alan Selahiye Ziyaret Yapıları ve Dicle Nehri'nin kuzey kıyısında yer alan Hamam kazılarında ele geçen seramiklerin hamur renkleri kırmızımsı sarı ile sarımsı kırmızı tonlarında olup, sık dokulu ve sert hamurlu ortak bir yapıya sahiptir.

İlçe yerleşim merkezinin kuzeydoğu ucunda yer alan Sahil Sarayı'ndaki seramiklerin hamuru ise beyaz ve pembe tonlarında olup, 800°C civarında pişirilmiştir. Bu seramiklerin çoğunluğu gevşek dokulu ve çabuk dağılabilen bir özelliğe sahiptir. Bu yönleriyle de diğer kazı alanlarındaki seramiklerden farklılık göstermektedir. Kazı alanlarında bulunan fırın malzemelerinden de yola çıkarak Sahil Sarayı'ndaki seramiklerin 12.-13. yüzyıl'da üretilmiş olan yerel üretim örnekleri olabileceği kanısındayız.

Yaptırdığımız kil analizlerine göre seramik örnekleri %2-10 arasında değişen oranlarda boşluklu yapıya (gözenekliliğe) sahiptir. Genel olarak illit türü kil grubu görülmektedir. İncelenen farklı kazı alanlarına (HB-BS-SS-AK) ait 33 parçanın, tüm element içeriklerinin birbirine çok yakın oluşu, benzer

üretim özellikleri taşıdıklarını göstermektedir. Örnekler düşük CaO (Kalsiyum Oksit) içerikleri ile (%7,89-10,21) yüksek pişirim sıcaklığında 800-950°C civarında üretilmiş olmalıdır. Örneklerde stronsiyumun (Sr) ortalama 289,88 ppm değerinde oluşu hammadde olarak karasal ve yerel kumun kullanıldığını düşündürmektedir. Seramik örneklerinin tümü oldukça benzer bir yapıya sahip olduğu görülmektedir.

Yaptırdığımız sır analizlere baktığımızda kahverengi sır 850-900 C°, türkuaz sır 900-950 C°, koyu yeşil sır 850-900 C° civarındaki sıcaklıkta pişirilmiştir. Seramiklerin çoğunda astar kullanıldığı görülmektedir. Bu astarlar genellikle sarı, krem ve az da olsa beyaz renktedir. Örneklerin çoğunluğunun sırasında kurşun oksitin (PbO; %32,70 - %87,40 arasında değişmektedir) bulunduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla örnekler kurşun sır içermektedir. Renk elementleri olarak demir (Fe), mangan (Mn), molibden (Mo), antimon (Sb) ve bakır (Cu) kullanıldığı düşünülebilir. Yeşil sır içeren örneklerin renk oluşumunda bakır silikat ve demir silikatın etkin olduğu kesindir.

Kaplar kullanım amaçlarına uygun olarak bezemeli ya da bezemesiz üretilmiştir. Kandil, küp, ibrik gibi insanların günlük yaşamında sürekli kullandıkları kaplarda bezeme görülmemektedir. Diğer yandan Büyük Saray'da muhtemelen saray için üretilen sıraltı boyama kavanoz gibi daha lüks üretimlerde özenli işçilik ve bezeme görülür. Testi ve kavanoz (Kat. No. 125, 138, 139, 144, 175, 176) örneklerinde bitkisel, yazı ve geometrik süsleme çeşidi görülmektedir. Büyük Saray'daki kazı alanlarında az sayıda bulunan sıraltı tekniğindeki bu lüks seramiklerin Suriye, İran ve İznik' ten ithal edilmiş olabileceğini düşünmekteyiz.

Hasankeyf örnekleri form, hamur, sır ve süsleme bakımından Rakka, Tell Minis, Hama, Al Mina, Gurgan, Kaşan, Rey, İsfahan, Sirjan, Fustat, İsrail, Kıbrıs, Samsat, Harran, Ahlat, Amorium, Gritille, Tille Höyük ile benzer özellik göstermektedir.

İncelen parçalarda, tek renk sır, sıraltı boyama ve tek bir parçada boya akıtma tekniği görülmektedir. Kavanoz ve testi örneklerinde mavi beyaz

teknikte (Kat. No. 175, 176) yapılmış İznik 15. yüzyıl ve 16. yüzyıla tarihlendirilen örneklere benzeyen parçalar da bulunmaktadır. Bu çalışmadaki parçalar; 12. yüzyıl ile 16. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir.

Hasankeyf Kazıları'nda farklı dönemlere ait çok yoğun seramik parçaları bulunmaktadır. Bu çalışmada bu seramiklerin bir bölümü üzerinde durulmuştur. İnsan hayatında önemli roller üstlenen aydınlatma ve testi, küp gibi depolama amaçlı sırlı kaplar tanıtılmıştır. Bu tez ile ilk defa bu amaca yönelik kapların tipolojisi ve kimyasal analizleri yapılmıştır.

Hasankeyf Kazıları'nda insanların günlük hayatta çeşitli ihtiyaçlarına cevap veren iki farklı kap grubu incelenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki; devam eden kazılar sayesinde yeni parçaların toprak yüzeyine çıkmasıyla birlikte, kaplardaki form, süsleme ve malzeme çeşitliliğinin artacağı düşüncesindeyiz.

KAYNAKÇA

- ACARA, Meryem, OLCAY, B. Yelda; “Bizans Döneminde Aydınlatma Düzeni ve Demre Aziz Nikolaos Kilisesi’nde Kullanılan Aydınlatma Gereçleri”, **Adalya**, No: II, 1998, s.249–266.
- AKDAĞ, Mustafa; **Türkiye’nin İktisadi ve İçtimai Tarihi**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2010.
- AKSOY, Yahya; **Si-An’dan Tiran’a Tarihi İpek Yolu**, Ankara, Kripto Kitaplar, 2009.
- ALLAN, James, ROBERTS, Caroline; **Syria And İran Three Studies In Medieval Ceramics**, Oxford Studies In İslamic Art IV, Oxford, 1987.
- ALPTEKİN, Coşkun; “Selçuklu Devletinin Askeri Teşkilatının Eyyubi Devleti Askeri Teşkilatına Tesiri”, **Belleten**, Cilt LIV, Ankara, 1990, s.117–120.
- ALPTEKİN, Coşkun; “Artuklular”, **İslam Ansiklopedisi**, 3. Cilt, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1991, s.415–418.
- Anonim; “Testi”, **Meydan Laurousse Ansiklopedisi**, 12. Cilt, İstanbul, Meydan Yayınevi, s.97.
- Anonim; “Kandil” **Meydan Laurousse Ansiklopedisi**, 12. Cilt, İstanbul, s. 862.
- ARDA, Göknül; “Eski Ahlat Şehri Kazısı 2006–2007 Yıllarına Ait Sırsız Seramik Tipolojisi”, **XIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri (2009)**, Denizli, 2010, s.41–48.
- ARIK, M. Oluş, AHUNBAY, Metin; “1990 Yılı Hasankeyf Kazı, Araştırma ve Onarım Çalışmaları”, **XIII. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Ankara, 1991, s.403–412.
- ARIK, M. Oluş; “Hasankeyf Kazı ve Onarım Çalışmaları 1991”, **XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Ankara, 1992, s.447–456.
- ARIK, M. Oluş; “Hasankeyf’in Tarihi Varlıkları ve Sorunları”, **Gap Bölgesi’nde Kültür Varlıklarının Korunması, Yaşatılması ve**

- Tanıtılması Sempozyumu**, Şanlıurfa, T.C. Kültür Bakanlığı Yayını, 1998, s.1–9.
- ARIK, M. Oluş; “Hasankeyf 2000 Yılı Çalışmaları”, **23. Kazı Sonuçları Toplantısı I**, Ankara, 2001, s.215–222.
- ARIK, M. Oluş; “Hasankeyf 2001 Yılı Kazı ve Araştırma Çalışmaları”, **24. Kazı Sonuçları Toplantısı I**, Ankara, 2002, s.269–282.
- ARIK, M. Oluş; “Hasankeyf 2002 Yılı Çalışmaları”, **25. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Ankara, 2003, s.127–138.
- ARIK, M. Oluş; **Hasankeyf Üç Dünyanın Buluştuğu Kent**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2003.
- ARIK, Rüçhan; **Kubad Abad**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000.
- ARTUK, İbrahim, ARTUK, Cevriye; **Artuk Oğulları Sikkeleri**, İstanbul, Sümer Kibabevi, 1993.
- ARSEVEN, Celal Esad; “Kandil”, **Sanat Ansiklopedisi**, 2. Cilt, İstanbul, Milli Eğitim Yayınevi, 1983, s.937.
- ATAOĞLU, Remzi; “Kaynaklara Göre Artuklu Devlet Teşkilatı”, **XI. Türk Tarih Kongresi**, Cilt 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1994, s.723–731.
- ATASOY, Nurhan, Raby Julian; **Iznik The Pottery Of Ottoman Turkey**, London, Laurence King Publishing, 1989.
- AVISSAR, Miriam, STERN, J. Edna; **Pottery Of The Crusader, Ayyubid, And Mamluk Periods In Israel**, Israel, 2005.
- AYDIN, Şennur; “Rakka Keramikleri”, **Sanat Dünyamız**, Sayı 37, Yapı Kredi Kültür Yayını, 1988, s. 32-37.
- AZAK, Gürbüz; **3000 Türk Motifi**, İstanbul, Dizgi Baskı, 1993.
- BAHRAMİ, Mehdi; **Gurgan Faïences**, United States Of America, Mazda Publishers, 1988.
- BAİLEY, D. M.; **Greek and Roman Pottery Lamps**, London, 1972.
- BAKIRER, Ömür; “The Excavations At Korucutepe, Turkey, 1968–70: Preliminary Report. Part VII: The Medieval Glazed Pottery”, **Near Eastern Studies**, Sayı 33, Chicago, 1974, s.96–108.

- BAŞ, Gülsen; “Bitlis Kalesi Kazısı Sırlı Seramikleri Üzerine Bir Değerlendirme”, **XIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri (2009)**, Denizli, 2010, s. 83–92.
- Başbakanlık Devlet Arşivi Genel Müdürlüğü; **998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr ve Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri**, Cilt 1, Ankara, 1998.
- BARBARO, Josaphat; **Anadolu’ya ve İran’a Seyahat**, (Çev. Tufan Gündüz), İstanbul, Yeditepe Yayınevi, 2005.
- BEY, Ali; **Lehçetü’l Hakayık**, Çev. Şemsettin Kutlu, İstanbul, 1001 Temel Eser, yy.
- BEYSANOĞLU, Şevket; **Anıtları ve Kitabeleri İle Diyarbakır Tarihi**, I. Cilt, Ankara, Neyir Matbaası, 1990.
- BULUT, Lale; **Samsat İslami Devir Sırsız ve Tek Renk Sırlı Seramikleri**, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 1991.
- BULUT, Lale; **Samsat Ortaçağ Seramikleri**, İzmir, 2000.
- CAHEN, Claude; “XIII. Asır Ortalarında Cezire”, Ankara, Çev. Neş’et Çağatay, **İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 4, 1953, s.93–106.
- CANTAY, Gönül; “Edirne Yeni Sarayı Kazısı 2001”, **24. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt 1, Ankara, 2002, s.29–38.
- COŞKUN, Dilek; **Konya – Ereğli Müzesi’nde Bulunan Roma Dönemi Kandilleri**, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi), Konya, 2007.
- ÇEKEN, Muharrem; **Hasankeyf (1991,2001–2003 Yılı) Kazı Buluntusu Fırın Ve Atölyeleri İle Seramik Malzemeleri**, (T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2005.
- ÇELEBİ, Evliya; **Evliya Çelebi Seyahatnamesi**, Cilt 3-4, İstanbul, Üçdal Neşriyat, 1965.
- ÇOKAY, Sedef; **Antik Çağda Aydınlatma Araçları**, İstanbul, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 1998.

- ÇORUHLU, Tülin; “2007 Dönemi Ören (Adramytteion Antik Kenti) Kazı Çalışmaları ve Ortaçağ Buluntularının Değerlendirilmesi”, **XII. Ortaçağ– Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Sempozyumu**, Çanakkale, 2008, s.473–478.
- DAĞLI, Günsel; **Hadrianoupolis Surları Kurtarma Kazısında Bulunan Roma ve Bizans Dönemi Kandilleri**, (Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2008.
- DARK, KEN; **Byzantine Pottery**, Tempus, 2001.
- DARKOT, Besim; “Hısnı Keyf”, **İslam Ansiklopedisi**, 5/1 Cilt, Eskişehir, Etam A.Ş. Matbaa Tesisleri, 2001, s.452–454.
- DAY, Florence E.; “Early Islamic And Christian Lamps” **Berytus Archeological Studies**, Sayı 7, 1942, s.65-79.
- ERDEM, İlhan; “Doğu Anadolu Türk Devletleri”, **Türkler**, 6. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s.383-424.
- ERTUĞ, Füsün; “Linseed Oil And Oil Mills İn Central Turkey. Flax/ Linum And Eruca , İmportant Oil Plants Of Anatolia” **Anatolian Studies**, Sayı 50, Ankara, 2000, s.171-185.
- ERTUĞRUL, İsmail; **Kurtulmayı Bekleyen Tarih Antik Kent Hasankeyf**, İstanbul, Türkcell, 2001.
- EVREN, Adil; “Tire-Uzgur Köyü Mezarı ve Buluntuları”, **Türk Arkeoloji Dergisi**, Sayı 31, Ankara, 1997, s.89–103.
- EZRAK, İbn’ül; **Mervani Kürtleri Tarihi**, (Çev. Mehmet Emin Bozarslan), İstanbul, Koral Yayınları, 1975.
- FEHERVARİ, Geza; **Islamic Metalwork of the Eight to the Fifteenth Century in the Keir Collection**, London, 1976.
- FEHERVARİ, Geza; **Pottery Of The Islamic World In The Tareq Rajab Museum**, Kuwait, 1998.
- FEHERVARİ, Geza; **Ceramics Of The Islamic World İn The Tareq Rajab Museum**, New York, 2000.
- FINDIK, Nurşen Özkul “Tekfur Sarayı Çini Fırınları Kazısında Ele Geçen Şamdan Ve Kandiller”, **IX. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve**

- Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler**, Erzurum, 2005, s. 279–389.
- FINDIK, Nurşen Özkul; **Hasankeyf Seramikleri (2004–2006)**, Ankara, Çardaş, 2008.
- GABRIEL, Albert; **Voyages Archeologiques Dans La Orientale**, I-II Cilt, Paris, E. De. Boccard, 1940.
- GABRIEL, Albert; “Hasankeyf ve Tarihi Köprü”, **Kara Yolları Bülteni**, Sayı 172, Aralık, 1964, s.15–24.
- GOUGH, Mary; **Alahan An Early Christian Monastery In Southern Turkey**, Canada, 1985.
- GÖYÜNÇ, Nejat; **XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1969.
- GÜNALTAY, Şemseddin; **Yakın Şark II Anadolu**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1946.
- GÜNDOĞDU, Hamza; “Akkoyunlu Devri Mimarisi”, **Türkler**, 5. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s.156-165.
- GÜNEY, Emrullah; “Dicle Irmağında Kelek Taşımacılığı”, **Coğrafya Araştırmaları**, Cilt 2, Sayı 2, 1990, s.323–328.
- GÜRHAN, Sevinç Gök; “Akşehir Kurtarma Kazısı”, **Anadolu’da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı**, İstanbul, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2007, s.157–169.
- GÜRHAN, Sevinç Gök; “Evaluation Of Ceramic Production In Akşehir In The Framework Of Ceramics And Kılın Materials Unearthed During Rescue Excavations At Akşehir’s Anıt Meydan (‘Monument Square’), **Thirteenth International Congress Of Turkish Art**, Budapest, Hungarian National Museum, 2009, s.283–294.
- GRUBE, Ernst J. “Raqqa-Keramik In Der Sammlung Des Metropolitan Museum In New York”, **Kunst Des Orients**, Sayı 4, 1948. s.42–78.
- HARRISON, M.R.; “Amorium Excavations 1991 The Fourth Preliminary Report”, **Anatolian Studies**, Sayı 52, Ankara, 1992, s.207-222.
- HEYD, W.; **Yakın Doğu Ticaret Tarihi**, (Çev. Enver Ziya Karal), Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1975.

- HONIGMANN, Ernst; **Bizans Devletinin Doğu Sınırı**, (Çev. Fikret Işıltan), İstanbul, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1970.
- İLTER, Fisun; **Ören/ Adramytteion Antik Kenti Pişmiş Toprak Kandilleri**, (Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2009.
- INGHOLT, Harald; **Rapport Preliminaire Sur La Premiere Campagne Des Fouilles De Hama**, Kobenhavn, 1934.
- İPEK, Ali; “İslam Coğrafyacılarının Gözüyle Artuklu Merkezleri”, **I. Uluslar arası Artuklu Sempozyumu Bildirileri**, Cilt II, Mardin, 2007, s.181–192.
- JENKINS, Marilyn; “Mamluk Underglaze-Painted Pottery: Foundations For Future Study”, **Muqarnas**, London, Volume 2, 1984.
- KARADENİZ, Fazıl; “Artuklu Döneminde Otomat ve Sibernetik Alanında Yazılmış Bir Kitap:”Kitabul Cami Beynelilm Ve’l Ameli En Nafi Fi Sinaati’l Hiyel El Cezeri”, **I. Uluslar arası Artuklu Sempozyumu Bildirileri**, Cilt II, Mardin, 2007, s.61–66.
- KARAHÜSEYİN, Güller; **Milli Saraylar Aydınlatma Araçları Koleksiyonu**, İstanbul, 2009.
- KARAMAĞARALI, Beyhan Yörük; “Ahlat Seramik Ekolü”, **İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi**, Sayı 5, Ankara, 1982, s.391–491.
- KARAMAĞARALI, Beyhan; **Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1992.
- KEPÇE, Sedef Çokay; “Tekirdağ Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Kandil”, **Anadolu Araştırmaları**, 18/1, İstanbul, 2005, s.125–175.
- KILCI, Ali; “Hasankeyf Vakıf Eserleri”, **5.Vakıf Haftası**, İstanbul, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 7–13 Aralık 1987, s.159–165.
- KINAL, Füzan; “Kaunos Adak Lambaları”, **Belleten**, Cilt 33, Sayı 130, 1946, s.151–157.
- KINAL, Füzan; **Eski Mezopotamya Tarihi**, Ankara, A. Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1983.
- KLEIN, Adalbert; **Islamische Keramik**, Austria, Zuerst Veröffentlicht, 1976.

- LANE, Arthur; **Later Islamic Pottery: Persia, Syria, Egypt, Turkey**, 2.baskı, London, Faber and Faber, 1971.
- LIGHTFOOT, Chris; “Amorium Kazısı 2000”, **23. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt 2, Ankara, 2001, s.243–256.
- LIGHTFOOT, Christopher; “Ortaçağ’da Aydınlatma Teknikleri ve Amorium’da Ele Geçen Buluntular”, **XII. Ortaçağ-Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Sempozyumu**, 16–17 Ekim 2008, İzmir, 2010, s.41–49.
- MADİNA, Marilyn Jenkins; **Raqqa Revisited**, New York, 2006.
- MATEOS, Urfalı; **Vekayi-Namesi, (952–1136) ve Papaz Grigor’un Zeyli (1136–1162)**, (Çev. Hrant D. Andreasyon, Notlar. Edouard Dulaure, M. Halil Yinanç), 2. Baskı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1987.
- MCNEİLL, H. William; **Dünya Tarihi**, (Çev. Alaeddin Şenel), Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2007.
- MELIKIAN, Assadullah Souren, GNRS, Chirvanı; **Islamic Metalwork From The Iranian World 8th-18th Centuries**, London, 1982.
- MEMİŞ, Ekrem; “Orta Doğu’da Türklerin Varlığı Tartışmaları”, **Türkler**, 1. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s.435-450.
- MEMİŞ, Ekrem; **Eskiçağda Mezopotamya**, Ankara, Ekin Kitabevi Yayınları, 2007.
- MERÇİL, Erdoğan; **Müslüman Türk Devletleri Tarihi**, 3. Baskı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997.
- MIYNAT, Ali; **Bir Ortaçağ Kenti: Hasankeyf**, (Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla, 2008.
- MİTCHELL, Stephen; **Aşvan Kale**, Ankara, British Institute Of Archaeology, 1980.
- MOLTKE, Helmuth Von; **Türkiye’deki Durum ve Olaylar Üzerine Mektuplar**, Çev. Hayrullah Örs, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1960.
- MOORE, John; **Tille Höyük I**, Ankara, British Institute Of Archaeology, 1993.
- NISSEN, J. Hans; **Ana Hatlarıyla Mezopotamya**, (Çev. Z. Zühre İlkelen), İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2004.

- ÖĞÜZOĞLU, Yusuf; “Hasankeyf”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, 16. Cilt, İstanbul, 1997, s. 364–368.
- OLCAY, B. Yelda; “Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazısı Cam Buluntuları”, **Adalya**, No:III / 1998, İstanbul, 1999, s.169-174.
- ORAL, M. Zeki; “Eşrefoğlu Camiine Ait Bir Kandil”, **Belleten**, Cilt 23, Sayı 89–92, Ankara, 1959, s.113–118.
- ORHUNLU, Cengiz, IŞIKSAL, Turgut; “Osmanlı Devrinde Nehir Nakliyatı Hakkında araştırmalar, Dicle ve Fırat Nehirlerinde Nakliyat”, **Tarih Dergisi**, Cilt 13, Sayı 17–18, İstanbul, 1963, s.77–103.
- ÖKSE, Tuba; **Ön Asya Arkeolojisi Seramik Terimleri**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1999.
- ÖNEY, Gönül; **Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme Ve El Sanatları**, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1978.
- ÖNEY, Gönül; “Samsat Kazılarında 12.-13. Yüzyıl Seramiği (Özet)”, **2. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri**, İzmir, 1984, s. 218–225.
- ÖNEY, Gönül; “1978–79 Yılı Samsat Kazısı 12.-13. Yüzyıl Seramik ve Cam Buluntuları”, **IX. Türk Tarih Kongresi**, Cilt 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988, s. 715–716.
- ÖNEY, Gönül; “Anadolu Selçuklu Sanatı”, **Türkler**, 7. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 807-818.
- ÖNEY, Gönül; **Anadolu’da Türk Devri Çini Ve Seramik Sanatı**, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2007.
- ÖZER, M. Halis; “Artuklu Devletinde Önemli Ticaret Yolları ve İktisadi Etkileri”, **I. Uluslararası Artuklu Sempozyumu Bildirileri**, Cilt II, Mardin, 2007, s.473–480.
- ÖZGÜÇ, Nimet; **Samsat**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2009.
- PEKTAŞ, Kadir; **Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, Ankara, Başbakanlık Basımevi, 2001.
- PLÜSS, Marco, ARIK, Oluş; **Hasankeyf**, İstanbul, Tarih Vakfı, 2001.

- REDFORD, Scott; **The Archaeology Of The Frontier In The Medieval Near East: Excavations At Gritille, Turkey**, Philadelphia, Pennsylvania Museum Publications, 1998.
- SAHİLLİOĞLU, Halil; “Darphane”, **İslam Ansiklopedisi**, 8. Cilt, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1993, s. 597–600.
- SAUVAGET, Par J.; “Tessons De Rekka”, **Ars Islamica**, Sayı 13-14, 1948, s. 31-45.
- SİLAHİ, Nasühü’s; **Beyan Menazil-i Sefer-i Irakeyn**, (Çev. Hüseyin G. Yurdaydın), Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1976.
- SOYSAL, Mümtaz; “Kandil”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, 2. Cilt, İstanbul, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, 1997, s. 940-941.
- SÜMER, Faruk; **Kara Koyunlular**, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1984.
- ŞEŞEN, Ramazan; “Eyyubiler”, **Türkler**, 5. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 60-75.
- TABAKOĞLU, Ahmet; **Türk İktisat Tarihi**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1994.
- TAYLOR, Joan Du Plat; “Medieval Graves In Cyprus”, **Ars Islamica**, Sayı 5, 1968, s. 55–86.
- TEZGÖR, Dominique Kassab, SEZER, Tahsin; **İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Katalogu**, İstanbul, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü Yayını, 1. Cilt, 1995.
- TURAN, Osman; **Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi**, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1993.
- TUNÇEL, Gül “XII-XIV. Yüzyıl Artuklu Kabartma Desenli Sırsız Seramikleri”, **Türkler**, 8. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 114-125.
- TÜRKER, Ayşe Çaylak; “Bizans Dönemi Günlük Kullanım Kaplarına Ait Yayınlar ve Değerlendirme Yöntemleri”, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 21, Sayı 2, 2004, s. 209–228.
- ULUÇAM, Abdüsselam; **Eski Erciş-Çelebibağı Mezarlığı ve Mezar Taşları**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000.
- ULUÇAM, Abdüsselam; “Hasankeyf Kazısı, 2004”, **27. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Antalya, 2005, s. 147–160.

- ULUÇAM, Abdüsselam; “Hasankeyf Kazıları 2005”, **28. Kazı Sonuçları Toplantısı II**, Çanakkale, 2006, s.73–96.
- ULUÇAM, Abdüsselam; “Başlangıcından Bugüne Hasankeyf Kazıları”, **Konya Kitabı X**, Rüçhan Arık-M. Oluş Arık’a Armağan, Konya, 2007, s. 682–702.
- ULUÇAM, Abdüsselam; **Hasankeyf’in Mimarlık Tarihi**, Uluslararası Batman Tarih ve Kültür Sempozyumu, (Batman, 15–17 Nisan 2008) Baskıda.
- ULUÇAM, Abdüsselam; **Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi**, yy, 2002, s.47–68.
- ULUÇAM, Abdüsselam; “Hasankeyf Artuklu Köşkü Kazı, Sağlamaştırma Ve Dönemleme Çalışmaları”, **XIV. Ortaçağ Ve Türk Dönemi Kazıları Ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu**, Konya, Kömen Yayınları, 2011, s.579-586.
- USTA, Aydın; “Artuklular”, **Türkler**, 6. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s. 471-481.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı; **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1988.
- UYSA, Zekiye; “Kubad-Abad Kazılarında Bulunan Cam Kandiller”, **Konya Kitabı X**, Konya, Konya Ticaret Odası Yayını, 2007, s.725–732.
- VARKIVANÇ, Burhan; “Miniaturlampen Aus Dem Demeterbeiligtum İn Kaunos”, **Adalya**, No: III / 1998, İstanbul, 1999, s. 87–95.
- WESTENHOLZ, Joan Goodnick; **Oil-Lamps From The Holy Land**, New York, 2004.
- WLADYSLAW, B. Kubiak; “Medieval Ceramic Oil Lamps Fustat”, **Ars Orientalis**, Sayı 8, 1970, s.1-18.
- WILSON, Ralph Pinder; **Islamic Art**, New York, The Macmillan Company, 1957.
- WILKINSON, Charles Kyrle; **Nishapur: Pottery Of Early Islamic Period**, The Metropolitan Museum Of Art, New York, 1986.
- YARDIMCI, Nurettin; **Harran Ovası Yüzey Araştırması I**, İstanbul, 2004.

- YILDIRIM, Banu Ergin; **Hasankeyf İlçe Merkezinin Beşeri Ve Ekonomik Coğrafyası**, (Fırat Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2006.
- YILMAZÇELİK, İbrahim; “Osmanlı Döneminde Vakıfların Sosyo-Ekonomik Cephesi”, **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, Sayı 102, Haziran, 1995, s.18–24.
- YURTTAŞ, Hüseyin; **Hasankeyf Yapılarının Sanat Tarihimizdeki Yeri**, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum, 1991.
- YURTTAŞ, Hüseyin; “Hasankeyf Zeynel Bey Türbesi”, **Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi**, Sayı 3,Yıl 1996, Erzurum, 1997, s.121–135.
- YURTTAŞ, Hüseyin; “Hasankeyf’te Artuklu, Eyyubi, Akkoyunlu ve Osmanlı Dönemi Mimarı Eserleri”, **Türkler**, 8. Cilt, Ed. Salim Koca vd., Ankara, Semih Ofset, 2002, s.100-112.
- ZENGİN, Burhan; **Hasankeyf Tarihi ve Tarihi Eserleri**, Ankara, Kariyer Matbaacılık, 1994.

ÖZET

YILMAZ, Güler. Hasankeyf Kazılarında 2007-2009 Yıllarında Bulunan Aydınlatma ve Depolama İşlevli Sırlı Seramik Kaplar, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Hasankeyf Orta Çağın önemli ticaret kentlerinden biridir. Son zamanlarda yapılan Orta Çağ kazıları sonucunda İslam seramiği üzerine önemli çalışmalar yapılmaktadır. Ancak Orta Çağ depolama ve aydınlatma kaplarına yönelik çalışma bulunmamaktadır. Bu eksiğin giderilmesi düşüncesiyle “Hasankeyf Kazılarında 2007-2009 Yıllarında Bulunan Aydınlatma ve Depolama İşlevli Sırlı Seramik Kaplar” başlıklı bu çalışmaya yönelerek, öncelikle arazi ve depo çalışmalarına başlanmıştır. Seramiklerin çizimi, katalog düzeni oluşturulup, ardından kütüphane çalışması yapılmıştır. Kataloga alınan 177 parçanın karşılaştırma ve değerlendirmesini yaparak, Türk İslam seramik sanatındaki yerlerini belirlemeye çalıştık.

Bu çalışmada seramikler kapların işlevlerine göre gruplara ayrılmıştır. Kandil örnekleri 2 gruba ayrılmıştır. Bu çalışmada 24 adet kaidersiz, 18 adet kaideli kandil örneğimiz bulunmaktadır. Kandillerde tek renk sır tekniği kullanılmıştır. Yeşil, türkuaz, mor sırlı kandillerde bezeme görülmemektedir.

Küp, testi, ibrik ve kavanoz gibi depolama kapları, 4 ayrı bölümde anlatılmıştır. Günlük yaşamda kullanılan bu kaplarda tek renk sır, sıraltı boyama, boya akıtma, kazıma teknikleri görülmektedir. Yeşil, şeffaf beyaz, türkuaz, kobalt mavisi ve mor sır kullanımı görülmektedir. Testi ve kavanoz örneklerinde bitkisel, yazı, geometrik süsleme çeşidi bulunmaktadır.

Çalışmamızın diğer Orta Çağ merkezlerinin kandil ve depolama kapları çalışacak kimselere, tipoloji sayesinde karşılaştırma ve değerlendirme imkânı sağlamasını umut etmekteyiz.

Anahtar Kelimeler:

1. Hasankeyf
2. Kandil
3. K p
4. Testi
5. Kavanoz

ABSTRACT

YILMAZ, Güler. Through the years 2007-2009 found Hasankeyf Excavations Lighting Glazed Ceramic Vessels and Storage Function, Master Thesis, Ankara, 2011.

Hasankeyf is one of the major trading cities in Middle Ages. As a result of recent excavations of the medieval Islamic ceramics on the important work is done. However, there is no study of medieval storage containers and lighting. This idea of eliminating "Through the years 2007-2009 Hasankeyf Excavation Storage and Lighting Glazed Ceramic Vessels" by heading towards the title of this work, first started to work the land and warehouse. Ceramics, drawing, created the catalog layout, then the library was completed. Comparison and evaluation of the part 177 from the catalog by doing, trying to identify locations of the Turkish Islamic art of ceramics.

In this study, pottery vessels are divided into groups according to their functions. Examples of an oil lamp is divided into 2 groups. 24 examples have foots but 18 oil lamps have no foot. Single-color glaze technique used in oil lamps. Green, turquoise, purple glazed decorative oil lamps are seen.

Storage containers such as cubes, jurs, ewers, jars, potteries are described in 4 separate sections. These containers are used in daily life. One color glaze, underglaze painting, paint splashes, are scraping techniques. Green, transparent, white, turquoise, cobalt blue and purple are the use of glaze. Jur and jars are decorated with vegetable, text, geometric ornamentation types.

Storage containers and oil lamps, those who work in the other study centers in the Middle Ages, thanks to the typology to provide the opportunity to compare and evaluate.

Key Words:

1. Hasankeyf
2. Oil Lamp
3. Cube
4. Jug
5. Jar- pot